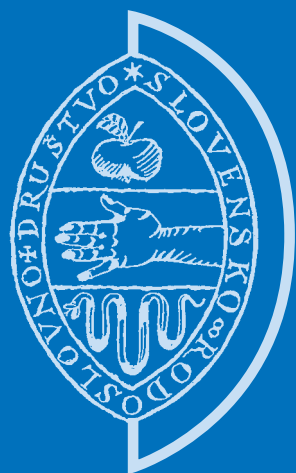
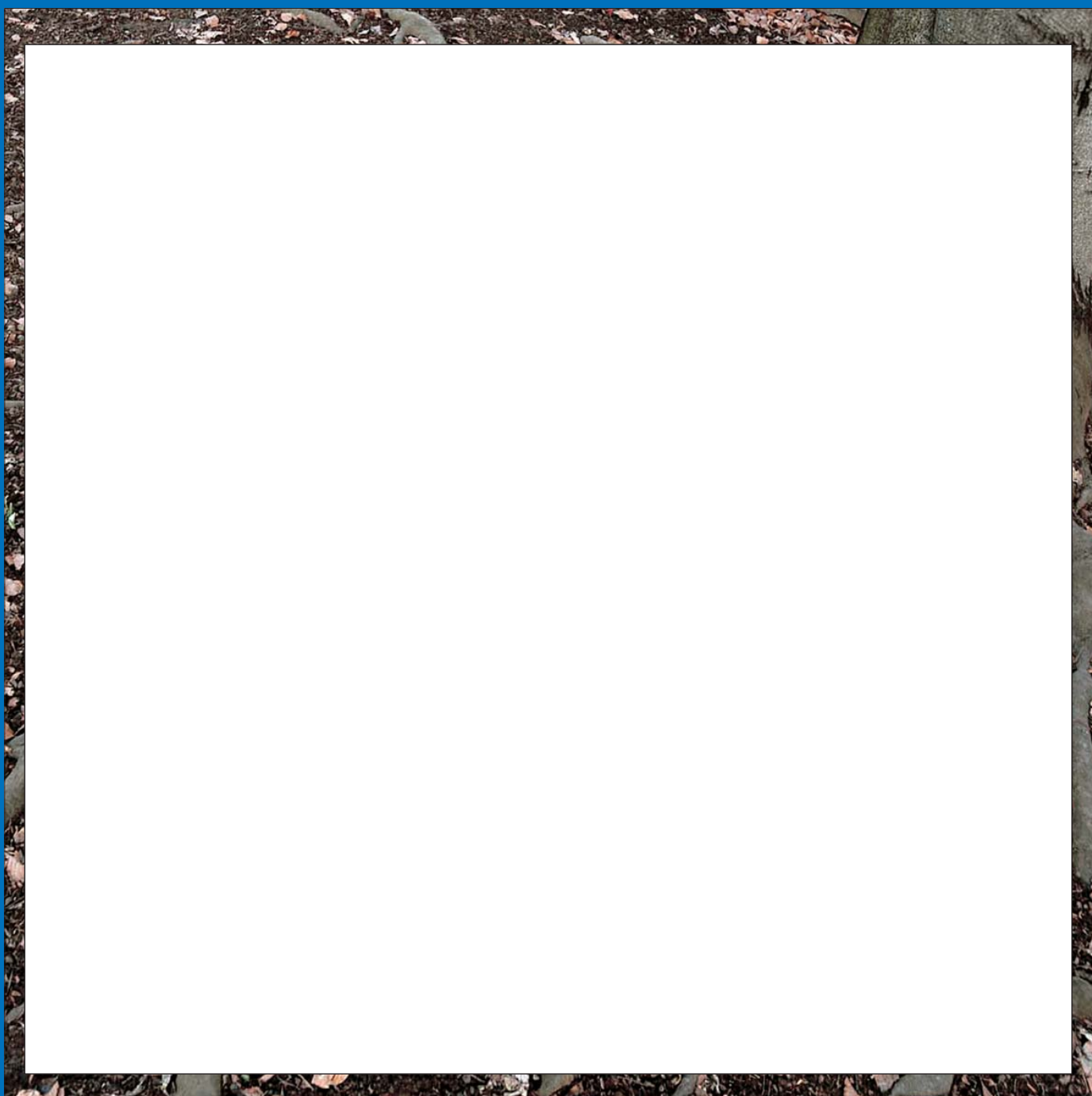

Časopis
slovenskega
rodoslovnega
društva

Letnik 11
številka 2-4
december 2004

REVESA

Kazalo

Uvodnik	2
Peter Hawlina Rodoslovni priročnik	4
Pregled vsebine dosedanjih številčk časopisa Drevesa	14
Pregled po avtorjih	21
Pregled dosedanjih predavanj za člane SRD	28

ISSN 1318-6221

Leto 11, številka 2-4, december 2004

Časopis Drevesa izdaja Slovensko rodoslovno društvo.

Vse pravice pridržane. Ponatis prispevkov je možen samo po dogovoru z uredništvom.

Urednik: Peter Hawlina

Teh. ureditev in grafična priprava: GApro design, Ljubljana

Tisk: GES-Derlink d.o.o., Trata - Škofja Loka

Naklada: 500 izvodov

Naslov: Lipica 7, 4220 Škofja Loka, Slovenija

e-naslov: srd@guest.arnes.si

Uvodnik

V Stražišču pri Kranju je bila 26. 11. 1891 krščena Katarina Demšar. Mati je bila Marijana Demšar, ki je bila takrat poročena z Antonom Erženom.

Ob zapisu za ta krst je opomba: *Anton Eržen, vlg. Ropret, zemljak v Zg. Bit. 20 izgovoril je pred župnikom k. Ant. Klemen vpričo dveh mož, da ni oče Katarine, otroka svoje žene Marijane roj. Demšar iz Poljan nad Loko, ker sta poročena šele 4 mesce, in da se on z njo pred poroko ni pečal.* Podkrižala sta se Jožef Gorjanec, zemljak v Zg. Bitnu št. 3 in Anton Oman, sitar - hišar v Zg. Bitnu št. 75. Priči podpisal Anton Brodnik, kapelan, tudi priča.

Katarina je umrla že 21. 12. 1891. Je bila zgodnja smrt kaj povezana z opisano situacijo? Kdo ve? Znano je, da je bila umrljivost nezakonskih otrok nekajkrat večja od zakonskih.

Naravnost grozljiva umrljivost nezakonskih otrok ni predmet tega razmišljanja. Z zgornjim primerom sem želel opozoriti na vedno prisotno možnost napake pri rodoslovnih raziskavah. Z napako tukaj mislim na neistost zakonitih in bioloških staršev, predvsem očeta. Gre za primere zavednega ali nezavednega očimstva. Domneve, da naj bi bila pogostost tovrstne napake približno 2%, se skuša znanstveno dokazovati za zmotno, saj naj bi bila celo desetkrat večja. Zaenkrat še nisem našel objavljenih znanstvenih dokazov za to trditev, zato jo sprejemam z veliko mero dvoma.

Napaka pri navedbah staršev (zlasti očeta) pa vseeno obstaja. Če že ni 20%, pa je vsaj 2%. Že 2% vnašata močan pomislek glede pravilnosti kateregakoli rodovnika. Po verjetnostnem računu se namreč možnost napake ob vsaki generaciji povečuje. Če vzamemo, da je verjetnost napake 2%, je torej zanesljivost očeta 98%. Zanesljivost deda je 96%. Ker ima vsakdo dva deda, je v resnici zanesljivost pravilnosti podatkov o prastarših le 94%. Če to preračunavanje nadaljujemo za vse prednike v štirih generacijah, teh je 30, pridemo do komaj 50% verjetnosti pravilnosti celega

rodovnika. Natančnejšo, bolj strokovno in popolno obdelavo te problematike prepuščam strokovnjakom različnih znanstvenih disciplin.

Matične knjige so kljub opisanim tveganjem najbolj zanesljiv rodoslovni vir. So istočasno tudi edini vir, ki ima zakonito veljavo. Ob krstu je krščevalec kot očeta praviloma zapisoval moža matere otroka. Le redko naletimo na opombe, kot sem jo uporabil zgoraj. Kadar mati ni bila poročena, je ostala rubrika očeta prazna tudi takrat, kadar je bil oče znan. V takih primerih je nadaljevanje raziskave po očetovi strani skorajda nemogoče. Prazna rubrika za podatke o očetu ob vpisu krsta je sicer pomanjkljivost, ne moremo pa o takih primerov uvrščati med zgoraj opisane napake pri vpisu očeta. Na prvi pogled sta obe situaciji; izostanek podatka o očetu in verjetnost napake pri vpisu očeta, po posledicah na pravilnost rodovnika enakega pomena. Razlika je le v tem, da pri izostanku podatka o očetu nadaljevanje raziskave ni več možno, kar je navadno za rodoslovca trpko soočenje z nerešljivo nalogo. Vendar pa ima napaka pri zapisu očeta še veliko težje posledice, saj naše raziskovanje nevede zapelje v nepravo smer. Zavedati se moramo, da je, če kaj verjamemo znanosti in zakonitostim verjetnostnega računa, večina naših razvejanih rodovnikov prikaz rodbin, ki niso nikoli obstojale.

To spoznanje bi marsikateremu resnemu rodoslovcu moralo vzeti veselje za raziskovanje, saj ni načina, da bi iz zapisov dogodkov v matičnih knjigah videl v dejansko ozadje dogodka. Nekaj upanja pri potrjevanju pravilnosti dokumentiranega rodovnika budi hitro razvijajoča se genetika in njeno povezovanje z rodoslovjem. Tovrstno preverjanje je dandanes še razmeroma drago in zlasti zato tudi premalo uporabljano. Ker tokrat med prispevki ni govora o genetiki v rodoslovju, sem se vprašanja dotaknil vsaj v uvodniku.

Dediščina predkrščanskih slovanskih (staroslovenskih) osebnih imen v priimkih in zemljepisnih imenih s posebnim ozirom na slovenski zahod¹

Silvo Torkar

Antroponimija nam nudi najpomembnejše gradivo za raziskavo vprašanja o tem, kako se v jeziku odraža kulturna zgodovina.

Oleg Trubačov

V prispevku so obravnavana nekdanja slovenska osebna imena, kot so se nam ohranila v priimkih, vodnih in krajevnih imenih ter v starejših (zlasti srednjeveških) listinah, pri čemer so za ponazarjalno gradivo v večji meri pritegnjeni priimki z območja nekdanje dežele Goriške, Benečije in Trsta.

Pomen slovanskih lastnih imen (etnonimov, zemljepisnih in osebnih imen) za študij slovanske lingvo- in etnogeneze je med prvimi dojel patriarh slavistike Čeh Josef Dobrovský (1753–1829), ki je iz t.i. Podlažiškega nekrologija izpisal in preiskal imena okrog 800 oseb, živečih na Moravskem v X.–XII. stoletju, in svoje izsledke uporabil pri tretji izdaji svoje knjige *Dějiny české řeči* (1818).² Rokopisno zapuščino Dobrovskega je s pridom uporabil František Palacký v svojem delu *Popis staročeských osobních a křesťanských jmen, s poznamenáními od Fr. Palackého*.³

Slovansko lastnoimensko dediščino je prvi sistematično obdelal in predstavil eden najpomembnejših slavistov 19. stoletja Fran Miklošič (1813–1891) v svojih treh razpravah: Tvorba slovanskih osebnih imen 1860, Tvorba krajevnih imen iz slovanskih osebnih imen 1864 in Slovanska krajevna imena iz občnih imen 1872–74.⁴ V njih je predstavil 789 toponimičnih in 480 antroponimičnih leksikalnih baz, imenske tipe, besedotvorno sestavo in razmerja med posameznimi tipi imen.⁵ Njegovo delo je še danes neprecenljive vrednosti za vse slovanske imenoslovne študije in je škoda, da ni dostopno tudi v slovenskem prevodu.⁶

Ker je v prvi razpravi Miklošič pritegnil zelo malo slovenskega gradiva (predvsem zaradi pomanjkanja tiskanih virov), je l. 1886 to vrzel zapolnil zgodovinar Franc Kos z razpravo *Ob osebnih imenih pri starih Slovencih*.⁷ Dopolnil ga je koroški Slovenec Johann Scheinigg (Janez Šajnik) l. 1893 s člankom *Staroslovenska imena v starih listinah*,⁸ l. 1913 pa še Milko Kos s prispevkom *Slovenska osebna imena v »Liber confraternitatum Seccoviensis«*.⁹

S to problematiko so se pozneje ukvarjali jezikoslovci Luka Pintar (1857–1915),¹⁰ Fran Ramovš (1890–1952)¹¹ in še zlasti France Bezlaj (1910–1993).¹² Bezlaj predstavlja še danes nepreseženi vrh slovenske imenoslovne znanosti s svojima monografijama *Slovenska vodna imena I–II*¹³ in *Etimološki slovar slovenskega jezika I–III*,¹⁴ katerega IV. knjigo dokončujeta etimologa Marko Snoj in Metka Furlan, a tudi s številnimi razpravami, med katerimi je ena najpomembnejših *Slovenski imenotvorni proces*,¹⁵ in s knjigo *Eseji o slovenskem jeziku*.¹⁶ Pod njegovim vodstvom je nastala tudi raziskava Maje Košmrlj *Dvočlenska antroponima v slovenskih krajevnih imenih*,¹⁷ starim slovenskim rojstnim imenom pa je posvetil poseben članek tudi Mate Šimundič.¹⁸ L. 1975 je avstrijski jezikoslovec Otto Kronsteiner objavil delo *Die alpenlavischen Personennamen*,¹⁹ ki je najtemeljitejša jezikoslovna študija alpskoslovenskih osebnih imen doslej. Najobsežnejša raziskava praslavanskega leksikalnega fonda – vključuje tudi lastna imena – je *Etimološki slovar slovanskih jezikov*, ki ga je zasnoval ruski jezikoslovec Oleg N. Trubačov (1930–2002).²⁰ Praslavansko leksiko slovenskega jezika v tem slovarju proučuje Ljubov V. Kurkina. Zelo pomemben prispevek k raziskovanju predsvetniških slovenskih imen pomeni delo tržaškega slavista Pavleta Merkuja, ki je v arhivskih listinah iz 14. stoletja našel na desetine doslej še neznanih ali redkih staroslovenskih imen, med njimi tudi *Sončico* iz naše ljudske pesmi.²¹ Merkujeva monografija o srednjeveški tržaški antroponimiji *Nomi di persone e luoghi nei codici medioevali del Capitolo di San Giusto in Trieste* je pred izidom.²² Problematiko starih slovenskih rojstnih imen obravnava Janez Keber v svoji monografiji *Leksikon imen*,²³ bolj podrobno pa v razpravi *O strukturi rojstnih imen v Sloveniji*.²⁴ Gorazd Makarovič je skušal z analizo alpskoslovenskih ženskih osebnih imen razbrati družbeno vrednotenje žensk v zgodnjem srednjem veku.²⁵ Pregledu dosežkov slovenskega imenoslovja je posvečena posebna številka *Jezikoslovnih zapiskov*, glasila Inštituta za slovenski jezik F. Ramovša iz leta 2002.²⁶

F. Kos je l. 1886 v uvodu k svoji razpravi zapisal: »(Pred tisoč leti) so dajali slovenski starši svojim otrokom domača imena. Vsled tujega vpliva so se sčasoma ta imena odstranila ter nadomestila z drugimi. To se je primeroma hitro zgodilo, kajti Slovenci so imeli že takrat slabo navado, da so se radi poprijemali tega, kar je prišlo od drugod. Veliko je pripomogla tudi sveta vera, da so se v teku časa odstranila narodna imena, ker so bila poganska ter se vpeljala imena raznih svetnikov in svetnic.«²⁷ Kot v opravičilo za svojo razpravo pravi: »Od nas je odvisno, da zopet vpeljemo imena, katerih so se posluževali naši predniki. Morebiti bi lahko kdo oporekal, da so ta imena nekrščanska. Res je, da bi le maloktero našel v rimskem koledarji, vendar so bili možje in žene, ki so imeli spodaj našeta imena, večinoma kristijanje, nekateri izmed njih še celo pobožni romarji in goreči podpiratelji svete cerkve,

ki imajo brez dvojbe mnogo zaslug, da se je sveta vera razširila in utrdila med Slovenci.«²⁸

Ivan Koštiál, imenoslovec in etimolog (1877–1949), je l. 1914 takole razmišljal, potem ko je predstavil imena staroslovenskih kmetov iz Furlanije, kot so bila zapisana v letih 1170–1190: »Kakor je razvidno iz navedenih primerov, so klicale južnoslovanske matere od Tilmonta do Ponta svoje otroke nekdanj z istimi imeni kakor češke, poljske, polabske in ruske matere od Labe do Dona in Dnjepra. In dandanes? Tiste lepe Vladimire, Jaroslave, Zore itd. so izpodrinili razni hebrejski (starozavezni) Jožefi, grški Andreji, latinske Uršule in germanski Rudolphi!«²⁹

Čeprav so v praksi dajanja rojstnih imen v začetku 16. stoletja v naših krajih že skoraj brez izjeme prešli na imena krščanskih svetnikov, je cerkev na tridentinskem koncilu 1545–1563 tudi izrecno prepovedala vsakršna nesvetniška imena. Glede prenove rojstnoimenskega fonda pri Slovencih v drugi polovici 19. in v 20. stol. lahko rečemo, da je z določenim zamikom in z manjšo intenzivnostjo sledila prenovi in očiščenju slovenskega občnoimenskega fonda oziroma slovenskega knjižnega jezika. Zaradi konservativnosti kmečkega človeka in različnih modnih vetrov, ki so jih določali tako državnopravni okviri nekdanje Avstrije (očiten je bil vpliv cesarskega imena *Franc Jožef*) kot seveda lokalna cerkev oz. duhovniki, je večina Slovencev še tja do začetka 60. let 20. stol. prejemale svetniška imena kot so *Franc, Jožef, Anton, Marija, Ana* in *Jožefa*. Nacionalno zavedni izobraženci so v času nacionalnega preroda prvi pokazali pot, po kateri naj bi jim sledili tudi ostali sloji.³⁰ *Jožefi* so postajali *Josipi*, iz starih listin so spet vstajali *Stojani* in *Radovani*, *Boruti* in *Gorazdi*, imena mogočnih slovanskih vladarjev *Vladimir, Boris, Dušan* in *Miloš*, slovanska ženska imena *Ljudmila (Milka, Milica), Milena, Dragica, Slavica, Vesna*. Danes je med sto najpogostnejšimi imeni v Sloveniji približno četrtnina slovanskega izvora.³¹

J. Keber je pripravil zelo natančen, statistično podprt in komentiran pregled vseh zloženih rojstnih imen, ki se danes uporabljajo v Sloveniji (večina od njih je slovanska), nato pa še vseh ostalih imen glede na končaje in priponska obrazila.³² V njegovih seznamih imen s sestavinami *-slav, -mir, -ljub* itd. je nemalo tudi imen priseljencev s hrvaškega in srbskega jezikovnega področja in njihovih potomcev, ki nekoliko zamegljujejo podobo slovanskih zloženih imen pri Slovencih. Zaradi varovanja osebnih podatkov pač ni mogoče uporabiti takšne metodologije, ki bi omogočila tudi ugotavljanje nacionalne pripadnosti nosilcev rojstnih imen. Isti avtor je pred tem že pisal o osebnih imenih v Sloveniji kot o dokazilu slovenske identitete, kjer se je bolj osredotočil na prikaz vraščenosti svetniških imen v sodobno slovensko identiteto, kot pa na izčrpen pretres za slovensko samobitnost pomembnih rojstnih imen, saj v članku manjkajo npr. imena *Borut,*

Gorazd, Živa, Stojan, Radovan, ki bi jih lahko označili tako rekoč kot kulturna za utrjevanje slovenske nacionalne samozavesti.³³

Najstarejša imena so bila v vseh jezikih prvotno enokorenenska. Pri Aztekih se kot osebno ime pojavlja ime dneva, meseca, zvezde, rastline, živali, pridevniške oznake visok, velik, hiter, lep, debel, predmet, poklic. Naslednja faza so imena, zložena iz dveh samostalnikov ali iz samostalnika in glagola. Še pozneje se razvije tip imena, ki predstavlja cel stavek, npr. *Teo-yao-miqui* 'bog je ubil vojščaka'. Ker vsi ti tipi obstajajo v indoevropskih, azteškem in akademskem jeziku, se sklepa, da je ta sistem bil izoblikovan že v predindoevropskem času. Sčasoma, vendar ne istočasno, se v vseh jezikih uveljavi shema poimenovanja, ki se mehanizira, ime se tvori po ustaljenih tipih. Stavčno ime se postopno izgubi, med slovanskimi se navadno navaja ime *Dabiživ*, iz česar je domnevno (tudi) nastalo ime *Živko*.

Indijski in grški antroponimični sistemi so znani od 15. stol. pr. n. št., iranski od 6., keltski pa od 3. stol. pr. n. št. Značilno zanje je, da so v svoji najstarejši nam znani fazi še dokaj blizu mlademu praindоеvropskemu sistemu. **Zložena imena** so tvorjena svobodno po zelo številnih oblikoslovnih shemah in z uporabo velikega števila imenotvornih leksikalnih sestavin. So zlahka razumljiva, izražajo pa željo, da bi otrok bil bodisi dober vojščak, kmet, pastir ali da bi ga varovali bogovi. S stoletji so ti sistemi bili podvrženi formalizaciji in mehanizaciji. Drugače pa je z germanskimi imeni, znanimi od 1. stol. n. št., slovanskimi, znanimi od 6. stol. in baltskimi, znanimi od 13. stol. Slovanski sistem je med temi najmlajši, najmanj formaliziran. Količinsko je precej bolj omejen: če je grški poznal 1000 leksikalnih podstav, indijski 900, germanski okrog 500, keltski okrog 340, jih je slovanski le okrog 220, enako tudi baltski. Slovanska imena imajo skoraj vedno razločljiv pomen, napovedujejo otroku dobro prihodnost. Formalizacija in staranje slovanskih imen se po mnenju Tadeusza Milewskega, po katerem povzemam to kratko zgodovino osebnih imen, začinja šele proti koncu srednjega veka.³⁴

Vendar pa češki jezikoslovec Jan Svoboda opozarja, da bi, če bi se slovanska zložena imena res tako pozno formalizirala, od njih pričakovali popolno pomensko razvidnost.³⁵ V praksi se namreč izkaže, da so pomensko razvidna imena navadno omejena na enega ali dva najbližja slovanska jezika, medtem ko so mehanično kombinirana imena izpričana v vseh slovanskih jezikih ali vsaj v večini. Tako je npr. *Budivoj* ali *Mstidruh* le staročeško, imena *Budislav, Mstislav* pa najdemo tako pri zahodnih kot pri južnih in vzhodnih Slovanih. Značilno je tudi, da so leksikalne sestavine slovanskih zloženih imen iste, drugačne pa so kombinacije njihove uporabe. Tako je ime *Domažir* le rusko in poljsko, *Domarad* češko in poljsko, *Domagoj* srbohrvaško, *Domamysl* pa češko. Dokler ne bo izčrpan zbran in popisana fond najstarejših osebnih imen v vseh

slovanskih jezikih, si ne bo mogoče ustvariti dovolj objektivne slike o njihovi razširjenosti in evoluciji.

Ruski etimolog in imenoslovec Oleg Trubačov trdi, da v praslovanskem obdobju izvirna slovanska imena še niso predstavljala jasne opozicije občnoimenskemu besedju (takšno razmerje se danes ohranja le še v ledinskih imenih).³⁶ Ugotavlja tudi, da obstaja precejšnje število »dokaj starih slovanskih antroponimov, ki so sestavljeni iz nedvoumno občnoimenskih leksikalnih podstav, obenem pa prinašajo **novu kvaliteto**, ker predstavljajo *onomata tantum*: zloženke *č'stibog, *č'stibor, *č'stimir, *č'stirad, *dal'evoj, *dalebor, *dalimil, *danibor, *goreslav, *gostislav, *hodislav, *hornimir (hranimir), *hotimysl, *hvalibog, *jaroboj, *jarognev, *jaroslav, *j'zbignev, *j'zeslav, *kazimir, *kresimir in nekatere druge le formalno dovoljujejo stavčno izpeljavo tipa 'kdor se bori za čast', 'kdor ima rad čast', 'kdor se bojuje od daleč', 'kdor je mil na daleč', 'kdor je slaven zaradi gostov', 'kdor varuje mir', oz. 'kdor kazi mir', katerih onomastično zgotovitev naj bi ta imena pomenila.«³⁷ V resnici imajo ti antroponimi drugačno zgodovino, kar je po mnenju Trubačova mogoče dokazati z dejansko odsotnostjo enake izhodiščne občnoimenske zloženke za dvodelna imena, uvrščena v skupino *onomata tantum*. To pomeni, da imamo opraviti s čistimi prvotnimi *nomina propria*, tvorjenimi z enkratnim poimenovalnim dejanjem, za katerega niso bili potrebni predhodni postopki občnoimenskega besedotvorja in skladijske stavčne tvorbe. Trubačov meni, da je to, da so se razvili dvodelni antroponimi, kot kaže, že od začetka formirali kot samonikla *onomata tantum* – iz občnoimenskega leksikalnega gradiva, vendar brez predhodne faze dvodelnih občnoimenskih zloženek, najpomembnejša jezikovnotipološka in kulturnozgodovinska vez med praslovansko antroponimijo in drugimi indoevropskimi antroponimi.

Slovanska in sploh indoevropska imena delimo na **enodelna** (ali nezložena), **zložena** in **okrajšana zložena** imena. Po mnenju poznavalcev staroslovanskega imenskega fonda so v praslovanščini obstajala **imena** in **vzdevki**.³⁸ Imena so dajali ob rojstvu v skladu z željami (optativno-magični model), prim. imena *Živko*, *Zdravko*, *Srečko*, vzdevki pa so nastajali šele za odrasle osebe glede na njihove telesne oz. značajske posebnosti. Med imeni so bila tudi taka, ki so imela funkcijo odvracanja, varovanja pred nečistimi silami, uroki, boleznimi, npr. *Grdina*, *Zlobec*, *Zlodej*, *Nagode* (varovalna, apotropijska imena). Zastrahujoča naj bi bila tudi imena *Strah*, *Požar*, *Grom*. Ime *Mrak* je po domnevi hrvaškega jezikoslovca 19. stoletja Toma Maretića, avtorja obsežne študije o ljudskih imenih pri Srbih in Hrvatih, prejel tisti, ki se je v mraku rodil. Vendar pa se zdi bolj verjetno, da gre za varovalno ime, kajti v slovenskem bajeslovju je *Mrak* »bitje, ki se prikazuje ob mraku v obliki osla, konja, psa ali kake druge domače živali. Raste, se dviga, lahko človeka izpodnese in ga nekje drugje pusti.«³⁹ Še za 20. stol. je pri južnih Slovanih

izpričano, da so dajali imena *Stojan*, *Stojko*, *Stana*, da bi otrok stal, bil zdrav in živ (od glagola *stojati*). Vuk Karadžić piše o tem, da je dobil ime *Vuk*, da bi ga varovalo pred čarovnicami.⁴⁰ Številna, gotovo pa ne vsa, živalska in rastlinska imena (bober, volk, medved, zajec, orel, kragulj; hren, hrast) smemo uvrščati med stara rojstna imena, katerih namen je bil, da se skupaj z imenom na človeka prenesejo lastnosti, kot so bojevitost, pogum, zdravje. Nekatera živalska in rastlinska imena, ki so jih nosili naši predniki, pa so nastala tudi kot vzdevki. Edino možnost za ločevanje vzdevkov od starih nezloženih rojstnih imen v zgodovinskih virih imamo v primerih, ko stoji zapis enega imena skupaj s še enim imenom za isto osebo. Domnevati smemo, da je prvo ime rojstno, drugo pa vzdevek. Otroke so simbolično prodajali v premožno družino, da bi jim s tem zagotovili srečno prihodnost, od tod imena *Prodan*, *Kupljen*, ki jih še danes srečamo med priimki. Lahko so jih izpostavili na križišču, ob poti, kjer jih je naključni popotnik našel in postal otrokov boter, odtod ime *Najden*. Ime *Stojan* je bilo na slovenskem zahodu v srednjem veku zelo razširjeno, npr. na Banjšicah in v Braniku 1200, v Reziji 1240, na Kalu pri Bovcu 1314, v Landarju 1328, v Trstu se pojavlja kot priimek že od 1236, kot ime tudi še v 14. stoletju itd.

Najzgodnejši zapis slovanskih imen dolgujemo bizantinskemu zgodovinarju Agathiju in sega v leto 555. Zabeležil je tri vojaške poveljnike na meji s Perzijo z nedvomno slovanskimi imeni: *Vsegord*, *Svarun*, *Dobrojezd*. V 7. stoletju sta nato zapisani imeni *Radogost* in *Pirogost*.⁴¹

Rekonstrukcija imen iz krajevnih imen s pomočjo starih zapisov ter historičnega in primerjalnega slovanskega jezikoslovja je eden od načinov ugotavljanja starega imenskega fonda. Zaradi številnih glasoslovnih sprememb je to pri slovenskih krajevnih imenih marsikdaj precej tvegano početje.

Zložena imena

Stara osebna imena s členom **-goj** (iz glagola *gojiti*, ki je v praslovanščini predstavljal kavzativ h glagolu *žiti*) poznamo danes predvsem kot **priimke**: *Černigoj* (488) s pravopisnimi variantami *Črnigoj* (194) in manj številnimi *Černogoj*, *Černagoj*, *Črnagoj*, zelo močan je *Šuligoj* (942) s paralelo *Šulgaj* (21), izstopajo pa še *Šinigoj* (326), *Nabergoj* (169), *Čeligoj* (115) in *Mišigoj* (100) z variantama *Mižigoj* (24) in *Mežgoj*, *Šfiligoj* (97), *Sfiligoj* (50) in *Šviligoj* (7).⁴² Manj številni so *Maligoj* (26) z mlajšo vzporednico *Malgaj* (124), *Čičigoj*, *Ercigoj*, *Vidigoj* (najbrž naslonjen na *Vitigoj*, s paraleloma *Vidigaj* in *Vidgaj*), *Stagoj*, *Beligoj*, samo 7 pa je ostalo zaradi Trubarja ovekovečenih *Ferligojev*. Z okrnjenim prvim členom najbrž sodita sem tudi *Cigoj* (274) in *Kogoj* (597). Tu so še vsi tisti priimki na **-gaj**, ki nimajo več starejših vzporednic na **-goj**: *Rančigaj* (158), *Ručigaj* (155), *Jančigaj* (61), *Vešligaj* (92) in *Šalgaj* (16).

Člen *Goj-* pa je nastopal tudi na prvem mestu, npr. v imenu *Gojislav* (izpričanem 1200 v Lokvici pri Ozeljau) od česar je nastal hipokoristik (ljubkovalno ime) *Gojko*, od tega pa patronimik *Gojčič* in še danes srečamo v Soči hišno ime *Pri Gojšču* (tj. Gojčiču). Priimek *Gojčič* (143) najdemo danes le še v vzhodni Sloveniji.

Nekdanja imena na *-goj* pa so skrita tudi v nekaterih **krajevnihih imenih**. *Budigoj* tiči v toponimu *Budganja vas* (na Dolenjskem, 1324 Budygoysdorf) in v toponimu *Búdgoji* (it. Bodigoj) v goriškem zamejstvu. Današnji priimki *Budin*, *Budihna*, *Budna*, *Budja* so izpeljani zelo verjetno prav iz tega osebnega imena. *Ljubigoj* leži v osnovi današnjih krajevnihih imen *Ligojna* (1497 Lubigojna) in *Ljubgojna* (1347 Lubligoy, obe v osrednji Sloveniji), *Vlastigoj* v krajevnem imenu *Lásigovci* in *Radigoj* v današnji *Radgoni*, oboje v vzhodni Sloveniji. V listinah najdemo še imena *Dobrogoj*, *Večegoj*, *Domagoj*, *Trebigoj*, *Rastigoj*, *Dobligoj*, v tolminskem urbarju 1377 so zapisani *Stanigoj* v Kamnu (pri Kobaridu) in v Lazcu (pri Otaležu), *Bratigoj* v Tolminu in Trušni (zaselku Idrije pri Bači). V Gradivu za slovensko zgodovino v arhivih in bibliotekah Vidma najdemo l. 1316 *Stanigoja*, župana iz Bovca in njegovega brata *Vitigoja*, 1296 *Bricgoja* iz Solkana, 1342 *Ljubigoja* iz Bohinja in 1344 iz Špetra Slovenov.⁴³ P. Merkù za Trst navaja tudi *Mučigoja*, iz katerega morda izvira današnji priimek *Mučič* (66 nosilcev).

Nekdanja zložena imena z drugim členom *-slav* se v priimkih kot celota niso ohranila, pač pa srečamo še danes njihove okrajšane oblike. Staro ime *Godeslav* je po odpadu drugega člena prejelo priponsko obrazilo *-ša* in preživelo kot priimek *Godeša* (93) z narečno različico *Godejša* (35). *Boleslav* se je prelevil v priimek *Bole* (348), *Večeslav* (1200 v Krepljah pri Tomaju in 1240 v Reziji) je verjetno skrit v priimku *Večko* (108), *Venceslav* pa v *Venclju* (146), ki je preživel na Bovškem, medtem ko je priimek *Venko* (60) doma v vzhodni Sloveniji. *Svetoslav* (P. Merkù v Trstu v 14. stol. najde tudi *Svetoslavo*) je poznal okrajšane oblike, ki jih danes poznamo kot priimke *Svete* (227), *Sveteč* (293) z glasoslovnima različicama *Svetic* (39) in *Svetič* (42), *Svetičič* (76), *Svetin* (20), *Svetina* (468), *Svetko* (27). Ime *Stanislav* je bilo v 12. stoletju izpričano v Furlaniji, v 14. stol. v Trstu, ohranilo pa se je v priimkih *Stanko* (278), *Stane* (23), *Stanič* (523), *Stančič* (125), *Staniša* (143), *Stajnko* (325), *Stanjko* (49), ki pa so utegnili nastati tudi iz imena *Stanigoj*.⁴⁴ Po mnenju hrvaškega jezikoslovca Petra Skoka, ki se je ukvarjal tudi s slovenskim imenskim gradivom, je priimek *Brate* nastal iz nekdanjega osebnega imena *Bratislav*.⁴⁵

M. Kos je za tisti del Gorenjske, ki je nekoč pripadal briksenski posesti (Bled, Bohinj), v listinah iz 11. stol. našel stara slovenska imena domačinov iz sloja kosezov, kot so: *Prisnoslav*, *Bomislav*, *Godeslav*, *Domoslav*, *Preslav*.⁴⁶ V Ubeljskem sta okrog 1200 zapisani imeni *Drugoslav* (*Drvgozlau*) in *Soboslav* (*Sobvozlau*). Srednjeveški Trst je poz-

nal imeni *Soboslav* in *Radaslav*. Priimka *Slavec* najbrž ni mogoče izvajati iz nekdanjih imen, prejkone izhaja iz občnega imena slavec (ptica), ki nosi ime po barvi - 'umazano rumen'. Josip Kenda s Temljina je v svojem rokopisnem slovarju zapisal cerkljansko besedo *slavek*: Voda je slavka ob povodnji ('motna, umazana').⁴⁷

Čisto drugače kot v priimkih pa se je morfem *-slav* iz nekdanjih osebnih imen zelo razvidno ohranil v **krajevnihih imenih**, vendar pretežno le v vzhodni Sloveniji: *Bratislavci*, *Braslovče*, *Očeslavci*, *Okóslavci*, *Radoslavci*, *Večeslavci*.⁴⁸ Na Gorenjskem so Vidoslaviče po odpadu prvega zloga postale Doslovče, v Brdih so *Slavče* gotovo ostanek nekdanjega antroponima na *-slav*, na Krasu pa je krajevno ime *Večkóti* samo množinska oblika od že omenjenega priimka *Večko*. Pri krajevnihih imenih *Slavina* in *Slavinje* ter vodnem imenu *Slavina*, desnem pritoku Pivke, je po mnenju F. Bezlaja težko reči, ali je v njihovi podstavi občno ime z drugimi pomeni ali pa stari antroponim na *Slav-* oz. *-slav*. Gorsko ime *Slavnik* Bezlaj z gotovostjo izvaja iz občnega imena *slama* oz. *slamnik* (po disimilaciji *-mn-* > *-vn-*).⁴⁹

Stara osebna imena s členom *-mir* imajo v nemških in drugih neslovanskih zapisih pogosto varianto *-mer* ali *-mar*. Najbolj znan nosilec zloženega imena na *-mir* je karantanski knez *Hotimir* iz leta 750, zapisan v virih 9. stoletja kot *Chotemir*, *Chotimer* in *Cheitmar*. Iz 1. pol. 9. stoletja je zabeleženo tudi ime *Stojmir* (*Ztoimar*), ki je bil vojvoda v Karantaniji. V Braniku sta živelja okrog leta 1200 *Stojmir* (*Ztoymeri*) in *Družemer* (*Drusemer*), v Čezsoči leta 1343 *Družumer* (*Drusumer*), prav tam 1377 najbrž kar isti *Drežimer* (*Dresimer*), v Tolminu 1377 *Družko* (*Druscho*), 1499 v Ustju Matija *Družič* s priimkom, očitno izpeljanim iz *Družimir*, v Dolenjah pri Štjaku 1485 pa *Družman* (*Drusman*). Merkù navaja za Trst v 14. stoletju imena *Družko*, *Družana* in *Družman*. Navedena imena so ohranjena najbrž v priimkih *Stojko* (132) in *Družkovič* (88), ki pa sta razširjena le v vzhodnem delu Slovenije.

V krajevnihih imenih danes zasledimo kar precej imen s tem členom, večinoma v vzhodni in osrednji Sloveniji: *Družmirje*, *Radmirje*, *Vitomarci*, *Lastomerci*, *Radomerščak* (rojstni kraj F Miklošiča), *Strahomer*, *Dragomer*, na Tolminskem pa na videz neprepoznavne *Kozmerice* - iz imena *Gostomir* (1377 *Castomerica*, 1515 *Gastameriza*, 1523 *Costamiritz*, okrog 1600 *Gostomeriza*).

Nekdanja osebna imena s členom *-drag* na drugem mestu niso pustila opaznejših sledi v današnjih priimkih. V starih listinah od 9. do 12. stoletja najdemo osebna imena *Sebedrag*, *Namdrag*, *Ljubidrag*, *Stojidrag*, *Tihodrag*. V današnjih krajevnihih imenih so močno spremenjena in komaj prepoznavna. Le s pomočjo starih zapisov najdemo v krajevnem imenu *Sodražica* (*Stoidrasicz*) osebno ime *Stojidrag*, ki ga Merkù beleži tudi v Trstu, v toponimu *Todraž* pa osebno ime *Vitodrag* (1291 *Witodras*).⁵⁰ Bogatejša je dediščina iz imen, ki so imela člen *Drag-* na prvem mestu: *Dragomil*, *Dragomir*, *Dragovan*,

Dragožit. Priimki iz njih so danes razširjeni predvsem v Beli krajini: *Dragan*, *Dragoš*, *Dražumerič*. Krajevna imena z začetnim *Drag-*/*Draž-* najdemo po vsej Sloveniji: *Drágo-milo* (blizu Šmarja pri Jelšah), *Dragómelj* (pri Domžalah) – podstava je *Dragóm*, okrajšana oblika zloženega imena *Dragomir* ali *Dragomil*, z dodano svojilno pripono *-lj* (na enak način je tvorjeno krajevno ime *Črnomelj*), *Dragožiče* (pri Šentjakobu na Koroškem) – podstava je ime *Dragožit* (prim. *Dragosit*, kmet v Grobelni vesi v Podjuni 1050–1065), iz katerega je nastalo naselbinsko oz. rodovno ime *Dragožitiči*; *Dragovice* (zaselek na Banjšicah, okrog leta 1200 *Dragowiz*).

Člen *-gost* se pojavlja v imenu *Radogost*, zabeleženem na Koroškem l. 975. Krajevno ime *Dražgoše* je nastalo iz osebne imena *Dražigost* prek rodovnega imena *Dražigostiči*, z množinskim tožilnikom smeri v *Dražigostiče*, značilnim za številna slovenska krajevna imena.⁵¹ *Gostomir* je, kot sem že navedel, dal *Kozmerice*, medtem ko za krajevno ime *Gosteče* pri Škofji Loki smemo domnevati izhodišče v imenu *Gosteta*, nastalem po okrajšavi iz *Gostislav*.

Člen *Rad-* tiči v imenih tipa *Radko*, *Radovan*, *Rade(n)ta*, *Radelj* (kot pri *Ljubelj*), *Radom* (< *Radomir*, *Radomil*, *Radomysl*), *Radoh*, *Radoš*, danes priimki *Radin* (111), *Radinja* (20), *Radman* (124). Iz njih so krajevna imena *Radovljica* (nem. *Radmandorf*), *Radohova vas*, (Velika, Mala) *Račna* (iz vodnega imena, stanovniško ime *Radenci*, pridevnik *radenski*), gorsko ime *Raduha*, vodna imena *Račeva*, *Radeča*, *Radeljski potok*, *Radenski potok*, *Radiša*, *Radna*, *Radoljna*, *Radomlja*, *Radovajnica*, *Radovna*, *Radulja*, *Radušnica*.

Nezložena in okrajšana (ljubkovalna, manjšalna) zložena imena

Gorazd, znano ime karantanskega kneza, *Borutovega sina*, izhaja iz občnega imena, ki je izpričano v stari češčini, poljščini, ruščini in v številnih vzhodnoslovanskih govorih v pomenu 'sposoben, spreten'. Prevzeto je iz germanskega **garazds*, prim. *gotsko ga-* (predpona), *razda* 'govorjenje'. Pomenski razvoj je potekal od 'zgovoren' k 'pameten, sposoben (sploh)'.⁵² *Borut* je ime karantanskega kneza iz srede 8. stoletja in je najverjetneje nastalo kot okrajšava zloženih imen *Borigoj* ali *Borislav*. V severnem delu hrvaške Istre se je ohranilo krajevno ime *Borut*. *Stojan* sicer nekateri razlagajo tudi kot okrajšavo zloženih imen *Stojigoj*, *Stojimir*, *Stojidrag*, vendar se zdi bolj verjetna trpna deležniška izpeljava iz glagola *stojati*. Ime ima torej železno funkcijo, naj bo otrok stanoviten, kar potrjuje tudi etnološka in etnolingvistična strokovna literatura.⁵³ Priimek *Stojan* je danes razširjen predvsem v vzhodnem delu Slovenije (179). *Bojan* je podobno kot *Stojan* pogosto razlagan kot okrajšano zloženo ime *Bojislav*, verjetneje pa gre za izpeljavo iz glagola *bojati se*. *Radovan* je ime, ki je skrito v krajevnih imenih *Radoviče* (na Koroškem, nem. *Radweg*), *Radvanje*, *Radov-*

na in podobnih, ohranjeno pa je tudi v priimku (151). K njegovi rehabilitaciji pri Slovencih je pripomogel F. S. Finžgar s svojim zgodovinskim romanom *Pod svobodnim soncem*. Je pretekli trpni deležnik od glagola *radovati se* 'veseliti se'. Živa je bila pri baltskih Slovanih boginja življenja. O njej in o drugih bogovih slovanskega panteona je pri nas prvi pisal A. T. Linhart v svojem *Poskusu zgodovine Kranjske in ostalih dežel južnih Slovanov Avstrije*, 2, 1791. Potem ko jo je v svojem epu *Krst pri Savici* ovekovečil še *Prešeren*, se je ime – sicer šele v 20. stoletju – v določeni meri prijelo tudi pri Slovencih.

P. Merku je v Trstu 14. stol. našel vrsto zanimivih nezloženih staroslovenskih imen: *Misel*, *Jagoda*, *Jelka*, *Ljuba*, *M'sta*, *Hvala*, *Medved*, *Zajec*, *Vrana*, *Golobica*, najbolj pogostno pa je bilo sestavljeno ime *Nedelj* in njegova ženska oblika *Nedeljka*.

Med nezloženimi in (vsaj domnevno) okrajšanimi zloženimi imeni v srednjeveškem Trstu so zanimiva *Belec* in *Črnc* (morda od *Beligoj* in *Črnigoj*), *Domec*, *Mirec*, *Prvec*, *Radec*, *Živec*, *Dobrica*, *Hvalica*, *Rožica*, *Sončica*, *Volčica*, dalje *Volčina*, *Dražina*, *Grđina*, *Možina*, *Radina*, *Prvin*, *Trpin*, *Stojna*, *Belka*, *Mirka*, *Radka*, *Stanka*. Izmed njih so prešli v priimke *Živec* (365) z različicama *Živic* (89) in *Živič* (143), *Hvalica* (54), *Volčina* (14), *Grđina* (116) z različico *Grđin* (15), *Možina* (752), *Trpin* (344). Tudi tolminski (volčanski) priimek *Duša* (110) je prvotno predstavljal rojstno ime, ki so ga verjetno nosili tako moški kot ženske.

Venceslav Bele, župnik iz Kanala, je v Koledarju Goriške Mohorjeve družbe za l. 1925 objavil dve stari ženski imeni iz kanalske župnijske kronike: *Jasno* iz leta 1389 in *Nedeljko* iz l. 1428.⁵⁴ V goriških Brdih je že l. 1507 izpričan priimek *Jasnič* (*Jasnickh*), ki se je na Goriškem ohranil do danes (33).⁵⁵ Ime *Nedeljko* je ohranjeno v priimku *Nedeljko* (178) s pravopisno različico *Nedelko* (115).

Na številnih primerih je dokazano, da so se zložena imena krajšala in so se jim pri tem dodajala različna obrazila, npr. *-ec*, *-ica*, *-ina*, *-ka*, *-ša*, *-še*, *-e*, *-ej*, *-onja*, *-ko*. Tako je *Dobrej* gotovo nastal iz *Dobrožit*, *Dobrogój* ali podobnih imen, imena (danes priimki) *Bratoš* (38) oz. *Bratož* (203), *Bratuš* (74) oz. *Bratuž* (247), *Bratūša* (612), *Bratina* (757) iz *Bratigój* ali podobnih, današnji priimki *Brate* (55), *Bračko* (917), *Bračič* (773) pa so nedvomno nastali z okrajšanjem in z dodajanjem priponskih obrazil *-e* za mlado bitje, *-ko* in *-ič* pa kot pomanjševalnica s pomenom 'sin'. Neke vrste ljubkovalnost tiči v obrazilu *-ej*, značilnem za priimke iz starih predsvetniških imen: *Lubej* (497), *Gerdej* (102), *Černej* (37), *Malej* (74), *Mislej* (199).

Iz imen *Godislav* oz. *Godeslav* ali *Godeš* izvirajo krajevna imena *Godovič*, *Godešič*, *Godnje*, vodno ime *Godiča*, priimek *Godnič*, iz imena *Trebegost* pa pokrajinsko in vodno ime *Trebuša* (prim. *Trebuško vas*, zaselek pri Slovenj Gradcu, s historičnimi zapisi iz 1411 *Trebugotschach* in 1490 *Trebugotsch*) prek okrajšane oblike *Trebuh*, *Trebuš*. Iz istega osebne imena izhajata tudi krajevni imeni

Trebče (po izvoru stanovniško ime *Trebčane* prek hipokoristika *Trebko* ali *Trebec*) in *Trebeše* (prav tako stanovniško ime *Trebešane*).

Nekdanja imena s priponskim obrazilom *-ša* in *-še* so danes med slovenskimi priimki razmeroma pogosta. Merku navaja za srednji vek v Trstu imena *Staniša* (< *Stanislav*) (147), *Ljubiša*, *Pribiša* (najdemo ga tudi v Braniku okrog 1200), drugod poznamo še *Gostiša* (< *Gostomir*) (297), *Bratuša* (612), *Godeša* (< *Godeslav*) (93), *Ljubša* oz. *Lupša* (podstava za krajevno ime *Luša* v Selški dolini), iz katerega izhajajo današnji priimki *Lupša* (96), *Lupše* (151) in *Lupšina* (96).

Iz nekdanjih antroponimov **Malešü*, **Malehú* (< *Mali-goj*) se je izoblikoval današnji priimek *Maleš* (89) s pravopisno različico *Malež* (15) in z očetnoimensko izpeljanko *Malešič* (169), verjetno pa tudi *Male* (44) in *Malej* (74). Po mnenju F. Bezlaja izhaja iz imena **Maleh* tudi krajevno ime *Mavhinje* (pri Devinu), zabeleženo v viru 1113 kot *Malchinsella*. *Trebeše* je verjetno okrajšan od *Trebegost*.

Iz imen *Stanimir*, *Stanigoj* so nastala okrajšana imena *Stanko* (*Ztanco*, v Šempetru, gl. seznam posesti goriških grofov iz l. 1200), *Staniša* (*Ztanossa*, v Vrtojbi, prav tam), ki so pozneje prešla v priimke in s patronimičnimi obrazili *-ič* tvorila še priimke *Stanič*, *Stančič*, *Stanišič*. Iz *Radogoj*, *Radogost*, *Radomisl* idr. so nastale izpeljanke *Radenko*, *Radin*, *Radinja*, *Radoh*, *Radonja*, *Radoš*, *Radovin*.

Pogosto obrazilo za pomanjševanje ali krajšanje starih imen je bilo *-ko*: *Zlobko* (priimek *Zlobko* 92), *Željko* (priimek *Željko* 166, *Želko* 39), *Stanko* (priimek *Stanko* 281), *Jelenko* (priimek *Jelenko* 452), *Črnko*, *Borko* (priimek *Borko* 462). Med njimi velja pozornost imenu *Žitko* (iz *Žitomir* ali *Žitomisl*, lahko tudi iz *Dragožit* ali *Dobrožit*), ker leži v podstavi krajevnega imena *Stična* (Žitkov rod so bili *Žitiči*, njihovo naselje *Žitičina*), ohranilo pa se je v priimku *Žitko* (324). Na podoben način razlaga Ramovš nastanek krajevnega imena *Skaručna*: staro ime *Skoruta* je dalo ime potomcem *Skorutiči*, naselju pa *Skorutičina*.

V srednjem veku močno tvorno je bilo obrazilo *-onja*. Merku najde v Trstu imena *Sobonja*, *Dedonja*, *Bratonja*, *Radonja*, *Tihonja*. Današnji priimki na *-onja* izhajajo sicer v večji meri iz vzdevkov kot pa iz starih imen. Priimek *Pervanje* pa verjetno smemo razumeti kot **Prvonja* v pomenu 'prvorojenec'.

Sabonjski potok pri Ilirski Bistrici in krajevno ime *Sabonje* izvirata iz hipokoristika *Sobonja*, izpričanega v Trstu v 14. stoletju (*Sobogna*, *Sebogna*, *Sabogna*, 1308, 1309, 1356, 1360, 1368, Prosek 1357 itd.), prim. poljska imena *Soboń* idr. iz *Sobiebor*, *Sobieslaw* itd. V Trstu je že 1202 zapisano tudi neskrajšano zloženo ime *Sobeslav*, ki ga prav tam najde Merku še v 14. stoletju (*Soboslav*). Povratno-osebni zaimek *sebi*, ki predstavlja prvi člen navedenega imena, najdemo še v historičnih zapisih *Sebigoj* (Devin 993) in *Sebibor* (Kranjska gora 1060) ter v krajevnem imenu *Sebeborci*.

Imena s priponskim obrazilom *-e*, gen. *-eta* (psl. *-ę*)

Med današnjimi slovenskimi priimki na *-e* jih je lepo število, ki izvirajo iz starih imen, na kar je med prvimi opozoril P. Skok. *Černe* (1604) oz. *Črne* (126) po njegovem pomeni 'sin Črnomira', *Žele* (226) 'sin Želimira', *Bole* (348) prihaja od *Boleslav*, *Voje* (95) od *Vojislav*, *Svete* (227) od *Svetoslav*, *Brate* (55) od *Bratislav*, *Hvale* (29) od *Hvalimir*, *Zore* (726) od *Zorislav*.⁵⁶ O razmeroma številnih slovenskih priimkih iz svetniških imen z obrazilom *-e* je pisal tudi slovenski jezikoslovec Anton Breznik.⁵⁷ Poljski etimolog Franciszek Sławski v spremnem besedilu k 3. knjigi Słownika prasłowiańskiego pri obravnavi pripone *-ę*, *-ęta* (str. 15 d) navaja tudi hipokoristična imena na *-ęta*-tipa *Boreta* < *Bori-slavú*, *Radęta* < *Rado-gostú*, *Radomyslú*, *Rado-slavú*.⁵⁸

Za staročeške antroponime je obrazilo *-'ata/ęta* < ps. **ęta* dobro obdelala Jana Pleskalová.⁵⁹ Obrazilo *-ęt-* je bilo v praslovanščini produktivno besedotvorno sredstvo za tvorbo apelativnih poimenovanj mladičev. Verjetno je, da je prav iz te funkcije obrazila *-ęt-* izhajala patronimična in formalno hipokoristična pripona **ęta* < *ęt* + *a*. V češčini je po denazalizaciji in depalatizaciji to obrazilo dobilo podobo *-ata*, v južnoslovanskih jezikih *-eta*, v vzhodnoslovanskih *-'ata*.⁶⁰ Pleskalova deli stare češke antroponime z navedenim obrazilom na a) izsamostalniške: *Petr'ata*, *Jur'ata*, *Kon'ata* (Konrad), *Kub'ata* (Ja-kub), *Bratr'ata*, in b) izglagolske: prevladujoče tvorbe so zložena osebna imena, npr. *Chval'ata* < *Chval'ibog* oz. *Boguchval*, podobno *Modl'ata*, *Mysl'ata*, *Slavata/Slav'ęta*, *Tvor'ata* in *Krst'ata*. J. Svoboda, 164, našteva ustrezna srbohrvaška imena, kot so *Radeta*, *Vladeta*, poljska *Gościęta*, *Sobięta*, ruska *Ostrjata*, *Putjata*, češka *Blažata*, *Črňata*, **Družata*, *Host'ata*, *Služata*, *Třebata*, nemalo je nastalih iz svetniških imen – *Petrata*, *Šavlata*.

Krajevna imena *Želeče*, *Želimlje*, *Želin* pričajo o nekdanjih osebnih imenih *Želeta*, *Želim* itd. V krajevnih imenih *Misliče* v Brkinih in *Mišlje* na Koroškem tiči osebno ime – hipokoristik **Misleta* (prim. današnji priimek *Misleta* s komaj 14 nosilci), v vodnem imenu *Mislinja* pa žensko ime *Misel*. *Trebenče* (na Cerkljanskem) sodi v kategorijo krajevnih imen, ki so nastali iz nekdanjih rojstnih imen s pomočjo svojilnega morfema *-jü*, v tem primeru iz hipokoristika **Trebeta*, s še ohranjenim nosnikom (prim. koroško vas *Ratenče*), ki se mu je verjetno pritaknilo še stanovniško obrazilo *-jane*: **Trebetje* (selo) > *Trebenčane* > *Trebenče*.⁶¹ Črniče v Vipavski dolini so podobno kot Črnuče ali Črnotiče in Radeče verjetno nastale s svojilnim morfemom *-jü* iz starega imena *Črnut* oz. *Črnuta* ali *Črnot* oz. *Črnota*: **C'rnut'j'*.⁶² Ime se je ohranilo v Logu pod Mangartom v priimku *Črnuta*. Stari nosnik je ohranjen tudi v tolminskem priimku *Serženta*.⁶³ V urbarjih 16. in 17. stol. ga v Bači pri Modreju zasledimo še v prvotni obliki *Služenta* - v tej obliki je pozneje migriral na Hrvaško in se tam tudi ohranil, medtem ko je pri nas v 18. stoletju doživel prek vokalne redukcije (Slženta) razvoj v *Serženta*.⁶⁴

Še nekaj zemljepisnih imen iz predsvetniške dediščine

Hotemir je dal podstavo za vodni imeni *Hotenja* in *Hoteški potok* ter krajevna imena *Hotična*, *Hotavlje* itd. *Volče* imajo obliko starega stanovniškega imena na *-jane* (prim. latinske in italijanske srednjeveške zapise od 1015 dalje *Volzana*) in po Bezlajevem mnenju kljub Miklošičevemu dvomu izvirajo iz antroponima *Volk*. Krajevno ime *Budanje* izvaja Bezlaj na podlagi dveh zapisov iz 1275 *Bochdaquach* in 1299 *villa Bogdajach* iz osebne imena *Bogdan*, čeprav več drugih zapisov tega ne potrjuje: 1329 *Boldonach*, 1499 *Boldanach*. Krajevno ime *Ljubinj* je izpeljano iz osebne imena *Ljuba* s svojilno pripono *-in*, podobno kot *Devin* iz osebne imena **Děva*. Pisava *z-j* je po Bezlajevem mnenju hiperkorektura.⁶⁵ Da gre za svojilno obliko na *-j*, so menili tudi tisti, ki so poknjžili po izvoru predсловanski krajevni imeni *Čiginj* in *Breginj*, čeprav gre pri slednjem domnevno za razvoj iz starega ilirskega priponskega obrazila *-ona* (*Bergona* > *Bergin*), podobno kot pri imenih *Tolmin* (< *Talamona*) ali *Vrtovin* (*Ortaona*).⁶⁶ *Dobrovo* (1501 *Dobra*) izhaja iz hipokoristika zloženega osebne imena, kriteriga prvi del je bil **Dobrú-* in je izpričano pri vseh Slovanih, na alpskoslovanskem območju je že v 9. stol. zabeležen *Dobromyslü* (Dabramuzli), pozneje pa še *Dobrogoj*, *Dobronega*, *Dobroslav*, *Dobrožit*, v Dragovicah na Banjski planoti okrog 1200 pa *Dobrowit* idr. Druga zemljepisna imena iz tovrstnih antroponimov so še *Dobračeva* (Žiri), *Dobrunje*, *Dobrtiša vas* (< **Dobro-th*) in še vrsta krajevnih imen v osrednji in vzhodni Sloveniji. Mednje pa ne spadajo razne Dobrave in tudi ne Dobrove ter Dobrovniki, ki izvirajo iz občnih imen s podstavo *dombr* "hrast, hrastov gozd".⁶⁷ Iz nekdanjega imena je današnji priimek *Dobrinja* (48). *Vitovlje* je mogoče razložiti iz staroslovanskih imen *Vitogoj* ali *Vitoslav*, kjer *Vit-* pomeni (po mnenju poljskega onomasta W. Taszyckega in ruskega lingvистa A.M. Seliščeva) 'gospod', 'kdor ima oblast': *Vitovo* (s svojilnim morfemom *-jü*) selo + stanovniško priponsko obrazilo *-jane*). Skrajšano ime *Vit* se je že zgodaj naslonilo na latinsko svetniško ime *Vitus*, ki je v slovenščini prejel obliko *Vid*, v nemščini pa *Weyt*, odtod nemško ime za Vitovlje - *Weytenburg*. Krajevno ime *Libušnje* je zapisano 1377 *Glibusna*, 1566 *Libusgna* in ga smemo izvajati iz nekdanjega hipokoristika **Ljubuša* k zloženemu imenu *Ljubigoj*: *Ljubušinje* (selo ali brdo), po preglasu ju > i in po elipsi *Libušnje*.

Krajevno ime *Prvačina* in vodno ime *Prvač* (pritok Vipave pri Prvačini) izvaja F. Bezlaj z določeno previdnostjo iz domnevnega slovanskega antroponima **Prvač*.⁶⁸ Stari zapisi so: 1298 *Prebätsch*, 1319 *Pribacii*, 1361 *Priwatsch*, ca. 1370 *Perbatsch*, 1398 *Prebatsch*, 1402 *Prebatsch*, 1566 *Prebacins*. Tudi znameniti poljski jezikoslovec Jan Baudouin de Courtenay, ki ga upravičeno štejemo za prvega pomembnega 'slovenskega' dialektologa, je l.

1874 v goriškem časniku *Soča* izrazil mnenje, da je ime *Prvačina* posamostaljeni svojilni pridevnik, izpeljan iz imena *Prvaka* > *Prvačina* (*vas*).⁶⁹ Kot ledinsko ime se pojavlja *Prvačina* (*Prewaczina*) še v Gornjem Cerovem v Brdih v goriškem urbarju 1507.⁷⁰ Ponuja pa se primerjava tudi s krajevnim imenom *Prebačevo* pri Kranju (1343 *Pribetsch*). Videti je, da gre res za stari antroponim *Pribač* (ohranjen v vodnem imenu *Prvač*), ki je v primorskem primeru prejel zbirno obrazilo *-ina*, podobno kot *Stična* in *Skaručna*,⁷¹ medtem ko je v gorenjskem primeru dobil moško svojilno obrazilo *-ev* in morfem *-o* za oznako odnosnice v srednjem spolu (selo, polje). Tako se zdi, da v imenu ne tiči morfem *prv-*, temveč *Prib-*, okrajšani prvi del zloženega imena *Pribislav* (iz psl. **pribyti* 'povečati' in *slava*) ali *Pribigoj*, iz katerih je nastalo tudi v Trstu 14. stoletja izpričano ime *Pribiša* oz. *Prebiša*. Med staročeškimi imeni J. Svoboda omenja tudi ime *Pribak*.⁷² Na srednjeveškem Poljskem izpričano ime *Przybygniew* (iz psl. **pribyti*) pozna v istem času tudi številne izpeljanke: *Przyb-0*, *Przyb-a* (1176), *Przyb-ak* (= *Przybek*, 1394), *Przyb-an* (1494), *Przyb-asz+(ek)*, *Przyb-asz+(ko)*, *Przybek* (= *Przybyslaw*, 1250)...*Przyb-yna* (!)...⁷³ Nemški srednjeveški viri poznajo ime *Priba*, npr. 1175 *Pribe*, 1176 *Priba* castellanus itd.⁷⁴ **Priba* se razlaga kot kratka oblika k *Pribygniew*, *Pribyslaw*, prim. poljsko *Przyba*, češko *Priba*, *Prib*. V piranski notarski knjigi najdemo v letih 1289–1291 zapisani imeni *Prebinus*, *Pribinus*.⁷⁵ V luči teh zapisov je precej verjetno, da je ime spodnjepanonskega kneza *Pribine* (očeta kneza Koclja) vendarle nastalo iz zloženega imena na *Prib-* in ne, kot je domneval O. Trubačov, iz vzdevka **prijebina*, pri čemer se je naslanjal na zgodovinski podatek, da je bil *Pribina* - *filius ex alia coniuge*, in pa na leksem *prijebiš*, ki ga navaja Pleteršnik v pomenu 'izvenzakonski otrok'.⁷⁶ Tudi koprski priimek *Pribac* (Šmarje, Padna) je treba najverjetneje povezovati z navedeno imensko podstavo.

Ali v slovenskih priimkih in zemljepisnih imenih najdemo kakšne sledi slovanske mitologije? Na Slovenskem in sploh v slovanskem svetu srečamo neverjetno veliko število zemljepisnih imen *Devin* iz osebne imena **Deva*.⁷⁷ Poleg krajevnega imena *Devin* (it. *Duino*) v Tržaškem zalivu, ki bi mu nekateri raje prisodili romanski izvor, je po zahodni in jugozahodni Sloveniji posejanih cela kopica gorskih imen s tem imenom, začeni z *Devinom* nad Knežo v Baški dolini in tja do *Devina* blizu Knežaka pri Ilirski Bistrici ter *Devina* blizu Dan pri Starem Trgu. Zdi se, da je s tem gorskim imenom povezana mitološka vsebina.⁷⁸ Bajeslovnega Kresnika novejši raziskovalci slovanske in slovenske mitologije interpretirajo kot slovensko verzijo prvotne podobe splošnoslovanskega 'glavnega mita'.⁷⁹ Z njim povezujejo tudi priimek *Kresnik* (520 nosilcev). Zanimiva so še imena bajnih bitij, čeprav je tudi tu treba biti previden, saj npr. *Zlodej* morda spada v isto kategorijo kot *Zlobec*, je torej apotropijsko ime. Priimek *Božič* najverjetneje ni nastal neposredno iz imena nekdanjega boga

gostoljubja, pač pa gre za poimenovanje po krščanskem prazniku, na dan katerega se je otrok rodil. Priimek *Kurent* (350) pa verjetno izhaja neposredno iz mitološke dediščine (pregled različnih poskusov etimološke razlage gl. v Bezlajevem Etimološkem slovarju, drugi knjigi, 112–113), podobno smemo domnevati za priimek *Jezernik* (456), ki na Pohorju pomeni povodnega moža. V skupini bogov z lastnostmi zlega so bili tudi Hudič (prim. priimek *Hudeček* – 38), Škrat (v priimkih *Škratek* - 90, *Skrt* - 383), Mora. Nekateri skušajo povezati vodno ime Mokoš v Prekmurju z imenom boginje Mokoši, vendar gre prejkone le za poimenovanje po občnem imenu s pomenom 'zamočvirjen svet'. Odprto pa ostaja vprašanje priimka *Triglav* (27) oz. *Terglav* (151), ki je najbolj razširjen na območju Slovenj Gradca in Gornjega Grada).

Za sklep

Imena v starih listinah so dragocen vir za raziskave slovenskega imenotvornega procesa, zlasti starejša pa so imela zaradi pomanjkanja drugih pisnih virov ključno vlogo pri rekonstrukciji glasoslovnega razvoja stare slovenščine (Miklošič, Ramovš, Bezlaj). Ta imena nam končno tudi sporočajo, kakšna je bila resnična podoba naše samobitnosti v času, preden so nas preplavila imena tujih svetnikov, na kar velja spomniti tudi glede na današnje tipanje in iskanje slovenske identitete.

Povzetek

Podoba slovenskih rojstnih imen se je v tisoč letih korenito spremenila: imena z razvidno slovansko podstavo so bila v poznem srednjem veku izrinjena z imeni svetnikov, katerih jezikovna podstava je v večini primerov hebrejska, grška, latinska ali germanska. Niti eno staroslovansko ime ni preživelo kot rojstno ime, so se pa nekatera uspela ohraniti v priimkih, ki so se začeli med kmečkim prebivalstvom v večji meri pojavljati konec 15. – v začetku 16. stoletja, skrita pa so tudi v nekaterih krajevnih in vodnih imenih. O njihovi razširjenosti nam pričajo različne srednjeveške listine, pri rekonstrukciji pa nam je v precejšnji oporo primerjalno slovansko gradivo. Imena v starih listinah so dragocen vir za raziskave slovenskega imenotvornega procesa, zlasti starejša pa so imela zaradi pomanjkanja drugih pisnih virov ključno vlogo pri rekonstrukciji slovenskega historičnega glasoslovja.

¹ V prispevku uporabljam poimenovanji staroslovanski in alpsko-slovanski kot sopomenki, saj gre pri t.i. alpskih Slovanih, enako kot tudi pri panonskih Slovanih zahodno od Blatnega jezera, za prednike današnjih Slovencev. V tem vprašanju se strinjam z O. Kronsteinerjem, ki trdi, da so slovanska krajevna imena v Avstriji (tudi tista zunaj današnjih jezikovnih meja) slovenska. Gl. njegov članek *Sind die slavischen Ortsnamen Österreich slawisch, alpen-slawisch oder slowenisch?*, v: *Slovenija in sosednje dežele med antiko in karolinško dobo II* (ur. Rajko Bratož), Ljubljana 2000, 787–800.

- ² Jan Svoboda, *Dobrovskeho studium vlastnich jmen*, v: Josef Dobrovský 1753 – 1953, Praha 1953, 156–181.
- ³ Časopis Českého Musea VI, 1832, 60–69.
- ⁴ Franz Miklosich, *Die Bildung der slavischen Personennamen*, Wien 1860, *Die Bildung der Ortsnamen aus Personennamen im slavischen*, Wien 1864 in *Die slavischen Ortsnamen aus Apellativen I-II*, Wien 1872–74.
- ⁵ Alenka Šivic-Dular, *Zgodovina imenoslovja v Sloveniji*, v: *Jezikoslovni zapiski* 8 (2002), št. 2, 19.
- ⁶ Franc Jakopin, Miklošič – utemeljitelj slovanskega imenoslovja, v: *Miklošičev zbornik* (ur. J. Toporišič, T. Logar, F. Jakopin), Obdobja 13, Ljubljana 1992, 67–75.
- ⁷ *Letopis Matice slovenske*, 1886, 107–151.
- ⁸ *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko III*, Ljubljana 1893, 8–13, 47–53, 94–101, 140–148.
- ⁹ *Časopis za zgodovino in narodopisje* 10 (1913), št. 1, 8–25, Maribor.
- ¹⁰ Janko Šlebing, Luka Pintar. *Nekrolog. Seznam Pintarjevih spisov*, Carniola n.v. 7 (1916), 150–160.
- ¹¹ Franc Jakopin, Fran Ramovš kot imenoslovec, *Razprave II. r. SAZU XIII*, Ljubljana 1990, 13–20.
- ¹² Franc Jakopin, France Bezlaj kot etimolog in onomastik, *Onomastica jugoslavica* 9 (1982), 5–9; Alenka Šivic-Dular, *Bibliografija Franceta Bezlaja*, prav tam, 11–22.
- ¹³ France Bezlaj, *Slovenska vodna imena I-II*, Ljubljana 1956–1961.
- ¹⁴ France Bezlaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika I-III*, Ljubljana 1976–1995.
- ¹⁵ France Bezlaj, *Jezik in slovstvo* 15 (1965), 113–118.
- ¹⁶ France Bezlaj, *Eseji o slovenskem jeziku*, Ljubljana 1967.
- ¹⁷ Maja Košmrlj, *Onomastica jugoslavica* 2, Ljubljana 1970, 102–117.
- ¹⁸ Mate Šimundič, *Značenje najstarejših slovenskih osebnih imen*, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 5 (1973), 14–46.
- ¹⁹ Otto Kronsteiner, *Die alpen-slavischen Personennamen*, Wien 1975.
- ²⁰ *Etimologičeskij slovar' slavjanskijh jazykov. Praslavjanskij leksičeskij fond. Vypuski 1–30– (A-obved'n'j')*, Moskva 1974–2003–.
- ²¹ Pavle Merku, *Predkrščanska slovenska osebna imena v Trstu (1307–1406)*, v: *Zbornik Brižinski spomeniki*, Ljubljana–Trst 1996, 451–455.
- ²² Paolo Merku, *La presenza slovena nella città preempioriale*, v: *Storia e economica e sociale di Trieste*, volume I, Trieste, 2001, 290.
- ²³ Janez Keber, *Leksikon imen*, Celje 1988¹, 1996², 2001³.
- ²⁴ Janez Keber, *O strukturi rojstnih imen v Sloveniji*, *Jezikoslovni zapiski* 7 (2001), št. 1–2, 21–111.
- ²⁵ Gorazd Makarovič, *Pričevanja imen o alpskih Slovankah*, *Etnolog* 11 (2001), 17–44. Zdi se, da se avtor v svojih ocenah včasih nekoliko prenegli. Težko bi namreč trdili, da so naselbinska imena nastajala samo iz moških in ne iz ženskih imen, kar da kaže na ustrezno družbeno vrednotenje žensk v času nastajanja takšnih krajevnih imen (prim. Ljubinj, Mislinja < Ljuba, Misel), ali da ni med današnjimi slovenskimi priimki niti enega, za katerega bi lahko z gotovostjo trdili, da izvira iz izpričanega alpsko-slovenskega ženskega imena (prim. Jasnič < Jasna, Ljubič < Ljuba). Po drugi strani pa priimek Trebežnik zagotovo ni nastal iz osebnega imena Trebeš, temveč iz ledinskega imena Trebež ('iztrebljen svet').
- ²⁶ *Jezikoslovni zapiski* 8 (2002), št. 2 (ur. J. Keber). Avtorji prispevkov so: Alenka Šivic-Dular, Metka Furlan, Marko Snoj, Janez Keber, Silvo Torkar, Viktor Majdič, Dušan Čop, Alenka Gložančev, Pavle Merku in Marija Kozar.
- ²⁷ Franc Kos, *Ob osebnih imenih*, 107.
- ²⁸ Prav tam, 108.
- ²⁹ Ivan Koštiál, *Slovenska osebna imena iz 12. stoletja*, *Veda* 4 (1914), Gorica, 326.
- ³⁰ S tem v zvezi je zanimiva epizoda z duhovnikom in pesnikom Josipom Abramom - Trentarjem iz leta 1912. Napisal je igro Vmeščanje Valuka za gorotanskega kneza in vojvoda pri Gospe Sveti na Koroškem okoli l. 620 po Kr. s staroslovanskim poganskim obrednim praznikom. Delo je ponudil Mohorjevi družbi v Celovcu. Takratni urednik Podgorc je hotel, naj Valuka zamenja za

- Inka, da bi bilo vse na krščanski podlagi. J.E.Krek, ki je skupaj z dr. Franom Kosom delo prebral, mu je rekel: »Če hoče Podgorc Inka, naj si ga sam napiše! Meni je bolj simpatičen Valuk in pa ju naška doba nekaj sto let pred Inkom. Ti ostani pri svojem!« - Jožko Kragelj, Josip Abram - Trentar, Koper 2000, 65.
- ³¹ Janez Keber, Rojstna imena, hišna imena, vzdevki, psevdonimi v Sloveniji, v: Jezikoslovni zapiski 8 (2002), št. 2, 54.
- ³² Janez Keber, O strukturi (kot v op. 24).
- ³³ Janez Keber, Osebna imena v Sloveniji kot dokazila slovenske identitete, Traditiones 26 (1997), 101-108.
- ³⁴ Tadeusz Milewski, Słowiańskie imiona osobowe na tle porównawczym, v: Indoeuropejskie imiona osobowe, Wrocław-Warszawa-Kraków 1969, 216.
- ³⁵ Jan Svoboda, Staročeská osobní jména a naše příjmení, Praha 1964.
- ³⁶ Oleg N.Trubačev, Praslavjanskaja onomastika v Ėtimologičeskom slovarě slavjanskih jazykov, vypuski 1-13, v: Ėtimologija. 1985. Sbornik naučnyh trudov. M., 1988, 5.
- ³⁷ Prav tam, 8.
- ³⁸ Słownik etymologiczno-motywyacyjny staropolskich nazw osobowych, Część 1, Kraków 2000, IX (avtor uvoda Aleksandra Cieślíkowa).
- ³⁹ Nada Morato, Mrak eno jutrnja, Ljubljana, 2002, 44, op. 1. Povedke o Mraku kot bajeslovnem bitju v kajkavski ljudski zakladnici najdemo tudi v knjigi Ivana Lozice Poganska baština, Zagreb 2002.
- ⁴⁰ N. I. Tolstoj, S. M. Tolstaja, Imja v kontekste narodnoj kul'tury, v: Problemy slavjanskogo jazykoznanija, Moskva 1998, 118, op. 16.
- ⁴¹ Vladimir N. Toporov, Praslavjanskaja kul'tura v zerkale sobstvennyh imen (element *-mir*), v: Istorija, kul'tura, ětnografija i fol'klor slavjanskih narodov. XI Meždunarodnyj s'ezd slavistov. Bratislava, sentjabr' 1993 g. Doklady rossijskoj delegacii, Moskva 1993, 21.
- ⁴² Številke v oklepajih pomenijo število nosilcev na 1. september leta 2001 v RS po podatkih Urada za statistiko RS.
- ⁴³ Božo Otorepec, Gradivo za slovensko zgodovino v arhivih in bibliotekah Vidma (1270-1405), Ljubljana 1995.
- ⁴⁴ Enos Costantini, Furlani z imenom Stane, v: Trinkov koledar za leto 1999, Špeter 1998, 51-66.
- ⁴⁵ Petar Skok, Iz slovenačke toponomastike, Etnolog VII, Ljubljana 1934, 60-68.
- ⁴⁶ Milko Kos, Naselitev Gorenjske v ranem srednjem veku, Arheološki vestnik 21-22 (1970-1971), 12.
- ⁴⁷ Josip Kenda, Slovarsko gradivo s Tolminskega (rokopis), Inštitut za slovenski jezik F. Ramovša, ZRC SAZU, Ljubljana
- ⁴⁸ O južnoslovanskih krajevnih imenih tega tipa je pisal poljski jezikoslovec Władysław Lubaś v svoji monografiji Słowotwórstwo południowosłowiańskich nazw miejscowych z sufiksami *-ci*, *-ovci*, *-inci* itp., Katowice 1971.
- ⁴⁹ France Bezlaj, Slovenska vodna imena, II. del, Ljubljana 1961, 190.
- ⁵⁰ Pavle Blaznik, Srednjeveški urbarji za Slovenijo. Zvezek četrti. Urbarji freisinske škofije, Ljubljana 1963, 149.
- ⁵¹ France Bezlaj, Eseji o slovenskem jeziku, Ljubljana 1967, 48.
- ⁵² Ėtimologičeskij slovar' slavjanskih jazykov (ESSJa), zv. 7, Moskva 1980, 32.
- ⁵³ N. I. Tolstoj, S. M. Tolstaja, Imja v kontekste (kot v op. 40).
- ⁵⁴ Venceslav Bele, Koledar Goriške Mohorjeve družbe za l. 1925, Gorica 1924, Še nekaj o krstnih imenih, 30.
- ⁵⁵ Za podatek se zahvaljujem Vojku Pavlinu, avtorju prepisa goriškega urbarja iz leta 1507.
- ⁵⁶ Petar Skok, Iz slovenačke toponomastike (kot v op. 45), Anton Bajec, Besedotvorje slovenskega jezika I: Izpeljava samostalnikov, Ljubljana 1950, 67.
- ⁵⁷ Anton Breznik, Priimki iz starih svetniških imen, Koledar Mohorjeve družbe 1942, 68-70.
- ⁵⁸ Słownik prasłowiański, tom III (davün-dobúrati), Wrocław - Warszawa - Kraków - Gdańsk 1979, 15.
- ⁵⁹ Jana Pleskalová, Tvoření nejstarších českých osobních jmen, Brno 1998, 62.
- ⁶⁰ A.I. Tolkačov, K istorii slovoobrazovanija form so značeniem sub'ektivnoj ocenki (kvalitativov) ličnyh sobstvennyh imen grečeskogo proišhoždenija v drevnerusskom jazyke XI-XV vv. II, v: Ėtimologija 1975, Moskva 1977; G.A. Bogatova, Iz istorii drevnerusskikh suščestvitel'nyh so staroj osnovoj na *-et*, v: Vestnik MGU, Moskva 1958, Istoriko-filologičeskaja serija, Nr. 2.
- ⁶¹ Drago Mertelj in F.Bezlaj, Slovenska krajevna imena na *-jane*, Jezik in slovstvo VI (1960/61), 187-192, 220-225, v istem letniku tudi odziv Sama Pahorja Nekaj opazk k slovenskim krajevnim imenom na *-jane*, 268-270;
- ⁶² France Bezlaj, Eseji o slovenskem jeziku, 163.
- ⁶³ Fran Ramovš v svoji Historični gramatiki slovenskega jezika II, Konzonantizem, Ljubljana 1924, v paragrafu 62, na straneh 105-110, govori o odnosu slovenskega *e*, *o* + *n*(*m*) proti praslovanskemu nosnemu *e* in *o* in ponazarja ohranitev nosnikov s krajevnima imenoma Dombrava (pri Prvačini) ter Andol (pri Ribnici) in iz njega izpeljanim priimkom Andolšek (iz praslovanskega občnega imena *ondol* 'dolina').
- ⁶⁴ Prim. tudi staročeska osebna imena *Třebata*, *Služata* s staroslovanskim priponskim obrazilom *-eta*, gl. Jan Svoboda Staročeská osobní jména a naše příjmení, Praha 1964, 164-165.
- ⁶⁵ France Bezlaj, Slovenska vodna imena I, 347.
- ⁶⁶ France Bezlaj, Eseji o slovenskem jeziku, 87-88.
- ⁶⁷ France Bezlaj, Slovenska vodna imena I, 141-142; ESSJa, zv. 5, Moskva 1978, 95.
- ⁶⁸ France Bezlaj, Slovenska vodna imena II, 125.
- ⁶⁹ Jan Baudouin de Courtenay, Jezikoslovna razprava, Soča, 15. 10. 1874, št. 42, Gorica.
- ⁷⁰ Vojko Pavlin, Prepis goriškega urbarja iz leta 1507.
- ⁷¹ Na enak način so iz predkrščanskih osebnih imen tvorjena tudi krajevna imena Radovna, Stanošina, Svetina, Boletina, morda tudi Slavina.
- ⁷² Jan Svoboda, Staročeská osobní jména a naše příjmení, Praha 1964, 133.
- ⁷³ Słownik etymologiczno-motywyacyjny staropolskich nazw osobowych, Część 1, Odapelatywne nazwy osobowe, Kraków 2000, 241.
- ⁷⁴ Gerhard Schlimpert, Slawische Personennamen in mittelalterlichen Quellen zur deutschen Geschichte, Berlin 1978, 106.
- ⁷⁵ Darja Mihelič, Piranska notarska knjiga (1289-1292), Tretji zvezek, Ljubljana 2002, 43, 57, 81, 108.
- ⁷⁶ Oleg Trubačev, Ėtnogenez i kul'tura drevnejših slavjan. Lingvističeskie issledovanija. Moskva 2002, 42.
- ⁷⁷ France Bezlaj, Slovenska vodna imena I, 131-132.
- ⁷⁸ Zmago Šmitek, O mitološki vsebini toponima »Devin skok«, v: Wiener Slavistisches Jahrbuch 48 (2002), Wien 2003, 233-253.
- ⁷⁹ Nikolaj Mihajlov, Fragment slovenske mifopoetičeske tradicije, v: Koncept dviženija v jazyke i kul'ture, Moskva 1996, 127-141; Nikolai Mikhailov, Mythologia slovenica, Trst 2002, 58-73.

Časopis
slovenskega
rodoslovnega
društva

SLOVENSKO RODOSLOVNO DRUŠTVO

<http://genealogy.ijp.si> and
<http://www2.arnes.si/~rzjtopl/rod/rod.htm>

Plemiške rodbine v Murški Soboti 18. stoletja

Andrej Hozjan

Uvod

Najpomembnejši vir za množico genealoških podatkov v razpravi predstavljajo matične knjige murskosoboške rimokatoliške župnije iz 18. in iz 1. polovice 19. stoletja. Hrani jih Škofijski arhiv Maribor. Avtor je pregledal tudi najstarejšo matico leta 1783 ustanovljene prve prekmurske evangeličanske cerkvene občine v Puconcih, saj so bili sicer maloštevilni murskosoboški evangeličanski verniki matično vključeni v to občino vse do ustanovitve tukajšnje občine konec 19. stoletja. Glede katoliških matic ni zanesljivega podatka, ali so jih dejansko že pisali v času pred 1733. A tudi ohranjene matice niso kompletne, saj recimo manjkajo krsti za dobo skoraj 50 let (za leta od 1700-1732 in od 1775-1788), kar velja tudi za poroke in še bolj za smrti, pri katerih so luknje še obsežnejše. Po temeljiti obdelavi vira se izkaže, da osebje župnije v prvih letih pisanja najstarejše ohranjene knjige ni bilo kdove kako natančno in redoljubno: recimo vpisov krstov je iz časa do konca 30. let številčno za pol manj kot vpisov od začetka 40. let naprej. Primerjava – za leto 1734 je zabeleženih 50 krstnih vpisov, za leto 1741 pa že kar 111 - pove mnogo. Problemi so tudi s krajevnolokalizacijskimi podatki, saj nastopajo krajevne opredelitve rojstev, porok in smrti v najstarejši matici šele od konca 40. let naprej.

Pisci soboških matic so za označevanje tukajšnjih plemenitih oseb uporabljali nazive – tudi s ženskimi oblikami: *Dominus, Nobilis, Nobilis Dominus, Generosus dominus, Nobilis Potens, Perillustris Dominus, Perultimus Dominus, Praenobilis Dominus, Spectabilis Dominus, Illustrissimus Dominus Baro, Illustrissima Domina, Illustrissimus Dominus Dominus Comes*.

Koncept predstavitev

Predstavljene so vse v katoliških maticah navajane plemiške rodbine, ki so dokazljivo živele v trgu ali v gradu Murška Sobotna vsaj v dveh ali treh generacijah med leti 1700 in 1800. Kot dokazi tukajšnjega bivanja so avtorju veljali podatki o njihovih krajevno opredeljenih rojstvih (= krstih!), porokah, smrtih oziroma pokopih(!), pa tudi večkratno pojavljanje neke osebnosti v vlogi krstnega botra/botre ali poročne priče. Povedano drugače: Vsa spodaj predstavljena dejstva so se zgodila izključno v Murški Soboti; če je kraj dejstva drug, je to posebej opredeljeno. Žal so zavoljo pomanjkanja matičnih zapisov

pred letom 1733 ter seveda še pozneje ti podatki nujno časovno nepopolni. Za lokalizacijo je dostikrat uporabljena tudi krajša, domača oblika toponima – Sobota, ki se v viru prvič jasno pojavi aprila 1739. Iz nje izhaja tudi oznaka Sobočanec.

Družine so po abecednem vrstnem redu razporejene po statusnih stopnjah od grofovske družine navzdol – baroni in nato armalisti. Ime vsake družine je najprej z velikimi črkami izpisano v moderni madžarski ali/in slovenski verziji, sledi še izpis izvorne oblike/oblik družinskih imen v popisih ali/in v maticah v kurzivi. Dodani so vsi plemiški nazivi posameznika, ki so jih v maticah zapisali pred imenom. Mnogokrat pa jih pisci preprosto niso vpisali, kar je pri delu z viri silno otežkočalo razpoznavnost posameznikov, npr. ob dveh ali celo treh istočasno živečih osebah z enakim osebnim imenom ter priimkom. Kar celih šest let krstnih vpisov – med 1737 in 1743 - so recimo vpisane osebe brez kakršnihkoli nazivov ali pa so izredno redke. V mnogih primerih so tudi drugod po krajih gornjega in dolnjega Prekmurja tedaj živeli člani drugih vej popisanih družin. Lahko so se seveda rodili v Soboti in se nato v teku življenja preselili na katero od družinskih posesti v bližnjih vaseh, še posebej v Krog in oboje Bakovce - Male in Velike, in obratno, a jih avtor razen v nekaj primerih semkaj ni vpletal.

Nato bodo predstavljeni vsi zapisani – tudi tisti vprašljivi - rodoslovni podatki iz matic o vseh moških in ženskih članih družin po kronološkem in generacijsko smiselnem zaporedju. Vmes bo tekel povezovalni tekst, ki razlaga in dopolnjuje genealoške podatke. Nadaljnje genealoške raziskave je avtor prihranil za prihodnost. Vsa naštetá dejstva so označena: krsti z izrazom krst, poroke s poroka (tudi por.), leto smrti z u. (= umrl) in vsi pokopi z izrazom pokop. Približne letnice rojstva (z okrajšavo ok. = okoli) so podane na osnovi pred smrtjo dopoljenih let, vpisanih v mrljskih knjigah, ki so prav tako dodana tukaj. A ta leta niso bila zmeraj popolnoma zanesljiv podatek. Vpisovalci – največkrat so matice pisali kaplani in/ali cerkovniki – jih niso preverjali v knjigah, ampak so mnogokrat zapisali leta, ki jih je o umrlem navedla ožja družina, vdova ali drugi. Zato bo ob očitno napačnih ter dvomljivih navedenih letih starosti stal klicaj ali vprašaj. Ob tem je dobro vedeti še, da so tedanji pisci matic imena oseb, prisotnih ob nekem matičnem dejstvu, vpisovali naknadno po spominu na ustno izpovedana imena, ki so si jih na hitro načekali na listke ali pa še to ne, in za točnost podatkov seveda niso vpraševali dotičnih. Pri članicah družin so dodane tudi morebitne znane poroke, pravilno opredelitev žensk pa je mnogokrat otežilo še dejstvo, da so jih pisci še tudi po njihovi poroki skoraj praviloma, morda zavoljo spoštovanja njihovih družin, vpisovali z dekljskimi priimki. Slovanski priimki imajo slovanski izpis, madžarski in drugi pa madžarskega oz. originalnega.

Grofje: /*Illustrissimus Dominus Dominus Comes, Illustrissima Domicella, Herula, Illustrissima Domina Comitissa/*

SZAPÁRY de Murayszombat et Szécsisziget

Družina grofov Szapáry je kariero gradila na temelju zaslug za vladarje Habsburžane nekaj generacij pred osebno armalista Petra I. Szapáry. V večdesetletni protiturški vojaški službi kralju Leopoldu je med Dunajsko vojno najprej kupil trg, grad in gospostvo Mursko Soboto (1687-1688) ter 1690 še trg in gospostvo Szécsisziget. Odtlej je njihov rodbinski sedež postala Sobota, oba kraja pa sta postala del dednega naziva. S kraljevo naklonjenostjo si je še istega 1690. leta pridobil tudi baronski naziv, nato pa umrl 1699. Petrovo ime je v družini ostalo na vzvišenem mestu, saj so ga nosili vsi njegovi nasledniki - lastniki posesti v 18. stoletju. Peter II., rojen najbrž med leti 1680 in 1685, je bil skupaj s še štirimi moškimi člani družine - med njimi tudi njegov sin Peter III. - leta 1722 povzdignjen v večni grofovski stan z dednima nazivoma Murska Sobota in Szécsisziget. Umril je vsekakor še pred 1746.

Tudi naslednik Peter III. (roj. verjetno med 1710 in 1720, u. tu med 1775-1788 ali pa kje drugje) je živel tukaj. Njegov življenjski cikel je potekal v krogu številnega sorodstva, kar izpričujejo številni matični podatki. Po vrstnem redu posamičnih generacij nastopata v maticah kot prvi leta 1733 Sara Nagy vdova Szapáry ter grofica Terezija Szapáry (slednja roj. ok. 1687, pokop 21. 1. 1766, stara 78), obe v vlogi botre. Generaciji Petra III. pripadajo grof Sigismund, grof Pavel s soprogo, grof Jožef in grof Ivan z ženo Frančiško (rojena ok. 1725, pokop 8. 5. 1766, stara 40), vsi le v vlogah botrov, kar pa še ni dokaz, da so tudi dejansko živeli v soboškem gradu. Petru III. Szapáry je prva žena Julijana roj. grofica Haller (roj. 1721, pokop 24. 1. 1759 v družinski grobnici v soboški župnijski cerkvi, dopolnila 38) rodila osem otrok:

- Ivan Nepomuk Nikolaj Franc Adam Gabriel (krst 13. 11. 1746),
 - Peter Jožef Joahim Ignacij Mihael (krst 14. 9. 1747, najverjetneje umrl pred 1753-ni vpisal)
 - Antonija Terezija Frančiška Eva Helena (krst 22. 5. 1749)
 - Jožef Adam Pavel Nepomuk Ksaver (krst 1. 6. 1751)
 - Anton Vincenc Ferrerski Frančišek Pavelski (krst 26. 8. 1752)
 - Peter Joakim Franc Gabriel (krst 19. 8. 1753)
 - Marija Terezija Ana Jožefa Julijana (krst 19. 9. 1754)
 - Ivan Tadej Pavel (krst 8. 4. 1758)
- Z drugo ženo Izabelo roj. grofico Batthyány (roj. 1743) pa je imel še dva:
- Marija Ana Terezija Izabela (krst 12. 9. 1762)
 - Štefan Alojzij Herman (krst 21. 6. 1773)

V začetku novembra 1758 se je enemu od Petrovih bližnjih sorodnikov rodil sin Franc Ksaver, ki pa je umrl po štirinajstih dneh in so ga pokopali 26. 11. Ob pokopu hčerke Marije 3. 9. 1793 je v maticah prvič - in zadnjič

- kot oče nastopil grof »junior« Peter IV. Eden od njegovih bratov grof Vincenc Szapáry je kot oče prav tako v maticah omenjen le enkrat - 2. 12. 1796 ob krstu hčerke Antonije Kristine, ki mu jo je rodila žena Klementina, roj. gospa pl. Gaißbruck, botrovala pa sta grof Karel pl. Stürgkh in ga. Antonija Gaißbruck. Kot botri nastopajo do konca stoletja in naprej še nekajkrat Peter IV., Jožefa, Izabela in Vincenc. Intenziteta pojavljanj članov družine v maticah od 80. let naprej je bistveno upadla.

Baroni: /*Spectabilis Dominus, Illustrissimus Dominus Baro, Illustrissima Domina/*

BABOS

Baronska družina Babos je v gornjem Prekmurju posestno izpričana že v 17. stoletju, v sami Soboti pa npr. leta 1737. Franc je konec istega stoletja očitno bil upravni predstojnik okraja, v katerega je spadalo celotno gornje Prekmurje s Porabjem in še lep del županije. *Perillustris Dominus* Jožef Babos (roj. ok. 1702, pokop 3. 11. 1758, star 56), živeč v Soboti in leta 1754 naveden kot baron, bi lahko bil sin 1696. omenjenega Ivana. V njegovo generacijo spada tudi *Nobilis Domina* Elizabeta Babos por. Saghi (pokop 12. 6. 1740).

Naslednja generacija Babosev sta Jurij in Jožefov sin *Spectabilis Dominus* in *Perillustris Dominus* Peter. Slednji (roj. verjetno ok. 1725) je imel z ženo *Domino* Ano roj. Komáromi otroke:

- Ivan Jožef Valentin (krst 14. 2. 1762)
- Jožef Janez Nepomuk (krst 16. 8. 1765), naslednik posesti, poročen z Ano;
- Franc Serafin Ivan od Boga/*Joannes de Deo* (krst 28. 4. 1768)
- Katarina (roj. 1770, u. 1771)

Peter je med drugim kar dvakrat botroval otrokom Petra III. Szapáry, zato pa sta njegovemu prvorojencu botrovala sam grof Peter in stara grofica Terezija. Časovno hkrati z njim nastopa še *Perillustris Dominus* in baron Jurij Babos, ki je 1763 poročna priča. O ugledu Babosev priča tudi podatek, da so v tem stoletju imeli lastno družinsko grobnico v soboški župnijski cerkvi. Tudi zanje velja, da jih po 70. letih ni več najti v maticah.

SOBOTIN/Szobotin, Zobotin, Sabotin/

Sobotini so v Prekmurju vsekakor posestno prisotni že v 17. stoletju. Družina je nedvomno slovanskega izvora ter še iz srednjeveških časov. Vir iz 1696. predstavlja Ivana Sobotin kot predstojnika večje županijske upravne enote v severozahodnem delu Železne županije. Omenjeni Ivan je zagotovo istoveten z Janezom/*Joannes* Sobotin, ki je med 1705 - 1724 podžupan iste županije. Posestno so bili prisotni tudi drugje, v sami Soboti pa so v prvi polovici 18. st. še tako očitno lastniki posesti, da lahko po krajevem imenu leta 1733 Ivan, Mojzes in nasledniki Sigismunda

nosijo dedni naziv Murskosoboški/*Muraiszombathi* kot edini ob grofih Szapáry. Slednje priča, da je družina tedaj vsekakor že imela baronski status. Priimek je bil razširjen že tudi med nižjimi sloji.

Vendar v maticah za prvo polovico stoletja nastopata kot Sobočanca le Matija Sobotin z ženo Elizabeto iz znane plemiške družine Balogh in otroki: Julijano (krst 9. 11. 1734, boter soboški župnik Lepešič in baronica Klara Gombosy), Katarino (krst 15. 10. 1737) ter Elizabeto (krst 12. 3. 1741), in Blaž Sobotin, ki je 1748 botroval. Nato je v podatkih luknja vse do *Nobilis*-a *Dominis*-a Sigismunda Sobotina in žene Ane Marije, ki se jima je v Soboti rodil sin Ivan Nepomuk (krst 15. 5. 1773). Botrovala mu je formalno grofica Izabela Szapáry roj. Batthyány (nado-meščala sta jo sicer dva plemiška botra), kar pa je zelo zgovoren podatek o statusu in ugledu Sigismundove družine. Ta Ivan je najverjetneje istoveten Ivanu Sobotinu, ki se mu je 1807. v trgu rodil nezakonski otrok, 1810 pa je od grofa Karla Batthyányja sodno zahteval kmetijo v Soboti.

Plemiči armalisti: /*Dominus, -a, Nobilis, -a, Generosus, -a Dominus, -a, Nobilis et Generosus Dominus, -a; Dominus Perillustris, Perultimus Dominus /*

BERTALANIČ/*Bertalanics, Bertalanfy*

Najstarejšo tu določljivo generacijo predstavlja *Nobilis* Ivan Bertalanič (roj. ok. 1684(?), u. 1764, star 80(?)) s soprogo Judito roj. Frieß (roj. ok. 1678(?), pokop 12. 4. 1758, stara 80(?)) in otrokoma Mihaelom (krst 3. 7. 1734) ter *Nobilis*-om Jožefom (roj. 1735/36-ni vpisa!, pokop 20. 4. 1774, star 38). Leto njune poroke ni znano, kot tudi ne, ali je bila Judita njegova prva žena ali že druga glede na dokaj visoko starost obeh ob rojstvu zadnjega otroka. Verjetno sta jih imela še več. Tudi *Dominus Nobilis* Sigismund Bertalanič, (roj. ok. 1730 ali prej), bi bil lahko Ivanov sin, saj ga vir enako kot Ivana opredeli za nosilca posesti, a je zveza nedokazljiva. Člani njegove družine so žena Suzana roj. Hebar in otroci:

- Judita (roj. januarja 1756, pokop 6. 9. 1757)
- Jožef (krst 7. 3. 1759, u. isto leto)
- Ivan (krst 21. 5. 1761), naslednik posesti;
- Klara (krst 4. 1. 1765)

Sigismund je živel še 1782, o nasledniku Ivanu in njegovi družini pa ni nikakršnih matičnih podatkov. V maticah se od 1775 naprej sploh ne pojavljajo več.

BORDA

Družina Borda ima nekoliko težje razrešljive generacijske vezi. Prvi v virih znani lastnik njihove murskosoboške posesti je 1726/27. Peter Borda. Bil je poročen z Elizabeto roj. Keleminec in je botroval še maja 1733. Ivan Borda (roj. ?, u. pred 1754), skoraj zagotovo naslednji nosilec posesti, je lahko bil njegov sin ali pa – manj verjetno - brat. Morda sta bili Petrovi hčeri Suzana Borda por. Toth, ki ima

otroka že 1733, in Katarina Borda por. Sečko, ki rodi otroka v novembru 1734. V to generacijo spada še Uršula Borda, ki je 1733. botra.

Nobilis Dominus Ivan in njegova verjetno druga žena Ana roj. Gyurič *aliter* Antalič (roj. ok. 1713, u. 1758, stara 45) sta imela zabeležene otroke Katarino (krst 25. 1. 1740, prvič por. z *Nobilis*-om Andrejem Terboč, drugič por. z *Nobilis*-om Ivanom Temeny), Uršulo (*Nobilis Virgo*, krst 2. 4. 1742) in Judito (krst 8. 5. 1746, u. 1759), skoraj gotovo pa jih je bilo še več. Morda je Ivanonova hči tudi Suzana roj. Borda, por. 1741 s Štefanom Lipič v Noršince, kar bi bilo toliko verjetneje, ker se je Ivanov sin in torej verjetni Suzanin brat *Nobilis* ter *Perillustris Dominus* Martin Borda (roj. ok. 1715/1716, pokop 1766, star 50), pred l. 1739 poročil z *Nobilo Domino* Evo roj. Lipič (roj. ok. 1725, pokop 1770, stara 45), se pravi iz iste družine. Ta zakonski par se je v skoraj četrstoletnem obdobju skupnega življenja izredno intenzivno vključeval v soboški vsakdanjik: Martinu je bilo moč naštetih vsaj 20-kratno botrstvo, od tega desetkrat skupaj z ženo, in še 15-kratno poročno pričanje. Vendar ga je žena Eva v botrstvih še izdatno prekašala: vir navaja njeno vsaj 35-kratno botrstvo, od teh desetkrat skupaj z možem. Ta številka jo postavlja v položaj absolutne rekorderke med uglednejšimi soboški-mi ženskami - botrami 18. stoletja sploh. Vse številke skupaj pa so izredno zgovorne glede stopnje njenega ugleda in sploh ugleda družine Borda na družbeni lestvici tedanjih Sobočancev.

Martinovi in Evini otroci so bili:

- Martin Borda (roj. gotovo pred 1739 – ni vpisa!, pokop 23. 2. 1793, star 53(?))
- Štefan (krst 11. 12. 1739)
- Ivan (krst 2. 12. 1742, u. pred 1789), poročen z Ano (roj. ok. 1748, pokop 25. 11. 1798, stara 50);
- Nikolaj (krst 19. 11. 1746)
- *Nobilis Dominus* Pavel (krst 8. 10. 1749), poročen 2. 2. 1771 z Julijano z Gornje Lendave, hčerjo plemiča Andreja Monek;
- Katarina (krst 26. 9. 1753), 1768 poročena z *Nobilis*-om Ivanom Petkovič;

Za Martina Borda mlajšega nek vir pravi, da je bil brez sinov.

Drugi v maticah še zabeleženi člani družine so bili: Judita Borda - večkratna botra od 1764 naprej, Marjana Borda, botra 1764, in Adam Borda, boter 1752.

DRAXLER/*Traxler, Drakszlar, Draxliar, Drakszliar, Troxar/*

Jožef Draxler (roj. ok. 1711, pokop 30. 4. 1757, star 46) je bil eden od sinov *Dominus*-a Ivana Draxlerja, živel pa je v trgu. S prvo ženo Ano roj. Šukar je gotovo imel hčerki Moniko Magdaleno (ni krstnega vpisa, 1758 por. Drvarič) in Marjano (krst 22. 1. 1743). Žena Ana je nato očitno umrla. V drugo se je poročil z Magdaleno roj. Farkas in

rodili so se jima otroci: Eva (krst 21. 12. 1749), Rozina (krst 6. 8. 1752), Ana (krst 19. 11. 1754) in Jožef (23. 2. 1757). Jožefa in Magdaleno so Sobočanci in okoličani vse do smrti silno radi imeli za botra otrokom, prednjačila pa je še posebej v 50. letih ona. Magdalena je bila očitno izjemna ženska, saj se je slabo leto po moževi smrti 1758 znova poročila. Zanimivo je le, da sta se torej skoraj istočasno poročili Jožefova vdova in hči.

Drugi v Soboti živeči člani družine so bili Vid Draxler in žena Magdalena ter Suzana Draxler. Vendar priimka proti koncu stoletja v virih ni več.

DRVARIČ, DERVARIČ/*Dervaricz, Dervarics, Darvarics, Drvarics/*

(uporabljena je sedanja varianta Drvarič, čeprav sta še danes v Murski Soboti živi obe varianti)

Rod Drvaričev je bilo zavoljo množice delno nasprotujočih si podatkov izredno težko sestaviti v generacijska zaporedja. Največji del krivde za to lahko naložimo nedoslednim piscem matic, ki so očitno zamenjevali imena, pravzaprav imenske oblike žena nekaterih članov družine. Drvariči so prisotni v Soboti že vsaj od pozne 2. polovice 17. stoletja naprej, ko imajo Jurij, Štefan in Mihael tu neko posest ter na njej živijo. Njihovi generaciji je moral vsekakor pripadati tudi Blaž Drvarič (živel v 2. polovici 17. st.). Nadaljnja direktna posestna linija vodi prek Štefana v letih 1726/27 (u. med 1730 in 1742). Naslednjo generacijo sta predstavljala med drugimi Blažev sin Ivan st. (u. pred 1740), Ivanov oče, in Jurij (roj. ok. 1690, u. v MS 1760, star 70(?)), pa tudi priženjeni Elizabeta por. Drvarič (roj. ok. 1700, u. v MS 1769, stara 70(?)), morda Ivanova žena, in Katarina roj. Sapač, Jurijeva žena. O Jurijevih botrstvih so zapisi - tudi skupaj z ženo - od 1745 naprej. Za nadaljnja sklepanja o tedanjih rodovnih vezeh je premalo zanesljivih podatkov. Opazna je tradicija imena Ivan, ki se nadaljuje v rodu.

Ivanov sin *Nobilis Dominus* Ivan Drvarič ml. (roj. ok. 1715, u. malo pred 1789 - ni mrliškega vpisa!) je tisti, o katerem se podatki kar prehitvevajo, saj bi ob njihovem površnem pregledu raziskovalec sklepal na hkraten obstoj dveh Ivanov - kar je sicer bilo res tam do konca 70. let, ko je ob očetu Ivanu ml. živel še prvorojeni sin Ivan, a ni imel otrok. Nedvomno je vsaj dejstvo, da je bil vsaj tri desetletja nosilec družinske posesti. Avtorjevo videnje njegovega celotnega kar dolgega curriculumae vitae je naslednje:

S prvo ženo Marjano roj. Vörös/Vöris sta se poročila 28. 11. 1737 in imela otroke:

- Suzana (krst 24. 12. 1738, por. 1758 z *Nobilis*-om Jožefom Antonom Žižek iz Kroga)
- Ivan (krst 28. 2. 1742)
- Štefan (krst 9. 8. 1744)
- Judita (krst 15. 1. 1747)
- Mihael (krst 12. 9. 1749, pokop 10. 1. 1795, star 50!)
- Katarina (krst 12. 12. 1752)
- Martin (krst 21. 5. 1755, pokop 24. 10. 1813, star 60!)

A Marjana oziroma Ana Marija Drvarič je 1758 umrla, zato se je Ivan še isto leto oženil z vdovo Suzano (roj. ok. 1724, u. 1769, stara 45), s katero pa ni imel več otrok. Le prvorojenemu sinu Ivanu je botroval Matija Gomboc, vsem ostalim pa brez izjeme Martin Borda. Tudi Ivan je bil od 1747 naprej zelo cenjen krstni boter in je botroval vsaj čez dvajsetkrat, nekajkrat še v paru z ženo Marjano.

Trije Ivanovi l. 1781/82 navedeni živeči sinovi so bili Štefan, Mihael in Martin. Prvorojenec Ivan je z ženo Ano Marijo očitno ostal brez otrok, sta pa skupaj še v 70. letih nekajkrat botrovala drugim.

V generacijo Ivana ml. je treba uvrstiti še Sobočanca Nikolaja Drvariča (roj. ok. 1713(?), pokop 7. 1. 1803, star 90(?)), poročenega 1758 z Moniko Magdaleno roj. Draxler. Njuni otroci: Katarina (krst 1. 11. 1761, u. 1763), Nikolaj (krst 29. 11. 1766) in Ana (krst 23. 2. 1772, u. 1774) in verjetno še več.

Ob njem je sredi stoletja govora kar o dveh soboških družinskih očetih z enakim imenom Blaž Drvarič!, - vsak ima tedaj že otroke. Nadalje sta leta 1765 v trgu živeli kar dve poročeni Suzani rojeni Drvarič in tega leta obe rodili: ob že omenjeni Suzani Drvarič por. 1758 Žižek, živeči v Soboti, je tu živela še Suzana Drvarič por. 1751 Štefančec. Tu sta se rodili in do poroke živeli še Magdalena roj. Drvarič por. Marič ter Katarina Drvarič por. Tudora. Franc Drvarič (roj. ok. 1744, pokop 15.12. 1799, star 56) se je poročil 1774 s Suzano Terboč (pri poroki Tarnoczy) in imel hčerko Judito (krst 27. 12. 1774). V prvi polovici 18. st. se je rodila še Judita Drvarič - vendar to zagotovo ni bila 1747. rojena hči Ivana ml. - in se pred 1759 poročila z nemešnjakom Ivanom Ciguet v Borejce.

Tudi omenjeni trije sinovi Ivana ml. so si v drugi polovici stoletja osnovali družine. Štefan se je 18. 2. 1770 poročil z Elizabeto roj. Kovač s Tišine (1771 kot Horvat!, roj. 1745/46, pokop 22. 5. 1790, stara 44). Rodila sta se jima zabeležena otroka Suzana (krst 3. 7. 1771) in Pavel (krst 25. 1. 1774) in gotovo še več drugih.

Ob Štefanu je v trgu istočasno živel še en Štefan Drvarič *aliter Kocsis*, a je bil neplemiškega rodu.

Mihael Drvarič in žena Katarina roj. Lutar sta imela otroke Ivana (roj. ok. 1785/86, pokop 1. 8. 1806, star 20), Ano (krst 2. 2. 1790, pokop 10. 3. 1795, stara 6!), Julijano (krst 27. 11. 1792) in Martina (krst 3. 10. 1793, pokop 7. 6. 1817, star 22!).

Najmlajšemu, *Nobilis*-u Martinu in soprogi Suzani roj. Temlin pa so se rodili v maticah zabeleženi Julijana (por. 3. 2. 1803 z *Nobilis*-om Ignacijem Kregar v Velike Bakovce), Ivan (krst 10. 10. 1790), Jožef (krst 28. 1. 1793) in Terezija (krst 5. 9. 1798, pokop 27. 6. 1806, stara 6!).

Nikolajev sin Nikolaj Drvarič (roj. 1766) in žena Katarina roj. Lipič sta imela le enega znanega otroka Ivana (krst 18. 9. 1795). A Nikolaj je hitro po začetku 19. st. umrl, saj se je *Nobila* Katarina vdova Drvarič 9. 2. 1803 poročila z Janezom Krstnikom Bagar. Še en *Nobilis* Nikolaj Drvarič *aliter Karasz*

je očitno istočasno živel v Soboti, saj so ga tu pokopali 31. 5. 1819, starega 30 let. Sobočanec Jurij Drvarič, verjetno plemič, pa se je 28. 1. 1807 poročil z baronico Julijano Kregar iz Velikih Bakovec. Oba bi lahko bila sinova katerega od zgoraj omenjenih bratov.

FARKAS

Plemiška družina Farkas je v tem stoletju že imela posest in kurije v Bakovcih ter v Krogu. Starejšo v trgu živečo generacijo je ob dokazljivem Ivanu Farkas zastopal še *Nobilis* Franc, kateremu se je v zakonu z ženo *Nobilo* Judito roj. Soós kot zabeležen rodil sin Ladislav (krst 18. 5. 1733), gotovo pa še drugi, morda tudi Gabrijel.

V trgu sta nato prisotna *Nobilis* Gabrijel Farkas in žena Judita roj. Cipot in otroci, vsi rojeni v Soboti:

- Ivan (krst 21. 3. 1742, pokop 30. 10. 1802, star 65!), županijski uradnik, žena Justina;
- neimenovana hči (krst 14. 8. 1744)
- Klara (krst 23. 3. 1749)
- Pavel (krst 17. 10. 1750)
- Jožef Anton Aleksander (krst 16. 2. 1753)

O Gabrijelovem ugledu v soboškem lokalnem miljeju govori med drugim dejstvo, da je za krstno botro najmlajšemu sinu Jožefu bila grofica Julijana Szapáry, ki pa se osebno ni prikazala v cerkvi, ampak sta jo zastopala dva plemiška botra.

Članov družine v Soboti je bilo še več, a jih je težko povezati. Leta 1773 je npr. tu umrl *Fr. Eremita Zocardus Farkas* iz Murske Sobote, star 38.

GOMBOC/*Gombocz*

Družino Gomboc je v 18. st. v trgu prvi predstavljal Nikolaj Gomboc (roj. ok. 1696, u. 1766, star 70). Med njim in mlajšimi Gomboci - Blažem, Matijo in Nikolajem - pa ni trdno dokazljive zveze. Blaž Gomboc je z ženo Elizabeto roj. Pokrivač dobil vsaj otroka Suzano (krst 10. 1. 1734) in Nikolaja (krst 2. 9. 1737). *Nobilis Dominus* Matija, ugledni soboški učitelj sredi 18. stoletja, je v zakonu z ženo *Domino* Barbaro Pörkli/Pörkin (roj. ok. 1727, pokop 1767, stara 40) med leti 1743-1745 zagotovo dobil sina Matijo, verjetno pa še kakega otroka. O njegovem ugledu med tržani in okoličani ter še posebej med drugimi nižjeplemiškimi rodovi govorita števili njegovih botrstev in poročnih pričevanj: med 1742 in 1766 je bil vsaj 38-kratni boter in vsaj 27-krat poročna priča, večkrat skupaj s soprogo - sploh največkrat zabeležen med vsemi tržani in tržankami, tudi večkrat kot Eva Borda.

V njuno generacijo je sodil še Sobočanec Nikolaj Gomboc z ženo Judito roj. Šukar. Imela sta otroke Ivana (krst 21. 9. 1748), Jožefa (krst 6. 1. 1752), Petra (krst 21. 6. 1754), Judito (krst 12. 4. 1761) in Elizabeto (krst 10. 3. 1764).

Družinam Gombocev smrt ni prizanašala, saj sta v istem letu 1759 umrla dva sinova - najprej fant Nikolaj in hitro nato še dojenček Nikolaj Gomboc, očetu Nikolaju pa 1765 še en otrok.

Mlajši Matija, poročen 1764 z Judito Hassay, vdovo po umrlem Mihaelu Szalay, je bil oče otrok Terezije (krst 4. 1. 1767) in Ivana (krst 15. 2. 1772) ter verjetno še kakega.

Gomboci so od prve polovice 18. st. živeli ter imeli posest tudi v Bakovcih in pozneje še v Krogu. Tradicija poimenovanja naslednikov se je vsekakor obdržala v rodu, saj je bil 9. 9. 1824 v Soboti pokopan Matija Gomboc, star 40 let. Drugi znani člani družine: Suzana, pred 1753 por. Temlin, in Helena Gomboc, pred 1761 por. Nemčič v Lukačevce.

HEBAR/*Höbar, Hoobar, Heibar*

Najstarejšo v Soboti živečo generacijo je predstavljal Nikolaj Hebar, ki se mu je v zakonu z Elizabeto rodila hči Julijana (krst 16. 2. 1734 s plemiškim botrom). Sem je spadala še *Nobila* Suzana Hebar, pred 1756 poročena z *Nobilis*-om Sigismundom Bertalanič in živeča v trgu. V naslednji generaciji je nastopil *Dominus* Ivan, ki je bil - tako kot Nikolaj - skoraj zagotovo eden od potomcev Gabriela Hebar iz 17. st., in je postal lastnik družinske posesti. Oženil se je z Magdaleno Petkovič, njuni zabeleženi otroci pa so bili:

- dvojčka Adam in Eva (krst 28. 7. 1766), imata samo plemiške botre, Eva umre leto zatem;
- otrok 1768
- Julijana (krst 13. 12. 1772), 1794. poročena *Nobila* Antalič v Krog.

V Krogu je konec stoletja umrl Ivan Hebar (pokop 16. 2. 1798, star 75(?)), ki je verjetno istoveten gornjemu Ivanu, kar bi pomenilo njegovo rojstvo - če je z rezervo verjeti navedeni starosti - med 1725 in 1730. Istega 1798. leta sta v Soboti umrla Ivan in Nikolaj, oba sinova Ivana Hebar. V Krogu pa je leto zatem umrla še Magdalena Hebar, stara 60. Najverjetneje sta se postarana zakonca na jesen življenja umaknila iz soboškega doma, kjer si je sin Adam že osnoval družino, v Krog k hčerki Julijani.

Ivanov sin *Nobilis* Adam Hebar, *Nodularius* (u. 21. 11. 1832, star 70!) in žena plemkinja Katarina roj. Ščáp (1791 zapisana roj. Varosi!) iz Kroga (roj. ok. 1773, u. 27. 9. 1836 kot vdova *Nobilis*-a, stara 63) sta se poročila 26. 1. 1791 in imela zabeležene otroke Nikolaja (krst 4. 12. 1791), Mihaela (krst 18. 9. 1794), Jožefa (krst 11. 10. 1797) ter Ano (krst 24. 2. 1800).

HEMECZPERGER/*Hemeczperger, Hemeczberger*

Družino najzgodneje zasledimo s prisotnostjo njenih ženskih članic: Kristine (pred 1754 por. Smodiš v Bakovcih), Katarine (por. 29. 4. 1756 z Matijo Lutar v Sebeborce, oba luterana) in Terezije. V Murski Soboti pa vsaj od 1756 živi in dela Ivan Hemeczperger - *Nobilis Dominus, Nobilis Perillustris* in *Perillustris Dominus*, ugledni upravnik Szapáryjevega gradu in soboškega zemljiškega gospodarstva, ki je ta položaj zasedel v 50. letih. Bil je večkratni boter

in poročna priča. Žena *Perillustra Domina* Frančiška roj. Horvat mu je rodila lepo število otrok:

- Frančiška Ana Lucija (krst 13. 12. 1759) – botra grof Peter in Frančiška Szapáry;
- Ivan (krst 2. 10. 1762) – ponovno boter grof Peter Szapáry;
- Anton (krst 19. 1. 1764)
- Julijana (krst 30. 1. 1767, gotovo hitro umrla)
- Julijana (krst 12. 12. 1769)
- Ana Marija Kristina (krst 26. 7. 1772)

Prvorojenec *Nobilis, Perillustris Dominus* Ivan sam ali skupaj z ženo Frančiško večkrat nastopa v maticah v vlogi botra, a očitno nista imela otrok (ali prestop med evangeličane?). Tudi *Dominus* Anton se je poročil z *Domino* Katarino Bedő in 28. 9. 1795 sta dala krstiti sina Aleksandra.

21. 4. 1836 je tu umrla Ana Hemeczperger, vdova *Nobilis*-a, stara 77, kar bi sicer lahko pomenilo dvojce: da jo je pisec mrliške knjige vpisal z njenim dekliškim priimkom in bi to lahko bila l. 1759 rojena navedena hči starejšega Ivana, ali pa bi – kar je manj verjetno – to govorilo o obstoju še več moških članov družine. Kot krstni botri so od konca 80. let 18. stoletja navzoči Ivan, Kristina, Frančiška in Ana Hemeczperger. To pa je bilo tudi vse o njih v maticah. Gotovo se jih je nekaj odselilo iz trga.

LIPIC/Lipics, Lippics

Znamenito prekmursko baronsko družino sta v tem stoletju v trgu gotovo zastopala vsaj dva, med katerima pa ni dokazljive direktne zveze: Ladislav Lipič v prvi polovici stoletja, in *Dominus Perillustris* Jožef Lipič (pokop 15. 2. 1801, star 29). V več okoliških vaseh so imeli še dosti več posesti, zato je jasno, da so le posamezni prišli sem živeti za stalno.

LOCSUH/Loczú, Locsuch

Vsaj skozi dve generaciji so Locsuhi živeli tudi v trgu. *Dominus Nobilis* Ivan, ki v maticah najzgodneje nastopa 1761, pa se je verjetno malo pred tem z ženo Katarino roj. Botka preselil v Krog, kjer sta se jima rodili dve hčerki. Po njeni smrti 1766 se je v drugo oženil z Agato Prašiček.

LUCIČ/Luczics, Luczy, Luczuy

Luciči so bili v trgu še kako prisotni. *Nobilis* Ivan Lucič in žena Ana roj. Binnyai (1744 Bednyai!, pokop 17. 4. 1758, stara 40) sta vsekakor imela hčerke Evo (krst 27. 7. 1738), Suzano (krst 16. 2. 1741) in Marjeto (krst 7. 2. 1744). Kmalu zatem pa je žena Ana očitno umrla. Ivan ni dolgo vzdržal in z drugo ženo Ano roj. Časar so se jima rodili še Jožef (krst 10. 12. 1746), Nikolaj (krst 7. 4. 1749) in Pavel. Vsi so imeli zelo ugledne, celo baronske botre. Vendar o njih matice v celoti molče.

V Ivanovo generacijo sta spadali še Sobočanki Suzana Lucič, pred 1742 por. Kozlič, in Katarina Lucič, pred 1753 por. Pojbič.

LUTAR, LUTHAR/Lutar, Luthar, Luttar

Prekmurska mnogoštevilna plemiška družina je v trgu navzoča od sredine stoletja naprej. *Nobilis* Franc Lutar (roj. ?, u. med 1782 in 1789), sin Boštjana iz ene od okoliških vasi, se je 19. 2. 1751 oženil z mlado Kristino Vasdinyei (roj. ok. 1731, pokop 8. 3. 1771, stara 40), vdovo po pravkar umrlem Ivanu Vasdinyai, po katerem je očitno podedovala toliko, da ni ostala dolgo sama. Skupaj sta imela otroke Judito (roj. julija 1752, pokop 31. 3. 1766, stara 14), Nikolaja (roj. decembra 1753) in Štefana (krst 12. 12. 1762, u. pred 1781/82).

Francev gotovo starejši brat *Nobilis Dominus* Štefan je prav tako živel v trgu in bil zelo iskan boter. Proti koncu stoletja pa moških članov družine iz Sobote v maticah ni več.

MARIČ/Marics

Kar več generacij Maričev je dokazljivo živelo v Murski Soboti. Prvo znano generacijo sta ob Pavlu predstavljala še Nikolaj, ki ima otroke v letih med 1742 in 1755 - dve leti zatem pa že umre, in Ivan Marič, oče Petra Vida (krst 15. 6. 1742 s plemiški botri).

Ugledni *Dominus* Matija Marič (roj. ok. 1761/62, pokop 13. 1. 1809, star 48) in žena Katarina roj. Pečič sta imela vsaj hčer Ano - ta se je januarja 1808 poročila z armalinstom Jožefom Nemethi v Turnišče.

PEČIČ/ Pecsics

Družinska posest številnih Pečičev je razen v Soboti v drugi polovici 18. stoletja ležala v Krogu ter v Bakovcih. Iz soboške veje družine je v tem stoletju kot najstarejši znan *Nobilis Dominus* Jožef Pečič (roj. ok. 1720, u. 1765, star 45). Z morda drugo ženo *Nobilo Domino* Ano (tudi Marjana, npr. 1762) roj. Klinec (roj. 1731/1732, pokop 3. 4. 1767, stara 35) sta se poročila pred letom 1760, živela v trgu in dobila hčerke Terezijo (krst 5. 2. 1760), Katarino (krst 28. 12. 1762, u. 8. 4. 1817, stara 50, por. z Matijo Maričem) in Suzano (krst 19. 2. 1765).

Brat Jožefa je bil *Nobilis Dominus* Mihael Pečič (roj. ok. 1731/32, u. 1772, star 40). V zakonu s prvo ženo *Nobilo* Uršulo (1762 Elizabeta!) roj. Cigan so mu na svet prišli otroci Ivan (roj. ok. 1759/60, pokop 11. 4. 1810, star 50), Frančiška (krst 13. 6. 1761, verjetno zgodaj umrla) in Peter (krst 13. 12. 1762). Očitno je Uršula nato umrla, saj se Mihael vnovič poroči 1768 z *Nobilo Domino* Rebeko roj. Kozáry (1770 roj. Hüll!), vdovo po plemiču Juriju Bertalaniču iz Gornje Lendave. Z njo ima še otroka Ano (krst 27. 10. 1768) in Frančiško (krst 22. 8. 1770), verjetno pa še več.

Julijana roj. Pečič (r. ok. 1731, u. 1761 v Krogu, stara 30) je bila morda sestra obeh bratov.

Naslednja generacija je bila generacija obeh bratov - naslednikov soboške posesti. Starejši *Nobilis* Ivan in žena plemkinja Eva roj. Lipniczky (roj. ok. 1763, pokop 21. 6. 1813, stara 60) sta zakon obogatila z zabeleženimi otroki:

- Peter Ivan (krst 23. 4. 1789, pokop 10. 3. 1798, star 10!)
- dvojčka Ignacij in Terezija (krst 19. 2. 1791, eden od obeh je kmalu umrl in pokopan 17. 3. 1791)
- Franc (krst 2. 12. 1795)
- Judita (krst 26. 2. 1799)

O *Nobilis*-u Petruni nikakršnih drugih trdnih podatkov. Očitno je šlo za podvajanje oseb z enakimi imeni in priimki. Dejstvo je, da je istočasno v Krogu zagotovo živel še en *Nobilis* Peter Pečič (v Krogu je 2. 7. 1801 pokopan Peter Pečič, star 36), čigar hči Katarina pa je bila 1800 že vdova in se je tedaj vdruogo poročila, kar se v navezi na soboškega Petra generacijsko skorajda ne more iziti. Hkrati pa je eden od obeh imel ženo neznanega imena, ki je v Soboti umrla 1796., stara 40, kar še bolj otežuje prepoznavo. Pečičev je bilo v trgu še več.

PETKOVIČ/*Petkovics*

Tudi pri Petkovičih gre za številni rod, zato je količina podatkov temu odgovarjajoča. Neugodno za določitev generacij je dejstvo, da v maticah istočasno nastopa večje število oseb z enakim imenom Ivan Petkovič, živečih v Soboti. Kot prva znana generacija iz rodu nastopajo tu živeči Nikolaj Petkovič (roj. ok. 1707/08, u. 1758, star 51), po veri luteran, in njegova žena Suzana roj. Keber, katoličanka, z otroki:

- Pavel Petkovič (roj. pred 1733, pokop 7. 4. 1793, star 60(?))
- Judita (krst 5. 6. 1736)
- Elizabeta (krst 4. 1. 1739, pri katerem je bilo skupaj šest plemiških botrov in boter!)
- Ivan Petkovič (roj. ok. 1742, pokop 11. 4. 1792, star 50)

V Nikolajevo generacijo je vsekakor spadal še *Generosus Dominus* in *Nobilis Dominus* Ivan Petkovič, morda njegov mlajši brat (u. med 1775 in 1789). Ta je prvič poročen junija 1742 z vdovo Terezijo Keresztury roj. Pléss (roj. 1715/1716, ob tej poroki imela 27 let, pokop 8. 3. 1743), s katero ima hčer Judito (krst 7. 10. 1742). Nato pa se v drugo poroči z Ano roj. Lazar, ki mu rodi sina Ivana (krst 23. 10. 1752). Tu je omenjen še župnik Štefan Petkovič, ki je bil 1741 že poročna priča, pa Magdalena Petkovič, 1750 por. Mekicar.

Starejši Nikolajev sin *Nobilis Dominus* Pavel se je poročil z Judito roj. Marič, s katero je imel otroke:

- Katarina (krst 16. 3. 1758, pokop 3. 3. 1816) - *Nobila* Katarina Petkovič se prvič poroči 23. 2. 1800 s Pavlom Monek, 1813. pa kot vdova še drugič z Ivanom Lenarčič s Hodoša.
- Ivan (= Janez Krstnik, krst 22. 7. 1761, u. 1774)
- Eva (krst 30. 10. 1763) - prvič poročena februarja 1791 z Antonom Andreovič iz Štrigove, 2. 2. 1812 pa se kot vdova še drugič poroči s Petrom Kregar iz Tešanovec.
- Klara (krst 21. 9. 1765) - poroka 1792 s Štefanom Horvat;

- Pavel (krst 21. 11. 1768, pokop 19. 5. 1790, star 22)
- *Dominus* Jožef (roj. ok. 1771/72 - ni vpisa!), 12. 2. 1806 poročen s Frančiško Gomboc iz Velikih Bakovec;
- Ivan (krst 23. 5. 1774, u. pred 1781/82)
- Štefan (krst 10. 12. 1776, u. pred 1781/82)

Tudi mlajši Nikolajev sin *Nobilis Dominus* Ivan si je s poroko 14. 2. 1768 z *Nobilo* Katarino roj. Borda (roj. ok. 1747, pokop 1. 5. 1802, stara 55) ustvaril družino, saj so se jima dokazljivo rodili otroci Julijana (krst 2. 7. 1770), Ivan (krst 12. 11. 1772, u. med 1775 in 1781/82, sicer bi bil omenjen v viru), Peter (roj. najverjetneje 1775, saj do konca 1774 ni vpisa!, pokop 7. 7. 1809, star 35) in Eva (krst 3. 8. 1790). Zagotovo je Ivan imel še več otrok, morda tudi Pavla. 10. 12. 1813 je namreč umrla Elizabeta Petkovič, stara 35, le nekaj dni zatem pa 20. 12. 1813 še Katarina Petkovič, pred 1798 por. Pečenjar (stara 30).

Vseskozi je tu živela še linija mlajšega Nikolajevega brata Ivana, ki je 1752. dobil sina Ivana. Ta mlajši Ivan najverjetneje ni imel moškega potomca, zato je verjetno posvojil Štefana, ki se tako ob poroki 29. januarja 1792 z Magdaleno roj. Petek alias Korblec kot ob rojstvih otrok od naslednjega leta naprej v viru omenja kot *adoptivo Domini Joannis Petkovics* in *adoptivo junioris Petkovich*. Možno je tudi, da ga je posvojil Pavlov brat Ivan.

Vir omenja še več v Murski Soboti živečih plemenitih Petkovičev, ki pa jih je nemogoče povezati z gornjimi. Tako je npr. 31. 1. 1830 tu umrl *Nobilis* Peter Petkovič, star 35. Večji del 18. st. živijo generacije Petkovičev tudi v Velikih Bakovcih.

POLÁNY, POLÁNYI/*Polanyi, Pollyanyi, Pollyanicz*

Perillustris et Generosus Dominus Gabrijel Polanyi, član ugledne baronske družine, je v Soboti nazgodneje zaznaven od leta 1734, ko že botruje skupaj z ženo Suzano roj. Petanczy, verjetno hčerko v viru 1696 navzočega Mihaela. Zabeleženi so njuni otroci Rozalija (krst 21. 9. 1737), Terezija (roj. februarja 1739) in Antonij Mihael (krst 6. 10. 1741). Slednji je najverjetneje bil naslednik in nosilec linije, o čemer sicer podatkov ni vse do konca stoletja. Tedaj je vpisana Julijana (krst 4. 1. 1799), hči *Perillustris*-a *Dominus*-a Ivana Polanyi/*Pollyanicz*/ in matere *Domine* Bibijane roj. Bozsanyi. Avtor je mnenja, da gre za dejansko isto družino.

RAFFAI

Nobilis Franc Raffai in žena *Nobila Domina* Rebeka roj. Monek (u. v Soboti kot vdova *Nobilis*-a 27. 3. 1832) sta živela v trgu in imela zabeležene otroke Jožefa (krst 6. 3. 1791) in Franca (krst 2. 12. 1792). Očitno je ime Franc prehajalo iz roda v rod. Sin *Nobilis* Franc Raffai se je v Soboti v starosti 20(!) let 4. 8. 1817 poročil z *Nobilo* Ano Keresztury iz Velikih Bakovec.

ROGAN/Rogán

Družina Rogan se je do 18. stoletja posestno ugnezdila v več krajih gornjega Prekmurja. Več njenih članov je živelo in imelo posest v Tropovcih ter na Krajni - po tem kraju so se imenovali tudi *Krajnai*. Novo posestno centralo imajo v 2. polovici stoletja v Bakovcih. V Soboti se je sprva naselil le en predstavnik družine. Morda je to bil prav Štefan Rogan (u. v trgu pred 1754) z ženo Katarino roj. Gombosy, ki 1754. nastopa kot lastnica tukajšnje posesti, ali pa kak njegov sorodnik. Žal ob njej ni naveden nobeden od Štefanovih sinov, ki so skoraj zanesljivo nadaljevali prisotnost rodu v trgu.

Še za Štefanovega življenja je tu že živel tudi *Nobilis Dominus* Jožef Rogan z ženo *Nobilo Domino* Elizabeto roj. Fercsák. Rodil se jima je sin *Nobilis* Ivan (krst 16. 9. 1740), ki pa je gotovo umrl, saj sta 21. 8. 1742 dala krstiti ponovno sina *Nobilis*-a Ivana, kateremu so vnovič botrovali plemiški botri.

Lahko pa da je spet šlo za hkratno pojavljanje istih družinskih članov v več sosednjih krajih, saj je večkrat omenjen tudi lastnik bakovske posesti *Nobilis Dominus* oziroma *Perillustris Dominus* Anton Rogan. Tako mu je v Soboti umrl sinek Jožef (pokop 22. 12. 1774). Očitno prisotno je tudi podvajanje moških imen v rodu.

Še en *Nobilis* Jožef Rogan (roj. ok. 1770 - ni vpisal!, u. v Soboti 7. 1. 1807, star 35) je na prelomu stoletij živel v trgu, sem pa se je z ženo Sobočanko *Nobilo* Barbaro roj. Smodiš (poroka 6. 11. 1790) preselil iz Bakovec. V zakonu se jima je rodil le sin Ivan (krst 19. 10. 1797, u. 5. 9. 1800). Jožef si je privoščil tudi skok čez plot in Suzana Zvonar je rodila njegovo nezakonsko hčer Ano (krst 14. 5. 1799). Vdova Barbara očitno ni dolgo žalovala - že 29. 4. 1807 se je tu vnovič poročila.

30. 4. 1804 se je *Nobilis* Ivan Rogan iz trga poročil z Judito Šukar.

ROPOŠA/Ropossa

Zelo preprosto je bilo razvozlati generacije znane plemiške družine Ropoša v Soboti. Začenja jo Ivan, živeč očitno v drugi polovici 17. stoletja in v začetku novega. Starejši sin in naslednik posesti Jurij Ropoša (umrl pred 1754) in žena Julijana roj. Lipič (drugič por. Lutar) sta imela otroke Štefana (roj. pred 1733, pokop 6. 5. 1802, star 65), Katarino (roj. pred 1733) por. 1755 Lutar v Sebeborce, in Klaro (krst 14. 3. 1735), por. Keresztury v Bakovce, večkratno botro.

V Jurijevo generacijo je spadal tudi verjetno mlajši sin Ivana Franc Ropoša, ki je z ženo Elizabeto (1744 Uršula!) roj. Berke dobil sina Štefana (krst 24. 11. 1734) in zatem še Evo (krst 23. 12. 1744).

Nobilis Dominus Štefan Ropoša je bil upravnik gradu in gospostva Rakičan grofa Adama Batthyány. 1764. se je poročil z *Nobilo* Terezijo roj. Gubernator (1771 Gabernak!, roj. ok. 1750/53, umrla v trgu 19. 11. 1823, stara

70(?)). Življenje mu je teklo v pogostih prihodih iz Sobote v Rakičan ali obratno, saj je - vsaj začasno - družina živela v Rakičanu. Tu so se tudi rodili trije v maticah zabeleženi otroci:

- Štefan (krst 2. 7. 1766, u. v Soboti 1774)
- Terezija (krst 10. 3. 1768) por. 21.2. 1800 z *Nobilis*-om Mihaelom Molnar;
- Julijana (krst 22. 1. 1771, u. 9. 1. 1847 kot Julijana Szeredi *nemes*, stara 85!), por. 7. 2. 1803 z *Nobilis*-om Lazarjem Szeredi;
- Ana (roj. 1772 - ni vpisal!, u. 1774)
- Jožef (roj. ok. 1776)
- Štefan (roj. ok. 1779)

Šestkrat je Štefan zabeležen kot boter in žena Terezija dvakrat botra. To prijetno dolžnost sta enkrat opravila tudi v paru, kar je pomenilo določen ugled med Sobočanci.

SZALAY/Szalai, Szallay

Člane bogate in še v 19. st. številne družine je v 18. st. v trgu najprej predstavljal Ivan Szalay (roj.?, umrl 1740), sin Franca. Njegova morda že druga žena Elizabeta naj bi bila - po zapisu krsta njune edine v maticah dokazljive hčerke Suzane (*Nobilis Virgo*, krščena posthumno po očetovi smrti 27. 9. 1740) - rojena Vukan, ob botrovanju leta 1741 pa je rojena Hassay (roj. ok. 1697, umrla 1757 stara 60). Malo zatem nastopi v maticah še en soboški Szalay - *Dominus* in *Nobilis* Mihael, za katerega je težko trditi da je bil sin Franca (roj. ok. 1714, pokop 13. 1. 1764, star 50). Ta je s prvo ženo Uršulo dobil hčerko Suzano (roj. ok. 1745- ni vpisa, u. 1768, stara 22). Nato se je pred 1749 oženil z mnogo mlajšo Judito roj. Hassai (1749 Raffai!, drugič poročena takoj po Mihaelovi smrti 1764 z Matijo Gomboc), s katero pa je imel številne otroke: Jožefa (krst 26. 1. 1749), Ivana (krst 6. 12. 1750), Štefana (krst 12. 12. 1752), otroka brez vpisanega imena pri krstu (!? - imena staršev pa so vpisana!, septembra 1754), Klaro (krst 13. 12. 1756, pokop 31. 7. 1757), Magdaleno (krst 22. 7.1758), Heleno (krst 14. 10. 1759), Petra (krst 24. 2. 1762, u. 1765) in Uršulo (krst 11. 5. 1763).

Od Ivanovih otrok sta nedvomno izpričana Jožef (roj. pred 1733, u.?) in Judita (roj.?) por. Benko, možni otroci pa bi lahko bili še Ana, Julijana in Uršula Szalay. *Dominus Nobilis* Jožef, sin Ivana, poročen tu z Ano 1760, je očitno ostal brez otrok. Kar desetkratno botrstvo in trikratno poročno pričanje pa odslikujeta njegovo socialno vlogo v trgu.

Soboških Szalayev - a neznanih - je bilo še nekaj. 1756 je tu umrl fant Nikolaj Szalay, 1765 pa sinek *Nobilis*-a Ivana Szalay, ki pa ni istoveten s tistim, umrlim 1740.

TEMÉNY, TEMENY, TEMENYI/(Tömjén)

Rod je v Soboti prisoten po sredini 18. stoletja, ko sta si Nikolajeva sinova Ivan in Jožef tu osnovala družini. *Nobilis*-u Ivanu Temeny in ženi Katarini roj. Borda (vdova Andreja Terboč) so življenje obogatili otroci: Peter (krst

25. 4. 1768, pokop 1773), Judita (krst 6. 1. 1733, pokop isto leto), Suzana (krst 23. 1. 1774) in Ivan (roj. ok. 1778).

Nobilis Dominus Jožef Temeny pa se je v trgu poročil 5. 2. 1769 z Elizabeto, hčerjo umrlega Nikolaja Marič, a njenih otrok v maticah ni.

TEMLIN/*Temliny*

Znamenita prekmurska družina, katere verjetni član je bil tudi pisec najstarejše danes ohranjene knjige v prekmurskem slovenskem jeziku Franc/Ferenc Temlin, je bila v 18. stoletju že dokaj številna. V soboškem trgu sta po viru iz 1754 živela Sigismund in Franc Temlin, o njuni medsebojni povezavi pa vir molči. Matice pravijo, da je evangeličan Franc Temlin z ženo Marto roj. *Jetisnek* imel otroke:

- Judito (krst 9. 1. 1734 - brez navedbe kraja!),
- dvojčici Katarino in Suzano (krst v Soboti 16. 8. 1742).

Isti ali neki drugi(?) Franc Temlin se je januarja 1747 poročil s Suzano Černjavič in nato 1752 z Magdaleno Sečko ter je pokopan v Soboti 17. 1. 1757, star 50.

Ivan Temlin je z ženo Marto roj. Kuzma v trgu 2. 8. 1739 dal krstiti sina Ivana. A naslednji podatek pravi, da se je Ivan Temlin poročil 1749 s Suzano Smodiš, kar bi kazalo na plemiški stan obeh.

TERBOČ/*Terbocs, Terbocsi, Terbocsai*

Terboči so v Soboti neprekinjeno prisotni verjetno že od zgodnjega 17. stoletja. Štefan Terboč je vsekakor bil predhodnik *Nobilis*-a Ivana Terboč (r. okoli 1676(?), pokop 20. 2. 1756, star 80(?)) v posestnih pravicah. A njuna neposredna rodbinska zveza oče - sin je malo verjetna, saj bi v tem primeru moral Štefan - glede na Ivanovo starost ob smrti - v letih 1726/27 šteti najmanj 70 let, botroval pa je še v letu 1734. Verjetneje sta bila brata. Najzgodnejši podatek o Ivanu Terboč v trgu Sobota je krst Suzane, hčerke Ivana Terboča in Helene roj. Stanko 11. 2. 1741 s plemiški botri. Malce prepozno bi bilo očetovstvo pri šestdeset in še nekaj letih.

Očitno je bil to že Ivanov sin, manj verjetno pa Štefanov, saj ga je kot kaže mlajši brat nasledil, ker sam ni imel naslednikov. V to generacijo spada še Magdalena Terboč, botra v trgu 1741. Verjetni sin Ivana je tudi *Nobilis* Andrej Terboč (u. 1760), ki se je 8. 1. 1757 - slaba štiri leta pred smrtjo - poročil z *Nobilis Virgine* Katarino, hčerko pokojnega Ivana Borda, in še isto leto dobil otroka. Nekaj let zatem je otroka rodila še Suzana roj. Terboč, žena Blaža Mihaliča, uglednega, a neplemiškega Sobočanca.

Leta 1806 umre v Soboti Agata, žena Jožefa Terboč, stara 40.

VASDINYEI/*Vasdinyey, Vasdinnyai*

Prvi tu znani član ugledne in mnogorodne družine Nikolaj je še 1720. gotovo živel v trgu. O naslednjem Adamu ni v maticah ničesar - morda je do sredine 30. let

že umrl. Nikolaj Vasdinyei je lahko bil član katere od mnogih vej družine, ki je bila posestno navzoča na več koncih Železne županije. Še bolj nezanesljiva so dejstva o verjetnem Adamovem nasledniku Ivanu, saj obstajata o smrti človeka s tem imenom dva izključujoča se podatka: 1754. je navedena vdova Ivana Vasdinyei, tedaj že tri leta poročena s soboškim plemičem Francem Lutar (gl. spodaj pri Lutarjih!), kar bi pomenilo, da je ta Ivan umrl 1749 ali 1750 brez potomcev; *Nobilis Dominus* Ivan Vasdinyei, roj. ok. 1692, je umrl v Soboti 1760, star 68 let, in je bil evangeličan. Istočasno oz. še iz 17. st. so Vasdinyei že imeli posest tudi v Černelavcih ter v Krogu, kjer po sredini stoletja živi še en Ivan Vasdinyai. Večkrat se med botrami pojavljajo tudi ženske članice družine, od katerih je npr. 1741 v trgu živeča Judita por. Horvat.

VUKAN

Viri pričajo o močni prisotnosti te plemiške družine v trgu. Nastopajo tudi že v maticah, vendar niti enkrat ne v tem času ne pozneje v drugi polovici st., ko jih v trgu s tem priimkom živi še več, a ob imenih ni plemiških nazivov! Tako sta še pred sredino stoletja v Soboti hkrati živela dva Jurija Vukan in celo oba dobila sinove v istem letu 1741! Še bolj zapleteno je z več hkrati živečimi Mihaeli Vukan. Prepoznavanje članov družine je dodatno otežkočeno, saj so Vukani v drugi polovici stoletja živeli tudi v Rakičanu, zato se je možno opirati le na ugledne botre. Očitno je bil priimek že zelo razširjen tudi med nižjimi sloji.

Mihael Vukan, tisti iz vira 1726/27, je verjetno bil istoveten Mihaelu Vukan, ki je z ženo Agato roj. Hujsar dobil otroka Mihaela (krst 10. 5. 1733, boter znani plemič Peter Borda) in Martina (krst 2. 6. 1745, plemiški botri Ivan Lucič in Eva Borda).

Drugi Mihael se je rodil okoli leta 1711 (pokop 1767) in je gotovo živel v trgu.

Tretji tu aktualni Mihael Vukan je bil celih 40 let mežnar soboške župnijske cerkve, kar seveda ni mogel biti, če ni bil fizično prisoten v trgu. Umrl pa je živeč v Rakičanu 21. 1. 1803, 85(!) let star, kar bi dalo rojstvo - z rezervo - okoli leta 1720.

Avtor domneva, da se je Mihael, sin Mihaela Vukan, poročil pred letom 1761 s Katarino roj. Finčec (*Finczecz* = Vinčec?). Njunemu sinu Juriju Marcelinu (krst 28. 3. 1761) sta namreč botrovala takratni soboški župnik Nikolaj Barbély in grofica Frančiška Szapáry. Istima se je rodil še Jožef (krst 27. 2. 1764), botri pa so bili ponovno »visoki« - Štefan Konkolič, tukajšnji kaplan, in ista botra grofica Frančiška Szapáry. Skoraj nemogoče je, da bi ti ljudje botrovali neplemiškemu otroku, še posebej, ker so člani grofovske družine naredili to uslugo le ljudem, ki so jim bili osebno zelo blizu.

Nadaljnji podatki se verjetno časovno križajo za oba Mihaela. Istega leta 1764 sta Mihaelu Vukan v trgu v kratkem časovnem razmaku umrli imensko neznani žena

in hči. Vdovec Mihael Vukan se je še isto leto oženil z Uršulo, vdovo po Štefanu Andrejč.

Istočasno nastopa v trgu še Matija Vukan in dobi sina Matijo (krst 10. 2. 1764).

ZELKO

Prav tako v več krajih gornjega Prekmurja nastopajoča družina armalistov je bila močnejše kot v Soboti navzoča v Rakičanu in v Bakovcih. V samem trgu je po viru iz 1754 sredi stoletja živel *Nobilis Dominus* Blaž Zelko. Ta je z nekaj starejšo ženo Elizabeto roj. Videc (roj. ok. 1710, u. 1768, stara 60) julija 1750 dobil sina Štefana (u. pred 1770) in maja 1754 Sigismunda. Skupaj z ženo sta večkrat botrovala, ona sama pa je bila botra kar precejkrat. Po Elizabetini smrti se je vnovič poročil 9. 1. 1769 s Suzano Marič in naslednje leto se je rodil še drugi Štefan (krst 6. 10. 1770). Krstni botri kažejo, da je res šlo za istega Blaža.

Soboška linija ni izumrla ali odšla iz trga. Konec stoletja je tu živel Ivan Zelko, ki pa nima plemiškega naziva. *Nobilis* Štefan Zelko iz Sobote pa se je 25. 6. 1804 tu poročil z vdovo Magdaleno Pečenjar.

Povzetek

Za obravnavano temo so najpopolnejši vir gotovo matične knjige tamkajšnje rimokatoliške župnije sv. Nikolaja za isti čas. A ta vir je nujno treba upoštevati s konkretnim pridržkom: zavoljo časovnih lukenj in drugih vzrokov zdaleč ne more predstaviti prav vseh rodoslovnih podatkov iz obdelanega 18. stoletja. Predstavitev je zajela 29 družin, živečih v Murski Soboti skozi vsaj dve ali tri generacije, torej vse plemiške sloje od magnatske grofovske družine Szapáry in baronskih družin Babos ter Sobotin do številnih družin nižjeplemiških armalistov. Med njimi po številu predstavnikov in njihovem ugledu prednjačijo družine Bertalanič, Borda, Drvarič/Dervarič, Pečič, Petkovič in Szalay. Iz podatkov lahko razberemo zelo pestre življenjske usode posameznikov.

Kranjski deželni glavarji in njihovi grbi

Andrej Ambrož

Podedoval sem knjigo, za katero poznavalci menijo, da je verjetno prvo tovrstno delo na Slovenskem, ki se je pojavilo po Valvasorjevi, leta 1993 izdani Veliki grbovni knjigi (*Das grosse Wappenbuch*).

Avtor dela je Kazimir Dušan Petrič je bil glasbenik, vsestranski umetnik in poznavalec različnih strok, tudi takih, ki so zanimive za rodoslovce, npr. družinska debela in grbi. Živel in delal je v Ljubljani, kjer je pred nekaj leti tudi umrl. To izjemno delo sestavljajo tri vezane knjige, vsaka ima po 220 strani in je napisana v nemškem in slovenskem jeziku.

Svoje delo je naslovil *Landeshauptleute im Herzogtum Krain* (Deželni glavarji Kranjske). Pisal je v letih od 1966 do 1982. Vsebuje tipkopis, rokopis in ročno naslikane grbe. Zvezano je v format 29.5 cm x 23.5 cm, s trdimi platnicami in usnjenim hrbtom, kjer je zlato izpisan naslov. Vsebina pa je podrobna predstavitev Kranjskih deželnih glavarjev od leta 1245 pa do leta 1918.

Deželni glavarji Kranjske so imeli sedež na Ljubljanskem gradu, vsaj od 15. stoletja dalje, ko so vso državno upravo, vključno z deželnim glavarjem, premestili v utrjeno grajsko poslopje na ljubljanskem griču. Zaradi turških vpadov (od 1415 dalje) so grad prvič utrdili in obzidali z grajskim obzidjem leta 1416. Nato pa še 1448 ter znova v letih 1463 in 1478. Kasneje so grad ali pa bolje, staro spanheimsko utrdbo, skoraj podrli in na novo pozidali. Ne glede na to pa so deželni glavarji ves čas uradovali z ljubljanskega griča. Eden najstarejših še ohranjenih delov stare trdnjave je kapela iz 15. stoletja, v kateri je naslikanih 60 grbov kranjskih deželnih glavarjev.

V vseh treh knjigah jih je predstavljeno 113 z izjemo štirih, in sicer od 16. novembra 1809 do 25. avgusta 1813. Ti so namreč pripadali francoski ureditvi, ki je v času francoske okupacije vladala kranjskemu ozemlju.

V uvodnem delu avtor govori o deželah, ki so obkrožale Kranjsko, in o njihovih grbih. Predstavi celotno habsburško monarhijo od Karla Velikega dalje in opiše grb. Podrobno predstavi tudi grbe Istre, Kranjske in Slovenske marke.

Predstavitev vsakega izmed 113 glavarjev pa zavzema različno količino gradiva, glede na posameznika in rodbino, iz katere izhaja, ter njegovo službovanje. Vsakemu glavarju sta namenjeni vsaj dve strani, katerim doda ročno naslikan in obarvan njegov grb v formatu A4 in z izbranimi, natančno določenimi barvami. Tehnika risanja grbov je tempera z različnimi konturnimi sredstvi v zlato, srebrni in rdeči barvi. Podatki, ki so zanimivi za rodoslovce, sicer niso opisani pri vsakem glavarju, verjetno so le pri tistih, za katere je avtor uspel dobiti rodovna debela. Tako so

predstavljena družinska debela nekaterih kranjskih plemiških rodbin: Devinski grofje, Rauberji, Thurni, Gallenbergi in Osterbergi, grofje Celjski ...

Nisem strokovnjak za taka dela, želim pa, da bi to delo zagledalo luč sveta v tiskani obliki in bi tako bilo dostopno vsem. Prepričan sem, da bi podatki lahko dopolnili marsikatero družinsko deblo pa tudi zgodovinsko in družinsko kroniko. Iz priloženih pisem in dopisov se jasno vidi, da so nekateri podatki prvič predstavljeni in zbrani v tako obsežni obliki. To delo je zares bogata zapuščina nekoga, ki se je z vso natančnostjo ukvarjal z delom, ki ga je zares veselilo. Spominja me na nas, rodoslovce, saj tudi mi opravljamo ljubiteljsko raziskovalno delo, ki rojeva sadove.

Za vse tiste, ki bi jih zanimal ogled knjige, ali pa bi radi poiskali morebitne podatke, da bi lahko dopolnili kakšno družinsko deblo, sem povzel in oštevilčil vse deželne glavarje ter čas njihovega službovanja.

Landeshauptleute im herzogtum Krain Deželni glavarji dežele Kranjske

1. knjiga

1.	Alexsander II. Von Grimschitz	1245 - 1261
2.	Rudelinus von Birnbaum	1261 - 1270
3.	Ulrich von Towers	1270 - 1271
4.	Ulrich von Durrenholz	1271 - 1273
5.	Ulrich Schenk von Habsbach	1273 - 1277
6.	Mainhard IV. Graf von Gorz und Tirol	1277 - 1278
7.	Ulrich graf von Hainburg	1278 - 1300
8.	Graf von Ortenburg	1300 - 1309
9.	Stefan von Mudrusch	1309 - 1331
10.	Graf Mainhard von Ortenburg	1331 - 1335
11.	Friedrich Freiherr von Seuneg	1335 - 1350
12.	Hardeg von Pettau	1350 - 1351
13.	Von Gurk	1351 - 1353
14.	Hartneid von Wiesseneck	1353 - 1355
15.	Rudolf von Liechenstein	1355 - 1358
16.	Otto graf von Ortenburg	1358 - 1360
17.	Leuthold von Stadegk	1360 - 1365
18.	Konrad von Auffenstein	1362
19.	Ulrich graf von Cilly	1362 - 1367
20.	Conrad von Kreigh	1367 - 1385
21.	Hugo von Tybein	1385 - 1389
22.	Wilhelm graf von Cilly	1389 - 1390
23.	Herman graf von Cilly	1390 - 1400
24.	Hans Neudecker	1400 - 1405
25.	Seifried von Gallenberg	1405 - 1407
26.	Jacob von Subenberg	1407 - 1412

2. knjiga

27.	Wilhelm von Rabenstein	1412 - 1414
28.	Ulrich Schenk von Osterwitz	1414 - 1422

29.	Heinrich IV. Graf von Gorz	1422 - 1425
30.	Georg von Auersperg	1425 - 1428
31.	Ulrich Schenk von Osterwitz	1428 - 1429
32.	Jobst Schenk von Osterwitz	1429 - 1437
33.	Stephan graf von Frangepan	1437 - 1443
34.	Ulrich von Schaumburg	1443 - 1444
35.	Troianus graf von Frangepan	1444 - 1451
36.	Ulrich graf von Schaumburg	1451 - 1463
37.	Sigmund von Sebriach	1463 - 1467
38.	Andreas von Hohenwart	1467 - 1470
39.	Sigmund von Sebriach	1470 - 1482
40.	Wilhelm von Auersperg	1482 - 1503
41.	Johannes von Auersperg	1503 - 1527
42.	Veit von Thurn	1527 - 1529
43.	Christph Freiherr von Rauber, Bischof zu Laibach	1529 - 1530
44.	Hans Katzianer	1530 - 1538
45.	Nicolaus Jurischitch	1538 - 1544
46.	Joseph von Lamberg Freiherr von Ornek und Ottenstein	1544 - 1554
47.	Johannes Welzer von Spiegelberg	1554 - 1557
48.	Jacob von Lamberg	1558 - 1566
49.	Heribert freiherr von Auersperg	1566 - 1575
50.	Weichard freiherr von Auersperg	1576 - 1584
51.	Johann Ambros graf von Thurn	1585 - 1592
52.	Johannes Cobenzl von Prossek	1592 - 1593
53.	Georg Freiherr von Lenkowitsch	1593 - 1602
54.	Johann Udalrich Furst zu Eggenberg	1602 - 1634
55.	Johann Anton Furst zu Eggenberg	1635 - 1649
56.	Wolfgang Engelbrecht graf von Auersperg	1649 - 1673
57.	Johann Seifried zu Eggenberg	1673 - 1692
58.	Johann Anton Joseph furst von Eggenberg	1692 - 1715
59.	Johann Caspar graf von Kobenzl	1715 - 1722
60.	Wolf Weikharg Gallenberg	1723 - 1734
61.	Corbinian graf von Saurau	1734 - 1742

3. knjiga

62.	Anton Joseph graf von Auersperg	1743 - 1759
63.	Heinrich graf von Auersperg	1760 - 1773
64.	Vinzenz graf Orsini von Rosenberg	1773 - 1774
65.	Joseph Maria graf von Auersperg	1775 - 1780
66.	Franz Adam von Lamberg	13. 12. 1780 - 18. 03. 1782
67.	Pompeus graf von Brigido	18. 03. 1782 - 04. 10. 1782
68.	Hans Franz Xaver graf von Khevenhuller	22. 01. 1783 - 30. 10. 1791
69.	Johann Jacob graf von Gaisruck	30. 12. 1791 - 19. 09. 1795
70.	Joseph Freiherr von der Mark	19. 09. 1795 - 01. 10. 1796
71.	Georg Jacob graf von Hohenwart	01. 10. 1796 - 06. 03. 1799
72.	Franz Joseph graf von Wurmbrand- Stuppach	06. 03. 1799 - 01. 07. 1801
73.	Johann Bapt. Graf von Brandis	05. 09. 1801 - 01. 10. 1802

74.	Georg Jacob graf von Hohenwart	01. 10. 1802 - 14. 11. 1803
75.	Johann Nep. graf von Trautmannsdorf	07. 07. 1803 - 28. 03. 1808
76.	Bernhard Freiherr von Rosetti	18. 07. 1808 - 06. 01. 1809
77.	Johann Nep. graf von Brandis	06. 01. 1809 - 28. 07. 1809
78.	Franz Xaver Freiherr von Lichtenberg – Janeschitz	28. 07. 1809 - 02. 02. 1810

Zadnji lastnik gradu Tuštanj iz družine Liechtenbergov; glej grad Tuštanj, občina Moravče.

Dežela Kranjska pod francosko okupacijo

1.	Marschall Marmont, duc de Raguse	16. 11. 1809 - 24. 02. 1811
2.	Marschall Henri Gratien comte de Bertrand	09. 04. 1811 - 10. 03. 1812
3.	Marschall Andoche Junot duc D' Abrantes	10. 03. 1812 - 17. 07. 1813
4.	Josephe Fouche duc D' Otranto	17. 07. 1813 - 25. 08. 1813

Avstrijski guvernerji

79.	Christof Freiherr von Lattermann	27. 08. 1813 - 18. 03. 1815
80.	Franz Xaver Ritter von Fradenegg	15. 03. 1815 - 03. 08. 1816

Kraljevina Ilirija, kranjski guvernerji

81.	Julius graf von Strassoldo	01. 09. 1816 - 17. 01. 1818
82.	Franz Xaver Ritter von Fradenegg	20. 01. 1818 - 08. 05. 1818
83.	Carl Bor. graf von Inzaghi	09. 05. 1818 - 26. 04. 1819
84.	Joseph graf von Swerts – Spork	26. 04. 1819 - 27. 07. 1822
85.	Joseph Camillo Freiherr von Schmidburg	27. 06. 1822 - 24. 12. 1840
86.	Carl graf von Welsperg – Raittenau	24. 12. 1840 - 21. 04. 1841
87.	Joseph Freiherr von Weingarten	21. 06. 1841 - 17. 05. 1847
88.	Andreas graf von Hohenwart	17. 05. 1847 - 06. 02. 1848
89.	Leopold graf von Welsperg	06. 02. 1848 - 08. 12. 1848
90.	Gustav Ignatz graf Chorinsky	08. 12. 1849 - 29. 11. 1860
100.	Lothar Furst Metternich	20. 03. 1874 - 07. 07. 1874
101.	Bohuslav Ritter Widmann	07. 07. 1874 - 30. 05. 1877
102.	Dr. Anton Ritter Schoppl von Sonnwalden	09. 12. 1877 - 25. 04. 1878
103.	Franz Ritter Kalina von Urbanow	02. 03. 1878 - 18. 03. 1880
104.	Kaltenegger Friedrich Ritter von Riedhorst	1880 - 1881
105.	Gustav graf Thurn	16. 04. 1881 - 23. 07. 1888
106.	Dr. Jože Poklukar	25. 07. 1888 - 17. 03. 1891
107.	Andreas Freiherr von Winkler	18. 03. 1891 - 07. 10. 1892
108.	Viktor Freiherr von Hein	07. 10. 1892 - 07. 07. 1905
109.	Otto von Detela	1905 - 1908
110.	Theodor Freiherr Schwarz von Karsten	25. 09. 1905 - 18. 04. 1916
111.	Franz Šuklje	1909 - 1911
112.	Heinrich graf Attems von Heiligenkreuz	18. 04. 1916 - 31. 10. 1918
113.	Dr. Ivan Šušteršič	1912 - 1918

Državni simboli in grboslovje

Tomaž Pisanski

Znano je, kateri predlog za nove državne simbole (grb in zastava) je zmagal na natečaju, ki ga je v prejšnji sestavi razpisal naš Državni zbor. Še najbolje je izbiro opisal neki poslanec državnega zbora, najbrž edini poslanec z ustreznim poznavanjem grboslovja, ki je prvonagradejene simbole primerjal z embalažo za ribje konzerve. Na televizijskem omizju decembra 2003 so vsi trije pomembni sogovorniki (dr. Bučar, Peterle in Kučan) menili, da ne potrebujemo zamenjave simbolov, ob tem pa se je bivši predsednik Kučan omalovažujoče obregnil ob grboslovje, češ, pod temi simboli smo si pridobili samostojnost, zato naj jih ne spreminjamo, četudi niso v skladu s heraldično stroko.

Ob tem seveda bode v oči klavrno stanje duha pri nas. Državni zbor ni razpisal natečaja za nove državne simbole zato, ker trenutni niso heraldično in veksilološko najprimernejši, ampak zato, ker ga skrbi razpoznavnost Slovenije. Zlahka bi ubil dve muhi na en mah in bi v pravila razpisa zapisal pogoj, da morajo novi predlogi zadoščati osnovnim grboslovnim zakonom. To bi potencialnim predlagateljem postavilo temeljni okvir za ustvarjalno delo. Zanimivo je, da naši umetniki, oblikovalci, arhitekti večinoma niso seznanjeni z osnovami grboslovja. Ne razumejo zahteve, **da je osnova grba blazon, torej jedrnat besedni opis grba in da morajo simbolna, estetska oblika in vsebina brezpogojno upoštevati to osnovno omejitev.** Najbrž je za to pomanjkanje osnovne grboslovne izobrazbe krivo dejstvo, da so bili naši vodilni umetniki vzgojeni v socializmu, kjer je bil odnos do grboslovja in rodoslovja izrazito negativen. Rodoslovnje je bilo na slabem glasu, ker je bilo prikazovano kot nekaj preživetega, nekaj, kar je prežeto z nostalgijo do srednjeveške, predvsem tuje, aristokracije in kar so nacisti zlorabljali za dokazovanje arijskih prednikov svojih državljanov. Še slabše se je godilo grboslovju, saj smo imeli po vsej vzhodni Evropi namesto državnih in republiških grbov le nekakšne socialistične embleme. Socialistična heraldika je sicer zanimiva, ampak dandanes zagotovo suha veja grboslovja.

Tudi po prelomu s socialistično mentaliteto je pri nas žal ostalo globoko zakoreninjeno prepričanje, da je heraldika mrtva veda in da ni potrebe po poznavanju grboslovnih zakonitosti, saj ni potrebe po novih grbih, ampak je ključna beseda postala »celostna podoba«. Seveda je to daleč od resnice. V večini držav po svetu se grboslovje razvija. Npr. večina univerz, tudi najmlajših, ima svoje univerzitetne grbe, oblikovane v skladu z grboslovnimi pravili. Celo pri nas pa se je vsaj na občinski ravni pokazala potreba po novih grbih. Zanimivo pa je, da nobena od naših univerz ne čuti potrebe, da bi svoje simbole utemeljila na heraldiki.

Seveda je naravna želja dobrega oblikovalca, da pri oblikovanju grba in zastave razišče celotno področje problematike in razširi meje dopustnega do skrajnosti. Tako so na primer zgodovinski grbi naših mest doživljali oblikovne različice, ki so grb prikazali skladno s trenutnim umetniškim stilom. Seveda pa je pri tem vsakokratna likovna rešitev upodabljala isti blazon. Pri novih grbih je mogoče meje premikati še dlje, s tem, da se uvaja nove elemente na grbu, vendar v sozvočju s temeljnimi pravili grboslovja. Ampak meje lahko razširja le tisti, ki se jih sploh zaveda. Ni težko zmagati na natečaju za grb z »embalažo za ribjo konzervo«, če se nam ni treba držati heraldičnih pravil. Kot ni težko zmagati na maratonu, če se na cilj pripeljemo z mopedom. **Precej neokusno pa je, da se grbov in zastav lotevajo nepoznavalci heraldike in veksilologije in se pri tem niti ne zavedajo svoje nebogljenosti. S tem pehajo v pomilovanje in posmeh svoje naročnike.** Napačen je bil pristop vodstva državnega zbora do grbovne in zastavne problematike. Očitno ga je v primeru novih državnih simbolov najbolj skrbel problem prepoznavnosti Slovenije in se sploh ni zavedalo pomembnosti strokovnosti rešitve. Če želimo rešiti problem razpoznavnosti Slovenije z novimi simboli brez omejitev stroke, bi recimo lahko oblikovali zastavo tridimenzionalno, ali pa še s kakšno bolj šokantno domisljico. Spomnimo se, kako razpoznavna je bila zastava Romunije z luknjo na sredi! Takšno razmišljanje me spominja na socialistične čase, ko so npr. oblikovali ustavo in druge pomembne zakone v skladu s trenutno ideologijo brez podpore mednarodno preverjene pravne in ekonomske stroke.

To nas pripelje do osnovnega problema, ki pa k sreči ni strokovne, ampak je ideološke narave. O njih grboslovna stroka ne more (in ne sme) odločati ampak lahko daje kvečjemu svoje mnenje in predloge. Ali naj simboli odražajo revolucijo (rdeča zvezda, srp in kladivo, triglav in OF, ali pa naj sežejo dlje v zgodovino, bela, modra, rdeča, celjske zvezde, karantanski panter, kranjski orel, slovenski klobuk, ilirski simboli, šahiran polmeasec, itd. Lahko pa si izberemo tudi modne ali lažne simbole: brado kralja matjaža, kekca ali pehto, žogico marogico, lepo vido, črtomira in bogomilo, blejski otok, suho robo, slovensko avbo, frajtonaric, slovenski kozolc, človeško ribico, zlatoroga ali pa lik kakšnega ljubljeneza politika ali pesnika.

Najbolj žalostno pa je, da država noče in ne zmore regulirati državnih, pokrajinskih, mestnih, občinskih in drugih grbov, zastav in drugih simbolov na način, ki bi bil najbolj primeren. Že zdavanj bi morali ustanoviti grbovni urad, ki bi edini smel podeljevati grbe in zastave ter urejati vse zadeve povezane z grbi, zastavami in drugimi simboli na področju republike Slovenije.

Večjo težo pa bi morala imeti tudi civilna družba, v tem primeru društva, ki delujejo na področju rodoslovja in grboslovja, med katerimi je brez dvoma naše društvo vodilno.

Na podoben način bi morala država razrešiti tudi problem rodoslovja. Eno od osnovnih kulturnih ustanov (nacionalno knjižnico ali nacionalni arhiv) bi morali zadolžiti za matično na področju rodoslovja z ustrežno kadrovsko in finančno podporo ter pripadajočo infrastrukturo, vendar o tem morda več kdaj drugič.

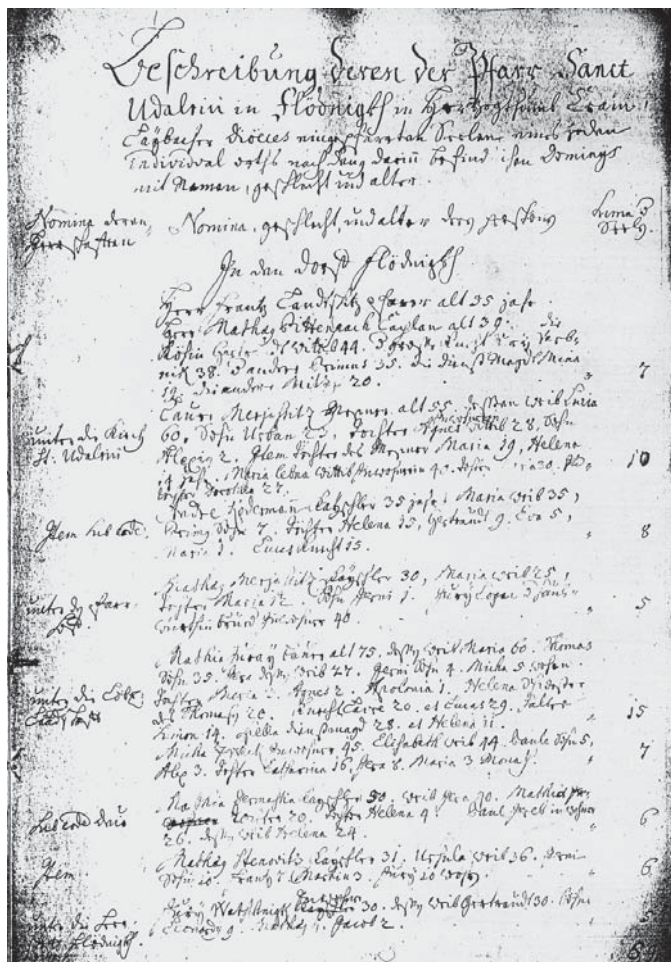
Terezijanski popis prebivalstva v župniji Smlednik leta 1754

Jurij Šilc in Liselotte Artel

Mineva že 250 let od prvega popisa prebivalstva na našem ozemlju. Popis je bil izveden po načelu dvojnega štetja duš, po posvetnih in cerkvenih oblasteh, in je znan pod imenom »terezijanski popis« ali tudi »praštetje«. V dveh prispevkih, objavljenih v Drevesih – in sicer: Rekonstrukcija statusa animarum župnije Šmartno pod Šmarno goro za leto 1754 (december 2001) ter Popis duš v župniji Vodice za časa cesarice Marije Terezije (junij 2003) – je bilo predstavljeno omenjeno štetje za dve od treh podšmarnogorskih župnij. Ostala nam je še župnija Smlednik. Popis za smledniško župnijo, ki je bil opravljen v začetku leta 1754 (morda marca), bo predstavljen v tokratnem prispevku.

Iz zgodovine predjožefinske župnije sv. Urha v Smledniku

Najzgodnejša obdobje smledniške župnije sega v sredi- no druge polovice 10. stoletja (okr. 975), ko je nastala t. i. »mengoška pražupnija«, ki je obsegala doberšen del osrednje in vzhodne Gorenjske. Reformna prizadevanja oglejskih patriarhov so sredi 11. stol. privedla do nastanka neodvisnih župnij, med njimi tudi župnije Vodice (Wodiz). Le-ta je že okr. leta 1118 pripoznala nekaterim cerkvam smledniških vitezov krstno in pogrebno pravico, in sicer z naslednjo listino: »... Eberhard iz Kranja da svoj alod oglejski cerkvi, zemljišče v Trbojah pa vodiški župniji, pod pogojem, da prejmejo njegove kapele v Trbojah (Trebesch) in Smledniku (Flendnic) krstno in pogrebno pravico. Bertolf pa izroča Hartmanov alod, zemljišče simana, služabnika Diekera in Kacelina ter dekle Geppo; zato pa dobijo njegove cerkvice [...] v Zgornjih in Spodnjih Pirničah (utrunque Bernh) ter v Hrašah (Grasach) krstno in pogrebno pravico ...« (Arhiv stolnega kapitlja v Vidmu, Collezione Bini, 32. zvezek, str 241 in 64. zvezek, str. 56.). Vendar se je takrat v resnici smledniška župnija (kot plemiška ustanova) osamosvojila le začasno in je kmalu za tem ponovno zdrknila v popolno odvisnost od Vodice. V prvi polovici 13. stol. se sicer omenjata župnika Henrika (leta

Podpis pod sliko

1228) in Hermana (leta 1251), a že v popisu papeških kolekt za oglejski patriarhat leta 1296 se omenjajo kot »plebs« le Vodice. Z izumrtjem vitezov iz Smlednika okr. 1330 se je okrepila vez med vodiško župnijo in podružnico v Smledniku. V začetku 14. stol. (pred letom 1341) ustanovljeni vikariat je imel torej ponovno naravo župnije, a je zaživel kot samostojna župnija šele v letu 1676.

Leta 1689 je na 739. strani osme knjige Slave vojvodine Kranjske Valvasor o župniji Smlednik zapisal naslednje: »Smledniška župnija pripada ljubljanski škofiji in jo prezentira stolni kapitelj v Ljubljani. Župnijska cerkev je posvečena sv. Urhu in ima tri oltarje, sv. Urha, sv. Štefana in sv. Nikolaja. Pod njo je osem podružničnih cerkva, prva med njimi, posvečena sveti Devici Mariji, je v Trbojnah. Tam je žegnanje na prvo nedeljo po Marijinem vnebovzetju. Imen ostalih sedmih podružničnih cerkva nisem znal zvedeti. V gradu Rocen je sicer še kapela, ki tudi pripada tej župniji. V župniji je letno krščenih približno osemdeset otrok in pokopanih dvajset mrličev.«

Obseg takratne predjožefinske župnije je bil naslednji: **Dragočajna** (*Dragotschain, Troscheschane, Trochotschani*), **Hraše** (*Hraschah, Hrastie, Hrasche*) z zaselkom Imene (*Menye*) – podružnična cerkev sv. Jakoba, **Moše** (*Moschach, Mosche*) – podružnična cerkev sv. Mihaela, del vasi

Podreča (*Podrezh, Podrecz, Podretz, Podretsche*), **Smlednik** (*Flödnigk, Flednik, Flödnik, Flödnig*) – župnijska cerkev sv. Urha, **Spodnje Pirniče** (*Unter Pirintz, Spodni Pernitsche, Unter Pirnitsch*) z zaselkom Na Gmajni (*Na Gmeino*) – podružnična cerkev sv. Križa, **Tacen** (*Tatzen, Taczen, Tazen*) z zaselki Sige (*Sziga, Siga*), Grško (*Grsek*), Brod (*Uberfuhr, Brod*), Rocen (*Rotzen, Rutzing, Ruzing*) in Sedlo na Šmarni gori (*Smartna Gora, Gros Kallenberg, Gross Gallenberg*) – podružnična cerkev sv. Jurija, **Trboje** (*Terboy, Terboje*) – podružnična cerkev Marijinega vnebovzetja, **Valburga** (*St. Walburg*) z dvorcem Smlednik (*Flednik, Flödnik*) – podružnična cerkev sv. Valburge, **Verje** (*Na Vier, Navorie, Werie*), **Vikrče** (*Vickerz, Vitercze, Witerza, Wikertsche*), **Zavrh pod Šmarno goro** (*Sa Verham, Zavrhem, Saverchom, Sawyerch*) z zaselkom Bačnik (*Basnik*), **Zbilje** (*Swill, Zbille, Sbille, Swille*) – podružnična cerkev sv. Janeza Krstnika, **Zgornje Pirniče** (*Ober Pirnitz, Gorni Pernitsche, Ober Pirnitsch*) – podružnična cerkev sv. Tomaža in **Žerjavka** (*Serjauck, Scherjauka*). Opomba: Zapisani so tudi originalni zapisi imen krajev iz terezijanskega popisa prebivalstva (1753), jožefinskih vojaških zemljevidov (1768) in franciscejskega katastra (1825).

Popis iz leta 1754

Sledi prevod celotnega popisa duš po pripadnosti gospodstvu, imenih, spolu in starosti v posameznih vaseh župnije Sv. Urha v Smledniku v ljubljanski škofiji, ki obsega 27 strani in se nahaja v Kapiteljskem arhivu (KAL 127/8), ki ga hrani Nadškofijski arhiv v Ljubljani.

Smlednik

Gospod Franc Lančič, župnik, 55 let. Gospod Matej Bitenbah, kaplan, 39. Jera, kuharica, vdova, 44. Jurij Verbnik, glavni hlapec, 38. Primož, hlapec, 35. Dekli: Mina, 19; Mica, 20.

Župnijska cerkev sv. Urha v Smledniku

Lovrenc Merjasec, mežnar, 55. Lucija, žena, 60. Urban, sin, 23. Neža, hči, gostačica, vdova, 28. Aleš, sin, 2. Mežnarjevi hčeri: Marija, 19; Helena, 14. Marija Leben, gostačica, vdova, 40. Hčeri: Marija, 30; Doroteja, 27. – Andrej Koderman, kajzar, 35. Marija, žena, 35. Primož, sin, 7. Hčere: Helena, 15; Jera, 9; Eva, 5; Marija 3. Luka, hlapec, 15.

Župnišče v Smledniku

Matej Merjasec, kajzar, 30. Marija, žena, 25. Marija, hči, 12. Jernej, sin, 1. Jurij Logar, brat gospodarice, gostač, 40.

Deželni stanovi

Matija Jeraj, kmet, 75. Marija, žena, 60. Tomaž, sin, 35. Jera, žena, 27. Sinova: Jernej, 4; Miha, 5 tednov. Hčere: Marija, 3; Neža, 2; Polona, 1. Helena, Tomaževa sestra, 20. Hlapca: Lovrenc, 20; Luka, 29. Simon, pastir, 14. Dekli:

Špela, 28; Helena, 11. — Miha Cvek, gostač, 45. Elizabeta, žena, 44. Sinova: Pavel, 5; Aleš, 3. Hčere: Katarina, 16; Jera, 8; Marija, 3 mesece. — Matija Dermastija, kajžar, 50. Jera, žena, 40. Matijina hči, 20. Helena, hči, 4. Pavel Jereb, gostač, 26. Helena, žena, 24. — Matej Stenovec, kajžar, 31. Uršula, žena, 36. Sinovi: Jernej, 10; Franc, 7; Martin, 3; Jernej, 10 tednov.

Gospodstvo Smladnik

Jurij Bačnik, gostač, 30. Jera, žena, 30. Sinovi: Lenart, 9; Matej, 4; Jakob, 2. — Aleš Dolhar, kajžar, samski, 27. Doroteja, mati, vdova, 49. Marija, materina sestra, 55. Neža, Aleševa sestra, 25. Jera, pastirica, 13. — Martin Bergant, kajžar, 70. Helena, žena, 65. Sinova: Janez, 30; Andrej, 25. Jera, hči, 17. Anton Cvek, gostač, 50. Žena 40. Matej, sin, 18. Barbara Ocepek, gostačica, samska, 40. — Andrej Arnež, kajžar, 55. Marija, žena, 45. Ignac, sin, 19. Jera, hči, 8. — Helena Verbnik, kajžarka, vdova, 45. Sinova dvojčka: Simon in Luka, 2 1/2. — Gregor Kosmač, kajžar, 30. Marija, žena, 28. Sinova: Jožef, 9; Valentin, 2. — Avguštin Ravnkar, kajžar, 20. Neža, žena, 21. Mina, hči, 1 1/2. Marjeta Arnež, samska, 30. — Urh Cvek, kajžar, 50. Jera, žena, 40. Matija, sin, 18. — Lovrenc Pečnik, kajžar, 28. Doroteja, žena, 30. Janez, sin, 2. Hčeri: Marija, 7; Helena, 3. — Matija Polanc, kajžar, 30. Helena, žena, 24. Sinova: Mihael, 2; Lovrenc, 11 mesecev. Jera, Matijina mati, 80. Lucija, gostačica, 60. Valentin Bizjak, gostač, 26. Marija, žena, 24. — Jurij Kadivec, kajžar, 20. Uršula, žena, 50. Jurij Kadivec, sin, 26. Marija, žena, 25. Janez, sin, 2. Katarina, hči, 5. Ignac, pastir, 12. — Matija Tavčar, kajžar, 20. Marija, žena, 20. Helena, mati, 42. Mica, hči, 1. Matej Rozman, gostač, 30. Helena, žena, 30. Sinova: Jurij, 6; Tilen, 3. Marija, hči, 2. — Andrej Kozjek, kajžar, 35. Marija, žena, 35. Sinovi: Andrej, 19; Pavel, 9; Jakob, 6; Adam, 2. Hčere: Katarina, 16; Marija, 13; Marjeta, 8. — Aleš Zorman, kajžar, 48. Uršula, žena, 42. Marija, dekla, 20. — Jakob Jereb, kajžar, 40. Helena, žena, 40. Sinova: Gregor, 7; Jurij, 2. Hčeri: Barbara, 11; Jera, 4. Andrej, stari oče, 70. — Valentin Arnež, kajžar, vdovec, 70. Marija, sestra, 53. Gašper, Valentinov sin, 30. Marija, hči, 11. Uršula, sestra, samska, 30. — Jakob Kopač, kajžar in sejalec, 39. Marija, žena, 35. Sinovi: Anton, 11; Tomaž, 5; Luka, 3. Hčere: Uršula, 14; Špela, 6. Marija, 1/2. Pavel, Jakobov brat, samski, 30. Uršula, dekla, 21. Primož, hlapec, 29. Špela, dekla, 60. — Anton Jakel, njihov gostač, 30. Marija, žena, 40. Uršula, hči, 4. Tomaž, sin, 6 mesecev. Marija, mati, vdova, 60. Marija, Antonova sestra, 23. Matija, Antonov brat, samski, 25. — Jakob Hafner, kajžar, 33. Marija, žena, 55. Eva, gostačica, vdova, 60. Janez, sin, 20. — Simon Oblak, kajžar, 51. Katarina, žena, 40. Hčeri: Helena, 5; Marija, 1. — Boštjan Pangal, kajžar, vdovec, 74. Mihael, sin, 25. Neža, žena, 25. Primož, hlapec, 22. Marko, pastir, 18. Maria, dekla, 17. Marko Eržen, gostač, 35. Marija, žena, 47. Sinova: Marko, 5; Matija, 3. — Jožef

Strojan, kajžar, vdovec, 70. Jurij, sin, 25. Marija, žena, 35. Valentin, sin, 8. Hčeri: Magdalena, 12; Jera, 1. — Urban Terbol, kajžar, 65. Marija, žena, 52. Barbara, hči, 19. — Martin Malenšek, kajžar, 33. Marija, žena, 32. Sinova: Jožef, 4; Blaž, 2. Hčeri: Marija, 6; Elizabeta, 1/2. — Matej Zorman, kajžar, 51. Marija, žena, 55. Simon, sin, 28. Marija, hči, 18. — Marija Kolar, kajžarica, vdova, 40. Jurij, sin, 5. Helena, hči, 15.

Stolni kapitelj v Ljubljani

Ožbolt Osel, kmet, 60. Helena, žena, 40. Andrej, sin, 20. Lucija, hči, 19. Hlapca: Gregor Zajc, 20; Jožef Zajc, 18. Mihael, pastir, 15. Dekli: Uršula, 20; Uršula Lukanc, 20. — Andrej Arnež, gostač, 50. Marija, žena, 50. Gregor Kadivec, gostač, 30. Lucija, žena, 28. Marija, hči, 5. Helena Šloser, vdova, 35. Uršula Sluga, vdova, 30. Jurij Dragel, gostač, 60. Eva, žena, 50. Marija, hči, 18.

Gospodstvo Češenik

Matija Rogel, kmet, 40. Magdalena, žena, 21. Urh, sin, 8. Hčeri: Neža, 9; Uršula, 7 mesecev. Špela, Matijina sestra, 20. Gregor, brat, 30. Marija, dekla, 15. Avguštin, pastir, 12. Jakob, gostač, 45. Magdalena, žena, 45. — Aleš Konjar, kajžar, 25. Helena, žena, 20. Ožbolt, sin, 3. Neža, hči, 1/2.

Hraše

Gospodstvo Smladnik

Simon Dermastija, kajžar, 40. Neža, žena, 40. Sinova: Andrej, 14; Matija, 9. Hčere: Eva, 12; Mica, Mina, 3; Jera 2. — Jernej Zore, kajžar, 35. Mina, žena, 30. Sinova: Matija, 9; Andrej, 2. — Luka Jeras, kajžar, 50. Helena, žena, 35. Hčere: Doroteja, 16; Uršula, 14; Lucija, 12; Mica 7; Mina, 1. Sinova: Jernej, 5; Gregor, 1. — Andrej Čizman, kajžar, 60. Uršula, žena, 55. Hčeri: Špela, 18; Mica, 12. Andrej, sin, 8. — Boštjan Hočevnar, kajžar, 36. Mina, žena, 36. Jera, hči, 6. Marjana, sestra, samska, 24. — Jurij Stenovec, kmet, 45. Helena, žena, 40. Sinovi: Boštjan, 15; Andrej, 12; Jurij, 10. Hčeri: Mica, 14; Mina, 7. Mina, dekla, 20. — Eva Ovijač, vdova, 50. Marjeta, hči, 19. Luka, sin, 12. — Luka Burgar, kmet, 22. Neža, žena, 24. Marjeta, mati, vdova, 40. Sestre: Mica, 18; Helena, 11; Lucija, 9. Sinova: Janez, 6; Andrej, 4. Hlapca: Adam, 30; Aleš, 25. Valentin, pastir, 16. Dekli: Jera, 22; Meta, 26. — Simon Belec, gostač, 30. Mina, žena, 31. Jakob Resec, gostač, vdovec, 40. Urh, sin, 15. Mina, hči, 16. Marija, gostačica, vdova, 60. — Aleš Jeraj, kmet, 25. Uršula, žena, 26. Helena, mati, 50. Sinova: Matej, 23; Jožef, 18. Jernej, Alešev sin, 6. Terezija, 2. Matija, pastir, 15. Dekle: Uršula, 20; Špela, 16; Lucija, 20. — Primož Hafner, gostač, 40. Uršula, žena, 40. Pavel, sin, 18. Andrej Kozjan, gostač, 35. Uršula, žena, 30. Hčeri: Mina, 8; Eva, 3. — Tomaž Brecel, kmet, 35. Uršula, žena, 30. Sinova: Jakob, 11; Anton, 7. Hčere: Jera, 13; Mica, 6; Mina, 1. Mica, Tomaževa sestra, 22. Luka, hlapec, 18. — Jernej Čizman, njihov gostač, 50. Barbara, žena, 45. Sinovi: Janez, 22; Franc, 18, Tomaž, 9.

Mina, 16. — Miha Božič, kajžar, 25. Katarina, žena, 25. Katarina, hči, 2. Jera Božič, mati, vdova, 50. Špela, dekla, 15. Jernej, pastir, 9. — Andrej Narobe, kajžar, 30. Neža, žena, 26. Sinova: Janez, 7; Urban, 3. Tomaž, hlapec, 20. Terezija, dekla, 17. Marjeta, pastirica, 12. — Tomaž Teršan, kajžar, 60. Uršula, žena, 48. Jakob, sin, 17. Hčeri: Mica, 15; Uršula, 13. Jernej Teršan, brat, samski, 57. Tilen, brat, 52. Uršula, sestra, 63. — Aleš Božič, kajžar, 30. Mina, žena, 35. Sinova: Jakob, 6; Matej, 2. Tomaž, hlapec, 15. — Simon Božič, kajžar, 50. Jera, žena, 40. Hčere: Špela, 16; Neža, 12; Jera, 3. Sinova: Jernej, 10; Matej, 8. — Martin Vodnik, kajžar, 36. Marija, žena, 40. Ožbolt, sin, 3. — Janez Pangal, gostač, 25. Mina, žena, 25. — Luka Narobe, kajžar, 20. Uršula, žena, 20. Mica, hči, 1/2. Helena, sestra, 17. Jurij, pastir, 6. Barbara, dekla, 6. — Simon Punčah, kajžar, 40. Eva, žena, 35. Anton, sin, 17. Hčere: Katarina, 8; Lucija, 5; Polona, 3. — Martin Hribar, kajžar, 55. Marjana, žena, 54. Mina, dekla, 15. — Pavel Bolta, kajžar, 52. Marjana, žena, 51. Gregor, sin, 14. — Matija Hočevar, kajžar, 33. Jera, žena, 35. Sinovi: Miha, 11; Peter, 8; Jernej, 6; Tilen, 2. Jera, 4. — Martin Slapar, gostač, 50. Lucija, žena, 50. Hčeri: Mina, 15; Mica, 8. — Florjan Čamer, kajžar, 40. Marjeta, žena, 30. Hčere: Mina, 13; Neža, 8; Terezija, 5. Sinova: Marin, 13; Jakob, 3. — Gregor Tercel, kajžar, 65. Uršula, žena, 60. Boštjan, sin, samski, 26. Maria, dekla, 20. — Miha Lence, kajžar, 50. Uršula, žena, 46. Sinova: Valentin, 13; Martin, 8. Špela, hči, 19. — Mihael Rozman, kajžar, 36. Marija, žena, 30. Luka, oče, vdovec, 82. Sinova: Andrej, 6; Mihael, 1. — Jurij Krt, kajžar, 30. Jera, žena, 30. Sinovi: Franc, 11; Tomaž, 8; Luka, 6; Martin, 5. Hčeri: Neža, 10; Terezija, 2. — Jožef Jereb, kmet, 60. Marija, žena, 60. Sinova: Ožbolt, 23; Jožef, 12. Hčeri: Marija, 16; Uršula, 8. Martin Bačnik, gostač, 20. Špela, žena, 30. Jurij, sin, 3. Ožbolt Grobeš, gostač, 39. Marija, žena, 50. — Gašper Štern, kmet, 40. Eva, žena, 30. Andrej, brat, samski, 42. Sinovi: Aleš, 11; Jurij, 7; Anton, 3. Hčere: Marija, 16; Katarina, 12; Uršula, 6 mesecev. Gašper, hlapec, 14. Luka Mrak, gostač, 30. Marija, žena, 25. Gašper, sin, 3. Helena, hči, 5. Marija Kastelic, gostačica, vdova, 60. Marija, hči, vdova, 22. Neža, hči, 8 mesecev. — Jurij Ovijač, kmet, 49. Marija, žena, 50. Matej, brat, samski, 36. Urban, sin, 10. Hčeri dvojčici: Marija in Helena, 8. Gašper, hlapec, 35. Špela, dekla, 28. Adam Mervic, gostač, 45. Marija, žena, 45. Neža Guzi, gostačica, samska, 23. Eva Zor, gostačica, vdova, 50. Neža, hči, 23. Magdalena 1. Magdalena, gostačica, 8. — Simon Jeraj, kmet, 51. Špela, žena, 39. Sinova: Luka, 19; Urban, 12. Hčere: Marija, 10; Uršula, 8; Marija, 6; Neža, 4. Jera, dekla, 35. Primož Petrovc, gostač, vdovec, 55. Marija, hči, 9. Katarina Stopar, gostačica, vdova, 40. Marija, hči, 20. — Jožef Gosar, kmet, 25. Neža, žena, 30. Nikolaj, Jožefov oče, vdovec, 70. Jernej, Nikolajev brat, samski, 66. Marija, Jožefova hči, 2. Jurij, Jožefov brat, samski, 25. Lucija, dekla, 27. Jernej, pastir, 10. Jurij Rozman, gostač, 60. Špela, žena, 40. Primož, sin, 6. Marija, hči, 1. Marija, mati, vdova, 60.

Stolni kapitelj v Ljubljani

Janez Barle, kmet, 60. Neža, žena, 60. Luka, sin, 35. Neža, žena, 30. Primož, brat, samski, 25. Marija, dekla, 27. Jernej, pastir, 11. Gašper, sin, 3. Primož Stare, gostač, 55. Mina, žena, 40. Hčeri: Jera, 30; Neža, 12. Ožbolt Žerovc, gostač, 60. Jera, žena, 50.

Gospostvo Kamen (grof Lamberg)

Helena Brecl, kmetica, vdova, 55. Luka, sin, samski, 19. Hčeri: Jera, 10; Uršula, 8. Mina, pastirica, 10. Miha Petelin, gostač, 40. Mina, žena, 38. Polona, hči, 16. — Jurij Jenko, kmet, 26. Eva, žena, 28. Doroteja, Evina mati, vdova, 50. Andrej, sin, 4. Hčeri: Elizabeta, 5; Marija, 1. Jurij, hlapec, 20. Tilen, pastir, 14. Marija, dekla, 28. Uršula Konjar, gostačica, vdova, 45. Špela, hči, 19.

Gospostvo Črnelo (baron Karl pl. Apfaltrer)

Tomaž Jenko, kmet, vdovec, 60. Martin, sin, 30. Marija, žena, 30. Sinovi: Miha, 6; Jernej, 4; Jurij, 1. Tomaž, pastir, 13. Dekli: Helena, 19; Špela, 15. Jurij Hafner, gostač, 26. Marjana, žena, 26.

Gospostvo Stara Loka (baron pl. Erberg)

Tomaž Rak, kmet, 68. Magdalena, žena, 63. Sinovi: Gašper, 40; Miha, 30; Andrej, 25; Primož, 20. Marija, hči, 30. Marjeta, dekla, 17. Elizabeta, pastirica, 14. Anton Hočevar, gostač, 43. Helena, žena, 35. Magdalena Špenko, gostačica, samska, 25. Marija, sestra, 15.

Gospostvo Dol (baron pl. Erberg)

Luka Mencel, kmet, 40. Marija, žena, 46. Hčeri: Neža, 17; Marija, 12. Felicita, Lukova sestra, samska, 29. Janez, hlapec, 20. Pavel, pastir, 11. Jakob Podbregar, gostač, 26. Uršula, žena, 26.

Moše

Župnijska cerkev sv. Urha v Smedniku

Jurij Ves, kmet, 51. Jera, žena, 40. Gregor, sin, 22. Mina, žena, 21. Mina, Jurijeva hči, 15. Urban, sin, 7. — Adam Ves, gostač, 25. Katarina, žena, 30. Neža, hči, 5. Sinova: Matej, 4; Miha, 2. — Marko Ves, kajžar, 45. Helena, žena, 40.

Gospostvo Smednik

Blaž Žerovnik, mlinar, 40. Uršula, žena, 30. Sinovi: Andrej, 18; Matija, 16; Matej, 10; Urh, 2. Hčeri: Jera, 12; Helena, 5. — Matija Čebašek, kmet, 40. Uršula, žena, 40. Marjeta, hči, 10. Sinova: Aleš, 9; Jakob, 6. Hlapca: Matej, 20; Simon, 15. Katarina, dekla, 20. Mina, pastirica, 12. Martin Dermastija, gostač, 30. Barbara, žena, 30. — Simon Mrak, kajžar, 60. Mina, žena, 40. Janez Mrzlikar, sin, 30. Jera, žena, 25. Anton, sin, 8. Jakob, pastir, 8. — Jurij Juvan, kmet, 50. Jera, žena, 30. Sinova: Valentin, 15; Matija, 12. Hčeri: Marija, 8; Helena, 18. — Jožef Tomel, kmet, 22. Mina, žena, 21. Mina, hči, 1. Jakob Tomel, brat, samski, 18. Sestri: Mina, 18; Mica, 15. Boštjan Čebašek, gostač, 30.

Mina, žena, 25. Mina, hči, 5. Gregor, pastir, 10. — Luka Jeriša, kmet, 20. Magdalena, žena, 19. Matej, njegov brat, 15. Mica, sestra, 12. Uršula, pastirica, 6. Uršula, gostačica, vdova, 35. — Matej Šimnovec, kmet, 25. Neža, žena, 18. Njeni bratje: Matej, 14; Janez, 11; Jurij, 6. Špela, sestra, 8. Pavel, hlapec, 17. Mica, dekla, 17. Jera, stara mati, vdova, 60. Jakob Zupanc, gostač, 30. Marija, žena, 26. Jakob, sin, 3. — Janez Rak, kmet, 35. Helena, žena, 28. Sinova: Primož, 11; Anton, 5. Hčeri: Mina, 3; Jera, 1. — Miha Jeriša, gostač kmeta Lokarja iz Prembkovo, 40. Lucija, žena, 34. Jožef, sin, 17. Eva, hči, 8. — Martin Cajhen, kajžar, 30. Špela, žena, 28. Jakob, sin, 6. Hčeri: Mina, 4; Jera, 2. — Urban Čebašek, kajžar, 31. Helena, žena, 30. Marija, mati, 62. Sinovi: Jurij, 6; Matej, 5; Gregor, 3; Jožef, 2. — Andrej Kopač, kmet, 40. Uršula, žena, 42. Barbara, hči, 18. Valentin, hlapec, 30. Lovrenc, pastir, 7.

Gospotvo Ajmanov grad pri Sv. Duhu pri Škofji Loki (Adam Dinzl Angerburg)

Jakob Govekar, kmet, 30. Marjeta, žena, 30. Sinova: Gregor, 7; Urban, 4. Matej, hlapec, 10. Mina, dekla, 13. — Primož Zor, kmet, 35. Mina, žena, 35. Janez, sin, 17. Hčere: Doroteja, 14; Uršula, 13; Helena, 9; Terezija, 5; Ana, 3; Mina, 11/2. — Gašper Hafner, kajžar, 30. Maruša, žena, 28. Hčeri: Mina, 8; Helena, 2. Aleš, sin, 5. — Miha Govekar, kajžar, 28. Jera, žena, 25. Jera, njegova mati, vdova, 50. Mica, hči, 24. Matija, sin, 18.

Gospotvo Perovo pri Kamniku (pl. Zorn)

Jurij Kozel, kmet, 30. Lucija, žena, 27. Luka, sin, 14. Hčeri: Mina, 8; Uršula, 2. — Boštjan Hribar, kajžar, 50. Maruša, žena, 30. Matija, sin, 20. — Marko Žerovnik, kmet, 30. Jera, žena, 24. Sinova: Janez, 6; Martin, 4. Neža, hči, 3. Matej, hlapec, 15. Katarina, dekla, 10.

Gospotvo Brdo pri Kranju

Vid Kovač, kmet, vdovec, 60. Tilen, sin, samski, 25. Hčere: Jera, 28; Eva, 24; Špela, 20; Mina, 18. Mina, pastirica, 9. Martin Hočevar, gostač, 30. Mina, žena, 25. — Mina Cajhen, kajžarica, vdova, 25. Sinova: Luka, 5; Martin, 3.

Stolni kapitelj v Ljubljani

Matej Ovijač, kmet, 28. Mina, žena, 30. Jera, hči, 12. Sinovi: Jožef, 8; Luka, 6. Hčeri: Neža, 5; Uršula, 3. Jurij, hlapec, 15. Meta, dekla, 15. Mica, gostačica, vdova, 30. Mina, hči, 1. — Miha Zor, gostač, mežnar, 45. Lucija, žena, 42. Matija, sin, 13.

Beneficij pri oltarju sv. Rešnjega Telesa v Kranju

Blaž Rak, kmet, 35. Mina, žena, 30. Eva, hči, 16. Sinova: Tomaž, 12; Aleš, 8. Hčeri: Neža, 5; Mica, 2. Andrej Petre, gostač, 28. Neža, žena, 30.

Beneficij pri oltarju sv. Boštjana v Kranju

Gregor Zor, kmet, 28. Eva, žena, 25. Eva, hči, 2. Blaž, brat, samski, 16. Helena, sestra, samska, 16. Špela, pastirica, 8.

Dragočajna

Cerkev Matere Božje na Šmarni gori

Tomaž Rahne, kmet, 52. Neža, žena, 51. Tomaž, sin, 25. Neža, dekla, 20. Pastirja: Marko, 9; Andrej, 7. — Jurij Rahne, kmet, 30. Uršula, žena, 40. Hčere: Helena, 15; Uršula, 12; Jera, 6; Mica, 4. Janez, sin, 9. Miha, Jurijev brat, 60. — Ahac Biček, kajžar, 26. Marjeta, žena, 26. Špela, hči, 4. Luka, sin, 1. Uršula, mati, vdova, 50.

Gospotvo Smednik

Jurij Janihar, kmet, 53. Ana, žena, 50. Sinova: Andrej, 25; Jurij, 8. Hčere: Mica, 15; Helena, 9; Polona, 5. Jera, dekla, 15. — Jakob Mikec, gostač, 30. Špela, žena, 30. Sinova: Anton, 3; Jurij, 1. Matej Bukovnik, gostač, vdovec, 50. — Primož Zor, kmet, 67. Magdalena, žena, 65. Primož, sin, 25. Hčeri: Uršula, 20; Špela, 18. — Blaž Leben, kajžar, 50. Marija, žena, 51. Hčeri: Katarina, 15; Uršula, 11. — Luka Stare, kmet, 50. Neža, žena, 45. Neža, stara mati, vdova, 62. Jurij, njen brat, samski, 36. Hčere: Helena, 13; Mina, 10; Marjeta, 7; Mina, 2. Andrej, sin, 4. Andrej, pastir, 16. Jurij Leben, gostač, 40. Mina, žena, 40. Terezija, hči, 6. — Jakob Janežič, mlinar, 60. Mina, žena, 30. Sinova: Anton, 18; Luka, 10. Hčeri: Mica, 6; Marjeta, 2. Janez, hlapec, 30. Neža, dekla, 18.

Zgornje Pirniče

Škofijsko gospostvo Goričane

Simon Grošelj, kmet, 60. Uršula, žena, 60. Jakob, sin, 40. Mina, žena, 30. Miha, sin, 7. Hčeri: Jera, 5; Terezija, 3. Andrej Lampič, gostač, 30. Uršula, žena, 25. Mina, hči, 1/2. Maruša, dekla, 20. — Tomaž Zore, kmet, 30. Mina, žena, 26. Sinovi: Lovrenc, 8; Anton, 6; Andrej, 4; Luka, 1. — Janez Juvan, kmet, 20. Marija, žena, 15. Aleš Bolta, brat gospodarice, 7. Mina, njegova sestra, 5. Hčeri: Eva, 2; Mina, 1. Franc, hlapec, 13. Helena, dekla, 12. Adam Knific, gostač, 30. Doroteja, žena, 20. Sinova: Gašper, 12; Janez, 4. Jernej Malenšek, gostač, 16. Eva, žena, 15. Jera, hči, 1. — Janez Petač, kajžar, 20. Katarina, žena, 17. Špela, stara mati, 40. — Andrej Jeraj, kmet, 20. Špela, žena, 20. Marjeta, Andrejeva sestra, 15. Urban, sin, 4. Mina, hči, 2. Anton, hlapec, 20. Martin, pastir, 10. Pavel Čižman, gostač, 60. Marjeta, žena, 40. Jožef, sin, 25. Eva, žena, 25. — Jurij Stenovec, kmet, 30. Neža, žena, 30. Simon, sin, 12. Jera, dekla, 15. — Jernej Teršan, kmet, 30. Mina, žena, 20. Magdalena, mati, vdova, 40. Neža, njena sestra, 15. Jernejevi hčeri: Helena, 7; Katarina, 3. Matej, hlapec, 20. Gašper Prek, gostač, 20. Neža, žena, 20. Maruša Bačnik, gostačica, vdova, 30. Njuni dvojčici: Jera in Mina, 4. — Martin Zore, kmet, vdovec, 50. Martin, sin, 20. Lucija, žena, 20. Hčeri: Jera, 4; Lucija, 2. Jurij, brat, 19. Uršula, dekla, 15. Jera, pastirica, 11. — Jakob Stenovec, kmet, 30. Ana, žena, 20. Jurij, sin, 1. Uršula, dekla, 13. Valentin, pastir, 8. — Primož Nahod, kmet, 50. Helena, žena, 30. Urban, rejnec, 4. Aleš, hlapec, 20. Polona, dekla, 16.

Janez, pastir, 9. Matija Mokatar, gostaç, 26. Helena, žena, 25. Jurij, sin, 6. Barbara, hči, 3. — Luka Burgar, kajžar, 40. Doroteja, žena, 30. Mina, hči, 1. Sinova: Simon, 15; Martin, 8. — Jurij Merjasec, kmet, vdovec, 40. Primož, njegov brat, 30. Mina, sestra, 29. Jurijeva sinova: Urban, 15; Tomaž, 16. Ožbolt, pastir, 12. Katarina, gostaçica, samska, 17. Jera, gostaçica, samska, 25. — Helena Knez, kajžarka, vdova, 40. Gašper, sin, 12. Katarina, 15.

Gospostvo Rocen (pl. Schweiger)

Gašper Jenko, kajžar, 20. Doroteja, žena, 21. Jera, Gašperjeva mati, 40. Janez, sin, 2. Helena, hči, 1/2. — Gregor Babnik, kajžar, 50. Mina, žena, 55. Nikolaj, sin, 20. Jera, žena, 20. Gregor, sin, 2. — Urban Zamen, kajžar, 40. Marija, žena, 50. Mina, hči, 20. — Andrej Zamen, kmet, vdovec, 60. Janez, sin, 20. Mica, žena, 19. Helena, Andrejeva hči, 10. Maruša, Andrejeva sestra, 40. — Jera Smrekar, kmetica, vdova, 55. Sinova: Luka, 20; Ferdinand, 15. Neža, hči, 16. Jernej, hlapec, 20. Jera, pastirica, 12. Miha, beraček, 6. — Martin Zrimšek, kmet, 30. Uršula, žena, 25. Matej, sin, 4. Urh, hlapec, 14. Mina, dekla, 13. — Meta Zamen, kmetica, vdova, 40. Sinova: Jurij, 13; Aleš, 9. Simon, hlapec, 13. Polona, dekla, 13. Eva, gostaçica, samska, 20. — Jakob Zrimšek, kajžar, 25. Neža, žena, 20. Mina, hči, 2. Uršula, Jakobova mati, 51. Maruša, sestra, samska, 30.

Gospostvo Smednik

Gregor Čebašek, kmet, 33. Neža, žena, 33. Sinovi: Franc, 8; Gregor, 4; Janez, 3. Mica, hči, 1/2. Hlapca: Matej, 30; Gregor, 15. Dekle: Mina, 30; Maria, 20; tretja, 15. Jakob Kopač, gostaç, 30. Jera, žena, 28. — Matej Bojt, kajžar, 25. Mina, žena, 21. Jurij, Minin brat, 8. Ana, sestra, 14. Mina, Matejeva hči, 2. Matija Presek, stari gospodar, 60. Barbara, žena, 50. — Aleš Bačnik, kajžar, 25. Lucija, žena, 25. — Jožef Gregorc, kajžar, vdovec, 80. Sinova: Ožbolt, 41; Urban, 31. Doroteja, hči, 28. — Matija Kopač, kajžar, 50. Uršula, žena, 40. Janez, sin, 22. Mina, žena, 20. Neža, Matijina hči, 15. Valentin, 6. — Martin Zamen, kajžar, 40. Uršula, žena, 40. Sinovi: Janez, 19; Martin, 13; Jernej, 10; Matej, 3. Helena, hči, 22. — Matej Zamen, kajžar, 48. Mica, žena, 30. Jera, Matejeva mati, 85. Sinova: Martin, 8; Valentin, 3. Hčeri: Špela, 11; Jera, 6. — Marina Letnar, kajžarka, vdova, 70. Blaž, sin, 20. Mina, hči, 30. — Jurij Karun, kajžar, 35. Neža, žena, 28. Mina, njena mati, vdova, 65. — Urban Kolar, kajžar, samski, 67. Mina, sestra, samska, 66. — Luka Kušar, kajžar, 50. Uršula, žena, 40. Helena, Lukova mati, 70. Lukove hčere: Mina, 5; Helena, 9; Jera, 6; Neža, 3. Matija Forča, gostaç, 40. Špela, žena, 40. — Aleš Teršan, kmet, 25. Mina, žena, 21. Aleševa mati, vdova, 50. Hčeri: Špela, 4; Mina, 2. Janez, sin, 1. Dekli: Uršula, 20; Mina, 15. Andrej, hlapec, 15. Andrej Vahtar, gostaç, 20. Špela, žena, 19. Mina, mati, vdova, 41. Martin, Andrejev sin, 3. — Jožef Karun, kajžar, 30. Mina, žena, 30. Mina, mati, 60. Mina, hči, 8. Jakob, sin, 2.

Kozarska župa častitega gospoda Schillinga

Miha Jan, kmet, 40. Marjeta, žena, 40. Sinova: Jakob, 15; Jurij, 10. Hčere: Mina, 17; Magdalena, 16; Eva, 8. — Jakob Stare, kmet, 30. Žena, 30. Anton, Jakobov brat, 33. Sinova: Urban, 15; Matija, 10. Špela, dekla, 17. Peter Jan, gostaç, 27. Jera, žena, 20. Sinova: Boštjan, 10; Andrej, 1. — Miha Smodin, gostaç, 32. Maruša, žena, 25. Jakob Karun, njen oče, vdovec, 61. Sinova: Andrej, 5; Jernej, 3. Meta, 1.

Verje s sosesko

Škofijsko gospostvo Goričane

Luka Burgar, kmet, 20. Neža, žena, 18. Janez, gospodarčin oče, 40. Mina, žena, 45. Mica, hči, 12. Andrej, njen brat, 4. Polona, hči, 2. Andrej Polanc, gostaç, 30. Jera, žena, 25. Sinovi: Valentin, 5; Jurij, 3; Tomaž, 2. Uršula, Andrejeva sestra, 5. — Jernej Zajc, kmet, 40. Neža, žena, 30. Jožef, sin, 15. Hčere: Neža, 12; Helena, 8; Mina, 5. Jernej Gosar, gostaç, 30. Mina, žena, 30. Uršula, hči, 12. Matija Zajc, gostaç, 20. Mina, žena, 20. Mina, hči, 1. — Jurij Černe, kmet, 35. Uršula, žena, 30. Hčeri: Neža, 14; Helena, 10. Jurij, sin, 8. Mina, 5. Valentin, sin, 1. Jožef, hlapec, 15. Matej Bačnik, gostaç, 35. Uršula, žena, 30. Primož, sin, 5.

Gospostvo Smednik

Jurij Janša, kajžar, 40. Helena, žena, 30. Mihael, gospodarjev brat, samski, 45. Hčeri: Jera, 10; Helena, 6. Andrej, sin, 1. Aleš, hlapec, 22. Helena, dekla, 13. — Mihael Teršan, kmet, 40. Mina, žena, 42. Sinova: Gregor, 20; Andrej, 18. Lucija, dekla, 13. Franc, pastir, 12. Tomaž, hlapec, 18. Jakob Kokal, gostaç, 25. Katarina, žena, 25. Tomaž, sin, 5. Hčeri: Mina, 4; Uršula, 2. — Tomaž Govekar, kmet, 40. Eva, žena, 37. Helena, hči, 14. Matija, hlapec, 15. Helena, pastirica, 10. Janez Govekar, gostaç, 30. Marjeta, žena, 25. Jera, hči, 5. Luka, sin, 2. — Matija Dornik, kajžar, 30. Uršula, žena, 30. Mina, hči, 4. Neža, mati, vdova, 50. — Primož Juvan, kajžar, 60. Helena, žena, 53. Sinovi: Andrej, 24; Aleš, 22; Franc, 20. Marjeta, hči, 12. Katarina, beračica, 7. — Marina Žerovnik, gostaçica, vdova, 30. Matej, sin, 7. Simon Bogataj, gostaç, 40. Helena, žena, 40. Marjana, hči, 4.

Stolni kapitej v Ljubljani

Martin Jenko, kmet, 50. Špela, žena, 30. Mina, hči, 10. Gregor, sin, 8. Neža, dekla, 15. Franc Jeperšek, gostaç, 30. Mina, žena, 25. Mina, hči, 2.

Spodnje Pirniče

Gospostvo Smednik

Luka Robas, kajžar, 56. Neža, žena, 40. Sinova: Luka, 10; Janez, 1. Marija, hči, 4. Marija Robas, Lukova sestra, 31. — Andrej Robas, kajžar, samski, 30. Magdalena, mati, 60. Florjan, Andrejev brat, 23. Terezija, sestra, 10. Andrej, pastir, 10. — Jakob Kopač, kajžar, 35. Marija, žena, 27. Jera, mati, vdova, 70. Primož, sin, 1. — Anton Robas, kmet, 35. Uršula, žena, 34. Jakob Robas, oče, 78. Uršula, žena, 68.

Jernej, Andrejev brat, samski, 27. Andrej, sin, 14. Hčere: Polona, 16; Jera, 12; Marija, 4; Barbara, 2. — Janez Knez, vdovec, 60. Hčere: Marija, 25; Špela, 20; Marjeta, 16. — Jakob Knez, kmet, 63. Uršula, žena, 50. Sinovi: Peter, 18; Janez, 12; Ferdinand, 8. Hčere: Špela, 20; Marija, 15; Meta, 12. Marija Arjan, gostačica, vdova, 25. Luka, sin, 4. — Luka Šešek, kmet, 50. Mina, žena, 37. Jurij, sin, 20. Hčere: Meta, 17; Uršula, 15; Lucija, 11; Mina, 7; Terezija, 2. Neža Knez, gostačica, vdova, 60. — Martin Skok, kmet, 42. Špela, žena, 33. Helena, Martinova mati, vdova, 80. Gregor, Martinov brat, 50. Sinova: Matija, 15; Jožef, 12. Mina, 3.

Stolni kapitelj v Ljubljani

Gregor Jeršin, kmet, 30. Marijana, žena, 25. Ferdinand, hlapec, 17. Maruša, dekla, 20. Mina, pastirica, 13. — Mihael Šešek, kmet, 25. Maruša, žena, 25. Andrej, gospodaričin brat, 50. Marija, dekla, 18. Helena, pastirica, 8. — Jurij Petač, kmet, 43. Barbara, žena, 42. Sinova: Matija, 15; Primož, 10. Hčere: Jera, 20; Uršula, 16; Helena, 10. Peter Letnar, gostač, 20. Eva, žena, 18. Mica, hči, 1/2. Matej, pastir, 8. — Valentin Petač, kajžar, 53. Špela, žena, 40. Sinova: Lenart, 15; Anton, 4. Hčeri: Neža, 20; Meta, 9. — Andrej Jeras, kmet, 37. Marjeta, žena, 30. Andrej, sin, 15. Mina, hči, 10. Doroteja, dekla, 19. Urban, pastir, 10. Florjan Meglar, gostač, 40. Mina, žena, 25.

Samostan klaris Mekinje

Tomaž Bačnik, kmet, 45. Špela, žena, 40. Hčere: Jera, 17; Mina, 11; Špela, 7. — Andrej Dermastija, kmet, 45. Helena, žena, 43. Maruša, vdova, 60. Jakob, Andrejev sin, 21. Blaž, 9. Hčere: Jera, 11; Marija, 8; Helena, 6; Maria, 4.

Cerkev Matere Božje na Šmarni gori

Miha Završnik, kmet, 51. Katarina, žena, 41. Sinovi: Gregor, 15; Matej, 11; Jakob, 7. Hčeri: Mina, 5; Eva, 3. Urban Petač, gostač, vdovec, 62. — Jurij Budnar, kmet, 60. Jera, žena, 60. Matej, hlapec, 20. Špela, dekla, 20. Jakob, pastir, 12.

Gospostvo Rocen (pl. Schweiger)

Matej Stare, kmet, 40. Uršula, žena, 24. Jakob Kosec, njen oče, vdovec, 60. Uršula, njegova sestra, 35. Janez, brat, 9. Mina, sestra, 18. Mica, 16. Mina, Matejeva hči, 1.

Beneficij Sv. Uršule v Kranju

Peter Jeras, kajžar, 35. Mina, žena, 30. Sestra, samska, 30. Lucija, hči, 15. Sinova: Aleš, 13; Peter, 10.

Vikrče s sosesko

Cerkev Matere Božje na Šmarni gori

Jožef Grabec, kajžar, 40. Marija, žena, 40. Andrej, sin, 3. Špela, pastirica, 16. — Uršula Jeras, kajžarica, vdova, 50 (čisto sama).

Gospostvo Smlednik

Andrej Bačnik, kajžar, 35. Uršula, žena, 30. Ana, hči, 6. — Andrej Breclj, kajžar, 40. Špela, žena, 40. Sinovi:

Primož, 7; Miha, 5; Jožef, 4; Jurij, 1. Uršula, hči, 3. — Matej Kozel, kmet, 40. Marjana, žena, 35. Sinovi: Marko, 7; Nikolaj, 4; Miha, 1. Jurij, sin, 17. Neža, hči, 16. Gregor, oče, vdovec, 60. — Tomaž Kopač, gostač, 40. Mina, žena, 30. — Janez Aljaž, kmet, 35. Marta, žena, 25. Hčeri: Eva, 4; Špela, 3. Valentin, brat, 30. Eva, mati, 60. Mica, dekla, 20. Anton, pastir, 12. Lovrenc Podgoršek, gostač, samski, 20. Neža, mati, 45.

Beneficij sv. Uršule v Kranju

Jurij Jeras, kmet, 50. Mica, žena, 27. Marina, mati, 75. Doroteja, sestra, 30. Polona, hči, 2. Janez, hlapec, 18. Jurij, pastir, 12.

Zavrh s sosesko

Gospostvo Smlednik

Matija Mik, kajžar, 40. Jera, žena, 43. Gregor, sin, 15. — Martin Bačnik, kajžar, 40. Helena, žena, 30. — Janez Juvan, kmet, 65. Katarina, žena, 60. Andrej, sin, 37. Špela, žena, 26. Valentin, sin, 5. Jera, hči, 3. Jernej, hlapec, 32. Jurij, pastir, 13. Dekli: Magdalena, 16; Neža, 15. Miha Štrukel, gostač, 30. Mina, žena, 26. Mina, hči, 2. Marjeta, gostačica, vdova, 36. Neža, hči, 6. — Ožbolt Ježek, kmet, 33. Helena, žena, 30. Sinovi: Valentin, 8; Jožef, 4; Jurij, 2. Jera, hči, 6. Gregor, hlapec, 20. Dekli: Mina, 30; Lucija, 16. Luka Zajc, gostač, 30. Mica, žena, 25. Jera, mati, 55. Andrej Bides, gostač, 35. Anka, žena, 30. Špela, hči, 2. — Jernej Šešek, kmet, 42. Katarina, žena, 38. Sinovi: Urh, 16; Blaž, 14; Matej, 9; Jurij, 6; Jožef, 3. Hčeri: Mina, 12; Ana, 7. Jernej, hlapec, 20. Polona, dekla, 20. Magdalena N., gostačica, vdova, 35. Jera, hči, 18. Jurij Knez, gostač, 30. Uršula, žena, 26. Hčere: Špela, 6; Mina, 4; Jera, 3. — Urban Bačnik, kmet, 60. Špela, žena, 61. Sinovi: Matej, 20; Tomaž, 18; Rok, 10; Andrej, 8. Andrej, Urbanov brat, samski, 20. — Gregor Robas, gostač, 28. Mina, žena, 26. Mica, hči, 4. Luka, sin, 2. — Jakob Aljaž, kmet, 50. Marina, žena, 48. Sinovi: Jakob, 16; Jožef, 14; Primož, 13. Jera, dekla, 15. Boštjan, pastir, 10. Jera N., gostačica, vdova, 52. Martin, sin, 16. — Jurij Šifrer, kajžar, 35. Uršula, žena, 35. Martin, sin, 13. Hčeri: Mina, 12; Jera, 11. — Aleš Robas, gostač, mežnar, 48. Uršula, žena, 35. Sinova: Ožbolt 14; Gašper, 1. Jera, hči, 6.

Podreča

Gospostvo Smlednik

Matej Šmid, kajžar, 60. Magdalena, žena, 55. Špela, hči, 25. Gašper Šinkovec, mož, 24. Hčeri: Mina, 3. Terezija, 1. — Jurij Žerbov, kmet, 55. Jera, žena, 40. Primož, sin, 15. Helena, hči, 17. Špela, pastirica, 12. — Luka Jenko, kmet, 40. Mina, žena, 39. Sinovi: Martin, 19; Blaž, 16; Florjan, 14; Urban, 6; Gregor, 4. Hčere: Jera, 12; Mina, 7; Mica, 1. Marija, dekla, 19. Matija, gostač, vdovec, 59. — Matija Rozman, 30. Marjeta, žena, 35. Tomaž, Matijin oče, vdovec, 60. Sinovi: Kancijan, 10; Janez, 8; Gašper, 6; Matej, 3.

Matijini sestri: Helena, 19; Neža, 17. Eva, gostačica, 12. Helena, 4. Mihael Hnek, gostač, 25. Mina, žena, 21. — Jožef Kopač, mlinar, 36. Jera, žena, 27. Matej, brat, 47. Luka, samski, 40. Jožefovi otroci: Andrej, 8; Mica, 6; Alenka, 15.

Gospotvo grofa Lamberga

Matej Jamnik, kmet, 20. Mina, žena, 20. Sinova: Štefan, 6; Jurij, 4. Janez, hlapec, 19. Tilen, pastir, 15. Dekli: Marjeta, 19; Neža, 18. — Lovrenc Zavrl, kmet, 60. Uršula, žena, 50. Uršula, rejenka, 20. Jakob Jeraj, mož, 19. Barba, hči, 2. Mina, dekla, 19. Urban, pastir, 13. Jurij Lončar, gostač, 30. Uršula, žena, 40. Neža, hči, 13.

Gospotvo Črnelo (baron Karl pl. Apfaltrer)

Primož Kušar, kmet, 55. Katarina, žena, 48. Lovrenc, brat, 58. Mina, žena, 50. Sinovi: Ignacij, 15; Andrej, 13; Anton, 8. Hčeri: Jera, 17; Uršula, 9. Jera, dekla, 20. Ahac Ankele, gostač, 25. Helena, žena, 25. Hčeri: Jera, 4; Mina, 2. Gašper Žagar, gostač, 25. Magdalena, žena, 25. Hčeri: Mina, 6; Jera, 4. Tomaž, sin, 1.

Gospotvo Rocen (pl. Schweiger)

Ahac Merjasec, gostač kmeta Jakoba Gašperca, 30. Neža, žena, 30. Helena, hči, 4. Blaž Kajzer, gostač, 30. Uršula, žena, 24.

Ljubljansko škofijsko gospotvo Pfalz

Andrej Janihar, kmet, 56. Neža, žena, 56. Sinova: Simon, 19; Gašper, 7. Hčeri: Neža, 18; Marjeta, 14.

Zbilje

Gospotvo Puštal (pl. Oblak)

Matej Ribič, kajžar, 40. Katarina, žena, 35. Andrej, sin, 8. — Tomaž Šetina, kajžar, 40. Doroteja, žena, 30. Hčeri: Mina, 9; Marjeta, 3. Jernej, sin, 6. — Luka Žerovnik, kmet, vdovec, 30. Hčeri: Mina, 6; Helena, 2. Maruša, gostačica, vdova, 50. Jernej, Lukov brat, 16. Jurij, pastir, 13. Frančiška, dekla, 15. Janez Šetina, gostač, 28. Mina, žena, 25. Primož, sin, 2. — Jakob Šuštaršič, kmet, 45. Uršula, žena, 40. Sinovi: Gregor, 12; Mihael, 10; Tomaž, 6; Gašper, 4. Mina, dekla, 20. — Martin Šuštaršič, kmet, 56. Helena, žena, 50. Urban, hlapec, 22. Dekli: Marija, 20; Špela, 19. Blaž Šetina, gostač, 25. Jera, žena, 20. Urban Polanc, gostač, 50. Marjeta, žena, 48. Jurij, Martinov pastir, 11. — Anton Šetina, kmet, 50. Jera, žena, 45. Sinovi: Luka, 19; Anton, 17; Primož, 11; Janez, 9. Špela, hči, 14.

Gospotvo Rocen (pl. Schweiger)

Andrej Kozjek, kmet, 47. Jera, žena, 46. Sinova: Gašper, 23; Janez, 20. Špela, hči, 22. Neža, pastirica, 13. — Jurij Kalan, kmet, 40. Barbara, žena, 30. Marina, mati, vdova, 70. Sinovi: Tomaž, 12; Matija, 6; Jožef, 4. Hčeri: Helena, 10; Marjeta, 8. — Martin Maren, kmet, 55. Maruška, žena, 40. Sinova: Martin, 20; Gregor, 15. Hčeri: Mina, 18; Špela, 12. Janez, pastir, 8. Matej Čebašek, gostač, 40. Helena, žena, 30. Mihael, sin 7.

Gospotvo Ajmanov grad pri Sv. Duhu pri Škofji Loki (Adam Dinzl Angerburg)

Jernej Demšar, kajžar, 40. Doroteja, žena, 35. Doroteja, njena mati, vdova, 60. Sinovi: Jernej, 16; Matej, 9; Peter, 2. Mina, hči, 7. — Marjeta Šetina, kmetica, vodva, 47. Anton, sin, samski, 20. Neža, stara mati, 65. Mina, Antonova sestra, 17. Urh, hlapec, 15. Lucija, dekla, 20. Gregor, pastir, 8. — Gregor Gruden, kmet, 55. Eva, žena, 47. Sinova: Jurij, 29; Janez, 10. Hčeri: Marjeta, 16; Doroteja, 14. — Jožef Šetina, kmet, 40. Katarina, žena, 40. Sinovi: Valentin, 18; Lovrenc, 16; Aleš, 12; Jernej, 8; Luka, 4; Gašper, 1. — Miha Hafner, kjažar, 35. Marjeta, žena, 30. Andrej, sin, 5. Helena Kušar, gostačica, vdova, 30. Mina, hči, 3.

Podružna cerkev Janeza Krstnika v Zbiljah

Andrej Kalan, kajžar, 40. Špela, žena, 41. Marija, mati, vdova, 70. Jurij, sin, 4. Terezija, hči, 2. — Miha Šetina, kajžar, 40. Neža, žena, 43. Matej, 3. Uršula Ris, gostačica, vdova, 55. — Franc Knific, gostač, samski, 20. Anton, brat, 15. Eva, sestra, samska, 26. Marina Kušar, gostačica, vdova, 70.

Gospotvo Smladnik

Anton Cvajnar, kmet, 44. Maruša, žena, 35. Antonova mati, vdova, 60. Martin, Antonov brat, 21. Hčeri: Jera, 7; Mina, 4. Neža, pastirica, 12. — Jakob Karpan, kajžar, 42. Marjeta, žena, 42. Sinova: Miha, 8; Jurij, 6. Hčere: Mina, 4; Uršula, 11; Špela, 2.

Stolni kapitelj v Ljubljani

Lovrenc Šuštaršič, kmet, vdovec, 35r. Lovrenc, sin, 8. Hčere: Marjeta, 16; Helena, 10; Katarina, 7.

Samostan dominikank Velesovo

Luka Petelin, kmet, samski, 16. Marina, mati, vdova, 60. Jera, hči, 14. Simon, pastir, 10. — Tilen Bonča, kmet, 35. Helena, žena, 30. Sinovi: Anton, 9; Jurij, 8; Tomaž, 5. Štefan, 3. Mina, hči, 1. Mica, Tilnova sestra, 20. Simon, hlapec, 20. Matej Kopač, gostač, 35. Jera, žena, 28. Sinova: Valentin, 7; Lovrenc, 4. Mina, hči, 1. — Matija Stare, kmet, 30. Neža, žena, 20. Matija, sin, 2. Jakob, Matijin oče, vdovec, 50. Neža, Matijina sestra, 21. Jernej, hlapec, 20. Anton, pastir, 10. Katarina, dekla, 18. Jakob Tavčar, gostač, 40. Marina, žena, 30. Luka, sin, 5. Mina, hči, 8.

Tacen

Gospotvo Rocen (pl. Schweiger)

V dvorcu oz. imenju Rocen: N. baron pl. Zierhaimb, 40. Matija, oskrbnik, 50. Avguštin Rozman, hlapec, 30. Jurij, gluhonem revež, 60. Jernej, berač, 40. Andrej, pastir, 45. Dekli: Eva, 30; Marija, 16. — Simon Rajovec, kajžar, 30. Marjeta, žena, 23. Jernej, sin, 3. Lucija, 1/2. Špela, pastirica, 10. Florjan, Simonov brat, 20. N., brat gospodarice, 20. — Simon Pravhar, kmet 29. Marija, žena, 26.

Hčeri: Jera, 5; Meta, 4. Katarina, Simonova mati, vdova, 50. Luka, njen sin, 18. Uršula, hči, 17. — Simon Čižman, kajžar, 40. Eva, žena, 40. Sinova: Blaž, 16; Primož, 12. Helena, hči, 17. Marija Kosec, gostačica, 25. — Elizabeta Černe, kajžarica, 23. Andrej, brat, 19. Jera, sestra, 21. Jožef Lampič, gostač, 45. Jera, žena, 45. Sinova: France, 16; Primož, 8.

Gospotvo Brdo pri Kranju

Jožef Cedilnik, kmet, 45. Marjeta, žena, 30. Hčeri: Neža, 17; Špela, 16. Janez, sin, 9. Hčeri: Helena, 8; Marija, 4. Jernej Lampič, gostač, 45. Marija, žena, 30. Sinova: Tilen, 5; Lenart, 4. — Andrej Nahtigal, kajžar, 35. Marija, žena, 34. Luka, sin, 15. Hčere: Špela, 13; Ana, 9; Uršula, 7. Jožef, 2. — Anton Janežič, kajžar, 40. Marija, žena, 45. Hčeri: Katarina, 17; Jera, 7. — Anton Mežan, kajžar, 35. Špela, žena, 22. Špela, dekla, 13. — Luka Černe, kajžar, 30. Helena, žena, 28. Sinovi: Jurij, 6; Lovrenc, 3; Gašper, 1. Lucija, hči, 4. Jernej, stari oče, 50. — Jurij Klinc, kmet, 35. Marija, žena, 25. Matija, sin, 2. Katarina, 3. Tomaž, 5. Neža, sestra, 50. — Jurij Mežan, 34. Marija, žena, 33. Uršula, mati, vdova, 60. Matej, gostač, samski, 20. — Valentin Bedina, kajžar, 53. Marija, žena, 40. Sinovi: Lovrenc, 20; Tilen, 17; Jožef, 9; Matej, 7. Hčeri: Mica, 23; Marjana, 10. — Luka Čižman, kajžar, 50. Marija, žena, 50. Sinova: Primož, 17; Valentin, 16. Helena, hči, 11. — Jurij Štefančič, kajžar, 50. Marija, žena, 50. Sinova: Primož, 24; Pavel, 27. Neža, žena, 20. Miha, sin, 1. — Gregor Janežič, kajžar, 45. Neža, žena, 51. Helena, sestra, samska, 40.

Gospotvo Smednik

Nikolaj Novak, kmet, 45. Helena, žena, 40. Sinovi: Rok, 10; Nikolaj, 5; Andrej, 4. Hčeri: Uršula, 14; Marija, 2. — Nikolaj Lampič, kajžar, 28. Doroteja, žena, 25. Tomaž, sin, 1/2. Dekla Jera, dekla, 9. — Matej Janežič, kajžar, samski, 30. Jera, sestra, 40. Florjan, sin, 2. Franc in Andrej, dvojčka, 9. — Lovrenc Čižman, kajžar, 30. Marija, žena, 33. Eva in Neža, Lovrencovi sestri dvojčici, 20. Gašper Dimic, gostač, 26. Marija, žena, 20. — Simon Lampič, samski, 20. Jera, mati, 39. Jera, sestra, samska, 12. Eva Cirman, samska, 40. — Matej Lampič, kajžar, 33. Helena, žena, 40. Jožef, sin, 19. Marija, hči, 8. Barbara Bazel, gostačica, vdova, 20. Mica, hči, 1/2. — Urban Ingolič, kajžar, 45. Marija, žena, 32. Anton, hlapec, 19. Jera, dekla, 35. — Ožbolt Sirknik, kajžar, 25. Marija, žena, 25. Hčeri: Jera, 2; Marija, 1/2. Matej Dolenc, oče, vdovec, 55. Marjeta, dekla, 16. — Tomaž Florjančič, kajžar, vdovec, 30. Gregor Česen, zet, 30. Špela, žena, 21. Magdalena, Tomaževa hči, 15. Marija, 8. Helena, 5. Uršula, 2. Gregor, hlapec, 26. — Valentin Florjančič, kajžar, 28. Marjeta, žena, 30. Hčeri: Špela, 14; Marija, 6. — Matej Lampič, kajžar, mlinar, 45. Marjeta, žena, 45. Sinovi: Matej, 17; Primož, 13; Ožbolt, 7. Hčere: Špela, 15; Barbara, 9; Marija, 5. Miha, hlapec, 30. Barbara, dekla, 15. — Jernej Tomšič, kmet, 40. Polona, žena, 30. Sinovi: Matej, 9; Aleš, 8;

Lenart, 5. Hčeri: Barbara, 10; Marija 3. Matija, Jernejev brat, samski, 38. Uršula, sestra, 42. — Janez Knapič, kajžar, 48. Marija, žena, 34. Sinovi: Jakob in Aleš, dvojčka, 9; Luka, 7. Marija, hči, 3. — Boštjan Korbič, kmet na Šmarni gori, 30. Helena, žena, 20. Miha, brat, 23. Katarina, sestra, 20. Matej, pastir, 15. Jera, mati, 55.

Stolni kapitelj v Ljubljani

Matija Kovač, kmet, 40. Marija, žena, 39. Sinova: Tomaž, 15; Janez, 10. Hčere: Marija, 14; Uršula, 6; Terezija, 5. — Jakob Košir, kmet, 26. Jera, žena, 24. Lucija, njegova mati, vdova, 50. Primož, Jakobov brat, 22. Jakobova sinova: Jurij, 8; Jakob, 2. Uršula, hči, 6. Ožbolt, hlapec, 30. Dekli: Katra, 25; Uršula, 17. Uršula, pastirica, 12. Andrej Čuk, gostač, 50. Marija, žena, 50. Luka Jagovec, gostač, 25. Eva, žena, 28. Anton, sin, 1/2. — Janez Rajovec, gostač, mežnar, 55. Helena, žena, 39. Gregor, sin, 19. Luka, beraček, 7. Janez Korbič, gostač, 40. Lucija, žena, 45.

Patri Avguštinca (à laergae maenica) v Ljubljani

Matej Tomšič, kmet, vdovec, 40. Sinovi: Matej, 20; Francišek, 16; Jernej, 14; Jakob, 8; Aleš, 4. Neža, hči, 18. Jernej, stari oče, 70. — Helena Peterlinšek, gostačica, vdova, 40. Uršula, hči, 30. Peter Lavrič, gostač, 80. Hčeri: Špela, 32; Marija, 15. — Matija Cjuha, kajžar, 40. Marija, žena, 24. Miha, sin, L. Avguštin, 3. Marija, hči, 4. Urša, Matijina sestra, 60. — Jakob Tomšič, kajžar, 38. Marija, žena, 23. Sinovi: Luka, 13; Aleš, 12; Andrej, 9; Franc, 7. Eva, hči, 3. Nikolaj, sin, 1. Neža, dekla, 18. — Jernej Tomšič, 30. Uršula, žena, 30. Neža, sestra, 18. Jera, hči, 2. Jakob, hlapec, 18. Marija, dekla, 13. — Jernej Knapič, kajžar, 35. Marija, žena, 30. Sinova: Urban, 11; Jurij, 6. Hčere: Marija, 8; Uršula, 1. — Štefan Medved, kajžar, 40. Uršula, žena, 30. Sinova: Aleš, 11; Jernej, 2. Hčere: Marija, 7; Katra, 6; Helena, 14.

Trboje

Gospotvo Smednik

Andrej Knific, kajžar, 46. Helena, žena, 50. Tomaž Bedina, zet, 22. Neža, žena, 20. Primož, sin, 1. Eva, gostačica, samska, 45. — Lovrenc Čebašek, kajžar, 45. Jera, žena, 38. — Jernej Jeraj, kmet, 60. Mina, žena, 55. Miha, sin, 22. Mina, žena, 24. Jerca, hči, 1. Jakob, Mihov brat, 18. Mina, dekla, 14. Marjeta, gostačica, samska, 50. Jurij, pastir, 10. — Miha Knific, kmet, vdovec, 56. Miha, sin, 30. Ana, žena, 20. Uršula, hči, 4. Urban, sin, 25. Uršula, hči, 15. Neža, hči, 2. Jurij, pastir, 10. — Tomaž Ves, kmet, vdovec, 50. Uršula, sestra, samska, 28. Andrej, hlapec, 14. Jera, dekla, 15. Pastirica, 12. — Gašper Knific, kmet, 45. Mina, žena, 46. Martin, sin, samski, 20. Hčere: Mina, 18; Marija, 16; Meta, 14. — Andrej Knific, kmet, 60. Marina, žena, 60. Janez, sin, 30. Žena, 25. Gašper, sin, samski, 27. Uršula, hči, 4. Valentin, sin, 2. Helena, dekla, 14. Jera, pastirica, 10. Blaž Zlatec, gostač, 30. Marija, žena, 25. Andre Bogataj, gostač, samski, 14. Suzana, njegova sestra,

samska, 16. — Jožef Mubi, kmet, 30. Jera, žena, 22. Matija, oče, vdovec, 60. Luka, sin, samski, 12. Hčere: Mica, 6; Mina, 4; Uršula, 1. Špela, dekla, 14. — Aleš Žun, kmet, vdovec, 65. Primož, sin, 30. Mica, žena, 25. Aleš, sin, 6. Lucija, hči, 4. Jožef, 1/2. Andrej, hlapec, 20. Meta, dekla, 15. Terezija, pastirica, 11. — Blaž Rifel, mlinar, 30. žena, 21. Matija, brat, samski, 29. Barbara, hči, 14. Matija, sin, 10. Jera, hči, 1. — Anton Pavlin, kmet, 30. Magdalena, žena, 30. Doroteja, mati, vdova, 60. Aleš, brat, 29. Lovrenc, pastir, 10. Špela, dekla, 19. — Matej Jeraj, kmet, 50. Mina, žena, 36. Sinova: Jakob, 14; Miha, 12. Neža, dekla, 13. — Gregor Čebašek, kmet, 35. Špela, dekla, 35. Eva, hči, 18. Simon, sin, 15. Jurij, hlapec, 17. — Matej Bizjak, kmet, samski, 22. Sestri: Lucija, 25; Helena, 16. Andrej, hlapec, 18. Lenart, pastir, 12. — Jurij Jeršin, kmet, 35. Uršula, žena, 35. Jera, mati, 60. Matija, sin, 7. Mina, hči, 2. Nikolaj, hlapec, 20. Eva, dekla, 20. Luka, pastir, 12. Luka Fric, gostač, 40. Špela, žena, 30. Jernej, sin, 10. — Boštjan Polanc, kmet, 30. Jera, žena, 26. Sinovi: Andrej, 5; Jakob, 3; Aleš, 11/2. Špela, dekla, 15. Štefan, hlapec, 15. Andrej, pastir, 8. — Janez Kočar, kmet, 30. Helena, žena, 28. Franc, hlapec, 13. Helena, dekla, 26. Barbara, pastirica, 12. — Miha Merjasec, kmet, 50. Neža, žena, 50. Mina, hči, 17. Mina, sestra, samska, 40. Valentin, hlapec, 17. Luka, pastir, 15. — Anton Novak, kmet, 30. Helena, žena, 30. Špela Štern, gostačica, 25. Jera, njena sestra, samska, 20. — Janez Mervic, gostač Jožefa Pirca iz Vogelj, 45. Helena, žena, 45. Valentin, sin, 16. Mina, hči, 5. — Gašper Narobe, kmet, 40. Marjeta, žena, 40. Mina, hči, 14. Jožef, sin, 16. Hčere: Uršula, 10; Jera, 8; Anka, 7; Mica, 5; Marjana, 2. Blaž, hlapec, 16. Neža, dekla, 19. Boštjan, pastir, 16. Mina Rahne, gostačica, 35. Marjeta, njena sestra, samska, 30. Gregor Narobe, Gašperjev brat, vdovec, 50. — Jernej Burgar, kajžar, 50. Mina, žena, 50. Špela, hči, 17. — Gašper Špan, kajžar, vdovec, 40. Andrej, sin, 20. Helena, žena, 28. — Urban Pavlin, kajžar, 25. Marina, žena, 28. — Jernej Žun, kajžar, 60. Helena, žena, 50. Primož, sin, 20. Jera, žena, 18. — Miha Bogataj, kajžar, 50. Elizabeta, žena, 30. Peter, sin, 2. — Matija Zorman, kajžar, 75. Katarina, žena, 76. Matej, sin, 20. Doroteja, žena, 20. Jernej, sin, 1. Ana, pastirica, 10. — Janez Žun, kajžar, 25. Neža, žena, 25. Sinova: Blaž, 5; Jožef, 1. Marija, hči, 9. — Uršula Špenko, kajžarica, vdova, 30. Matej, sin, 15. — Andrej Košir, kajžar, 25. Uršula, žena, 25. Uršula Jadek, gostačica, vdova, 36. — Janez Porten, kajžar, 40. Neža, žena, 30. — Lucija Špan, kajžarica, vdova, 30. — Andrej Duhovnik, kajžar, 20. Marija, žena, 20. Marija, hči, 14 dni. — Marija Ovijač, kajžarica, vdova, 50. Luka, sin, 22. Jera, hči, 24. Marija Sodar, kajžarica, samska, 20. — Jurij Ves, kajžar, 50. Marija, žena, 40. Marija, hči, 3 tedne. Jera, gostačica, samska, 40. — Jakob Novak, kajžar, 40. Lucija, žena, 40. Jera, hči, 10. — Andrej Habijan, kmet, 40. Ana, žena, 40. Sinova: Gregor, 7; Jurij, 1. Hčeri: Uršula, 6; Helena, 4. — Janez Novak, kajžar, 40. Marija, žena, 25. Sinova: Jernej, 3; Jurij, 2 meseca.

Beneficij sv. Uršule v Kranju

Pavel Burgar, kmet, 30. Mina, žena, 36. Meta, hči, 2. Hlapec, 16. Luka, pastir, 9.

Stolni kapitelj v Ljubljani

Gašper Pavlin, kmet, 30. Mina, žena, 22. Mati, vdova, 62. Blaž, sin, 25. Janez, hlapec, 18. Dekli: Meta, 13; Neža, 15. Lovrenc, pastir, 14. Jurij Mencel, gostač, 25. Mina, žena, 25. Mina, hči, 1. Marija, gostačica, vdova, 40. Hčeri: Neža, 12; Mica, 10. Luka, sin, 6. — Eva Jenko, kmetica, vdova, 45. Miha, sin, samski, 18. Mica, hči, 10. Tomaž, hlapec, 16. Jernej, pastir, 12. Jera, dekla, 20. Mina, gostačica, vdova, 50. Mica, hči, 16. Mina, 1. — Tomaž Pavlin, kajžar, 50. Marina, žena, 50.

Podružnična cerkev Matere Božje v Trbojah

Jakob Kristanc, kajžar, 20. Marija, žena, 20. Hčeri: Helena, 5; Marija, 6. — Tomaž Kveder, kajžar, 50. Marija, žena, 50. Valentin, sin, 10. Helena, hči, 11. — Blaž Matos, kajžar. Ana, žena, 30. Luka, sin, 10. Helena, hči, 1. — Jurij Matos, gostač, mežnar, vdovec, 61. Gašper Matos, sin, 25. Terezija, žena, 25. Eva, hči, 3. Sinova: Anton, 2; Martin, 1. Terezija, dekla, 14.

Komenda v Ljubljani

Gašper Pavlin, kmet, 45. Neža, žena, 35. Andrej, sin, 12. Mina, hči, 9. Janez, sin, 7. Jurij, 4. Neža, 2. Uršula, 17. Janez, hlapec, 18. Mica, gospodarjeva sestra, samska, 24. — Primož Ovijač, kmet, 50. Mina, žena, 45. Boštjan, brat, 30. Mica, žena, 25. Anton, brat, samski, 25. Simon, brat, samski, 26. Špela, hči, 12. Lucija, dekla, 15. Martin, pastir, 12. — Matija Špan, gostač, 25. Magdalena, žena, 22. Andrej, sin, 3. Mina, hči, 1. — Primož Žun, kmet, 30. Jera, žena, 25. Lucija, hči, 1. Jožef, brat, samski, 25. Marjeta, dekla, 15. Anton, pastir, 10. Mina, gostačica, vdova, 41. Marija, hči, 18.

Beneficij sv. Nikolaja v Kranju

Andrej Mencel, kajžar, 50. Eva, žena, 43. France, sin, 17. Hčeri: Magdalena, 6; Ana, 3.

Škofijsko gospostvo Pfalz v Ljubljani

Jakob Čebašek, gostač Gregorja Šterna iz Žerjavke, 45. Mina, žena, 40. Andrej, sin, 7.

Žerjavka

Škofijsko gospostvo Pfalz v Ljubljani

Andrej Zlatec, kajžar, 46. Jera, žena, 46. — Simon Dolhar, kajžar, 50. Mina, žena, 50. Sinova: Gašper, 20; Kancijan, 12. Marija, hči, 17. — Gregor Štern, kmet, 55. Jera, žena, 18. Sinova: Tomaž, 7; Jožef, 13. Katarina, hči, 8. Marija, 10. Matej, hlapec, 17. Jera, dekla, 19. Jakob Bidovec, gostač, 32. Marija, žena, 22. Sinova: Urban, 4; Matija, 2. Urban Baloh, gostač, 40. Lucija, žena, 17. — Lovrenc Stare, kmet, 77. Sinovi: Gašper in Boštjan, dvojčka, 20; Blaž, 14. Dekli: Marija, 20; Uršula, 20. Marija,

pastirica, 10. Primož Dolinar, gostač, 30. Marija, žena, 29. Sinovi: Jožef, 5; Matija, 3; Jurij, 1. Mati, vdova, 65. Tilen, brat, 22. — Matija Zorman, kmet, 40. Jera, žena, 35. Sinova: Ožbolt, 9; Lovrenc, 6. Marija, hči, 3. — Nikolj Jenko, kmet, 30. Doroteja, žena, 27. Jera, Nikolajeva mati, 50. Jakob, sin, 1. Jurij, 17. Ana, hči, 7. Neža, dekla, 18. — Matija Šuštaršič, kmet, 52. Špela, žena, 53. Sinovi: Jožef, 19; Jurij, 17; Štefan, 15; Martin, 10. Mina, hči, 5. Marija, dekla, 18.

Valburga

V dvorcu Smlednik: Baron Jožef Karl pl. Flödnigkh, 45. Ana Marija, hči, 18. Andrej Štehar, grajski kaplan, 46. Jožef Greiner, oskrbnik, 50. Matija, lakaj in ribič, 42. Anton Grajzar, lakaj in lovec, 71. Jožef Gartner, 24. Jurij, kočijaž, 28. Katarina, kuharica, 40. Dekli: Marija, 22; Mina, 20. Magdalena, pastirica, 61. Lovrenc, valpet, 50. Valentin, kravji pastir, 53. Hlapca: Luka, 24; Matej, 22. Jurij, hlevar, 18.

Gospostvo Smlednik

Valentin Konjar, kmet, 41. Helena, žena, 38. Hčere: 14; Terezija, 5; Mica, 1. Sinova: Simon, 4; Matija, 6. Martin, hlapec, 16. Jera, dekla, 14. Miha, Valentinov brat, 32. — Anton Kozel, kmet, vdovec, 45. Valentin, sin, 10. Hčere: Eva, 8; Terezija, 7; Mica, 5. Špela, dekla, 30. Eva, gostačica, vdova, 65. Miha Dermastija, gostač, 62. Neža, žena, 38. Sinovi: Krištof, 8; Lovrenc, 5; Primož, 3. Terezija 1. — Matej Durhenbalt, kmet, 44. Jera, žena, 40. Luka, sin, 26. Marjeta, žena, 24. Sinovi: Gašper, 20; Tomaž, 16; Ignac, 12. Hčeri: Mina, 14; Terezija 11. — Miha Knific, kmet, 60. Helena, žena, 50. Sinovi: Jurij, 24; Jožef, 18; Tomaž, 15. — Valentin Korbič, kajžar, 27. Maruša, žena, 26. Tomaž, sin, 8. — Gregor Koderman, kajžar, 45. Uršula, žena, 44. Sinova: Matija, 14; Matej, 4. Hčeri: Helena, 9; Mina, 7. Valentin, 1. Luka Bajt, gostač, 50. Neža, žena, 26. Luka, sin, 1. — Jurij Zajc, kajžar, 36. Helena, žena, 40. Jurij, sin, 12. Mina, gostačica, vdova, 40. — Matija Stegenšek, kajžar, 62. Lucija, žena, 60. — Matija Jeras, kmet, 45. Uršula, žena, 50. Sinova: Urban, 26; Gregor, 20. Polona, dekla, 19. Aleš, pastir, 12. — Špela, gostačica, vdova, 50. Mina N., gostačica, vdova, 30. — Neža Dermastija, kajžarica, vdova, 51. Sinovi: Valentin, 25; Andrej, 10; Luka, 7. — Andrej Mikec, kajžar, 60. Mina, žena, 61. Jera, hči, 18. — Lucija Graiser (žena sluga v dvorcu), kajžarica, 36. Marjana, hči, 7. Sinova: Juda, 3; Anton, 1. Blaž, pastir, 12. — Pavel Kolče, kajžar, 32. Marjeta, žena, 32. Helena, hči, 6. Jurij Benko, gostač, samski, 28. — Primož Zajc, kajžar, 25. Magdalena, žena, 30. Miha, oče, vdovec, 55. Sinova: Martin, 3; Simon, 1. — Jožef Nahtigal, kajžar, 40. Špela, žena, 35. Sinovi: Jožef, 11; Miha, 8; Gašper, 3. — Luka Zore, kajžar, 43. Barbara, žena, 45. Uršula, hči, 22. Jakob, 15. Mina, 8. — Miha Govekar, kajžar, 32. Uršula, žena, 30. Hčeri: Jera, 14; Eva, 12. Sinovi: Nikolj, 10; Miha, 8; Franc, 6; Martin,

4. — Janez Maček, kajžar, 30. Mina, žena, 21. Matija Šlibar, njen oče, 50. Špela, žena, 50. Neža, njuna hči, 18. Mica, gospodarjeva hči, 5. Primož, 3. — Luka Zore, kajžar, 30. Neža, žena, 25. Helena, hči, 10. Sinova: Primož, 8; Ignacij, 7; Špela, hči, 3. Mina Zore, gostačica, vdova, 95. Jera, sestra, samska, 80. — Ožbolt Peterjov, kajžar, 35. Magdalena, žena, 41. Andrej, sin, 16. Špela, hči, 10. — Matej Skok, kajžar, 46. Lucija, žena, 28. Andrej, Matejev brat, samski, 40. Mina, hči, 2. — Blaž Janihar, kajžar, 32. Marija, žena, 31. Hčere: Mina, 8; Jera, 5; Helena, 4. — Miha Maček, kajžar, 50. Neža, žena, 48. Sinovi: Boltežar, 16; Andrej, 14; Miha, 8. Hčeri: Jera, 19; Helena, 4. — Anton Mohorič, kajžar, 34. Helena, žena, 33. Hčeri: Mina, 19; Mica, 3. Aleš, sin, 8. — Jurij Kosobrin, kajžar, 20. Magdalena, žena, 20. Mina, mati, vdova, 50. Jurij, njen sin, 4. Katarina, hči, 2. Jera, dekla, 18. — Gašper Slapar, kajžar, 45. Marina, žena, 40. Sinovi: Janez, 19; France, 17; Jožef, 15. Hčeri: Helena, 10; Jera, 8. Uršula, dekla, 19. Anton Hubad, gostač, 10. Jurij Kosec, gostač, 19. Uršula, žena, 20. — Janez Traven, kajžar, 35. Uršula, žena, 30. Tomaž, sin, 9. Hčeri: Helena, 5; Terezija, 3. Špela, dekla, 30. — Matija Jeraj, kmet, 48. Doroteja, žena, 44. Sinovi: Primož, 17; Urban, 12; Karl, 8; Matija, 4. Hčere: Uršula, 21; Terezija, 15; Neža, 7. — Urban Zajc, kajžar, 50. Uršula, žena, 48. Sinova: Primož, 15; Peter, 12. — Gašper Kolče, kajžar, 45. Neža, žena, 40. Marjeta, hči, 12. Aleš, 11. Jera, hči, 7. Matija Komatar, gostač, 30. Jera, žena, 27. — Blaž Hollensteiner, sodni sluga, 62. Marjeta, žena, 42.

Gospostva, ki so imela leta 1753 svoje podložnike v župniji Smlednik so bila naslednja: ljubljansko škofijsko gospostvo Pfalz (Podreča, Trboje, Žerjavka), škofijsko gospostvo Goričane (Zg. Pirniče, Verje), stolni kapitelj v Ljubljani (Smlednik, Hraše, Moše, Verje, Sp. Pirniče, Zbilje, Tacen, Trboje), župnijska cerkev sv. Urha v Smledniku (Smlednik, Moše), podružnična cerkev Janeza Krstnika v Zbiljah (Zbilje), podružnična cerkev Matere Božje v Trbojah (Trboje), vodiška podružnična cerkev Matere Božje na Šmarni gori (Dragočajna, Sp. Pirniče, Vikrče), samostan bosonogih avguštincev v Ljubljani (Tacen), samostan dominikank Velesovo (Zbilje), samostan klaris Mekinje (Sp. Pirniče), župnišče v Smledniku (Smlednik), kozarska župa kanonika Janeza Schillinga (Zg. Pirniče), beneficij pri oltarju sv. Rešnjega Telesa v Kranju (Moše), beneficij pri oltarju sv. Boštjana v Kranju (Moše), beneficij sv. Uršule v Kranju (Sp. Pirniče, Vikrče, Trboje), beneficij sv. Nikolaja v Kranju (Trboje), komenda v Ljubljani (Trboje), deželni stanovi (Smlednik), gospostvo Smlednik (Smlednik, Hraše, Moše, Dragočajna, Zg. Pirniče, Verje, Sp. Pirniče, Vikrče, Zavrh, Podreča, Zbilje, Tacen, Trboje, Valburga), gospostvo Ajmanov grad pri Sv. Duhu pri Škofji Loki (Moše, Zbilje), gospostvo Brdo pri Kranju (Moše, Tacen), gospostvo Češenik (Smlednik), gospostvo Črnelo (Hraše, Podreča), gospostvo Dol (Hraše, Podreča),

gospostvo Kamen (Hraše, Podreča), gospostvo Perovo pri Kamniku (Moše), gospostvo Puštal (Zbilje), gospostvo Rocen (Zg. Pirniče, Sp. Pirniče, Podreča, Zbilje, Tacen) in gospostvo Stara Loka (Hraše). Opomba: v oklepaju so navedene vasi v katerih je imelo zemljiško gospostvo svoje podložnike.

V župniji je bilo naštetih 2.476 duš, in sicer:

Dragočajna	62
Hraše	324
Moše	180
Podreča (del)	91
Smlednik	247
Spodnje Pirniče	131
Tacen	260
Trboje	296
Valburga	205
Verje	89
Vikrče	42
Zavrh	83
Zbilje	161
Zgornje Pirniče	246
Žerjavka	55
S K U P A J	2.476

Kako natančni so ti podatki?

Zavedati se moramo, da je do štetja prebivalstva prišlo, ker je hotela državna uprava dobiti splošen pregled o prebivalstvu, obenem pa potrebne podatke za reforme cesarice Marije Terezije – med njimi tudi reforme na področju vojaškega nabornega sistema. Po naročilu cesarice bi se moralo štetje prebivalstva od leta 1754 dalje izvajati vsaka tri leta. Vendar je že naslednje predvideno štetje leta 1757 zaradi sedemletne vojne (1756–1763) odpadlo. Tudi poznejša štetja, od leta 1761 do 1781, so (tako kot to prvo) nepopolna, rezultati so zaradi prevladovanja vojaških interesov, nerazumevanja in napačnih predstav prebivalstva netočni. Kot navaja strokovna literatura (glej Lojze Pipp, O zgodovini statistike, ljudskih štetij in popisov prebivalstva. Kronika slovenskih mest 1 (1934), str. 195-201 in 306-310), so zbrani podatki za dejanskim številom prebivalstva zaostajali za približno 5 do 6 %.

Analiza popisa za župnijo Smlednik pa je pokazala, da so ta odstopanja bistveno večja, okrog 20%. Kot potrjuje navedimo le kmete (in njihove žene) v vaseh Tacen in Trboje. Pri tem pomeni prva številka starost po popisu, druga dejansko starost ugotovljeno po matičnih knjigah in tretja procentualno odstopanje.

Tacen: Simon Pravhar (29, 341/2, 19%) in Marija [Bačnik] (26, 29, 11,5%); Jožef Cedilnik (45, 57, 26,5%) in Marjeta [Dermastja] (30, ~49, 63%); Jurij Klinc (35, 43, 23%) in Marija (25, ~29, ~16%); Nikolaj Novak (45, 46 1/

2, 3%) in Helena (40, ~42, ~5%); Jernej Tomšič (40, 36, 10%) in Polona [Jeras] (30, 37, 23%); Boštjan Korbič (30, 38, 26,5%) in Helena [Potočnik] (20, ~24, ~20%); Matija Kovač (40, ~39, ~2,5%) in Marija [Kosmač] (39, 37, 18%); Jakob Košir (26, 31, 19%) in Jera (24, ~29, ~21%); Matej Tomšič (40, 37 1/2, 6%) in Marija (+ pred 1754).

Trboje: Jernej Jeraj (60, 58, 3%) in Marija [Ves] (55, 51, 7%); Miha [Jakob] Knific (56, 64, 14%) in Lucija (+ 1748); Tomaž Ves (50, ~34, ~32%) in Marija (+ pred 1754); Gašper Knific (45, 52 1/2, 16,5%) in Marija [Plevel] (46, 49, 6,5%); Andrej Knific (60, 68 1/2, 14%) in Marija [Kodran] (60, 69 1/2, 16%); Jožef Mubi (30, ~36, ~20%) in Jera [Zupan] (22, 21, 4,5%); Aleš Žun (65, ~59, ~9%) in Marija (+ pred 1754); Blaž Rifel (30, 38, 26,5%) in [Jera Zor] (21, 21, 0%); Anton Pavlin (30, 37, 23%) in Magdalena (30, 34, 13%); Matej Jeraj (50, 54 1/2, 9%) in Marija [Juvan] (36, 46, 28%); Gregor Čebašek (35, 45, 28,5%) in Špela [Jeršin] (35, 50, 43%); Matej Bizjak (22, 29 1/2, 34%), samski; Jurij Jeršin (35, 45, 28,5%) in Uršula [Pavlin] (35, 42 1/2, 21%); Boštjan Polanc (30, 39, 30%) in Jera (26, ~29, ~11,5%); Janez Kočar (30, 34, 13%) in Helena (28, ~29, 3,5%); Miha Merjasec (50, ~54, ~8%) in Neža [Ves] (50, 63 1/2, 27%); Gašper Narobe (40, 54, 35%) in Marjeta (40, ~44, ~10%); Andrej Habijan (40, ~39, ~2,5%) in Ana [Eržen] (40, 44, 10%).

Na koncu velja omeniti, da sicer vemo, da so se v 18. stoletju popisi izvajali, ohranjeni so tudi sumarni podatki, dobljeni na podlagi popisov, toda dokazni material, ki je nastajal pri popisih, do 19. stoletja večinoma ni ohranjen. Obravnavano »praštetje« iz leta 1754 je svetla izjema.

Priimki

Na koncu se sprehodimo še med priimki v smledniški župniji ok. leta 1754. Ob priimku so kot eksponenti navedene vasi v katerih se priimek pojavlja; pri tem velja: Dragočajna – DR, Hraše – HR, Moše – MŠ, Podreča – PD, Smlednik – SM, Spodnje Pirniče – SP, Tacen – TC, Trboje – TB, Valburga – VL, Verje – VR, Vikrče – VK, Zavrh – ZV, Zbilje – ZB, Zgornje Pirniče – ZP, Žerjavka – ŽR

- Aljaž^{VK,ZV}, Arjan^{SP}, ArnežSM
- Babnik^{ZP}, Bačnik^{HR,SM,SP,VR,VK,ZV,ZP}, Bajt^{VL}, Baloh^{ZR}, Barle^{HR}, Bazel^{TC}, Bedina^{TC}, Belec^{HR}, BergantSM, Biček^{DR}, Bidovc^{ZR}, Bides^{ZV}, BitenbahSM, Bizjak^{SM,TR}, Brecel^{HR}, Bogataj^{TR,VR}, Bojt^{ZP}, Bolta^{HR,ZP}, Bonča^{ZB}, Božič^{HR}, Breclj^{VK}, Budnar^{SP}, Bukovnik^{DR}, Burgar^{HR,TR,VR,ZP}
- Cajhen^{MŠ}, Cedilnik^{TC}, Cirman^{TC}, Cjuha^{TC}, Cvajnar^{ZB}, CvekSM
- Čamer^{HR}, Čebašek^{MŠ,TR,ZB,ZP}, Černe^{TC,VR}, Česen^{TC}, Čizman^{HR,TC,ZP}, Čuk^{TC}
- Demšar^{ZB}, Dermastija^{HR,MŠ,SM,SP,VL}, Dimic^{TC}, Dolenc^{TC}, Dolhar^{SM,ZR}, Dolinar^{ZR}, Dornik^{VR}, DragelSM, Duhovnik^{TR}, Durhenbalt^{VL}

- ErženSM
- Florjančič^{TC}, Flödnigkh^{VL}, Forča^{ZP}, Fric^{TR}
- Gartner^{VL}, Gašperca^{PD}, Gosar^{HR,VR}, Govekar^{MŠ,VL,VR}, Grabec^{VK}, Grajzar^{VL}, Gregorc^{ZP}, Greiner^{VL}, Grobeš^{HR}, Grošelj^{ZP}, Gruden^{ZB}, Guzi^{HR}
- Habijan^{TR}, Hafner^{HR,MŠ,SM,ZB}, Hnek^{PD}, Hočevnar^{HR}, Hollensteiner^{VL}, Hribar^{HR,MŠ}, Hubad^{VL}
- Ingolič^{TC}
- Jadek^{TR}, Jagovec^{TC}, JakelSM, Jamnik^{PD}, Jan^{ZP}, Janežič^{DR,TC}, Janihar^{DR,PD,VL}, Janša^{VR}, Jenko^{HR,PD,TR,VR,ZP,ŽR}, Jeperšek^{VR}, Jeraj^{HR,SM,TR,VL,ZP}, Jeras^{HR,SP,VL,VK}, Jereb^{HR,SM}, Jeriša^{MŠ}, Jeršin^{SP,TR}, Ježek^{ZV}, Juvan^{MŠ,VR,ZP,ZV}
- KadivecSM, Kajzer^{PD}, Kalan^{ZB}, Karpan^{ZB}, Karun^{ZP}, Kastelic^{HR}, Klinc^{TC}, Knapič^{TC}, Knez^{SP,ZV,ZP}, Knific^{TR,VL,ZP,ZB}, Kočar^{TR}, Koderman^{SM,VL}, Kokal^{VR}, Kolar^{SM,ZP}, Kolče^{VL}, Komatar^{VL}, Konjar^{HR,SM,VL}, Kopač^{MŠ,PD,SM,SP,VK,ZP,ZB}, Korbič^{TC,VL}, Kosec^{SP,TC,VL}, KosmačSM, Kosobrin^{VL}, Košir^{TC,TR}, Kovač^{MŠ,TC}, Kozel^{MŠ,VL,VK}, Kozjan^{HR}, Kozjek^{SM,ZB}, Kristanc^{TR}, Krt^{HR}
- Kušar^{PD,ZP,ZB}, Kveder^{TR}
- Lampič^{TC,ZP}, LančičSM, Lavrič^{TC}, Leben^{DR,SM}, Lence^{HR}, Letnar^{ZP}, LogarSM, Lončar^{PD}, LukancSM
- Maček^{VL}, Malenšek^{SM,ZP}, Maren^{ZB}, Matos^{TR}, Medved^{TC}, Meglar^{SP}, Mencil^{HR,TR}, Merjasec^{PD,SM,TR,ZP}, Mervic^{HR,TR}, Mežan^{TC}, Mik^{ZV}, Mikec^{DR,VL}, Mohorič^{VL}, Mokatar^{ZP}, Mrak^{HR,MŠ}, Mrzlikar^{MŠ}, Mubi^{TR}
- Nahod^{ZP}, Nahtigal^{TC,VL}, Narobe^{HR,TR}, Novak^{TC,TR}
- OblakSM, OcepekSM, OselSM, Ovijač^{HR,MŠ,TR}
- Pangal^{HR,SM}, Pavlin^{TR}, PečnikSM, Petač^{SP,ZP}, Petelin^{HR,ZB}, Peterjov^{VL}, Peterlinšek^{TC}, Petre^{MŠ}, Petrovc^{HR}, Podbregar^{HR}, Podgoršek^{VK}, Polanc^{SM,TR,VR,ZB}, Porten^{TR}, Pravar^{TC}, Prek^{ZP}, Presek^{ZP}, Punčah^{HR}
- Rahne^{DR,TR}, Rajovec^{TC}, Rak^{HR,MŠ}, RavnikarSM, Resec^{HR}, Ribič^{ZB}, Rifel^{TR}, Ris^{ZB}, Robas^{SP,ZV}, RogelSM, Rozman^{HR,PD,SM,TC}
- Sirnik^{TC}, Skok^{SP,VL}, Slapar^{HR,VL}, SlugaSM, Smodin^{ZP}, Smrekar^{ZP}, Sodar^{TR}, Stare^{DR,HR,SP,ZB,ZP,ŽR}, Stegenšek^{VL}, Stenovec^{HR,SM,ZP}, Stopar^{HR}, StrojanSM
- Šešek^{SP,ZV}, Šetina^{ZB}, Šifrer^{ZV}, Šimnovec^{MŠ}, Šinkovec^{PD}, ŠloserSM, Šmid^{PD}, Špan^{TR}, Špenko^{HR,TR}, Štefančič^{TC}, Štern^{HR,ŽR}, Štrukel^{ZV}, Šuštaršič^{ZB,ŽR}
- Tavčar^{SM,ZB}, TerbolSM, Tercel^{HR}, Teršan^{HR,VR,ZP}, Tomel^{MŠ}, Tomšič^{TC}, Traven^{VL}
- VerbnikSM, Ves^{MŠ,TR}, Vodnik^{HR}
- Zajc^{SM,VL,VR,ZV}, Zamen^{ZP}, Zavr^{PD}, Završnik^{SP}, Zierhaimb^{TC}, Zlatec^{TR,ŽR}, Zor^{DR,HR,MŠ}, Zore^{HR,VL,ZP}, Zorman^{SM,TR,ŽR}, Zrimšek^{ZP}
- Žagar^{PD}, Žerbov^{PD}, Žerovc^{HR}, Žerovnik^{MŠ,VR,ZB}, Žun^{TR}

Štiftregistri kot vir pri genealoških raziskavah

Štiftregister gospostva Podčetrtek 1690

Dejan Zadravec

Štiftregistri so izredno dragocen vir za raziskovanje slovenske zgodovine 17. in 18. stoletja, vendar jih zgodovinarji in drugi raziskovalci pri raziskovalnem delu ne uporabljajo ali pa zelo redko. Da so štiftregistri zapostavljeni, pove še dejstvo, da je zelo težko zaslediti razlago tega pojma v raznih medievalističnih slovarjih in leksikonih. Eden od redkih pripomočkov, ki vsebuje razlago omenjenega pojma, je *Glosar zgodovinskega domoznanstva*. V tem priročniku je pojem štiftregister opisan nepopolno oziroma preveč splošno, in sicer kot »popis letnih dajatev zemljiškemu gospostvu.« Obširnejšo in nekoliko bolj točno razlago je podal Josip Mravljak. Ta je v poročilu *Trg Dravograd 1638* zapisal, da »so poleg urbarjev morale gosposke v fevdalni dobi voditi še posebne zapiske, kamor so vpisovali predpis letnih dajatev podložnikov. To so bile že prave davčne knjige, ki so vsebovale tudi vpise o tem, ali, kdaj in koliko je kdo poravnal predpisane davščine. Taki zapiski so bili sestavljeni ali za vsako leto posebej ali pa za več let skupaj in imajo navadno na platnicah napis *Stift-Register* ali pa *Steuer Buch*. Ti registri se niso bistveno razločevali od urbarjev. Imeli so rubrike za dajatve v denarju in dajatve v naravi, le da so k čistemu davku v denarju pripisovali še vse vrste doklad, ki jih včasih ni bilo malo. Take doklade, ki so bile navadno večkratnik osnovnega davka, so bile npr. glavna doklada (*Steuer drauf*), oborožnina (*Rüst und Wart-Geld*), osebni davek (*Contribution ali Leibsteuer*), prehrana (*Verpflegungszuschlag*), tlakarina (*Landrobotgeld*) ter razne manjše davščine.«

Kot pripomočki pri upravljanju gospostva se štiftregistri pogosteje pojavljajo v 17. in 18. stoletju, redkeje pa v 16. in 19. stoletju. Splošno so to uradni sezname oziroma knjige, ki so bili sestavljeni vsako leto posebej ali pa so bili v veljavi več let. V njih so bili popisani podložniki in njihove letne dajatve. Iz praktičnih razlogov so v štiftregistre pogosto vpisovali tudi davke, saj gre v obeh primerih za letna plačila, tako da so štiftregistri imeli tudi videz davčnega registra. V štiftregistrih, ki so veljali le eno leto, so bile podložnikove obveznosti in njihova višina zapisane vsaka posebej. Kadar pa so bili v veljavi več let in je v tem času prišlo do spremembe v višini podložnikovih obveznosti, do česar je prihajalo vsaj konec 17. stoletja skoraj letno, je višina obveznosti podana le sumarno. Poleg tega da so bile v štiftregistrih popisane vsakoletne obveznosti podložnikov, so le-ti imeli še eno nalogo. Na dan plačila podložnikovih obveznosti (*Stifttag*) je v štiftregister pri vsakemu podložniku, ki je plačal obveznosti, bila vnešena oznaka dt

(lat. *dedit* oz. je plačal) ali pa kakšna drugo oznaka, kot npr. *zalt vollig*. Kadar nek podložnik ni plačal celotnega zneska naenkrat, ampak samo del, je bil ta delni znesek prav tako vnešen v štiftregister.

Kljub temu da oblika strani v štiftregistru ni bila predpisana, pa je stran navadno zgrajena tako, da so na vsaki strani štiftregistra tri kolone oz. rubrike. V kolono na levi strani so se vpisovale razne opombe (npr. ali je podložnik poravnal obveznosti oz. kolikšen del obveznosti je plačal, s čim je plačal, kolikšen je njegov dolg itd). V sredinski, najširši koloni so bila vpisana imena podložnikov ter vrste njihovih obveznosti. Desna kolona pa je bila namenjena zneskom posameznih obveznosti.

Rodoslovcem so lahko največjega pomena pri uporabi štiftregistrov kot virov za raziskovanje seveda imena in priimki podložnikov nekega gospostva. Tako kot v urbarjih in drugih virih, v katerih so popisani podložniki gospostva, so tudi v štiftregistrih zapisani le imetniki gospodarskih podložniških enot oziroma podložniki ne pa celotna družina. So pa štiftregistri, kar se tiče rodoslovnih raziskav, boljši vir kot urbarji. Urbarji so bili navadno sestavljeni ob menjavi lastnikov gospostva in so imeli to lastnost, da so bili v veljavi večje število let. Tako urbarji prikazujejo imetnike gospodarskih enot le v letu, v katerem so bili sestavljeni. Ker pa je urbarjev, ki zadevajo neko gospostvo, v večini primerov, malo in je čas med nastankom urbarjev lahko zajemal tudi obdobje večih generacij, marsikje ni mogoče ugotoviti, v kakšnem vrstnem redu so se spreminjali imetniki gospodarskih obratov. Nasprotno pa so štiftregistri imeli to lastnost, da so bili sestavljeni za vsako leto posebej in prav to omogoča, da ugotovimo, kdaj natančno oziroma katerega leta je prišlo do menjave imetnikov in kar je še pomembnejše, kdo je novi imetnik bil.

Štiftregister gospostva Podčetrtek 1690

Ta štiftregister se nahaja v Arhivu republike Slovenije (dalje AS) v fondu Podčetrtek, Hartenštajn in Olimje. Gradivo iz tega fonda, vključno s štiftregistrom, se je do leta 1949 nahajalo na gradu Podčetrtek, ko ga je Gozdna uprava Podčetrtek izročila AS. 4 leta vojne in neskrbno ravnanje z gradivom na gradu so pustili nepopravljive posledice. Del gradiva je močno poškodovala vlaga. Med to gradivo spada tudi omenjeni štiftregister, ki prav zaradi tega razloga ni ohranjen v celoti. Nadaljnje propadanje štiftregistra in izgubo podatkov so preprečili tako, da so ga pred letom 1990 restavriral v konservatorski delavnici AS. Kljub temu da je naslovna stran štiftregistra originalna in na njej piše *Lantsperg Stift Register de ano 690*, pa po vsebini ne ustreza naslovu. Vsebinsko je namreč sestavljen iz dveh štiftregistrov, in sicer iz štiftregistra gospostva Štatenberg 1689-1691 in štiftregistra gospostva Podčetrtek iz leta 1695. Zakaj se štiftregistra različnih gospostev nahajata v eni knjigi, je mogoče razložiti, če vemo, kdo je bil lastnik gospostev in kako sta bili le-ti upravljani. Obe gospostvi sta bili v tem

času v lasti Ignaca Marije grofa Attems in ker slednji ni živel na teh dveh gospostvih, jih je zanj upravljal upravitelj. V tem času pa je obe upravljali isti upravitelj, in sicer je bil to Matej Pichler. Nemogoče pa je razložiti naslovno stran in ime knjige Štiftregister gospostva Podčetrtek 1690. Ta problem bi lahko rešilo le poročilo o restavraciji knjige, ki pa na žalost nikoli ni bilo napisano.

Vseh štiftregistrov gospostva Podčetrtek, teh je kar lepo število, pa ni zadela ista usoda in so se ohranili v celoti. Nahajajo se prav tako v AS v že prej omenjenem fondu in pa tudi v Štajerskem deželnem arhivu v Gradcu (dalje StLA) v fondu *Archiv Attems*. Štiftregistrov gospostva Štatenberg je manj, nahajajo pa se v StLA v fondu *Archiv Stattenberg*, kopije le-teh, z izjemo zadnjega, pa se nahajajo tudi v Pokrajinskem arhivu Maribor. Za čas, ko sta bili obe gospostvi v lasti Ignaca Marije grofa Attems oz. od 1681/1682-1732, je ohranjenih 19 štiftregistrov. Od tega je 13 podčetrških in 6 štatenberskih. Ti štiftregistri pa so:

- Štiftregister gospostva Podčetrtek 1689; 1694; 1695; 1696-1697; 1698-1701; 1711-1714; 1716; 1720; 1721; 1722-1725; 1726; 1729; 1730.
- Štiftregister gospostva Štatenberg 1689-1691; 1692; 1694; 1696-1700; 1707-1709; 1717-1718.

Od štiftregistra gospostva Podčetrtek iz leta 1695 je ohranjenih 140 strani oz. 329 imetnikov podložniških gospodarskih enot, ki so živeli v enem trgu in 41 vaseh. 327 imetnikov že ima priimek, medtem ko sta dva, in sicer Gregor Andrejev sin in Gregor Lenhartov sin, še brez priimka. Gospostvo Štatenberg je bilo leta 1689-1691, po štiftregistru, razdeljeno na 3 urade z enim trgov in 11 vasmí, prav tako pa so obveznosti do gospostva imeli tudi podložniki v vaseh Benetek in Pogled ter svobodniki iz Lokanje vasi. Od 147 oseb, ki so imele obveznosti do gospostva, jih je priimek imelo 131. Eden od 16, ki še priimka niso imeli, je bil Valentin, sin vojaka (*Vallentin eines soldathen sohn*). Ta se razlikuje od ostalih po tem, da pri njemu ne gre za to, da še ni imel izoblikovanega priimka, pač pa je bil nezakonski sin in priimek očeta ali pa tudi oče sam ni oziroma nista bila znana. Znan je le podatek, da je bil njegov oče vojak. Kaže, da je bil konec 17. stoletja proces formiranja priimkov na gospostvu Podčetrtek že skoraj v celoti zaključen, saj priimka nima še manj kot 0,5 % podložnikov. Isto pa se ne more reči za gospostvo Štatenberg, saj je tukaj bilo še dobrih 10 % prebivalstva brez priimka.

1.) Seznam priimkov podložnikov¹ na gospostvu Podčetrtek po štiftregistru gospostva Podčetrtek iz leta 1695

Trg, vas	Priimek
Trg Podčetrtek	<i>Amering</i> , <i>Cvelfer</i> , <i>Debelak</i> (2) ² , <i>Emokh</i> , <i>Fuks</i> , <i>Jager</i> , <i>Kočijaš</i> (3), <i>Laißer</i> , <i>Marinšek</i> , <i>Motoh</i> (2), <i>Pavčnik</i> , <i>Pisanec</i> (2), <i>Rankhausekh</i> , <i>Scheu</i> , <i>Veršec</i> (3), <i>Zeschtin</i> , <i>Žurej</i>
Gastrož	<i>Belinc</i> , <i>Khreliuß</i> , <i>Kolar</i> , <i>Stiplošek</i>
Rudnica	<i>Gregornik</i> , <i>Khrellatsch</i> , <i>Mlakar</i> (2)

Olimje	<i>Duschekh</i> , Jeršečič, Kolar (2), Kunstič, Mlakar, Počivalšek, Regula, Trampuš	Rodnice	<i>Strosakh</i> , Šuster, Tanko, Zupan (3), Žaberl
(Spodnje) Imeno	Druškovič, <i>Gämbser</i> , Hostnik, Kolar, Koter, Pajek, Pevec (2), Pisanec, Plevnik (6), Tacer, <i>Trudschitsch</i>	Male Rodne	Carl, Jagodič, <i>Päzl</i> , Smeh (2), Šalinger, Verk (2), Lovrenčak, Škodič, Škorjanec, Zaspán (2)
Srednje Imeno	Kunstič, Plevnik (2), Regula, Tanšek	Velike Rodne	<i>Clersche</i> , Drogenik (2), Kaša, Križan, Narat, Trafenik, Vehovar, Fišer, Gaberšek (2), Križan (3), Kunstič, Otorepec, Peperko, Strašek, Škorjanec,
Zgornje Imeno	Cvetko (4), Plevnik, Posavec, Stergar (2), Šelear, Valenčak,	Gabrce	Hajnsšek (2), Kunstič, Mecilavšek, Putrih, <i>Seüz</i> , Smole,
Sodna vas	Cverlin, Mliner, Otorepec, Šelear (2)	Hajnsko	Cestnik, Drogenik, Galič, Galuf (2), Otorepec, Palir, Rusl (2)
Sv. Urban	Cmerekšek, Verk	Zgornje Nezbiše	Galič, Jurše, Kolar, Kotašek (2), Verbošek,
Presek	Krivec, Otorepec	Gerliče	Brezinšek, Drobnič, Galuf, Kajba, Khaimrath, Kovačič, Krivec, Stiplošek, Šorn (3), Zbil
Zgornje Tinsko	<i>Duschekh</i> , Kočevár (3), Planinšek (2), Polutnik, Sasfrath, Tacer, Cingel, Otorepec, Voh	Vonarje	Kovačič, Sabez (2), Šeligo (3), Trobec (2)
Spodnje Tinsko	Čanžek, Čokl, Kerhlanko, Mestnak, Salatnik	Nimno	Černoga, Drozg, Klemenc, Kovačič, Kranjec, Šuster,
Orehovec	Palir, Stubenberg, Šalinger, Šega (2), Verk, Žaler	Nezbiše	
Čretnik	Kočevár, Smole, Žaberl,		
Vrbovec	Kerhlanko, Verbošek		
Lekmarje	Cingel, Metličer (2), Šalinger, Tacer, Černe, <i>Jurianschekkh</i> , Kos, <i>Ramich</i> , Tacer, Užmah, Žaberl		
Brezje			
Drozgomet	Belcer, Metličer, Mešiček, Mliner, <i>Plauz</i> , Trol, Verbošek,		
Drobinsko	Čanžek (2), Frišek, Maurer, <i>Mohrin</i> , Skriner, Tacer, <i>Weimer</i> , <i>Ampoß</i> , Čanžek (2), Čokl, Jug (2), Kerhlanko, Murko, Podrebšek, <i>Räzkho</i> (2), <i>Scherschon</i> , Šmidt		
Grobelce	Centrih, Jug (3), Lederer, Plankar, <i>Suehlo</i> , Šipek		
Perkinče	Kerhlanko, Smole, <i>Stergala</i> , Šega, Šket		
Vršna vas	Arbajter, Canžek, Čander, Deželan, Jager, Palir (2), <i>Schibschekh</i> , Smole		
Brunka vas	Kerhlanko, Planinšek (2), <i>Schipschähkh</i> , <i>Zäckho</i>		
Božanovec	Artič, Kovač, Palir		
Artiče	Belcer, Palir, Zupanič (3)		
Roginče	Drame (3), Kamič, Mestinšek (3), Mliner, Šalinger, Šešerko, Verk		
Spodnje Mestinje	Černe, Drobnič, Kozar (2), Rupnik, Vehovar,		
Dol pri Pristavi	Jurše (3), Stiplovšek, Šešerko		
Polena	Černe, Drogenik, Hajnsšek, Juranko (2), Kos, Kovačič, Kunstič, Lovrenčak, Mešiček (2), Peperko, Tretjak (2), Vahen (2), Zupan		
Pristava pri Mestinju	Gobec, Mlinarič, <i>Perlöschekh</i> , Vahen, Vehovar (2)		
Bukovje	Černoga (3), Jurše, <i>Kostian</i> , Krieger, Krumpak, Lesjak, <i>Litsch</i> ,		
Kristan vrh			

Še ena dobra lastnost štiftregistrov, ko gre za rodoslovne raziskave, je ta, da so v mnogih primerih poleg trenutnih imetnikov gospodarskih enot zapisani tudi prejšnji imetniki. Največkrat je omenjen prejšnji imetnik, ponekod, ampak redko, pa še en imetnik prej. To je lahko koristno iz večih razlogov. Eden od teh so nedvomno tisti priimki prejšnjih imetnikov, ki jih nihče izmed trenutnih imetnikov nima. Takšnih priimkov je v podčetrškem štiftregistru 17 oz. 8,95 % vseh priimkov. Tako so se v trgu Podčetrtek nekateri prejšnji imetniki gospodarskih enot imenovali Švarc, Perger, *Sdeschiz*, *Segoritsch*, Lipošek, Jeršič; v Olimju je to bil *Khazmarda*; v Zgornjem Imenu *Iresetz*; v Srednjem Imenu *Trabnitsch*; v Spodnjem Imenu *Stariz*; v Sodni vasi *Hrasnitsch*; v Spodnjem Tinskem sta bila Lepe in *Benetneikh*; v Orehovcu *Schlecht*; v Grobelcah *Mäzerl*; v Mestinju Jurič; in v Bukovju *Huauiz*.

2.) Seznam priimkov podložnikov na gospostvu Štatenberg po štiftregistru gospostva Štatenberg iz let 1689-1691

Urad, trg, vas	Priimek
<i>Urad Makole</i>	
Trg Makole	Agnič, Babišek, Babšek, Dobniker (2), Dover, Fišer, Hölbling, Kovačič, Krajnc, Kropec, Lepe, Pišek, Vabič, Vogler
Radislav	Habot, Kralj (3), Marinko
Zgornja Ložnica	<i>Metall</i> , Presnak, Trol
Spodnja Ložnica	<i>Gimtiz</i> , Goričan, Gril (2), Kočevšek, Križan, <i>Metall</i> , <i>Pacherz</i> , Pahič, Škrbinek, <i>Wentur</i> (3)

Sagria dorf	Agnič, Brglez, Galun, Jegleš, Kolar, <i>Pferckhler, Surner</i> ,
Svobodniki	Bajc (2), Bedekovič, Bezjak, Gril, Fajs, <i>Fortian</i> , Fortinač, Kokl, Korošec, Krajnc (2), Krošelj, Jager, Jernejšek, Majcen, Marinko, Mesarič, Ostrog, Polanec, Skledar, Smodej, Šnajder, Vezjak, Vrhovnik, <i>Waschauer</i> , Widerwoll

Urad Poljčane

Zgornje Poljčane	Detiček (3), Godec, Hauer, Kotnik (2), Mole, Perc, Pišotek, Smodej, <i>Vipier</i> , Vrešič,
Mala vas	Detiček, Smodej
Lušečka vas	Kajn (2), Robin, Ror (3), Vrabič
Zgornje Laže	Kajn, Smodej, Šuster
Marinska vas	Robin,
Svobodniki	Kolar, Krajnc, <i>Pattis</i> , Sidar, Strmšek, Vogl

Urad Mlače

Mlače	Brglez, Čuješ, Gerbec, Godec, Gomše, Krajnc (3), Palir (4), Pevec
Benetek	Galun, <i>Lambschekh</i> , Lamprecht, Radislav (2)
Pogled	Gomše, Kosmač, <i>Petikh</i> , Valent, <i>Zenz</i>
Lokanja vas - svobodniki	Dolinšek (3), Jevšovar, Krajnc, Soršak

Priimkov prejšnjih lastnikov, ki jih nihče od trenutnih prebivalcev gospostva Štatenberg ni imel, je v štatenberškem štiftregistru kar 19 oz. 17,43 % vseh priimkov. V uradu Makole se pojavijo priimki *Garnischekh*, Kosernik, Kozjerep, Križner, Lešnik, *Loch*, Pišek, Samastur, Skrbiš, Vaupt, *Verpinschekh*, *Virgilly*, Voh; v poljčanskem uradu Lauterspek, Pečnik, Schultermacher, *Teuchtmaister*; v Lokanji vasi Busin; in na Pogledu *Klah*.

3.) TABELARNI PRIKAZ RAZMERJA MED ŠTEVILOM PODLOŽNIKOV Z ENAKIM PRIIMKOM IN ŠTEVILOM RAZLIČNIH PRIIMKOV PO OMEJENIH ŠTIFTREGISTRH GOSPOSTEV ŠTATENBERG IN PODČETRTEK

Število podložnikov z enakim priimkom	Štatenberg		Podčetrtek	
	Štatenberg	%	Podčetrtek	%
9			1	0,58
8	1	1,11		
7				
6			1	0,58
5			9	5,20
4	3	3,44	11	6,36
3	6	6,67	21	12,14
2	12	13,33	30	17,34
1	68	75,55	100	57,80
Skupaj	90	100,00	173	100,00

4.) DVAJSET NAJPOGOSTEJŠIH PRIIMKOV NA GOSPOSTVU ŠTATENBERG V LETIH 1689-1691 IN NA GOSPOSTVU PODČETRTEK I. 1695

Gospostvo Štatenberg		Gospostvo Podčetrtek	
Štatenberg	%	Podčetrtek	%
Krajnc	6,11	Plevnik	2,75
Detiček	3,05	Palir	1,83
Palir	3,05	Čanžek	1,53
Smodej	3,05	Jug	1,53
Dolinšek	2,29	Jurše	1,53
Gril	2,29	Kerhlanko	1,53
Kajn	2,29	Kolar	1,53
Kralj	2,29	Kunstič	1,53
Ror	2,29	Tacer	1,53
<i>Wentur</i>	2,29	Otorepec	1,53
Agnič	1,53	Verk	1,53
Bajc	1,53	Cvetko	1,22
Dobniker	1,53	Černoga	1,22
Galun	1,53	Drofenik	1,22
Godec	1,53	Kočevar	1,22
Gomše	1,53	Kovačič	1,22
Kotnik	1,53	Križan	1,22
Marinko	1,53	Planinšek	1,22
<i>Metal</i>	1,53	Smole	1,22
Radislav	1,53	Šalinger	1,22

Raziskav pogostosti oz. raznovrstnosti priimkov na gospostvih, za razliko od nekaterih raziskav po župnijah, doslej še ni bilo, zato tovrstnih podatkov zaenkrat še ni mogoče primerjati s podatki, ki se nanašajo na druga gospostva. Po vsej verjetnosti pa obstajajo tako razlike kot podobnosti, kar je nenazadnje razvidno tudi iz primerjave med gospostvoma Štatenberg in Podčetrtek.

Najočitnejši podobnosti sta dve. Pri obeh gospostvih se pojavlja po en priimek, ki po številu oseb, ki ga imajo, prednjači pred ostalimi. Pri gospostvu Štatenberg je ta priimek Krajnc, ki ga je v letih 1689-1691 imelo kar osem podložnikov oz. več kot šest procentov prebivalstva. Za primer naj navedem podatek iz knjige Janeza Topliška *Rodoslovje*, da je bil konec leta 1997 priimek Krajnc tretji najpogostejši v Sloveniji, imelo pa ga je v primerjavi z leti 1689-1691 le borih 0,3 % prebivalstva. V letu 1695 je bil najpogostejši priimek na gospostvu Podčetrtek Plevnik, ki ga je imelo slabe tri procente podložnikov. Konec leta 1997 ta priimek ni bil niti med sto najpogostejšimi v Sloveniji, kar pomeni, da ga je sigurno imelo manj kot 0,06 % prebivalstva. Seveda primerjava z letom 1997 ne pomeni, da sta bila priimka pred 300 leti bolj razširjena na slovenskem ozemlju kot danes, ampak pomeni, da sta bila na tem delu ozemlja bolj razširjena kot drugje. Bolj primerljiv podatek je prav tako zapišan v že omenjeni knjigi *Rodoslovje* in pravi, da je priimek pogost, če ga ima več kot dva procenta prebivalstva. Potemtakem sta priimka Plevnik, sploh pa Krajnc zelo pogosta. Še več, v to skupino spada potemtakem še devet priimkov, ki se pojav-

ljajo na gospodstvu Štatenberg. Druga podobnost med gospodstvoma je ta, da z zmanjšanjem števila podložnikov, ki so imeli enak priimek, narašča število različnih priimkov podložnikov, kar je nenazadnje tudi za pričakovati.

Razliki v raznovrstnosti priimkov med obema gospodstvoma sta prav tako dve. Pri gospodstvu Štatenberg je kar 75,55 % priimkov takšnih, da jih je imel samo po en podložnik, medtem ko je pri gospodstvu Podčetrtek ta številka dosti manjša in znaša le 57,80 %. Druga večja razlika pa je raznovrstnost priimkov na teh dveh gospodstvih. Pri gospodstvu Štatenberg je raznovrstnost 68,7 procentna, pri gospodstvu Podčetrtek pa 52,9 procentna. Gospodstvo Štatenberg je bilo, kar se tiče priimkov, mnogo bolj raznovrstno kot podčetrško.

Ko opazujemo geografske razširjenosti priimkov na že omenjenih gospodstvih, je zanimivo to, da se isti priimki največkrat ne pojavljajo na celotnem ozemlju gospodstva, ampak predvsem v krajih, ki so si sosednji ali pa zelo blizu. Tak primer je priimek Čanžek, katerega je imelo pet podložnikov gospodstva Podčetrtek. Po dva podložnika s tem priimkom sta prebivala v sosednjih vaseh Grobelce in Drobinsko, eden pa je živel v le par kilometrov oddaljeni vasi Spodnje Tinsko. Priimek Černoga se pojavlja samo v severovzhodnem delu gospodstva, in sicer so se tako pisali trije podložniki v vasi Kristan vrh in en podložnik v vasi Nezbiše. Podložnikov s priimkom Jug je bilo pet in vsi so živeli na severozahodnem delu gospodstva. Trije so prebivali v vasi Perkinče, dva pa v vasi Grobelce. Juršeti so živeli v treh skoraj sosednjih vaseh. Trije so imeli svoje podložniške gospodarske obrate v vasi Polena in po eden v vaseh Kristan vrh in Gerliče. Kerhlinkov je na gospodstvu Podčetrtek živelo pet v petih vaseh. Štiri od teh vasi so si tako rekoč sosednje, in sicer so to vasi Božanovec, Vršna vas, Spodnje Tinsko in Vrbovec, le vas Grobelce je od njih oddaljena približno tri kilometre. Priimek Kovačič je bil razširjen le na vzhodnem delu gospodstva. Imeli so ga štirje podložniki iz vasi Pristava (pri Mestinju), Nezbiše, Nimno in Vonarje itd.

Še posebej zanimiv je priimek Plevnik, ki ga je imelo največ podložnikov na gospodstvu. Teh je bilo kar devet. Od tega jih je šest prebivalo v Spodnjem Imenu, dva v Srednjem Imenu in eden v Zgornjem Imenu. V celotnem Imenu je živelo vse skupaj 32 podložnikov in kar 28 % se je pisalo Plevnik. Priimek, ki ga je imelo daleč največ podložnikov na gospodstvu, je bil po današnjih merilih, enkrat po letu 1700 je prišlo do združitve prej omenjenih vasi, tako da obstaja danes samo vas Imeno, omejen samo na eno vas. Priimkov, ki sta ga imela vsaj dva podložnika in sta le-ta živela samo v eni vasi in nikjer drugje, je bilo 21. Cvetko so se pisali štirje podložniki v vasi Zgornje Imeno, po trije podložniki z istim priimkom so bili Drameti in Mestiški v Spodnjem Mestinju, Kočijaši in Veršci v trgu Podčetrtek, Šeligoti v Nimnem, Šorni v Vonarju ter Zupaniči v vasi Roginče.

Tudi na gospodstvu Štatenberg so podložniki z istim priimkom še konec 17. stoletja največkrat živeli precej skupaj. Priimek Agnič in Bajc je po štatenberškem šiftrregistru zaslediti samo v uradu Makole. Samo v tem uradu se živeli tudi po trije podložniki s priimkom Gril, Kralj in Wentur. Nadalje so samo v poljčanskem uradu živeli po trije podložniki s priimkom Kajn in Ror, štirje s priimkom Deteček ter po dva podložnika s priimkoma Kotnik in Robin. V uradu Mlače so prebivali štirje podložniki, ki so se pisali Palir in v zaselku Benetek, ki leži jugovzhodno od razvalin starega gradu Štatenberg, dva podložnika s priimkom Radislav.

Izjem oz. tistih priimkov, ki se na gospodstvu Štatenberg ne pojavljajo samo v enem uradu, je sedem.

4.) Tabela priimkov, ki se v štatenberškem šiftrregistru pojavljajo v več kot enem uradu

Priimek	Število podložnikov z enakim priimkom po uradih in vaseh						
	Makole	Poljčane	Mlače	Benetek	Pogled	Lokanja vas	Skupaj
Brglez	1		1				2
Smodej	1	3					4
Galun	1			1			2
Godec		1	1				2
Gomše			1		1		2
Kolar	1	1					2
Krajnc	3	1	3			1	8

Od 90 različnih priimkov, ki se pojavljajo v štatenberškem šiftrregistru in jih imajo trenutni imetniki gospodarskih enot oz. podložniki, je le sedem takšnih, ki so zabeleženi v več kot enem uradu. Priimki Brglez, Smodej, Galun, Godec, Gomše in Kolar se pojavijo le v dveh uradih, medtem ko je Krajnc tisti priimek, ki je geografsko razširjen po celotnem gospodstvu Štatenberg. Na gospodstvu Podčetrtek priimek, ki bi bil tako razširjen, ni. Še najbolj geografsko razširjena priimek na tem gospodstvu sta Kunstič in Tacer.

Priimkov, ki se pojavljajo na obeh gospodstvih je devet, in sicer so to priimki Fišer, Jager, Kolar, Kovačič, Križan, Palir, Pevec, Trol in Šuster.

Znano je, da prehod podložnikov iz enega gospodstva na drugega konec 17. stoletja še ni bil pogost. Ovira temu so bile slabe prometne povezave in slabi pogoji potovanja, zaradi česar je bila razdalja, ki jo je lahko podložnik opravil v enem dnevu, majhna. To mu je zmanjšalo možnosti, da spozna ljudi drugih gospodstev. Še večja ovira za prehod podložnikov je bil imetnik gospodstva, ki je z različnimi sredstvi zaviral odhod podložnikov z gospodstva, saj je zmanjševanje števila podložnikov zmanjševalo gospodarsko moč gospodstva. Geografska razširjenost priimkov pri obeh gospodstvih pa je pokazala, da tudi znotraj gospodstev, še konec 17. stoletja, pogostih migracij prebivalstva ni bilo.

Štiftregistri so viri, ki po svoji vsebini ne bodo razočarali tako rodoslovnikarjev, ki se samo občasno in ljubiteljsko ukvarjajo z rodoslovnim raziskovanjem, kot tudi najbolj strastnega rodoslovca. Po kvaliteti podatkov koristnih za rodoslovne raziskave zasedajo štiftregistri mesto za matičnimi knjigami in pred urbarji. Res je, da je en urbar podatkovno bogatejši od enega štiftregistra, vendar je odločilna prednost štiftregistrov v tem, da so bili navadno sestavljeni za vsako leto posebej in jih je zato neprimerno več kot urbarjev. Kot primer naj ponovno navedem podatek, da je za gospostvo Podčetrtek, za čas, ko je bilo le-to v lasti Ignaca Marije grofa Attems, ohranjenih 13 štiftregistrov, medtem ko je urbar ohranjen en samcat, pa še ta ne spada v čas, ko je bilo gospostvo v lasti omenjenega grofa, ampak je bil sestavljen eno leto prej t. j. leta 1681. Prav ta številčnost štiftregistrov pa omogoča, da raziskovalci raziščejo dinamičnost razvoja preteklosti, kot npr. kako hitro in točno kdaj je prišlo do menjav imetnikov določenih gospodarskih enot in kdo so ti imetniki skozi daljše časovno obdobje tudi bili. Ker pa rodoslovje ni le zbiranje imen in datumov oz. velika sorodstvena drevesa ne pomenijo dosti, če jim rodoslovec ne doda življenja, kot je to lepo zapisal Janez Toplišek v knjigi *Rodoslovje*, so poleg imen in priimkov tudi drugi podatki v štiftregistru koristni. S pomočjo štiftregistrov je mogoče nadalje ugotoviti še vrste obveznosti, ki so jih podložniki imeli do gospostva in kako so se le te spreminjale, kakšna je bila plačilna sposobnost podložnikov v določenem letu in ali so svoje obveznosti plačali v enem, dveh, treh zneskih oziroma jih sploh niso plačali v tekočem letu. Iz višine davkov je mogoče ugotoviti ali je nek podložnik imel veliko, srednjo ali majhno kmetijo, po vrstah male pravde pa tudi, kakšne živali oziroma vrtno kulture je nek podložnik gojil itd. Ker je vse to mogoče ugotoviti na letni ravni, sodijo štiftregistri med najboljše vire za mikrozdgodovinsko raziskovanje preteklosti.

Viri in literatura:

- **Štiftregister gospostva Podčetrtek 1695**, fond AS 768, knjiga 6, Arhiv Slovenije.
- **Štiftregister gospostva Štatenberg 1689-1691**, fond AS 768, knjiga 6, Arhiv Slovenije. (prepis obeh virov tudi v Zadravec, Dejan, *Štiftregister gospostva Podčetrtek 1690*, diplomsko delo, Maribor 2003.)
- **Glosar zgodovinskega domoznanstva**, Posebna izdaja Sodobni arhivi št. 4, Mednarodni inštitut arhivskih znanosti pri Pokrajinskem arhivu Maribor, Maribor-Graz-Klagenfurt-Trieste 1995.
- Mravljak, Josip, **Trg Dravograd 1638**. Časopis za zgodovino in narodopisje, 33(1938), št. 3-4.
- Toplišek, Janez, **Rodoslovje**, samozaložba, Trzin 2004.
- Zadravec, Dejan, **Štiftregister gospostva Podčetrtek 1690**, diplomsko delo, Maribor 2003.

Opombe:

- ¹ Pod pojmom podložnik ni mišljena posamezna oseba, ampak gre tu za imetnika podložniške gospodarske enote, ki je v večini primerov bil poročen in je imel družino.
- ² Število različnih oseb v kraju, ki imajo isti priimek.

Gradivo za raziskovanje biografije duhovnikov v Škofijskem arhivu Maribor

Ilaria Montanar

Uvod

V zadnjih letih se je pri obiskovalcih Škofijskega arhiva Maribor (ŠAM) povečalo zanimanje za podatke o duhovnikih, ki so delovali v lavantinski škofiji. Ne samo takrat, ko kakšen ljubitelj rodoslovja najde v vrstah svojih sorodnikov dušnega pastirja, temveč tudi, ko se nekateri tako iz Slovenije kot tujine odločijo za magistrski ali doktorski študij, za poglobitev posebnih problematik ali zgodovinskih okoliščin, ki so tesno povezane z delovanjem slovenskih duhovnikov. Povečalo se je tudi število študentov in študentk različnih univerzitetnih smeri, še posebej zgodovinske in teološke, ki izberejo za temo diplomske naloge preučevanje biografije domačega dušnega pastirja. Kakšne vire in kakšne informacije lahko omenjene stranke najdejo v mariborskem škofijskem arhivu? Predolgo bi bilo razlaganje celotne problematike, povezane s kompleksno strukturo našega arhiva, toda kolikor bo mogoče bom poskusila odgovoriti na to vprašanje. Ker je matično gradivo v glavnem že znano našim obiskovalcem, najprej omenimo splošen seznam dodatnega gradiva shranjenega v Škofijskem arhivu, ki nam lahko posreduje informacije o duhovnikih. V nadaljevanju se bomo omejili samo na službene liste in kartoteko duhovnikov, ki jih bomo na kratko opisali. Gre v glavnem za podatke iz XIX. in prve polovice XX. stoletja¹. Predstavili bomo tudi primer, kako poteka raziskovanje.

1. Kratek seznam glavnih virov za raziskovanje biografije duhovnikov v ŠAM

Poleg matičnega gradiva nam posredujejo podatke o duhovnikih sledeči dokumenti:

- službeni listi duhovnikov;
- kartoteka duhovnikov;
- libri ordinatorum (knjige ordinacij);
- zbirke šematizmov;
- zbirka nekrologov;
- zbirka Popis cerkva 1956;
- razne zbirke: slikovno gradivo, albumi, itd.;
- posebni dekanijski šematizmi;
- zapuščine nekaterih duhovnikov, ki še niso povsem urejene, zato so le delno na razpolago;
- protokoli lavantinske škofije;
- fond škofijske pisarne, podfond predalov (še posebej predali o semenišču pred in po letu 1925);
- fond škofijske pisarne, podfond dekanije;
- škofove vizitacije;
- drugo gradivo.

Za dostop, uporabo in reproduciranje omenjenega gradiva veljajo splošni mednarodni arhivski predpisi in posebne norme cerkvenih arhivov, o katerih so stranke natančno obveščene, ko pridejo v čitalnico arhiva.

1.1. Službeni listi duhovnikov

Gre za zbirko iz katere so razvidne službene postojanke posameznega duhovnika. V našem arhivu hranimo približno 1 tekoči meter tega gradiva, ki je razporejeno po fasciklih (ali škatlah). Službeni listi duhovnikov so v obliki tabele formata 40 cm x 25 cm in nosijo naslov »Izkaz o službovanju častitega gospoda ...«, kateremu sledi priimek in ime duhovnika. Tabela je razdeljena v štiri velike razpredelnice z naslednjimi podatki: rojstvo, posvečenje, službeno mesto, opomba. Če pogledamo tabelo od leve strani proti desni najdemo podatke, ki so ročno izpolnjeni in zadevajo: kraj, dan, mesec, leto rojstva; kraj, dan, mesec, leto ordinacije; vrsta službe (na primer kaplan ali župnik itd.), kraj, dekanija in čas službovanja z natančnimi podatki. Na koncu sledijo razne opombe (na primer: v katerem letu bogoslovja je bil posvečen, kakšno dodatno službo je imel v škofiji, itd). Na koncu – v sredini tabele je ponavadi zabeležen dan, mesec in leto smrti ter kraj pokopa. Včasih je dodana kakšna misel, tudi v latinščini (na primer: r.i.p. - naj počiva v miru, itd).

Službeni listi duhovnikov XIX. stoletja so urejeni po abecednemu vrstnemu redu, glede na priimek. Drugače pa so razvrščeni duhovniki, ki so bili posvečeni v prvi polovici XX. stoletja, in sicer glede na leto posvečenja. Znotraj posameznega leta sledijo abecednemu vrstnemu redu (po priimku).

1.2. Kartoteka duhovnikov

Gre za okrog 84 zvezkov, shranjenih v 40 fasciklih (ali škatlah), to pomeni približno 5 tm gradiva, ki nam tako kot službeni listi posredujejo informacije o življenju duhovnikov. Tudi v tem primeru je kriterij urejanja abecedni vrstni red priimka duhovnika. Prvi fascikel na primer vsebuje 2 zvezka: v prvem zvezku najdemo podatke o duhovnikih kateri priimek se začne s črko A, v drugem pa podatke duhovnikov, katerih priimek je zajet med »ba« in »bez«. V zvezku najdemo ponavadi, poleg splošnih podatkov o datum rojstva, posvečenja in službovanja, tudi slike posameznega duhovnika in nekatere članke, ki opisujejo delovanje dušnega pastirja in osvetlijo nekatere dogodke iz njegovega življenja.

2. Primer raziskovanja biografije duhovnikov

Za primer vzamemo raziskovanje biografije dušnega pastirja Jožefa Luskarja. Iz tujine so nam posredovali le informacijo, da je bil verjetno duhovnik lavantinske škofije v XX. stoletju. Iskali smo najprej priimek in ime ter

datum posvečenja s pomočjo šematizmov lavantinske škofije, potem pa smo nadaljevali s službenim listom in kartoteko. Uporabljali smo tudi ostale vire, ki smo jih omenili v zgornjem seznamu. Posebno dragoceni so bili podatki, ki smo jih našli v dokumentaciji o bogoslovcih mariborskega semenišča v tridesetih letih. Na kratko povzamemo informacije, ki smo jih posredovali omenjeni stranki iz tujine.

Jožef Luskar se je rodil 18. 12. 1912 v Sloveniji, v župniji Sv. Vida na Planini - mariborska škofija. Iz dokumentacije, ki jo je sam predložil l. 1933, ko je prosil za sprejem v lavantinsko semenišče v Maribor vemo, da mu je 26. 9. 1920, ko je bil star skoraj 8 let, umrl oče, ki je bil veren kmet. Mati je ostala vdova. V družini je bilo 11 otrok: trije so umrli pred l. 1933; ostali pa so 2 sestri in 6 bratov. V tistem letu je bila ena hči že omožena kmetica, brat Martin roj. l. 1903 je bil na domačiji, drugi brat je bil salezijanec v 3. letniku bogoslovja, ena sestra redovnica, eden brat je bil v klasični gimnaziji v Mariboru, dva še doma. Mati, ki je bila zelo verna žena in je pogosto prejela svete zakramente, se je zadolžila, ko je imela otroke v šolah. Jože je bil po besedah domačega župnika »resen po vedenju, trezen, vdan svoji materi, skromen in poslušen in je kazal veselje in zanimanje za službo božjo in za sveta opravila«².

Iz *curriculum vitae*, ki ga je Jože predložil, ko se je vpisal v bogoslovje vemo, da je hodil v gimnazijo s pomočjo strica. Jožetov ideal pa je bil, biti kaplan na deželi. Zato se je po končanem 4. letniku gimnazije v Veržeju vpisal na mariborsko klasično gimnazijo in maturiral s prav dobrim uspehom. Po maturi je študiral pravo v Ljubljani (4 semestri) nakar se je po opravljenih duhovnih vajah odločil, da vstopi v bogoslovje. Med bogoslovnim študijem je opravil tudi vojaško službo. Promoviran je bil »ad primam tonzuram« dne 1. 6. 1936; »ad minores ordines Ostiarius et Lectoratus« dne 13. 3. 1937; »ad minores ordines Exorcistatus et Acolythatus« dne 17. 5. 1937. Iz dokumentacije, ki jo je pisal župnik iz Sv. Vida pri Planini pred ordinacijo subdiakonata l. 1939, vemo, da je takrat Jože Luskar rad prevajal francoske knjige v slovenščino in se je zanimal za socialni študij, da je bil zelo delaven in korekten.

Promoviran je bil »ad Sacrum Subdiaconatus Ordinem« dne 14. 1. 1940, »ad Sacrum Diaconatus Ordinem« dne 9. 3. 1940; »ad sacrum Presbyteratus Ordinem« dne 7. 7. 1940. V duhovnika je bil posvečen v Mariboru³. Med okupacijo je bil na Kranjskem, po osvoboditvi se je preselil v tujino.

Vemo tudi, da je njegovo zadnje službeno mesto bilo Mission San Jose v Kaliforniji (ZDA), kjer se je z avtomobilom smrtno ponesrečil v petdesetih letih. Pokopan je bil v San Francisco. Takrat je umrl tudi ministrant, ki je bil z njim v avtu. Iz dopisa duhovnika, ki je sporočil v domovino novico o smrti g. Luskarja, vemo tudi, da je živel in deloval nekaj časa v Egiptu⁴, kjer je tudi hudo zbolel.

Zaključek

Naj velja ta članek samo kot uvod v zgoraj omenjeno problematiko. Najbolje je, da se osebno oglasite in raziskujete v mariborskem škofijskem arhivu, kjer vam bodo uslužbenci na razpolago z nasveti in različno dokumentacijo.

Opombe:

- ¹ Novejše gradivo je shranjeno v prostorih Škofijskega ordinariata Maribor.
- ² ŠAM, Škofijska pisarna, podfond Predali, P 4 - 1933.
- ³ Prim. ŠAM, *Protocollum Ordinatum ab anno 1780 usque ad anno 1942 inclusio*, str. 412 - 429.
- ⁴ ŠAM, Škofijska pisarna, podfond Dekanije, D 2 1955, št. 135.

Prenos arhivskega gradiva na sodobne medije XXIX. del

Peter Hawlina

V teh nadaljevanjih se pretežno zadržujemo na prenosu rodoslovnih podatkov v računalniški zapis. Obravnavali smo že marsikateri vidik tega početja, v zadnjih nadaljevanjih pa smo se zadrževali predvsem pri prispevkih Slovenskega rodoslovnega društva k izgradnji konkretnih uporabnih rezultatov.

Tudi tokrat bom poročal o zadnjih napredkih na tem področju in smereh razvoja.

Izhajam iz predpostavke, da so naše rodoslovne datoteke računalniški zapis tistega, kar je vpisano v matičnih knjigah, ki so glavni arhivski vir za vsakega rodoslovca. Računalniške rodoslovne zbirke članov Slovenskega rodoslovnega društva sicer niso vedno in povsem veren prepis matičnega in drugega arhivskega gradiva. Za pravilnost zbranih podatkov ne moremo jamčiti in se zavedamo, da so marsikateri podatki nepopolni in včasih tudi netočni. Temu se ni mogoče povsem izogniti, naj si še tako prizadevamo. Sicer pa podatki iz datotek posameznih članov nimajo nobene zakonske veljave in zato nimajo kaj več kot orientacijsko vrednost. Če bi nekdo hotel dokazila za resničnost podatkov v računalniških zbirkah, bi moral na matičnih uradih pridobiti uradna potrdila o rojstvih, porokah ali smrtih. Uradno veljavo imajo samo matične knjige, nobena druga klasična ali elektronska evidenca. To namenoma ponavljam tudi zato, da ne bi kdo brez pridržkov sprejemal za dejstva vse tisto, kar se je nabralo v naših rodoslovnih datotekah. To ne velja samo za naše datoteke. Prav tako, ali še bolj, velja za veliko večje datoteke, ki so rodoslovcem dosegljive prek spleta. Med njimi vodijo

zbirke, ki jih objavljata ameriški firmi Ancestry (<http://www.ancestry.com/>) in Family Search (<http://www.familysearch.org/>), sledijo pa jim zbirke velikih zahodnoevropskih sosedov (npr. <http://www.genealogienetz.de/> <http://www.bigenet.org/>).

Člani Slovenskega rodoslovnega društva so do zdaj v skupno referenčno zbirko posredovali rodoslovno povezane podatke za nekaj nad 400.000 oseb. Posredovali so jih Arhar 630, Artač 9227, Artel 9805, Bah 304, Benedejčič 4469, Berginc 2164, Blokar 204, Cankar 2793, Čekada 2230, Čizman 6360, Cof 396, Drame 14431, Fajfar 255, Fonda 7780, Fras 68, Gaspirc 15294, Gerjevič 11788, Glavan 19481, Golli 2015, Goričan 2018, Gornick 799, Gošnik 18320, Gregorčič 100, Hawlina 124447, Hegedič 169, Jakše 81, Kajzer 521, Kapel 223, Kikelj 705, Kuhar 2385, Lenassi 1845, Liberšar 103, Mali 1727, Malovrh 428, Mamič 1675, Moder 978, Mokotar 23837, Morato 1371, Narobe 63, Novak 63, Novaković 47745, Omahen 211, Piber 2203, Plestenjak 715, Poeschl 576, Ravnik 727, Reberc 333, Rihtaršič 1554, Šavli 81, Sila 2580, Šilc 680, Šinigoj 218, Slekovec 3424, Stanojevič 848, Štemberger 157, Štern 356, Štrekel 163, Šturm 3464, Theuersuh 39, Ujčič 2063, Verč 1018, Vest 154, Voje 670, Žagar 1694, Žitko 60912, Zore 521, Žuntar 359, Zupanc 277, skupaj 425659.

Če nekaj več kot 400.000 naših primerjamo z nekaj manj kot 2.500.000 oseb v nemški kumulativni zbirki, bi lahko rekli, da Slovenci v razmerju primerljivih parametrov, s tem mislim predvsem razmerje v številu prebivalstva, nemške kolege več kot desetkratno prekašamo.

Posamične datoteke smo združili v eno in na spletu objavili abecedni indeks oseb iz te zbirke in možnost ogleda rodoslovnih povezav vnesenih podatkov. Abecedni indeks je postavljen na ogled na http://majan.eu.org/slovenski_rodoslovni_indeks, referenčna rodoslovna datoteka pa na ta naslov bom še dodal

Ti dve datoteki sta zasnova bolj kompleksnih in izpopolnjenih možnosti za iskanje morebitnih evidentiranih posameznikov ali sklopov, ki bi se prekrivali z iskalčevimi. Za tenično-tehnološko plat objave imata največ zaslug kolega Martin Mali in Marjan Šavli.

Obe referenčni datoteki sta torej dandanes najbolj uporaben rezultat društvenih prizadevanj na področju prenosa arhivskih podatkov na sodobni medij. S temi prizadevanji bomo najprej nadaljevali po obsegu, temu pa bo sledilo prizadevanje po večji kakovosti in izpopolnjevanju tehničnih rešitev.

Rodoslovčev kodeks

Peter Hawlina

Ni skorajda obrti, dejavnosti, javne ali skrivne družčine, ki bi ne imela bolj ali manj natančnih in obvezujočih pravil obnašanja in delovanja.

Veljajo tudi za rodoslovca kakšna pravila?

Odgovor na to vprašanje bi lahko bil vse od odločnega *ne* do ravno tako odločnega *da*.

V prvo skrajnost lahko uvrstimo večino ljubiteljskih rodovnikarjev. Zakaj bi nekdo, ki se je odločil dokumentirati svoje prednike in sorodnike, moral slediti kakršnikoli pravilom? Kdo jih je postavil? V katerem uradnem listu so objavljena? Kakšne so posledice kršenja? Na taka in podobna vprašanja pri početju, ki mu rečemo rodovnikarstvo ali rodoslovje, ni lahko najti odgovorov.

Rekel bi, da jih tudi ni potrebno iskati. Najbrž se ne motim, da tudi ni zakonov, ki bi urejali početje rodovnikarjev. Torej je nam samim prepuščena odločitev o načinu našega dela.

Ob tem spoznanju bi nam lahko odleglo. Nihče in nič nam ne more braniti zapisovati imen, priimkov, datumov in krajev rojstva, poroke in smrti, sorodstvenih razmerij, življenjskih zgodb, pisem, spominov, fotografij in vsega drugega, kar se pojavlja pri izdelovanju rodovnika in družinskih kronik. Dovolj zahtevno in zamudno ter včasih tudi drago je to početje, pa bi se morali za povrh spraševati še o nekih zapisanih ali nezapisanih pravilih?

Sestavljanje rodovnika je zbiranje, urejanje, zapisovanje, prikazovanje in posredovanje podatkov o osebah. Gre za podatke, ki so jim v različnih časih in družbah posvečali in jim še posvečajo različno pozornost. V Slovenskem rodoslovnem društvu smo vidiku varovanja osebnih podatkov že posvečali pozornost, vprašanje smo obravnavali na srečanjih in v časopisu Drevesa objavljali temu vprašanju namenjene razlage.

Kljub temu se vedno znova pojavljajo posamezniki, ki jih bega vprašanje varovanja osebnih podatkov pri rodoslovnih raziskavah. Takim ne zadostuje spoznavanje in razlaga zakona. Nič čudnega, saj celo poznavalci zakon pogosto različno razlagajo. Močan vpliv na previden odnos do osebnih podatkov ima gotovo dejstvo, da smo priče zelo dosledni in omejeni rabi osebnih podatkov, kadar jih želimo pridobiti pri uradih.

Rodoslovci po vsem svetu se obnašamo enako. Osebnih podatke zbiramo in jih posredujemo drugim. Rodoslovci, ki rezultate svojega dela skrivajo, so prava redkost. Praviloma je obratno: večina si prizadeva, da jih predstavlja drugim in jih izmenjuje. To je najboljši način za rast rodovnika v kakovostnem in količinskem smislu.

Največ rodovnikarjev poskrbi za evidenco prednikov in sorodnikov za nekaj generacij in pri tem zbere podatke za nekaj deset do nekaj sto oseb. Vse več pa je tistih, ki se pri

tem ne ustavijo. Taki skoraj brez izjeme uporabljajo računalnik in zberejo podatke za nekaj tisoč sorodstveno povezanih oseb.

V nekaterih zahodnih družbah, zlasti v ZDA, obstojajo telesa, ki kandidatom po določenem postopku podelijo različne kvalifikacije. Po opravljenem postopku pridobijo formalno kvalifikacijo profesionalnega rodoslovca. Obstojata tudi Združenje profesionalnih rodoslovcev (Association of Professional Genealogists), v katerega se lahko brez kakega preverjanja znanja in dokazovanja izkušeni včlani kdorkoli. Eni in drugi so oblikovali temeljna pravila, ki naj bi jih kandidati poznali in izpolnjevali. Ta pravila so objavljena na spletu, npr.: <http://apgen.org/ethics/index.html>. Vsi pa imajo v preambuli načelo etičnosti in od kandidatov pričakujejo predvsem prizadevanje za verodostojnost zbranih podatkov.

Etičnosti najbrž ni treba posebej razlagati. Na preprost način jo lahko zgotimo v načelo: Ne stori drugemu, kar ne želiš, da bi drugi storil tebi!

Precej težje je vprašanje verodostojnosti podatkov. Zakonsko veljavo imajo samo uradni matični podatki in se jih zato samodejno jemlje za (najbolj) zanesljive. Izkušnje sicer dokazujejo, da tudi uradni podatki niso vselej zanesljivi. Možne so napake zapisovalca, bolj pogoste pa so napake pri navedbi staršev, zlasti očeta. Stroka ugotavlja, da je ta 'napaka' veliko bolj pogosta, kot si mislimo. Po laični oceni naj bi se biološki in zakoniti oče razlikovala v dveh do treh odstotkih. Stroka nas prepričuje, da je ta delež skoraj desetkrat večji. Če smemo verjeti stroki, bi se morali odreči rodoslovnim raziskavam po matičnih knjigah, saj mora že po nekaj generacijah po matematičnih, statističnih in drugih zakonitostih nujno nastopiti 'napaka'.

Poleg uradnega zapisovalca se toliko bolj lahko zmotijo prepisovalci. Teh je lahko celo več v verigi, kadar podatke prevzemamo od neuradne osebe. Samo izjemoma bi lahko bil ustni podatek bolj zanesljiv od uradnega. To bi bilo v primeru, ko informator ve za napako v uradnem viru in zna posredovati pravilen podatek.

Pri rodoslovnem delu podatke pridobivamo postopoma. Pri tem pogosto razpolagamo z nepopolnimi podatki. Nič ni narobe, če neko družino nastavimo z nepopolnimi podatki. Bolje je nakazati okvirno (domnevno, približno) družinsko zgradbo, kot povsem opustiti vnos nepopolnih podatkov.

Resen in odgovoren rodovnikar si bo sicer prizadeval za popolne in verodostojne podatke, mora pa se sprijazniti z dejstvom, da je vsaj določen odstotek podatkov napačen. Najbolj boleče pri tem je to, da največkrat ne vemo, kateri podatek je napačen.

Vse to pripovedujem zato, da objavim neprijetno dejstvo: uradni podatki so (kljub zakonski veljavnosti) nezanesljivi, rodoslovne zbirke še tako vestnih rodoslovcev pa so nezanesljive še bolj in seveda nimajo zakonske veljavnosti. Prav vsi rodovniki imajo torej samo orientacijsko vrednost, ki je niti z uradnimi zapisi ni mogoče dokazati.

Soočenje s tem dejstvom rodovnikarjem zagotovo ni prijetno, saj v veliki meri razvrednoti njihovo raziskovalno delo. Vse več upanja v možnost potrjevanja pravilnosti rodovnikov vnaša hitro razvijajoča se uporaba genetskih primerjav. Prepričan sem, da se moramo zlasti rodoslovci pogumno pridružiti naporom pri izpopolnjevanju genetike kot znanosti in prakse in pri tem v čim večjem obsegu sodelovati.

Eno od priporočil, ki ne manjka v nobenem priročniku, je dokumentiranje virov. Prav nič ne ugovarjam, vendar bo večina izkušenih rodoslovcev soglašala, da je dosledno zapisovanje vira nepotrebno ali včasih tako zahtevno delo, da ga bo marsikdo opustil.

Najpogostejši viri so lastno védenje, izpovedi sorodnikov, že narejeni rodovniki (vse od klasičnih do objavljenih na spletu) in arhivski dokumenti, predvsem matične knjige. Od vseh naštetih imajo samo matične knjige zakonsko veljavo (ne glede na pravilnost). Zato se samo matične knjige uvrščajo med primarne vire, vsi drugi arhivski viri, vključno s tako priljubljenimi popisi župljanov (status animarum) so sekundarni.

Najprej je zapisovanje virov povsem odveč, kadar imamo opravka z rodovnikom ne preveč razvejanega sorodstva, kjer se večina med seboj celo pozna.

Vesten zapisovalec virov bo prej ali slej prišel do dileme, ko se ne bo mogel odločiti, katero od dveh ali več različnih navedb bo upošteval in kaj bo dokumentiral kot vir. Ker imajo samo zapisi v matičnih knjigah zakonsko veljavo, jim pripisujemo tudi največjo zanesljivost. Rodoslovec, ki si prizadeva za čim večjo zanesljivost, bo torej za vsak rodoslovni dogodek iskal potrditev v matični knjigi. Je v takem primeru res potrebno za vpis rojstva, poroke in smrti navajati, da je vpis posnet npr. po zapisu v knjigi rojstev za župnijo Dobrova pri Ljubljani in zraven morda zapisati še oznako knjige in celo stran ali zaporedno številko vpisa? Še zlasti, kadar imamo za isto osebo vpisane tudi podatke o krstu. Najdejo se celo raziskovalci, ki za vsak dogodek hranijo fotografski posnetek strani iz matične knjige. Taka skrbnost in take opombe se mi zdijo odvečne, da ne omenjam stroškov in obvladljivosti tako dokumentiranih virov. Večina meni znanih rodoslovcev vpisovanje matične knjige kot vira opušča, saj je izvor največkrat razviden iz kakovosti zapisa.

Evidentiranje virov je dolgoročno smiselno samo za tiste primere, kadar smo uporabili sekundarni arhivski vir. Zapisovanje izpovedi pričevalcev zna s časom ohraniti svojo povednost samo sestavljalcu rodovnika, ki je pričevalca poznal. Vsi drugi kasnejši uporabniki istega rodovnika si z virom kot je npr. 'podatek posredovala teta Lojzka' ali 'izpoved Franca Lotriča iz Studena' ne bodo mogli pomagati. Take opombe za vire sicer dajejo vtis velike vestnosti raziskovalca, vsakemu pa prepuščam sodbo o razmerju med 'stroški in koristjo' takega početja, pa nočem nikogar odvrnati od vestnega zapisovanja virov.

Posebna situacija nastopi ob izmenjavi podatkov med

dvema rodoslovcema, katerih področja raziskovanja se prekrivata. Drug od drugega prepisujeta podatke. Bosta prepisovala tudi vire, ki so razumljivi samo avtorju? Kdor je kaj takega že poskusil, bo verjetno soglašal, da so skrbne evidence virov prej balast kot korist. Kaj pa, če smo podatke dobili še od tretjega avtorja in se njegovi razlikujejo? Situacijo lahko privedemo do absurda, ki niti ni tako redek. Isti dogodek je celo v matičnih knjigah včasih različno evidentiran, pa s tem ne mislim samo na silno pogosto pojavljanje različnih zapisov imen, priimkov, krajev, starosti ob poroki in smrti, ki se ne ujema npr. z datumom rojstva. Celó isti župnik je isto osebo v različnih zapisih vpisoval različno. Če za primer omenim, da se je rodila Agnes, umrla pa Neža, sem dal enega najbolj preprostih primerov različnega zapisovanja iste osebe, ki so prej pravilo kot izjema. Zato sem na strani tistih, ki zapisujejo današnjo prevladujočo obliko. Npr. Franc Bernik namesto Franziscus, Franz, Fran, Franjo, Frančišek ... in Bernigg, Berdnig, Wernigk, ... Posebnosti, zlasti zanimivejše, si je vredno zapomniti v opombah.

Ob pogovoru o kodeksu se lahko na kratko ustavimo še pri lastnini. Podatki, ki jih vpisujemo, niso naši. Noben podatek ni naš! Res smo za raziskovanje lahko porabili izredno veliko časa in imeli nemajhne stroške. Lahko so nam nadvse dragoceni, vseeno niso naši. Lahko jih sicer nikomur ne damo, prodati jih pa tudi ne bomo mogli. Če jih posredujemo, so vsakomur poljubno razpoložljivi. Lahko sicer računamo na recipročnost prejemnikov. Dajalec bi lahko sicer pogojeval izročanje svojih podatkov, vendar bo težko našel prejemnika, ki bo pripravljen robo sprejemati pod bolj ali manj zavezujočimi pogoji. Sam zase lahko rečem, da ne želim sprejeti nobenega podatka, ki bi ga ne smel pokazati komu drugemu.

Vprašanje avtorstva bi lahko nastopilo ob objavi. Takrat se spodobi navesti morebitnega drugega raziskovalca, od katerega smo morda dobili del podatkov, vendar največkrat ni mogoče natančno ugotoviti, kaj je kdo prispeval k skupnemu rezultatu. Tu spet ne želim navajati k popolnemu ignoriranju originalnega raziskovalca, opozarjam samo na dejstvo, da utegne ta skrb postati težko uresničljiva ali celo neuresničljiva.

Še bolj bi postalo avtorstvo občutljivo, kadar gre za naročene in plačane raziskave. Vendar tudi tu ne bi smelo priti do zapletov, če bi vsi najeti raziskovalci zaračunavali samo tisto, kar je bilo opravljeno zaradi naročila in ne tisto, kar bi se morda znašlo v lastnem ali v že raziskanih in objavljenih rodovnikih kolegov. Sam sem že delal raziskave po naročilu in za plačilo. Nekajkrat se je zgodilo, da sem z nekajurno raziskavo ugotovil zvezo z že evidentiranimi družinami. Namesto raziskanih nekaj deset oseb, je naročnik dobil za povrh še vse tisto sorodstvo, ki je že bilo evidentirano. Tega pa je bilo lahko celo nekaj tisoč oseb.

Etičnost profesionalnega dela vsebuje tudi napotitev naročnika na rodoslovca, za katerega vemo, da je iskano področje že raziskoval in ga mnogo bolje pozna.

Matični podatki ponavadi ne zadostujejo

Martin Prašnički

Uvod

Sestavljaavec družinskega drevesa se bo prej ali slej srečal s težavo, zaradi katere ne bo mogel uresničiti svojih ciljev. Vzroki so lahko mnogoteri, ponavadi pa gre za pomanjkanje podatkov v matičnih knjigah. Kdo med nami še ni naletel na primere, ko v matični knjigi ni bilo vpisov za več tednov, mesecev ali celo let! Tak pojav ni nedolžen, saj nas lahko pripelje do sklepa, da dogodka v določenem obdobju ni bilo, čeprav je morda bil. Podobno se dogaja s poškodovanimi knjigami, iz katerih so izginili listi, nekatere knjige pa so zaradi slabega stanja celo pod zaporo uporabe. Tudi z vpisnimi napakami se raziskovalci redno srečujemo. Tako vemo za vpise napačnih imen novorojencev ali njihovih staršev; našel sem pa tudi primere, da sta ob poroki zamenjani imeni očeta in njegovega sina, pa tudi, da novorojeni otrok nima vpisanega imena, čeprav je bil krščen vpricho botra in babice. O zanesljivosti podane starosti ob porokah in smrti skoraj ne gre izgubljeni besedi.

Če se pomanjkljivosti podatkov v matičnih knjigah zavedamo, si lahko pomagamo z viri, ki nam poleg rodovnika nudijo tudi gradivo za pisanje družinske zgodovine. Prav zgodovina rodovin in družin je pri nas dokaj zanemarjena, kar se po moje pozna po zavesti posameznikov in naroda.

V prispevku pišem o izkušnjah, ki sem si jih pridobil z uporabo zemljiške knjige in njenih spremljajočih listin. Osrednji kraj raziskovanja so Cirkulane v vzhodnem delu Haloz, ki so bile do nedavnega razmeroma zaprt geografski in demografski prostor. Pojav visoke pogostnosti določenih priimkov mi je oteževal identifikacijo oseb, če sem uporabljal samo matične podatke, z dodatnimi informacijami iz zemljiške knjige pa se je dal problem rešiti ali vsaj bistveno zožiti.¹

Geografske in demografske značilnosti kraja

Raziskava poteka torej v Halozah, ki so bile stoletja dokaj osamljen geografski prostor. Krajevna skupnost Cirkulane se z manjšimi odstopanji ujema z župnijo svete Barbare v Halozah in s cirkulanskim osnovnošolskim okolišem. V tej skupnosti je združenih 13 naselij, ki skupaj zavzemajo okrog 2800 hektarjev zemeljske površine in so imela po štetju leta 2002 skupaj 2078 prebivalcev². Ker se rodoslovne raziskave dogajajo tudi za čase pred dvesto in več leti, navedimo še, da je bilo ob prvem znanem in dokumentiranem popisu prebivalstva leta 1850 tu naštetih 2643 duš. Najvišje število prebivalstva beleži popis leta 1948, ko je bilo registriranih 3438 prebivalcev³. Rezultati morebitnih popisov prebivalstva pred letom 1850 niso znani.

Naselja Cirkulan so na severu ločena od Ptujkega polja z reko Dravo, na jugu pa poteka narodnostna in administrativna ali državna meja s Hrvaško. Tu je stoletja potekala meja med avstrijskimi in ogrskimi deželami, ki nikoli ni bila sporna. Okoliš meji na vzhodni strani na občino Zavrč, na zahodni pa na krajevno skupnost Leskovec.

Cirkulanski okoliš je spadal v pristojnost borske posvetne gosposčine, ki je bila skozi stoletja bolj znana pod izvirnim nemškimi imenom gradu Ankenstein. Grad so nekaj časa posedovali Madžari, ki so mu tudi dali ime Borl (Borlin). V letih 1674 do 1801 je na gradu gospodovala grofovska rodovina Sauerjev, katere člani so se vpisali v zgodovino kraja: gradili in obnavljali so cerkve, na gradu so odprli lokalno bolnišnico⁴, izdatno pa so tudi pomagali pri razvoju šole pri sv. Barbari. Učitelj je bil nameščen že sredi 18. stoletja, dvorazredno trivialko pa so ustanovili okrog leta 1780⁵. Tako je imel barbarški oziroma cirkulanski okoliš od tega, da leži grad Borl na njegovem področju, nedvomno pomembne koristi.

Borski gospodje so posedovali hribovje završkega, cirkulanskega in večji del leskovškega okoliša, njihova posest pa se je razprostirala tja do Podlehnik ter po prekodravskih poljih. Barbarško cirkulanski okoliš je spadal pod samostojen urad z imenom Bela ali Wölla. Zaradi naravnih danosti so prav barbarški vinogradniki prispevali v borske grajske kleti kar dve tretjini predpisanih dajatev. Žitnico so oskrbovali prekodravski Polanci.

V haloškem delu borske gosposčine ni bilo nikoli prav velikih, še manj bogatih kmetov; gričevnati in ilovnati svet že od nekdaj ni omogočal lahke obdelave, prav tako pa sestava obdelovalne zemlje ni konkurenčna s tisto preko Drave. Haložane so reševale vinske gorice, ki še danes krasijo hribovska slemena. Med njimi so v verigah razmeščene skromne kočarske in viničarske hišice, katerih prebivalci so si v preteklosti z dninarskim delom pri grabarskih kmetih zagotavljali svoj obstoj.

Haloški ljudje so se tudi težka odpravljali od doma v svet. Ko analiziramo njihove poroke v 18. in 19. stoletju, težko najdemo zakonske zveze z zakonci preko Drave in hrvaške meje. Nekaj jih je ob mejah s sosednjima župnijama Zavrč in Leskovec, a tudi teh je bistveno manj, kot bi pričakovali. Šele prva svetovna vojna odpre poti navzven, največji premiki pa se dogajajo po drugi svetovni vojni. Takrat ni šlo več za ugodne ženitne priložnosti, ampak so se ljudje trumoma podajali na delo v industriji in praviloma poganjali korenine v zanemarjenih četrtih ali blokarskih naseljih industrijskih mest. Razumljivo je, da povratnega procesa skoraj ne beležimo, saj v Halozah ni bilo industrije, ne rudnikov, turizem pa se kljub lepotam kraja še do danes ni mogel uveljaviti.

Govorimo torej o zaprtem okolišu, na katerega zunanji svet ni imel zelo velikega vpliva. To dejstvo lahko opazujemo tudi na priimkih, ki so stari po več sto let in so se le redki novi pojavili v zadnjih petdesetih letih. Nekaj jih je

izginilo zaradi izumrtja, med obstoječimi pa je prisotna visoka pogostnost določenih priimkov. Za večjo predstavnost so v razpredelnici podani najštevilnejši in nekateri značilni priimki v župniji sv. Barbare za obdobje 1731-1885 z vidika rojenih otrok. Upoštevani so petletni intervali vsakih petdeset let. Po rojstvih v časovnih intervalih lahko spremljamo gibanje števila rojstev, po skupnem številu pa pogostnost priimkov rojenih otrok v vseh izbranih intervalih. Izkaže se, da je bilo v tem času rojenih največ Kolednikov (85), potem Vidovičev (72), Štumbergerjev (71), Emeršičev (68), Petrovičev (66), Krajncev (61), Arnečičev (56), Kokolov (54), Žuranov (50), Rakušev (48) in tako dalje. Padanje rojstev opazimo pri Bezjakih, Bratuških, Karih, Katarških, Klincih, Kolednikih, Kristovičih, Žuranih. Trije priimki izmed prikazanih v tabeli so do danes izginili, enako se je zgodilo s priimki, ki niso v tabeli, ker niso bili zelo pogosti, in jih danes tudi ni več, kot so: Dainerič, Hriberšek, Firšt, Forko, Habjanič, Još(t), Juteršek, Muster, Polanec, Rihtarič, Stermšek, Strohmayr, Šterleker, Vreznik, Weissbacher.

PRIIMEK	1731 -1735	1781 -1785	1831 -1835	1881 -1885	Skupaj
Arnečič	16	14	15	11	56
Belšak	6	10	8	6	30
Bezjak*	13	13	11	4	41
Bratušek	20	10	9	8	47
Brelek	2	8	3	5	18
Emeršič	14	14	24	16	68
Fajfar*	9	7	8	5	29
Jurjec*	6	7	16	15	44
Karo	3	3	6	1	13
Kataršek	6	3	1	0	10
Kelc*	9	8	6	15	38
Klajderič	-	2	15	5	22
Klinc	18	4	6	3	31
Kokol	20	7	11	16	54
Kolednik*	31	22	18	14	85
Korenjak*	4	2	4	7	17
Krajnc	6	22	12	21	61
Kristovič*	9	9	8	3	29
Majcenovič*	4	5	8	9	26
Milošič	11	5	7	11	34
Petrovič	10	19	18	19	66
Podhostnik	4	4	3	7	18
Rakuš	6	13	13	10	42
Štumberger*	10	27	16	18	71
Tetičkovič	1	4	3	4	12
Vidovič	19	11	20	22	72
Žula	5	2	1	10	15
Žuran*	20	12	8	10	50

Zvezdica pomeni, da je bil priimek zapisan v dokumentih borlskega urada Bela že leta 1542⁶, vendar ne na

podlagi rojenih otrok, temveč po cenilnem zapisniku imetja podložnikov. Iz priimkov v letih 1542 in po letu 1731 lahko sklepamo, da se je v vmesnem času nekaj ljudi v kraj priselilo. Med njimi so Krajnci, Petroviči, Milošiči, Kokoli, Vidoviči in tako dalje. Preglednica seveda ne pove ničesar o tem, koliko rodovin ali družin je (bilo) med seboj krvno povezanih. Domačini danes v večini primerov porečejo, da je isti priimek dveh sosedov naključje in ne sorodstvo, kar pa lahko pripišemo le slabemu poznavanju razvoja posameznih rodovin.

Zakaj bi rodoslovca motil pogost priimek in spremembe imen krajev?

Kakor se morda komu zdi, da je visoko število ljudi z istim priimkom v nekem kraju prednost, češ da bo zato najbrž manj družin in se preglednost nad njimi poveča, izkušnje kažejo, da temu ni tako. Omenili smo že, da je nastala velika koncentracija priimkov zaradi zaprtosti določenega bivanjskega prostora. Tako se v veliko primerih med seboj niso poročali le ljudje z istim priimkom, ampak tudi sorodniki v tretjem ali celo v drugem kolenu. Ker so bila v družinski tradiciji vkoreninjena tudi stalna krstna imena, se je v soseščini razvilo več družin, ki tujcu ali nepoznavalcu razmer niso bile in še danes niso prepoznavne. Domačini so gotovo imeli svoje parametre razlikovanja, kot na primer domača imena po prednikih, a sosedje niso vodili uradnih knjig in niso mogli vplivati na točnost dokumentarnih podatkov. Pred sto in več leti ni bilo osebnih dokumentov in večina ljudi na podeželju ni pomnila svojih osebnih podatkov. Nekateri so lahko uradnikom in župniku sporočali nepopolne ali napačne podatke. Hišne številke, ki bi lahko do določene mere pomagale pri prepoznavanju oseb določene družine, so pričeli vpisovati v matične knjige pri sv. Barbari v Halozah ob koncu leta 1770. A precej časa je minilo, da so se na njih navadili stanovalci in uradniki. Koliko primerov je, da tudi po tem času ni zapisana hišna številka in kraj dogodka! Za čas pred uvedbo hišnih števil je bilo glede tega še slabše, kajti v rabi so bila imena naselij in sosesk, pa tudi ledinska imena, ki so se z novimi zaokrožitvami naselij in številčenjem hiš potem izgubila. Zemljiško posestne reforme sredi 18. stoletja so zahtevale večjo preglednost nad imetjem in ljudmi, zato so se postopoma oblikovale večje »občine«, ki jih je dokončno opredelil kataster cesarja Franca v letih 1824/25. Odtlej so ostale nove katastrske občine domala nespremenjene do danes. Imena večine sosesk so zatonila v pozabo in malokdo danes ve, kaj se skriva za imeni, ki so jih sredi 18. stoletja kovali župniki za rabo v cerkvenih knjigah, kot na primer:

Magno Monte = Grossberg = Veliki vrh

Inter Piscinas = Zwischen Teuchten = Medribnik

Magno Paradizo = Gross Paradeis = Veliki Paradž

Tisti čas so se izgubila tudi imena nekaterih sosesk, ki so v matičnih knjigah za 18. stoletje še v rabi, na primer Zeletina, Gosetnica, Vajdovci, Gnilno, Seriani, Terdentinci⁷. Ledinska imena so bila zadnjič v uradni rabi v jožefinskem katastru, franciscejski kataster pa jih je uporabil za zvezo z novimi katastrskimi občinami; na koncu seznama zemljiških lastnikov določene katastrske občine so pripisana nekdanja imena sosesk, ki so bile vključene v nove katastrske občine. Za primer navedimo dve katastrski občini in stara imena njunih področij, iz katerih sta nastali:

K. O. Medribnik je bil sestavljen iz območij z imeni: : Beim Ziegelstadl, Hum, Ogischowitz, Wellscheg Wald in Gniunu.

K. O. Paradiž: erste Ried, Pestique, Meist Posniza in Klein Paradeis.

V drugi polovici 18. stoletja, kot lahko vidimo tudi v matičnih knjigah, so si zelo prizadevali, da bi slovenskim imenom, priimkom in krajem dali nemško obliko. Takrat so Janži postajali Johanni, Videci Veiti, Gere so postale Gertraude, Neže pa Agnese itd. Enako so skoraj dosledno pričeli slovenske priimke Bratushek, Belshak, Besiak, Breznik, Brlek... pisati kot Wratuschegg, Wellschek, Wessiak, Wressnigg, Werlek... Tovrstne spremembe seveda povzročajo največ težav iskalcem, ki vzrokov spremembe ne poznajo in celo menijo, da gre za druge ljudi in kraje. Še najslabše jo odnesejo tisti rodoslovci, ki drvijsko skozi abecedne indekse matičnih knjig in ne upoštevajo različnih možnih transkripcij priimkov.

Tako je iz matičnih knjig z nepopolnimi, včasih neznanimi imeni krajev in brez hišnih števil, pogosto pa tudi z napačno vpisanimi podatki na primer potrebno nedvoumno opredeliti, kdo je danes naslednik katerega od štirih Jožefov Kokolov, ki so kot družinski očetje pomrli v letih 1789, 1790, 1793 in 1794. Dva med njimi umreta v Pohorju, dva v Paradižu. Dva od njih sta imela ženi po imenu Marija, ostali dve sta bili Ani. Ne poznamo ne njihovih in ne rojstnih hiš njihovih otrok. Vemo pa, da so se tisti čas Kokoli rojevali še v najmanj treh naseljih te župnije. V času zemljiške reforme je bilo preseljevanje ljudi znotraj župnije in področja borlske gosposčine kar živahno. Okrog 1771 namreč beležimo val odkupov kmetij, ki so jih pred tem imeli podložniki v najemu. Mnoge družine so se morale zaradi tega seliti. Kdo ve, če med njimi ni bil tudi kateri od omenjenih Kokolov?

Naslednji primer je prav tako poln priimka Kolednik. Kateri od Mihaelov Kolednikov, ki so prebivali ob koncu 18. stoletja v kraju Paradiž na hišnih številkah 32 (Brki), 42 (Mišaki), 44 (Petruši) in 46 (Ržaki) pripadajo otroci, kadar zapisovalec ob dogodku ne vpiše materinega imena in hišne številke njihovega rojstva? Kolikor toliko večji rodoslovci vedo, da do začetka 19. stoletja v matične knjige rojstev praviloma niso vpisovali rojstnega priimka

novorojenčkove matere. Podobno ob poroki niso vpisovali podatkov o starših mladoporočencev. Če so pozabili vpisati tudi hišno številko in kraj dogodka, je problem še toliko večji, zakaj lučaj daleč na sosednjih bregovih v Pohorju, na Mejah, v Gruškovcu in pa v medribniški grabi živijo tisti čas tudi neki drugi Koledniki, med katerimi je celo nekaj Mihaelov. V takšnih okoliščinah seveda ni težko najti osebe z določenim priimkom in imenom, težje se je izogniti tveganju, da jo bomo pripisali napačni družini. So »nezmotljivi raziskovalci«, ki v tem ne vidijo problema in na hitro zaprejo krog, za druge pa bi bila napaka neodpustljiva.

Poučen je primer referenta na matičnem uradu Borl (Ankenstein), tamkajšnjega domačina in poznavalca kraja, ki je v času nemške okupacije po naročilu in za uradne potrebe izdeloval rodovnike⁸. Kot vemo, so morali naši ljudje na Štajerskem, ki so iskali državno službo, najprej dokazati, da niso Židje, Cigani ali kaj podobnega. Referent je tako dobil naročilo za rodovnik nekega Bratuška. Da Bratuškov v Cirkulanah ni malo, smo že ugotovili. Bolj ko gremo v času nazaj, več jih je bilo. Ob tem dejstvu se je spotaknil tudi matičarski referent, ko je spregledal pasti pogostnega priimka. Svojci so mu menda povedali, da njihove korenine poganjajo iz naselja Slatina. »Drevesničar« je v matični knjigi iskal in našel Jakoba Bratuška, rojenega leta 1775 v Slatini 10 očetu Juriju in materi Elizabeti. Ni se prepričal, če je Jakob edini s tem imenom in priimkom, ker to ne bi bilo ravno zabavno, saj knjiga nima indeksa. Če bi bil listal sem in tja, bi našel, da se je leto pozneje rodil v Gruškovcu še en Jakob Bratušek, katerega očetu je bilo tudi ime Jurij (ironija), materi pa Helena. A tudi ta Jakob ne bi bil dokončen, kajti 24. julija 1777 je v Slatini 26 privekal na svet še tretji Jakob Bratušek, ki je sin Mihaela in žene Gere. Šele ko bi imel podatke o treh Jakobih, bi izvedel selekcijo, kar pa mu, kot smo že rekli, ni bilo potrebno, ker se je odločil za prvega, ki ga je našel. *Ahnenpass* je sicer uradno požigosan in je veljal, v njem pa se skriva napaka, ki je posledica nedoslednosti in prehitrega sklepanja. Referent ni računal s tem, da bo kdo še kdaj obravnaval ta primer in se »obešal na malenkosti«.

Primer je bil dokazljiv izključno s podatki iz matičnih knjig in z nekoliko poznavanja lokalnih posebnosti kraja.

Ne bo odveč, če opozorim tudi na naslednji primer, ki najbrž ni osamljen in je značilen za kraje s pogostimi priimki. Kdor bo raziskoval katero od družin Štumberger, ki je eden najbolj pogostih priimkov v cirkulanski krajevni skupnosti, bo morda opazil naslednje: med 16. in 31. januarjem leta 1785 so se rodili kar štirje Blaži (Blasiusi) Štumberger, vsak v svojem naselju. Ni torej strahu, da Blaža ne bi našli, vprašanje je, katerega smo želeli najti...

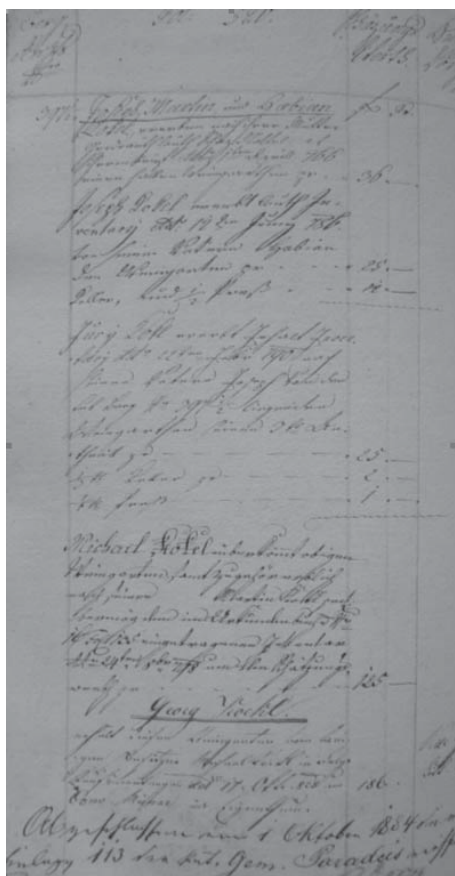
Pomagajmo si z zemljiško knjigo in listinami!

Kadar nas zaustavijo napake ali pomanjkanje matičnih podatkov, moramo stopiti korak nazaj in poiskati drugo pot proti cilju. Oblasti so vendar vodile tudi knjige tlačanskih obvez in premoženja. Urbarji so marsikomu v veliko pomoč, ponekod pa niso ohranjeni. V 18. stoletju so s cesarskega dvora uvajali in utrjevali nadzor nad gospodarskimi in ljudskimi potenciali, kar se je odražalo v popisih premoženja in prebivalstva. Za rodoslovca je lahko zemljiška knjiga s pripadajočimi listinami izreden dopolnilen vir podatkov, če mu jih uspe povezati z določenimi osebami in družinami.

Izkušnje z zemljiško knjigo borlske gosposčine⁹

Zemljiško posest pod gosposčino na Borlu so vodili za tri kategorije:

- *kmetije ali hube*, ki so bile gospodarstva z nekaj orolov njiv, travnikov in pašnikov, kosom gozda in skoraj obvezno vinsko gorico, ki se je držala skupaj s kmeč-

Slika 1:

Izgled prve strani stare zemljiške knjige, v katero so leta 1766 vpisali kot prve lastnike gornine št. 397 1/2 brate Jožefa, Martina in Habjana Kokola. Ob spodnjem robu vidimo zaznamek nove vložne številke 113 k. o. Pohorje, ki je bila tej gornini dodeljena leta 1884.

kim gospodarstvom; za prepoznavanje kmetij so uporabljali urbarske številke, redkeje davčne številke. Opis kmečkega gospodarstva v uradnih listinah je bil kratek in nikakor ne omogoča vpogleda v podrobnosti. V datiranih kupnih pismih je bilo zapisano samo naslednje: prodajalec, kupec, velikost, vrsta in številka grunta, ki je predmet prodaje in nakupa, cena, navedba sedeža urada, kjer je imel urad svoj sedež ter podpisi pisarjev, prodajalca in kupca. Ob prvem vpisu v zemljiško knjigo so na primer opisali grunt na naslednji način: Davčni ali hubni grunt, ki obsega 4 njive, 3 travnike, 1 gozd, 1 goščavo in kmečko vinsko gorico s podano številko brega, na katerem se nahaja. Vpisana cena se ujema s tisto, ki je navedena v kupnem pismu. Kot zveza med kupnim pismom in vpisom v zemljiško knjigo je datum nakupa¹⁰, za iskanje v listinah pa tudi priimek in ime kupca.

- *gornine* so manjša kmečka gospodarstva po haloških bregovih, ki so praviloma obsegala vinograd, kos njive, košenico, bivalno hišo z vinsko kletjo in delež na vinski preši; sistem označevanja - številčenja gornin je bil ločen od tistega za kmetije. Gornine so glede dajatev podlegle tako imenovanemu gorskemu pravu, zemljiško knjigo za njih pa so vodili ločeno od kmetij, vendar po enakem načelu
- *dominikalno posest*, ki je bila v lasti borlske gospode in ni bila ne kmečka, ne gorninska. Praviloma so to bili večji gozdovi (kot je na primer znani Beošak) in travniki, med njimi tudi ribniki. Značilnost posesti je, da navadno ni bila poseljena, torej na njej ni bilo stanovanjskih objektov. Tudi dominikalna posest je imela lasten sistem številčenja zemljišč.

Ob delitvah posesti so za izločene dele uporabljali osnovno številko kmetije ali gornine, ki so ji dodajali indekse 1/2, 1/4, 3/4 itd, kakor je to ob delitvi parcel v navadi še danes.

Vse spremembe lastništva so nato kronološko vnašali v zemljiško knjigo, pri čemer se je spreminjala tudi vrednost, izražena s ceno. Žal ni vedno jasno, kdaj se je na kmetiji ali gornini pojavila hiša; včasih so jo vpisali ob drugem ali tretjem prenosu, drugič pa sploh ne.

Tipski podatki v zemljiški knjigi so torej:

- številka za prepoznavanje (urbarska, gorninska, dominikalna, številka zemljiško knjižnega vložka)
- ime katastrske občine in pristojno sodišče
- opis premoženja, na primer vrsta kmetije z naštetimi parcelami na posesti
- zaporedni vnosi podatkov o lastnikih
- bremena (hipoteke)

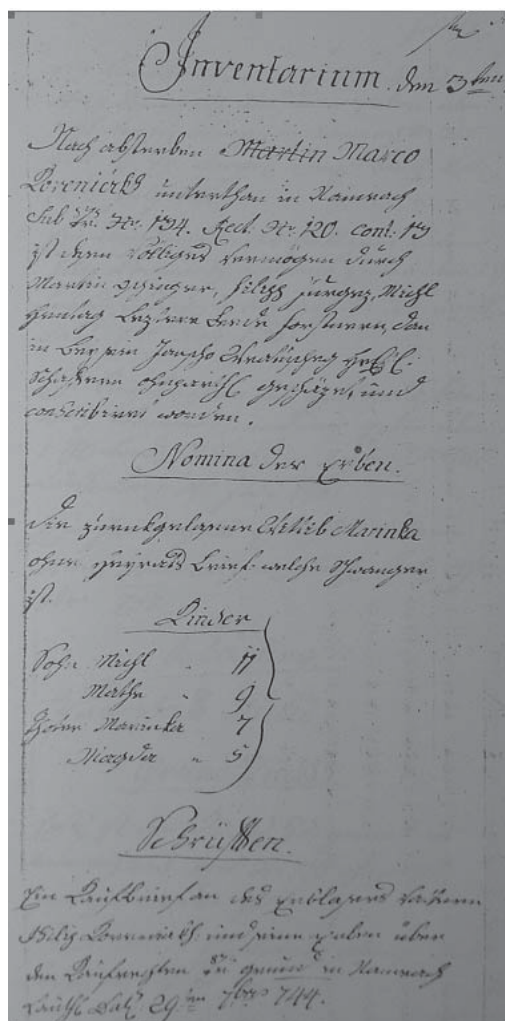
Če so torej naši predniki imeli nepremično premoženje, so kot lastniki gotovo vpisani v katero od zemljiških knjig. Vprašanje seveda je, kako jih najti. Za izhodišče bo potrebno poznati številko danes veljavnega zemljiško knjiž-

poznali pravila, po katerih je tekel postopek za vpis kupljenega ali dedovanega premoženja. Zelo veliko prvih vpisov lastništva v staro zemljiško knjigo je bilo datirano na leto 1771, ko so kmetje odkupovali od zemljiške gospode prej zakupljeno zemljo. V tem primeru sklica na kak kupoprodajni dokument ni bilo.

Tekoče so v zemljiško knjigo vpisovali tudi dolgove, ki so bremenili obravnavano posest. Vpisi in izbrisi dolgov (intabulacija/ekstabulacija) vsebujejo podatke, ki rodoslovcu lahko koristijo, saj se nanašajo na bližnje sorodnike. Vpisana vrednost prenesenega premoženja in dolgovi ob prenosu lastništva zgovorno govorijo o socialnem stanju nekega posameznika in družine.

Primer Inventure (Inventarium) po umrlem Marku Korenjaku z Mej (kraj ob meji s Hrvaško) na sliki 4, ki sem ga izbral za ponazoritev, nam nazorno postreže s podatki, ki so za rodoslovca gotovo zanimivi in koristni. Po vrsti odkrivamo naslednje:

- datum sestavljanja inventure (na tem posnetku porezan, sicer pa je 3. september 1773). Inventura je običajno sledila v nekaj dneh do nekaj tednih po zapust-

Slika 4:

Primer »Inventure« po umrlem Marku Korenjaku, prva stran

nikovi smrti, zato iz nje lahko ugotovimo približno leto Markove smrti.

- kraj bivanja (Nameach = danes Meje), ustanovno številko kmetije (134), rektificirano urbarsko številko kmetije (120), hišno številko (13)
- imena in priimke lokalnih premoženjskih cenilcev in prič
- imena dedičev: vdova Marinka, otroci in njihova starost (Miha, Matej, Marinka in Magda)
- listine, kako si je zapustnik premoženje pridobil: kmetijo je Marko kupil sam leta 1744, njegov oče Filip pa naslednje gornine: št. 315 in št. 317 leta 1746, št. 316 pa leta 1736. Listine o nakupih žal niso ohranjene
- med listinami navajajo tudi inventuro po Markovem očetu Filipu Korenjaku iz leta 1757, kar nam odkrije tudi (približno) letnico Filipove smrti.

Od ocenjene vrednosti nepremičnega premoženja v višini 402 goldinarja so odštevali dolgove, med upniki pa najdemo zapustnikova brata Martina in Janžo ter sestro Marinko. Za skrbnico Markovih mladoletnih otrok – *gerihinjo* – je postavljena njihova mati Marinka.

V gornji inventuri pridobimo kar nekaj podatkov, ki potrjujejo identiteto zapustnika Marka Korenjaka in njegovih otrok v primerjavo z matičnimi podatki; poleg tega si pridobimo nove podatke o Markovem očetu ter dveh njegovih bratih in eni sestri. Izvemo tudi za približno letnico smrti Markovega očeta Filipa in kar štiri številke zemljiških posesti, ki jih je premogel rajni Marko Korenjak.

O gornini št. 317 bomo v tem sestavku še nekaj slišali v nadaljnjih vrsticah.

Še nekaj izkušenj z zemljiško knjigo

Rodbina Petrovič

Čeprav sem se na začetku članka skliceval na priimke, ki so v kakšni matični knjigi raziskovalcu povzročajo sive lase, ker je razlikovanje pripadnosti določeni rodbinski veji težavno, pa lahko kaj rečem tudi o težavah s priimki mojih prednikov. Po materi sem Petrovič. V matičnih knjigah sem brez posebnih težav prišel do mojega pra-pradede Vida Petroviča, ki se je leta 1792 poročil na Mejah 16 z Marijo Korenjak. Videc je bil vpisan kot 30 letni samec, Marija pa kot dvakratna vdova, stara več kot petdeset let. Ker v knjigi porok takrat staršev mladoporočencev še niso vpisovali, v rojstni knjigi za župnijo sv. Barbare v Halozah pa ob izračunanem času (okrog 1762) ni bil rojen noben Vid Petrovič, se je napredovanje raziskave zaustavilo. Šele odkrivanje listin borlske gosposčine, ki so hranjene v Zgodovinskem arhivu na Ptujju, so dale rezultat: v njih sem namreč odkril predženitno pismo (Heyrathsbrief), ki sta ga sklenila Videc Petrovič, sin podložnika iz Repišč in Marija, vdova po Janžu Korenjaku

na Mejah...V tem pismo je bil seveda najpomembnejši podatek, da bo Videc prinesel v zakon gotovinsko dediščino po očetu Tomažu, žena pa gorninsko posestvo na Mejah pod številko 317. Tako se izkaže, da je bil Videc Petrovič rojen v oddaljeni sosednji leskovški fari, kamor kraj Repišče sodi in da sem ga torej v knjigah pri sv. Barbari zaman iskal pa da je nevesta prinesla v zakon prav tisto gornino, ki jo je pred skoraj dvajsetimi leti zapustil že omenjani Marko Korenjak. To pa še ne pomeni, da je bila Marija Markova nekdanja žena, ampak je bila žena njegovega brata Janža. Marko je svojemu bratu Janžu dolgoval nekaj denarja; tako si je Janža za povračilo dolga najbrž vzel gornino št. 317. Ker z ženo Marinko nista imela otrok, je premoženje po njegovi smrti dobila vdova, z njo pa ga je potem priženil Videc Petrovič. Marinka je po treh letih zakona s Petrovičem umrla, tako da je v skladu z definicijo v predženitnem pismu vdovcu Videcu ostala gornina št. 317. Mlad vdovec se je nato poročil z mladenko sebi primernih let Marijo Žula ter z njo zasnoval družino in zagotovil potomstvo.

Podatek v Vidovem predženitnem pismu o očetu Tomažu in kraju njegovega bivanja je tudi omogočil, da sem naše družinsko drevo razširil tri generacije nazaj v preteklost.

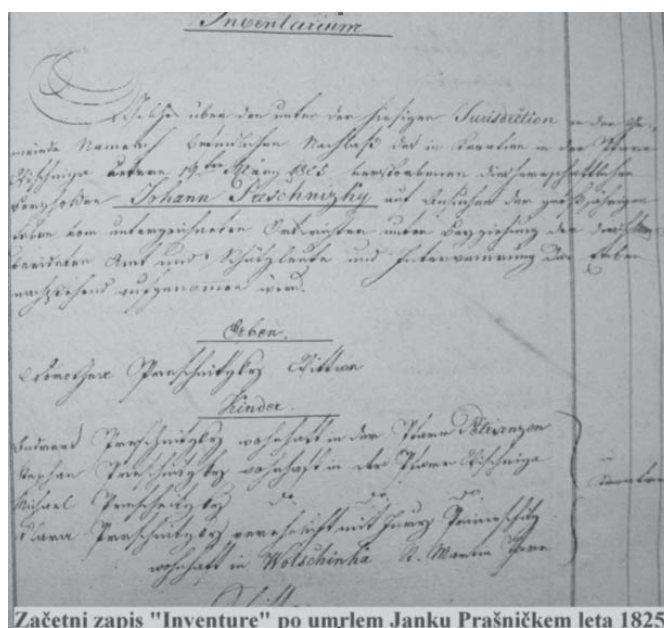
Rodbina Prašnički

Kot smo že omenili, leži fara sv. Barbare v Halozah stisnjena med reko Dravo in mejo s Hrvaško, moj rojstni kraj Medribnik pa sega do meje same. V takšnih okoliščinah je seveda prihajalo do mešanih zakonov. Tudi moj ded Florjan je prišel leta 1851 po svojo ženo na Štajersko, tu kupil kmetijo in si na njej na novo postavil stanovanjske in gospodarske objekte. Njegovi predniki so se bili v obmejni kraj Zlogonje v župnijo Višnica na Hrvaškem priselili s Poljske ali Slovaške že precej pred letom 1700.

Tako se je del mojega raziskovanja selil v arhive Republike Hrvaške, del na Slovaško, Poljska pa morda še pride na vrsto. Toda problemi so podobni in metode kombiniranja matičnih podatkov s tistimi iz zemljiške knjige se obnesejo tudi na Hrvaškem.

Eden od prednikov iz hiše, iz katere izhaja moj praded Florjan, je bil Janko Prašnički. Z ženo Dorotejo sta proti koncu 18. stoletja pridno rojevala otroke. Nenadoma se v matičnih knjigah pojavi v tem okolišu novo ime matere Jankovih otrok, Katarina. Se je Janko poročil drugič? V knjigi umrlih ni podatka o Dorotejini smrti, pa tudi ne o Jankovi novi poroki. Ali gre za pomanjkljivost knjig ali za kaj drugega? In res na sosednjem bregu medtem odraste Jankov soimenjak po imenu in priimku. Podatka o njegovi poroki ni, ker je bila njegova žena rojena v sosednji župniji, zato je bila poroka vpisana tudi tam. Vsekakor župnik v matične knjige ob rojstvu tukajšnjih otrok ni dosledno vpisoval hišnih števil, ker pa sta bila oba Janka iz kraja Zlogonje, tudi navedba kraja samega ne bi bila v posebno pomoč. Rešitev se je zopet nakazala ob pomoči

premoženjskih zapisov v zemljiški knjigi. Naš Janko Prašnički je leta 1795 kupil od Matije Tetičkoviča gornino št. 309 1/2 na Mejah, za kar obstoji listina v arhivu na Ptujju. Za Janka vemo iz matične knjige, da je umrl leta 1825. Z istim letom pa je datiran tudi *Inventarium*, ki so ga naredili za prej omenjeno gornino št. 309 1/2 - slika 5. V njem identificiramo pokojnega Janka in njegovo vdovo Dorotejo, ki torej ni bila umrla, preden se je kot mati otrok Janka Prašničkega pojavila neka Katarina. Očitno je tako šlo za dve osebi z istim imenom in priimkom iz istega naselja v istem času. Omenjena *inventura* razkrije tudi Jankove otroke-dediče na gornini na Mejah, ki so bili: Andrej, Štefan, Mihael in Klara.

Začetni zapis "Inventura" po umrlem Janku Prašničkem leta 1825

Slika 5:

Inventura po Janku Prašničkem iz leta 1825 ob otrocih - dedičih je pripisan kraj, kjer so tisti čas prebivali...

Prikazana inventura pa vsebuje še dodatne pomembne informacije, namreč, da je najstarejši Jankov sin v času očetove smrti živel v župniji Petrijanec. Vsakemu rodoslovcu se kdaj kakšen otrok preprosto izgubi. Bil je rojen, a ga pozneje ni med poročenimi in umrlimi v knjigah rojstnega kraja. Domnevamo, da se je odselil, a kam? Ne bi mi prišlo na misel, da bi bil Andreja iskal v neki oddaljeni vasi blizu Varaždina, če ne bi bili v *inventarju* po očetu Janku tega izrecno zapisali. Ali je pa res bil v Petrijancu? Kako bom to vedel? Morda je imel tam družino, torej pogledjmo v matične knjige! In res sem našel vpisane njegove tri poroke. Tretja žena mu je rodila sina Josipa, ki se je nekam izgubil. In Josip je imel vrstnika po imenu Josip Prašnički, s katerim si je bil bratranec. Tudi ta dva sem uspel ločiti na podlagi zemljiške knjige, v kateri je bil naveden dedič na posesti v Zlogonju Josip Prašnički, »gradski blagajnik u Koprivnici«. Ko sem potem iskal v arhivu mesta Koprivnice uradne dokaze, jih ni manjkalo:

tam je polno raznih zapisnikov, sklepov, prošenj, poročil, ki jih je sestavljal in podpisoval naš Josip Prašnicki. Našel sem tudi dokumente, ki dokazujejo, kdaj je bil sprejet med meščane svobodnega in kraljevskega mesta Koprivnica. To je bilo leta 1860.

Zaključek

Ugotovili smo, za tiste, ki imajo več izkušenj pa ponovili, da za rodoslovca, pa naj je ljubitelj ali kaj več, matični podatki za iskanje rodovnih korenin navadno ne zadoščajo. Če želimo poleg družinskega drevesa proučiti in napisati tudi rodovno ali družinsko zgodovino, brez dodatnih virov to skoraj ne bo mogoče. Zemljiška knjiga nam je lahko pri tem zelo v pomoč, kajti v njej odkrijemo zapise in listine, ki za naše prednike presenetljivo dobro izražajo njihovo premoženjsko stanje; podatki iz listin nedvoumno izpričujejo nasledstvena in tudi sorodstvena razmerja na nepremičnem premoženju. Rodoslovcu gotovo največ povedo inventure imetja, v katerih so po imenih navedeni vsi dediči in njihov odnosu do zapustnika, potem listine, ki dokazujejo, kako si je zapustnik premoženje pridobil; če je premoženje podedoval po svojih starših, smo na ta način prišli do še ene generacije prednikov. Med upniki so pogosto navedena tudi imena zapustnikovih ožjih sorodnikov, kar olajša prepoznavanje družinskih članov ali sorojencev, za katere iz matičnih ali drugih virov morda nismo bili prepričani, da so pravi.

Zemljiška knjiga s predstavljenimi spremljajočimi listinami pa zelo pomaga tudi pri raziskovanju rodovnikov v okolju z visoko pogostnostjo istih imen in priimkov, kajti dedne pravice so vezane na krvno sorodstvo in seveda na premoženje. Na primeru identificirane kmečke posesti in sprememb lastnikov smo v spremljajočih listinah našli podatke, ki so pojasnili, zavrgli ali na novo postavili nekatera sorodstvena razmerja.

Brez pasti pa seveda tudi zemljiške knjige in spremljajoče listine niso. Za knjige borlske gospoščine se je večkrat pokazala nejasnost pri navajanju števil kmečkih gruntov, za katere so v rabi rektificirane urbarske, ustanovne in davčne številke. Pisarji jih namreč niso navajali dosledno, pa tudi ne enotno, tako da raziskovalec lahko zabrede v dileme. Prav tako se ni zanesti na morebiti podane starosti otrok, ki so vpisani kot dediči, resno pa je potrebno proučevati tudi vpise lastništev, kadar izrecno ni navedeno, da je prejemnik zapustnikov sin ali hči ali kaj drugega. Nikakor namreč ne smemo kovati verige prednikov samo iz zaporedja dedovanj. Še zlasti to velja, kadar se nahajamo v krajih z visoko pogostnostjo določenih priimkov in kadar je odnos med zapustnikom in prejemnikom označen z besedami: prejme, kupi, odkupi, preide v last in podobno. Vsi ti izrazi v zemljiški knjigi lahko pomenijo tako neposredne krvne dediče, kakor tudi prejemnike na drug način. Zato je potrebno poiskati citirano listino, v kateri

je podrobneje opisan vzrok za spremembo in najbrž razmerje med zapustnikom in prejemnikom imetja. In dobro je poznati lokalne razmere...

Viri:

- 1 Zemljiške knjige s spremljajočimi listinami za obravnavani kraj hrani Zgodovinski arhiv Ptuj, v katerem izražajo vse razumevanje za moje delo, v pomoč pa mi je gospa Marija Hernja Mastenova
- 2 Statistični zavod RS, podatki na spletu. - Občina Gorišnica, naselja: Brezovec, Cirkulane, Dolane, Gradišča, Gruškovec, Mali Okič, Medribnik, Meje, Paradiž, Pohorje, Pristava, Slatina, Veliki vrh.
- 3 Krajevni leksikon za Slovenijo - IV, izdaja 1980
- 4 Historisch Topographisches Lexicon von Steiermark, erster Theil, von Carl Schmutz, Gratz 1822.
- 5 Priložnostni zbornik »200 let osnovnega šolstva v krajevni skupnosti Cirkulane 1780 - 1980«...!
- 6 Dr. Vladimir Bračič: Priimki, imena in domača imena v Cirkulanih; ČZN, nova vrsta, letnik 1994, str. 327 - 335, Založba Obzorja Maribor 1994..
- 7 Dr. Vladimir Bračič: Vzhodni del Haloz v luči cenilnega zapisnika gospoščine Borl iz leta 1542; ČZN nova vrsta, letnik 1967, str. 25 - 73, Založba Obzorja Maribor, 1967
- 8 Po nemško *Der Ahnenpass*
- 9 Tukaj bo poudarek na oblikah in vsebinah zemljiške knjige, ki jih je vodili borlska gospoščina oziroma krajevno sodišče na gradu Borl. Model je bil enoten za Štajersko in najbrž tudi za druge notranje avstrijske dežele. Zemljiška knjiga je z večino pripadajočih listin hranjena v Zgodovinskem arhivu na Ptujju.
- 10 Pri številkah posesti gre za navidezno neskladnost. V zemljiški knjigi sta vpisani rektificirana urbarska številka 60 in ustanovna številka (Stiftnummer) kmetije 63, v nakupnem pismu pa je za isto posest uporabljena davčna številka (Steuernummer) 61. Iz datuma dogodka, številke vinskih gor, cene - in na podlagi poznavanja lokalnih razmer ugotovim, da gre za isto zemljiško posest. Ključ za primerljivost med urbarskimi in davčnimi številkami za borlsko posest ni na razpolago in ga lahko identificiramo od primera do primera...

Rodoslovje v Srbiji

Nenad Novaković

Marsikdo v Sloveniji lahko pri svojih rodoslovnih raziskavah "naleti" na prednika ali katerega drugega sorodnika iz Srbije. Kdor bi v tem primeru želel raziskovanje nadaljevati v tej smeri, mora predhodno poznati nekaj osnovnih značilnosti, povezanih z razvojem priimkov v Srbiji, matičnimi knjigami in popisi prebivalstva.

Priimki:

Priimki v Srbiji so na splošno izvedeni iz moških (redkeje ženskih) imen, z dodajanjem končnic -ov/-ev in -ić. Na primer od moškega imena Jovan je nastal priimek

Jovan-ov-ić. Iz istega imena je lahko na področju današnje Vojvodine nastal priimek Jovan-ov, ker so avstrijske in pozneje avstroogrške oblasti prepovedovale priimke na -ić. Iz istega imena je lahko nastalo tudi nekaj drugih priimkov, in sicer iz njegovih drugih oblik. Tako je npr. od oblike Jova nastal priimek Jović, od oblike Jovo pa priimek Jovović. Od ženskih imen so priimki nastajali na podoben način, npr. Višnjić, Zorić, Ružić.

Priimki v Srbiji se dolgo časa niso ustalili. Navada je namreč bila, da je sin nosil priimek po svojem očetu, njegov sin pa spet po njemu. Ta praksa se je z nastajanjem moderne srbske države pokazala kot zelo nevhvaležna pri številnih zadevah, zato je sredi 19. stoletja bilo zapovedano, naj se priimki ustalijo. Pri večini družin se je priimek takrat res ustalil, vendar je bilo tudi veliko izjem. Marsikdo si je namreč tudi po tem času spremenil priimek po stari navadi, po očetu, ali morda po dedu.

Zgoraj navedeno spreminjanje priimkov predstavlja lahko rodoslovcu velike težave, saj npr. pri pregledu rojstnih matičnih knjig rodoslovec ne more biti prepričan, da je oseba, ki jo išče, in ki jo on pozna pod enim priimkom, s tem priimkom tudi dejansko vpisana. Trije bratje, sinovi istega očeta, so lahko v rojstni matični knjigi vpisani z različnimi priimki - oziroma je njihov oče (ki je vedno ista oseba!) vpisan z različnimi priimki. Tako je npr. moj sorodnik Sava Pavlović, bratranec mojega pra-prade- da, pri rojstvih svojih otrok, ki so si sledila od leta 1877 do konca stoletja, v rubriki namenjeni očetu otroka, vpisovan kot Sava Pavlović (po dedu), Sava Paunović (po očetu) in Sava Petrović (po pradedu). Kako je lahko do tega prišlo? Prve znane generacije naše družine so: Petar - Pavle - Paun in Novak (brata). Petar je nosil še stari priimek Kurcan, njegov sin Pavle pa se v listinah pojavlja bodisi kot Pavle Petrović bodisi kot Pavle Petrović Kurcan. Njegova sinova Paun in Novak se največkrat pojavljata s priimkom Pavlović, vendar se Paun pojavlja tudi še vedno s priimkom Petrović. Tako je prišlo do tega, da je Paunov sin Sava bil vpisovan kot Paunović, Pavlović in Petrović!

Nadalje je pri priimkih potrebno vedeti, da je v nekaterih družinah praksa spreminjanja priimka bila živa celo 19. in prvo polovico 20. stoletja. V nekaterih družinah je vsaka generacija zamenjala priimek. Milenko Stanojlović, iz vasi Ralja pri Smederevu, je imel sina Stanka Milenkovića, rojenega leta 1815. Stanko je imel sina Milana Milenkovića, ta pa dva sina, Milijo in Jeremijo. Milija je nosil priimek Milenković, Jeremija pa Stanković. Vendar že v naslednji generaciji pride do zamenjave: Jeremijin sin Aleksandar nosi priimek Milenković, Milijin sin Vitomir pa Stanković. Zamenjave priimkov Stanković in Milenković se v tej družini vrstijo vse do 2. svetovne vojne.

Glede na tako prakso je potrebno torej pri iskanju v matičnih knjigah biti nadvse previden in iskati predvsem iste pare imen: če imamo npr. podatek o imenu očeta in

sina in iščemo datum rojstva tega sina, se je potrebno skoncentrirati na vse otroke s tem imenom, ki imajo očeta z imenom, ki ga poznamo, ne glede na priimek, ki je vpisan. Na drugi strani je npr. pri iskanju bratov in sester potrebno izhajati iz imen zakoncev, staršev, in ne iz priimka. Ker pa se rado zgodi, da ima več parov (sin - oče ali mož - žena) ista imena, ne da bi šlo seveda za iste pare, je rodoslovec spet v zagati. Tu pa na pomoč priskoči stara srbska navada, da so krstni botri in poročne priče neki družini bile vedno osebe iz ene družine. Torej je nepogrešljivo poznati tudi priimek (oziroma priimke, ker je tudi prihajalo do sprememb) tiste družine, katere člani so bile poročne priče in krstni botri osebam, ki jih iščemo. Tu lahko povem, da v lastnih raziskavah ne bi imel takšnega rezultata, če bi ne imel teh podatkov.

Matične knjige:

Matične knjige je v Srbiji, tako kot v Sloveniji, vodila cerkev. Obvezno vodenje je bilo zapovedano z letom 1837, in od tega leta dalje so se vodile ločeno matične knjige rojenih, poročenih in umrlih. Vpisni listi matičnih knjig so se spreminjali in na splošno velja, da več podatkov nosijo tiste iz novejšega obdobja, manj pa tiste iz starejšega. Pri matičnih knjigah bo rodoslovec naletel na več težav:

- Kje se matične knjige nahajajo? Matične knjige iz obdobja preloma stoletja oziroma iz začetka 20. stoletja se nahajajo še vedno v občinah oziroma v krajevnih skupnostih, ki so jih prevzele od cerkve, vendar bodo s časom tudi te prešle v arhive. V arhivih se nahajajo (oziroma bi se morale nahajati) starejše knjige, knjige od leta 1837 nekako do konca 19. stoletja. V arhivih načeloma na bi smelo biti problemov pri čitalniški izposoji matičnih knjig, lahko pa se pojavijo tudi trditve, da knjig ni, da so bile sežgane med 2. svetovno vojno, da so bile uničene v kakšnih požarih ali poplavih oziroma da sicer obstajajo vendar so iz kakšnega razloga "trenutno" nedostopne. V teh primerih ni kakšnega splošnega nasveta razen tistega o vztrajnosti in vezah.
- Naslednje vprašanje pri matičnih knjigah je povezano s krajem njihovega nastanka. Kraji, ki niso imeli svoje cerkve, so bili priključeni kateremu izmed sosednjih krajev, ki jo je imel. Torej je potrebno vedeti, od kdaj ima neki kraj svojo cerkev in kam je spadal pred tem - od tega je odvisno ne samo, kje se nahajajo tiste matične knjige, ki so še na terenu, temveč je od tega odvisno tudi v katerem izmed arhivov se nahajajo tiste matične knjige, ki so že arhivirane.
- Kako brati matične knjige? Matične knjige v Srbiji so pisane seveda v cirilici in to ne v tiskani temveč v pisani. Pisana cirilica iz prve polovice in iz srede 19. stoletja pa predstavlja problem tudi za osebo sicer

veščo cirilice. Tu ni drugega nasveta kakor vztrajnost. Iz izkušnje vem, da se bralec čez nekaj časa navadi pisave in oblike posameznih črk, kar omogoča lažje branje. Problem je seveda tudi v tem, da se roka pisarja spreminja in da se je potrebno vedno znova navajati na nove posebnosti, vendar gre tudi to. Drugi problem pri pisavi je uporaba ruskih črk pri zapisih imen in priimkov. Tako je npr. žensko ime Jana napisano z ruskim β pri čemer je tudi ta znak največkrat zapisan tako, da ga je moč spoznati šele z nekaj truda. Podobno velja tudi za nekatere druge črke oziroma skupine črk.

Popisi

Popise v Srbiji je izvajala še turška oblast, in to zelo dosledno, ves čas svoje vladavine. Iz tega obdobja izvirajo tefterji (defterji), od katerih so prvi bili sestavljeni kmalu po padcu srbske despotovine pod Turčijo v 15. stoletju. V teh tefterjih je popisano vso podložno prebivalstvo (bolje rečeno zavezanci dajatev) z navedbo imena in označbe, ki je osebo bolj podrobno definirala - npr. Vukoje sin Dobrosava ali Bogac brat Ljubomira in podobno. Popise je kmalu po 2. srbski vstaji začela opravljati tudi nastajajoča nova srbska država, tako je bil recimo leta 1821 po ukazu kneza Miloša opravljen popis imetnikov koz in ovac za nekatere predele tedanje Srbije. Iz tega popisa so vidni že nastajajoči priimki: nekatere osebe so označene z geografskim poreklom (npr. Krainac), nekatere z oznako, ki kaže bodisi na narodnost bodisi na kraj porekla (Vlah, Bugarin), nekatere z očetovim imenom (Jovanov), nekateri že s priimkom izvedenim iz očetovega imena (npr. Petrović), nekatere z označbo, ki kaže na to, s čim se je oseba ukvarjala (Bivoljar, Tufegdžija, Abadžija) in spet nekatere z vzdevki (npr. Kurcan).

Popis, ki ima za Srbijo (po moji oceni) največjo vrednost, pa je popis iz leta 1863. Popis je bil natančno pripravljen, izdana so bila obsežna navodila popisnim komisijam (preko 100 točk navodil), priprave so potekale tako, da je bilo treba vsakemu davčnemu zavezancu že pred popisom dostaviti ustrezne pole z vprašalniki, ki jih je moral izpolniti sam, če je bil pismen, v nasprotnem primeru pa mu je moral pomagati kdo izmed pismenih v kraju. Popisne komisije so nato po vseh krajih obdelale vse davčne zavezance tako, da so na kraju samem preverile navedbe, ki so bile zapisane in jih bodisi potrdile bodisi popravile. Za rodoslovca je pomembno, da je ta popis zajel ne le davčne zavezance temveč vse člane njihovega gospodinjstva. Popisani so bili vsi in to vsak z navedbo starosti v času popisa in z navedbo rodbinskega odnosa do davčnega zavezanca. Tako je bil na prvem mestu naveden davčni zavezanec sam z navedbo starosti, potem je sledila žena, če je bil poročen, nato sinovi (v večini primerov kar po starosti od starejšega proti mlajšemu), nato hčere po

starosti, nato bratje in sestre, pa oče in mati, če sta bila še živa, nato strici, bratranci, nečaki... V primeru, da so bili sinovi že poročeni, se navajajo seveda tudi njihove žene in njihovi otroci - vnuki davčnega zavezanca in tako naprej. Na tak način je bilo popisano celo gospodinjstvo oziroma tedanja zadruha. Zaradi tega je pri posameznih zavezancih razvidno tudi 10 in več oseb, ki jih je s pomočjo navedbe razmerja in starosti razmeroma enostavno moč spraviti v rodoslovno tabelo. Pri tem pa je potrebno paziti na nekaj stvari. Navedba starosti ni vedno točna, kar je tudi razumljivo, saj ljudje pogosto sami niso vedeli, koliko so natančno stari, popisne komisije pa tudi ni točno zanimalo, bistveno je bilo ugotoviti, koliko sposobnih za delo je pri hiši. Zaradi tega je pri posameznih osebah tudi označba nesposobnosti: nor, slep, gluha, brez roke, brez noge in podobno. Naslednja stvar, pri kateri je potrebno paziti, je navajanje žene in otrok. Včasih se da že iz navedbe njihove starosti sklepati, da navedena žena ni mogla biti mati tam navedenih otrok, iz česar se da sklepati, da je to druga žena in da so otroci od prejšnje, verjetno tedaj že pokojne žene. Včasih pa iz starosti tega ni moč sklepati, ni pa izključeno, zato je brez kakšnega drugega vira to sestavljanje žene in otrok potrebno vedno vzeti z rezervo. Naslednja stvar, na katero je potrebno paziti, so priimki. Tako kot je bilo na začetku navedeno, velja tudi za popis iz leta 1863. leta - dva brata v popisu, od katerih je vsak davčni zavezanec in je popisano ločeno, sta lahko popisana z različnimi priimki. 100% ni moč izključiti niti napak v zapisu imena ali priimka, zato je v vsakem dvomu potrebno preveriti tudi druge vire.

Popisi se nahajajo v arhivu Ministrstva za finance, del pa je tudi publiciran, kar po eni strani olajša delo, po drugi strani pa povečuje možnost napak.

Zaključno

Kako se torej lotiti rodoslovnega raziskovanja v Srbiji? Najprej je potrebno izprašati vse žive sorodnike o vseh še živih in že umrlih sorodnikih, ki se jih spomnijo. Na ta način dobljene podatke je najbolje preveriti in dopolniti s podatki iz nagrobnih spomenikov. Tu je spet v veliko pomoč srbska navada, da na nagrobne spomenike pišejo imena več oseb, ki so tam pokopana, seveda z navedbami kdo je komu kaj v rodoslovnem smislu, ter navada, da na nagrobni spomenik napišejo, kdo vse postavlja spomenik, spet z navedbo rodbinskih odnosov. Tako lahko z enega spomenika razberemo tudi do deset imen, ki se jih lahko spravimo v rodoslovno tabelo. Po tako pridobljenih podatkih se lotimo bodisi matičnih knjig bodisi popisa iz leta 1863. V nekaterih primerih namreč že sami razgovori in nagrobni spomeniki pripeljejo do generacije, ki je živela leta 1863 in se jih lahko poišče v samem popisu. V primeru, da nas prve dve raziskavi ne popeljeta tako daleč, se je potrebno lotiti matičnih knjig. Za mlajše generacije, tiste,

ki so šle skozi vojno vihro 2. svetovne vojne, obstajajo številni sezname po različnih knjigah, ki obravnavajo tematiko vojne. Ti sezname so v pomoč tudi zaradi tega, ker je večina imen zapisanih tako, da je med imenom in priimkom še očetovo ime, tako da je osebo lažje uvrstiti na mesto, kamor spada. V vsakem primeru pa je potrebno ves čas kombinirati različne metode in podatke, pridobljene po eni metodi, preverjati s podatki pridobljenimi po drugi metodi.

Raziskovalni problem o zamenjavi priimka Krelis s Kovač

Ksenija Batič

Ob rodoslovnem raziskovanju odkrivamo številne usode, ki se skrivajo za golimi imeni in številkami. To so zgodbe, ki jih moramo preko analize podatkov še odkriti ter razkriti s pomočjo zgodovinske literature, ustnimi pričevanji ter seveda drugimi raznovrstnimi viri. Pri raziskovanju se pojavljajo problemi preko katerih (začasno) ne znamo in kateri nam ponujajo več vprašanj kot pa odgovorov. Tudi sama sem naletela na enega izmed takih vozlov, ki še vedno čaka, da ga bom dokončno razpletla.

Lokavec je razmeroma velika vas na pobočju Čavna in Gore v Vipavski dolini. Sestavljen je iz več naselij med katerimi je zaselek Kovači najsevernejši in sega najvišje v pobočje Čavna. Na Jožefinskem vojaškem zemljevidu (izdelan med letoma 1784 in 1787) je zaselek označen z imenom 'Prikovaz' ter opisan kot nepomembna vas z utrjeno cerkvijo¹, ki spada pod Stomaz².

Na Franciscejskem katastru iz leta 1823 pa je za isti zaselek uporabljeno ime Covatzi.

Leta 1770 je bilo pri Kovačih 6 naseljenih hiš, danes pa jih je le še 5. V najboljših letih (okoli leta 1800) je bilo v zaselku 9 hiš, od tega 7 naseljenih.

Jožefinski vojaški zemljevid, 1784 - 1787.

Po zapiskih Edmunda Čibeja³ naj bi zaselek Kovači dobil ime po nekem Ogru s priimkom Kovač. Ta naj bi bil uradnik na kriškem gradu, ki so ga poslali v ta kraj, da lovi divjačino.⁴ Na Madžarskem je res prisoten priimek Kovač in sicer v obliki Kovác.

Z natančnim pregledom župnijskih knjig (predvsem krstne knjige ter status animarum) se je izkazalo, da je potrebno nadučiteljevo trditev o nastanku imena vzeti le kot hipotezo, ki jo je potreba z raziskovanjem še potrditi oziroma ovreči.

Leta 1741 je Lavrencij Mohorič⁵, tedanji župnik v Lokavcu, začel z vodenjem evidence rojstev v svoji župniji. V prvih dvanajstih letih vodenja krstne knjige ni zabeleženo niti eno rojstvo s priimkom Kovač. Nasprotno pa je kar 16 rojstev s priimkom Krelis (Krellis / Crelis / Crellis) od tega nedvomno najmanj 8 iz zaselka Kovači (ex Kovazhe / Kovatsh).

Prvi otrok s priimkom Kovač se je rodil 12 let po začetku vodenja evidence. To je bil Matija, rojen in krščen 21. februarja 1753. Njegova starša sta bila Marina in Anton Kovač (Covaz) doma od Kovačev (ex Kovatsch). Zanimivo je, da je bil Matija že drugi otrok tega para. Matijev starejši brat Jožef je bil rojen 16. marca 1750, vendar je takrat zapisan pod priimkom Krelis (Krellis). Tudi naslednji otrok, tokrat Matijev mlajši brat Anton, rojen 24. aprila 1755, nosi priimek Krelis. Pomislili bi, da gre za manjšo 'tiskarsko' napako župnika, vendar se kmalu izkaže, da je na tem nekaj več. Četrty otrok istega para (Lavrencij) se rodi točno dvanajst mesecev pozneje, 4. aprila 1756, in ponovno nosi priimek Kovač. Od vseh skupaj desetih otrok jih je sedem s priimkom Krelis, trije pa Kovač.

Naslednja dva otroka (dvojčka) s priimkom Kovač se rodita leta 1757 družini, ki je predhodno uporabljala priimek Krelis. V naslednjih letih so tudi ostale družine Krelis vse pogosteje zapisane s priimkom Kovač. Priimka Krelis in Kovač sta se med seboj skoraj 50 let izmenjevala, vse dokler se leta 1791 ni rodil zadnji otrok s priimkom Krelis. Priimek Kovač je tako popolnoma prevladal.

Od vsega skupaj 15 družin (2-3 generacije, od leta 1743 do 1791) so samo 3 družine za rojstva konsistentno uporabljale le priimek Krelis. Pri ostalih sprva prevladuje uporaba priimka Krelis, pozneje pa vedno bolj Kovač, dokler priimek Krelis popolnoma ne izgine.

28. februarja 1791 se je torej rodil zadnji otrok s priimkom Krelis - Jožef, sin Marine in Matija Krelis iz hišne številke 61 (zaselek Kovači). V tej družini se je rodilo 6 otrok, vsi s priimkom Kelis. Kljub temu, da je bila družina zelo dosledna pri uporabi ter pri prenosu svojega priimka na svoje otroke, so slednji kljub vsemu (zaradi neznanega razloga) prevzeli priimek Kovač. Najmlajša hči Marjeta Krelis, rojena 21. oktobra 1787 je v poročni knjigi (1813) še zapisana kot Marjeta Krelis, v Statusu Animarum pa že kot Marjeta Kovač poročena Žigon.

Danes je pri Kovačih 5 naseljenih hiš, od teh le dva gospodarja nosita priimek Kovač. Izdelava družinskih rodovnikov pa pokaže, da imajo vse družine v tem zaselku prednike Kovač (priimek se je spremenil s prihodom zeta v hišo), če gremo še dalje v preteklost pa se izkaže, da je bil prvotni priimek v zaselku Krelis.

Ob navedenem se pojavlja vrsta vprašanj: kaj pomeni Krelis? Iz kje izhaja ta priimek ter zakaj so družine med leti 1753 in 1791 popolnoma zamenjale priimek?

Priimek Krelis je bil v obdobju po srednjem veku do poznega 19. stoletja zelo pogost na nižinskem območju današnje Nizozemske in Belgije. Prvotna oblika priimka naj bi bila CORNELSZOON, kar pomeni 'sin Kornelisa'. Pozneje se je priimek skrajšal v CORNELSZ ali CORNELISSE, na zadnje pa je dobil obliko KRELIS, KEES, KNELIS in tudi KORNEEL. Še danes je ta priimek prisoten na Nizozemskem.⁶

Glede na to lahko sklepamo, da je v zaselek Kovači prišla prva družina Krelis prav iz tega nižinskega območja.

Da bi odgovorila na vprašanje zakaj je prišlo do menjava priimka, sem postavila dve hipotezi, ki ju je potrebno še dodatno raziskati ter rezultatom primerno ovreči oziroma potrditi:

- Priseljenec Krelis je bil po poklicu kovač. Domačija in pozneje zaselek je dobil ime po njegovem poklicu. Med domačini se je namreč ohranilo pričevanje, da je bila ena izmed kovaških hiš kovačija v kateri so izdelovali podkve za grofa, ki je imel hlev v Znosnici⁷.
- Priseljenec Krelis se je priselil v domačijo, ki je že imela hišno ime po svojem preteklem lastniku. Ta je bil bodisi kovač po poklicu bodisi po priimku.

Gotovo pa je, da je druga ali tretja generacija priseljenega Krelisa 50 let prevzemala nov priimek. Prvi priimki so nastali zato, da bi bili posamezniki bolj prepoznavni. Na nastanek priimka je tako vplivalo očetovo ime, včasih poklic, kakšna izrazita posameznikova lastnost ter tudi kraj bivanja. Povsem verjetno je, da se je družine Krelis prijel priimek Kovač, ker so bile doma od Kovačev (torej po kraju bivanja). Nekateri gospodarji so sicer še vztrajali pri priimku, ki so ga prinesli iz zahodnega dela Evrope, vendar se je v končni fazi skozi nekaj generacij priimek popolnoma izgubil. Danes ni ne pri Kovačih, ne v Lokavcu in niti v Sloveniji nobene družine Krelis.

S tem moje raziskovalno delo še ni zaključeno. Omenjen raziskovalni problem je zanimiv že sam po sebi. Ker pa je tudi del mojega družinskega drevesa, je še toliko bolj privlačen. Morda ne bom nikoli prišla do neizpodbitnega zaključka o priimku Krelis, o njegovem prvem lastniku – mojem predniku, zaselku Kovači ter zamenjavi priimkov. Vendar dokler še nisem izkoristila vseh raziskovalnih možnosti, ki so mi znane, predstavlja moj raziskovalni problem še vedno velik izziv in nudi možnost, da se razširi v neznane razsežnosti in tako poda nove odgovore ter prav tako nova vprašanja.

Viri

- Janez Filipič, Lokavec pod Čavnom, Župnijski urad Lokavec, Lokavec 1992, str. 84 - 86, 138 - 139.
- Status Animarum 1, 1800 - 1850, Župnijski urad Lokavec.
- Krstna knjiga 1741 - 1785, Župnijski urad Lokavec.
- Krstna knjiga 1781 - 1812, Župnijski urad Lokavec.
- Poročna knjiga 1810 - 1880, Župnijski urad Lokavec.
- Franciscejski kataster, hrani Arhiv Slovenije, Ljubljana.
- Jožefinske vojaške karte, hrani Arhiv Slovenije, Ljubljana.

Informatorji

- Frančiška Kompara, upokojena delavka, Lokavec.
- Dr. Ronald A. Gase, rektor Jan van Scorel College, Alkmaar, Nizozemska.
- J.F. van der Horst, član Nederlandse Genealogische Vereniging, Nizozemska.

Opombe

- ¹ Cerkev Sv. Urbana.
- ² Stomaž.
- ³ Rojen v Lokavcu 1861 - 1954; bil je nadučitelj in župan.
- ⁴ Povzeto po: Janez Filipič, Lokavec pod Čavnom'.
- ⁵ V Lokavcu je služboval od leta 1741 do 1760.
- ⁶ Ronald A. Gase in J.F. van der Horst.
- ⁷ Znosenca nad zaselkom Slokarji, 20 ha, hiša in hlev sta bila požgana v drugi svetovni vojni.
- ⁸ Informatorka Frančiška Kompara.

Iščem svojo mater

Katja Zorc de Kobi
(zapisano spomladi 2004)

Nekega dne zazvoni pri meni v Buenos Airesu telefon in nekdo me vpraša, ne vem več v katerem jeziku, če govorim nemško ali angleško. »Oboje,« mu rečem, nakar me dotični v nemščini vpraša, če mi je znano ime Rudesch (Rudež).

»Ja,« mu pravim, »moja mati je bila rojena Rudež, ampak povejte mi, kdo ste pa vi?« Za par sekund je utihnil, potem pa pravi: »Jaz sem posvojen, iščem svojo mater, ki naj bi se pisala von Rudesch - pisano po starinsko s *sch* in predikatoma von. Moj oče mi nikdar ni hotel ničesar povedati o moji materi, šele ko je pred parimi leti umrl, sem začel iskati svoje korenine. Ime mi je Horst Halfmann, živim blizu Duesseldorfa, in po dokumentih, ki sem jih našel, sem rojen v Dramburgu na Poljskem leta 1944. Moja mati je zapisana kot Irmgard von Rudesch. Poleg tega sem našel še dokument iz leta 1946, ko je Ingeborg Rudez, pisana z z, vpisana pri prijavnem oddelku v Harzburgu, da je bila rojena v Beli Crkvi v Vojvodini, vpisan je tudi njen sin Peter, rojen 1942. v Zagrebu. Po internetu sem začel iskati ime von Rudesch in našel v Avstraliji ime

Ross Hanley von Rudesch, tega sem kontaktiral in od njega dobil vaš naslov oziroma telefonsko številko v Buenos Airesu. Obračam se torej na vas s prošnjo, če mi lahko pomagate pri iskanju moje matere.« – »Mislim, da ste se na 'ta pravo' obrnili, ukvarjam se namreč z rodoslovjem in imam podatke o družini Rudež.« Ta pogovor me je res kar razburil in vznemiril, ko vidiš, da 59-letni možakar iz Duesseldorfa, pravi oglati Nемеc iz srednje Nemčije, išče svojo mater: moj bog, si mislim, kako mu je pri srcu, ko na stara leta ne ve, kdo so mu bili starši in v kako težkih vojnih okoliščinah se je rodil – rekel mi je, da sumi, da je bila to neka velika nacistična svinjarija. Obljubila sem, da se bom pozanimala, in ga prosila, naj mi po faksu pošlje vse podatke, ki jih je zbral. Torej, kot sem omenila, je bila Ingeborg Rudez rojena 1924. v Beli Crkvi, leta 1942 je v Zagrebu dobila sina Petra, kot begunka je bila v Nemčiji, potem pa ni več sledu za njo. Ali je to ista kot tista na Poljskem, ki naj bi bila njegova mati? Še to bi povedala, da je Ross Hanley von Rudesch dobil mojo telefonsko številko od svoje matere Hildegard Rudesch Hanley, ki sem jo pred parimi leti odkrila in ji pisala, proseč jo za podatke o njeni družini, za izpopolnitev Rudeževega rodbinskega debla, a brez uspeha – vendar je zapisala moj telefon.

Cela zgodba pa se začne dosti prej, in sicer na koncu 19. stoletja. Ivan Rudesch – takrat so se Rudeži pisali še s *sch* – je bil kadet v avstrijski mornarici, sin Franca Rudescha, Mestni trg 21, premožnega in uglednega ljubljanskega meščana, ki je podedoval Rudežovo hišo na Mestnem trgu 21 – nekdanje to bila Lichtenbergova palača – in Florentine Heinrich. Ivan ali Johann je bil sprejet v mornarsko kadetnico v Pulju, kar je bila takrat zelo izbrana stvar za mnogostransko kvalificirane mladeniče. Njegova ladja se je ravno mudila v Splitu, ko je splitski ladjar Supuk priredil velik ples, na katerega je povabil tudi mlade oficirje. Supuk je bil pol Madžar, pol Italijan in je imel brata industrijalca v Astrahanu ob Kaspijskem jezeru. Bratova hčerka Adela je bila ravno v Splitu – verjetno je Supuk zaradi nje priredil ples – tam sta se Ivan in Adela spoznala, zaljubila in poročila. Ker je bila Adela edinka bogatega Supuka in sirota po materi – verjetno je bilo tudi veliko Supukovo premoženje tehten razlog – je Ivan kvitiral in se z ženo preselil v Astrakan. Tam so imenitno živeli v velikem razkošju, se vozili s štirivprežno kočijo itd. Na nekem izletu s kočijo se je Ivan ponesrečil, bolehal in star 43 let leta 1902 umrl. Zakon je imel štiri otroke: Herberta, Aleksandro, Marijo in Eugena. Herbert je med 1. svetovno vojno padel na fronti kot ruski oficir, Aleksandra je umrla za tifusom, tudi med vojno, Marija (Marisija) se je v Petersburgu poročila z bankirjem von Koblenzem in imela hčerko Aleksandro, profesorico na univerzi v St. Petersburgu, ki sem jo pred leti slučajno spoznala, ko je prišla na obisk v Avstrijo. Z njo sem ostala v zvezi in ji od časa do časa telefoniram. Od nje sem dobila prve podatke

o Rudeževi ruski liniji, kakor jo imenujem. Najmlajši Egon se je boril v Vranglovi armadi in kot begunec prišel v Jugoslavijo. Poročil se je z Martino Zeichen iz Feldbacha na nemškem Štajerskem in z njo imel tri hčere: Ano Adelaido, Irmgard Olgo in Hildegard ...

Po pogovoru s Horstom sem najprej telefonirala Aleksandri v St. Petersburg, ta mi je rekla, da je Ingeborg res imela sina Petra v Zagrebu, več ni vedela, dala pa mi je telefonsko številko Hildegard v Avstraliji, Melbournu, češ, da bo ona kaj več vedela. Hildegard sem poklicala in dala mi je telefonsko številko in naslov sestre Ingeborg Wood v Torontu, Kanada. Tako smo se raztresli po svetu, da se iščemo po štirih kontinentih. Takoj sem poklicala Horsta in mu sporočila naslov ženske, ki je verjetno njegova mati. Bil je zelo razburjen in vprašal je, kaj naj stori: »Ali naj pišem, ali telefoniram, ali se kar postavim pred vrata in pozvonim? Premisliti moram,« pravi »in se odločiti.« Čez štirinajst dni me pokliče: »Ravnokar sem se vrnil iz Kanade, to je moj prvi klic, oba z materjo sva bila srečna, da sva se našla. Okoliščine so tako dramatične, da jih ne morem razlagati po telefonu, ko prideš v Evropo, ti vse povem. Medtem pa pričakujem Rossa Hanleya Rudescha, ki je oblikovalec in pride v Paris ter me tudi obiše.« Čez par dni tudi jaz pokličem Ingeborg, ima zelo ljubek glas, kot kaka mladenka, baje da je bila zelo lepa, pa mi pravi: »Ti si tista Katja, ki mi je poslala sina ...« Njen starejši sin Peter je ravno pred kratkim umrl. Potem mi pravi, da slabo sliši, naj ji vendar pišem po elektronski pošti, lahko tudi po špansko, ker je več let živela v Argentini in perfektno govori špansko. Torej, tukaj je živela in nikdar se nisva srečali. Res je razburljivo in zanimivo, kam nas rodoslovje lahko pripelje. Medtem čakam na podatke vseh novih sorodnikov. Ana Adelaide, ki je pred petimi leti umrla, ima hčerko Natašo in sina v New Yorku, oba znata samo angleško. Dogovorili smo se, da se bomo poleti vsi srečali v Sloveniji in izvedeli, kakšna je bila usoda vsakega od nas, v težkih vojnih in povojnih časih ...

Iščem svojo mater, 2. del

(Zapisano decembra 2004)

Po vsem iskanju Horstove matere se je Rudežev rodovnik znatno povečal, ko smo zvedeli za vse tiste sorodnike, za katerimi ni bilo več sledu. Čudi me, da med prvo in drugo svetovno vojno ni bilo stikov med rusko Rudežovo vejo in ribniškimi graščaki; vedela sem, iz neke družinske kronike, da je Eugen Rudesch živel v Zagrebu in bil poročen z Martino Zeichen iz Feldbacha pri Grazu, drugih podatkov pa nisem našla o njem, niti o Ivanovih otrocih. Letos, ob obisku v Sloveniji, mi je Hildegard, najmlajša Eugenova hčerka povedala, da se kot petletna deklica temno spominja obiska v ribniškem gradu pri teti Olgi. To

je edina oseba, ki se je spominja in to je moja stara mama Olga Rudež, rojena Kosler. Mislim, da je prišlo do kake zamere in so se pota razšla.

Za Aleksandro Koblenz, vnukinjo Ivana, je zvedel dr. Tom Luckmann, tudi naš sorodnik, ko je imel predavanje na univerzi v St. Petersburgu in ga je tam nagovorila Aleksandra, profesorica francoščine na isti univerzi in ga vprašala, če mu je znano ime Rudesch. Tom ji odgovori: »Ja tudi jaz sem iz tega rodu!« Tako sta se spoznala in je to bil prvi stik z Ivanovimi potomci. Aleksandra je že po revoluciji s starši živela v St. Petersburgu v istem stanovanju kot sedaj in se je k njim, po smrti svojega moža zatekla tudi stara mama Adela Supuk, (Ivanova žena), ki je med nemškim obleganjem St. Petersburga tudi od lakote umrla.

Eugen Rudesch je imel 3 hčere: Irmgard, Ano Adelaide in Hildegard (Hilde). Vse so imele precej tragično mladost med vojno in po vojni kot begunke. Leta 1944 je oče izginil v Zagrebu, verjetno so ga ubili partizani. Mati se je s svojimi neporočenimi hčerkami preselila v Feldbach pri Grazu – nekaj časa je bil tam njen brat župan -. Ingeborg (Inge), najstarejša se je zelo mlada (18 let), poročila z nemškim oficirjem Schemm-om, ki je kmalu nato padel na ruski fronti in zapustil sina Petra (roj. 1942), katerega je nato Eugen posvojil in se je v bodoče pisal Peter Rudesch. Kot vdova nemškega oficirja, z majhnim otrokom, je dobila dodeljeno stanovanje v Dramburgu (vzhodna Nemčija - sedaj Poljska), ker je z ozirom na stalna bombardiranja tam bilo bolj varno. Od tod se ni več vrnila in je verjetno preživljala strašne čase pri vpadu ruske vojske, verjetno je bila posliljena in je ob prvi možnosti za beg, zbežala in med tem rojenega otroka izgubila v bolnici. Cela zadeva je zelo misteriozna in Horst še danes ne ve, kdo je bil njegov oče (verjetno tudi sama ne ve?). Vsekakor se je Ingi posrečilo pribežati v angleško zono (Nemčija je bila takrat razdeljena na okupacijske zone). Inga je pa letos prišla v Nemčijo k sinu Horstu in pri njemu praznovala svojo osemdesetletnico in tudi spoznala svoje vnukinje in snaho. Tudi jaz sem ji tja telefonirala in slišala, da so pri obilnem šampanjcu veselo slavili in preživljali dneve njenega obiska. Ko je Inge prišla v angleško zono, se je kmalu poročila z uglednim angleškim polkovnikom in se z njim preselila v London. Iz tega zakona ima sina Eugena, ki je bil skupaj s Petrom v Londonu čisto angleško vzgojen. Peter je letos umrl v Kandi, brez otrok, mislim da je imel nek tehnični poklic. Eugen je pa umetnik in živi v Provansi blizu Nice, in je baje zelo izobražen in ugleden fant (gospod!).

Stari polkovnik je tudi kmalu umrl in se je Inge tretjič poročila z enim od direktorjev Bank of London, s katerim je nekaj časa živela v Limi (Peru) in v Buenos Airesu (Argentina). Z njim je imela hčerko Inge, ki sedaj tudi živi pri njej v Kanadi. Ali tudi te ljubezni je bilo konec in se je Inge četrtič poročila s profesorjem Wood-om (sedaj v pokoj) s torontske univerze, s katerim sedaj na stara leta

srečno živita na posestvu blizu Toronta. Inge je bila zelo lepa, in oseba, ki se je v vseh strašnih situacijah med vojno in po vojni znašla in si pomagala naprej (pa še z vsemi otroci!).

Ana Adelaide je po vojni tudi dobila službo na Dunaju. Vse tri deklice so bile lepo vzgojene in že takrat zelo dobro govorile angleško (kar je dosti pomagalo!). Spoznala je Ukrajince, inženirja, se poročila in z njim emigrirala v Venezuelo (Caracas). Iz Caracasa se je preselila v New York, tam je leta 1995 umrla – tudi ona je bila zelo lepa. Zapustila je dve hčerki, Xenio in Natašo, ki tudi živita v New Yorku, odklanjata pa vsak stik z Rudeževim sorodstvom.

Najmlajša Hildegard (Hilde) nas je letos obiskala v Sloveniji in od nje sem dobila večino omenjenih podatkov. Bila je zelo srečna in zadovoljna, da je našla sorodnike iz očetovega rodu, ker je bila prepričana, da ni nobenega več in tudi, da se nikdar več ne bo vrnila v domače kraje. Obiskala je sorodnike v Ribnici, Novem Mestu, Gracarjevem turnu, na Dunaju in tudi sestrično v St. Petersburgu, potem Evgena v Provansi, nečakinje v New Yorku in sestro v Kanadi ter se tako iz San Francisca vrnila v Avstralijo – res pot okoli sveta! Tudi Hildegard je imela težko mladost. Med vojno, oziroma do konca vojne je bila v šoli v Innsbrucku in se je petnajstletna od tam prebila po mesecih pešačenja, stradanja in vseh drugih težkoč, preko raznih vojaških zon do Feldbacha k materi. Po letu 1953 se je preselila k sestri v London, tam dobila službo in se potem odločila za pot v Avstralijo, kjer jo je tudi že čakala služba. Tam je spoznala svojega moža Harley-a, pravega Avstralca in z njim ustvarila novi dom in družino, ki je uspešna in srečna. Rodila sta se jima dva sinova: James John in Ross Bowen in dve hčerki: Katarina Ann in Belinda Lou. Živi blizu Melbourn na morju in nas sedaj vse vabi na obisk. Z njo je nastalo pravo družinsko razmerje, vsi smo jo vzljubili in bili res veseli njenega obiska. Čeprav se je popolnoma vživela v novi državi in novem okolju je, mislim, edina ostala prava Evropejka.

Martina Zeichen, mati, je kmalu po odhodu Hilde umrla v Feldbachu, kjer je Hilda seveda tudi obiskala pokopališče – sicer pa tam nima več nobenega sorodnika.

Rodovnik za eno stran

Friderik Pregl, nobelovec slovenskega rodu

Zvonka Zupanič Slavec

Friderik (Fritz) Pregl (1869–1930), zdravnik in univerzitetni profesor za medicinsko kemijo slovenskih korenin, delujoč v Gradcu, se je leta 1923, torej pred 80 leti, z Nobelovo nagrado za kemijo zapisal med nesmrtni znanstvenike.

Narodno samozavedanje je podobno poizvedovanju o samem sebi in o lastnih koreninah. Narod je bogat po čvrstosti svojih korenin in dejanjih svojih velikih ljudi. Nobelovih nagrajencev ni veliko. Če izvirajo iz nacionalnega okolja, so slej ko prej v zavesti naroda in ravno ta duhovna dediščina, ki jo posredujejo, je bistvenega pomena, saj je znanost nadnacionalna, brezmejna in univerzalna.

Z razvojem kvantitativne organske mikroanalize je omogočil preučevanje snovi v 100- do 1000-krat manjših vzorcih kot dotlej in s tem revolucionarni napredek ne le v kemiji, ampak tudi medicini, biologiji in drugod. Posvetil se je raziskovanju dušikovih in žveplovih spojin, kloridov, bromidov, jodidov, fosfatov ter velikega števila organskih spojin. Omogočil je preučevanje mase, elementne sestave, zgradbe spojin ter razmerja med elementi v snoveh, ki jih je bilo na voljo le nekaj miligramov. Njegove izboljšave so fiziološkimi in patofiziološkimi kemikom omogočile natančnejše delo, biokemiki pa so se lahko posvetili odkrivanju zgradbe in delovanja encimov, hormonov, vitaminov ter drugih organskih spojin, ki obstajajo v zelo majhnih količinah.

Preglova metoda dela je neposredno vodila še vsaj do treh Nobelovih nagrad za raziskave žolčnih kislin, vitaminov in encimov, posredno pa še do nekaterih drugih. Je še danes v uporabi, a se tehta elektronsko in uporablja najmodernejša detekcijska in regulacijska tehnika (CHN-analizatorji).

Friderik Pregl je bil rojen v Ljubljani 3. septembra 1869 v hiši z naslovom Mesto 181 (na današnji Gosposki 19, kjer je gostilna Pod skalco). V arhivu ljubljanskih hiš beremo, da je bil njegov stari oče **Miha** – pisali so ga še kot Pregel – kmečki sin iz Ustij pri Litiji. Ob Friderikovem rojstvu je bil že dve leti častni ljubljanski meščan, naklonjen slovenskemu narodnemu gibanju. Zbiral je sredstva za Čopov nagrobni spomenik in bil pri tem tako uspešen, da so poleg tega obnovili še Vodnikov in Linhartov kip. Friderikov oče **Raimund** je bil ponemčen blagajnik v hranilnici, mati **Fredericke**, rojena **Schlaker**, pa je bila Nemka. V letih 1880–87 se je edinec **Friderik** šolal na ljubljanski klasični gimnaziji. Ocene v maturitetnem spričevalu niso bile blesteče, iz slovenščine je dobil zadostno šele pri popravnem izpitu. Boljša je bila le ocena iz fizike.

O Preglovi mladosti, preživeti v Ljubljani, poleg arhivskih dokumentov z osnovnimi biografskimi podatki in šolskimi zapisi ni ohranjenega ničesar. Prav tako ni poznana njegova morebitna korespondenca z ljubljanskimi prijatelji oziroma sorodniki.

Od študenta do znanstvenika

Po maturi 1887 in po smrti očeta se je Friderik z materjo preselil k sorodnikom v Gradec in se tam tudi vpisal na študij medicine. Leta 1894 je bil promoviran za doktorja vsega zdravilstva kot dr. Fritz Pregl. Že v študentskih letih je delal kot demonstrator in asistent na fiziološko-histološkem inštitutu pri **prof. A. Rolletu** in se 1899 pri njem tudi habilitiral za docenta iz fiziologije. Izkazal se je kot izvrsten pedagog, prodoren retorik in osvojil srca študentov. Po smrti prof. Rolletta 1903 je pričakoval, da ga bo nasledil, a so menili, da je premlad, zato je bil imenovan le za neplačanega izrednega profesorja. Kmalu se je rešil te dolžnosti in odšel na postdoktorsko izobraževanje, najprej v Prago, nato pa v Nemčijo. Obiskal je laboratorije: pri **G. Hüfnerju** v Tübingenu, pri fizikalnem kemiku **W. Ostwaldu** v Leipzigu (za utemeljitev katalize 1909 prejel Nobelovo nagrado) ter pri nobelovcu, nemškem fiziku **E. Fischerju** v Berlinu (njegova temeljna spoznanja v organski kemiji so se dotikala predvsem aminokislin, sladkorjev in purinov). Vpliv Ostwalda in Fischerja na Preglov znanstveni razvoj je bil izjemen. Prvi je nanj vplival z natančnimi merskimi metodami pri fizikalni kemiji, drugi s temeljnimi spoznanji v organski kemiji.

Leta 1905 se je Pregl vrnil v Gradec in deloval kot izredni profesor na Inštitutu za medicinsko kemijo. Ukvarjal se je z elementno analizo kemičnih spojin, še posebno žolčnih kislin. Poleg tega je opravljal delo glavnega forenzičnega kemika za graški distrikt (tudi za Štajersko, Koroško, Kranjsko, Istro in Dalmacijo). Že pri prvih raziskavah kemičnih značilnosti žolčnih kislin je Pregl uvidel preveliko porabo vzorcev, ki jih je bilo težko dobiti: 200–300 mg za vsako elementno analizo. Zato je delo usmeril v zmanjševanje količine vzorcev.

V svoji raziskovalni vnemi se je Pregl udinjal kot vajenec pri nekem mizarju, pri ključavničarju in steklopihaču. Tako je za uresničenje svojih zamisli komaj potreboval kakega obrtnika, ker je zaradi svoje spretnosti in kirurških rok sam izdelal zamišljene visoko zmogljive in komplicirane aparature.

Preglovi znanstveni predhodniki

Pionir v raziskovanju snovi ter določanju njihove razgradnje in sinteze je bil nemški kemik **Liebig**. Določil je metode za kvantitativno organsko elementno analizo. Spojine je sežigal in pri tem mu je uspelo iz določene količine snovi prestreči in stehitati ves iz ogljika nastali ogljikov dioksid in vso iz vodika nastalo vodo. To mu je omogočilo

določiti vstopno formulo za posamezno spojino. Francoški kemik **Dumas** je podobno kot Liebig določil tudi vsebnost dušika. Nato je Liebig-Dumasova metoda za analize v biokemiji ostala okoli 80 let nespremenjena do Preglovih novih spoznanj.

Pestrost organske fenomenologije izvira iz kombinacij maloštevilnih tako imenovanih organogenov (C, H, K, N, S, P), ki sestavljajo večino živih organizmov, in halogenov (Cl, Br, J). Z vsemi temi elementi so kemiki izvedli analitične postopke in po eksperimentalni poti odkrili empirično formulo za poljubno organsko spojino. Liebigova elementna analiza omogoča prvo stopnjo na poti spoznavanja organske spojine, druga stopnja je določitev molekulske mase in tretja, najzahtevnejša, je strukturna analiza oziroma ugotovitev gradnje organske spojine.

Liebigova analiza ni več zadoščala. Biokemiki so začeli raziskovati izjemno učinkovite snovi – vitamine in hormone. Po dolgotrajnem in utrudljivem delu so jih lahko izolirali, a v tako neznatnih količinah, da jih je bilo premalo za ugotovitev empirične formule in molekulske mase. Za posamezne analitične postopke je bilo potrebno 0,1–0,5 g dragocene snovi, za celotno analizo pa kar 2–3 g. Vzrok je bil predvsem v takratni pomanjkljivi analitski tehnici. Ker za nove snovi ni bilo mogoče ugotoviti elementne sestave, se je delo v številnih laboratorijih začelo ustavljati. Tako je bilo do leta 1910, ko se je Pregl, takrat že vodja Inštituta za medicinsko kemijo v Innsbrucku, odločil izboljšati pripomočke. Že v Gradcu mu je 1905. uspelo pri analizah žolčnih kislin sestaviti aparat za določanje vsebnosti ogljika in vodika, a je potreboval še veliko vzorca – 150 mg.

Uvedba nove metode in Nobelova nagrada

Med letoma 1910 in 1913 je Pregl v Innsbrucku razvil osnove za svojo kvantitativno organsko mikroanalizo. Pogoji za to je bila tehnika, ki je pri teži 20 g zaznala odklon do milijoninke grama natančno. Izdelalo jo je podjetje Kuhlmann iz Hamburga. Tehnico so postavili v najmirnejši del inštitutske stavbe, na marmornato ploščo, obloženo s svincem, da so preprečili vsak premik, ki bi oviral mersko natančnost. Prostor je moral imeti konstanto temperaturo, simetrično osvetlitev in biti zmeraj sterilen kot operacijska dvorana.

Takrat je Pregl potreboval za analizo približno 10 mg snovi, kar je bilo 10–100-krat manj kot pri dotedanjih analitičnih metodah. Prepričan o svoji metodi je imel mnoge predstavitve, najbolj znana je bila na kongresu naravoslovcev leta 1913 na Dunaju, ko so med njegovim predavanjem sodelavci določili ogljik, vodik in dušik ter molekulske mase vzorca. Za to so porabili namesto do tedaj običajnih treh ur manj kot eno uro. V avditoriju navzoči nobelovec **E. Fischer**, pri katerem se je Pregl tudi izpopolnjeval, je preveril rezultate in z besedami »zdaj verjamem« potrdil veličino Preglovega dela.

Oktober 1913 se je Pregl vrnil v Gradec in prevzel katedro za medicinsko kemijo. Vse življenje je posvetil kvantitativni organski mikroanalizi in tu dosegel največ, kar je znanstveniku dano: razvil epohalno metodologijo, ki se je kot blisk prenesla v vse laboratorije sveta in v njih dobila nepogrešljivo mesto. Leta 1917 je Pregl pri berlinski založbi Springer objavil knjigo z naslovom *Die quantitative organische Mikroanalyse (Kvantitativna organska mikroanaliza)*. Delo je do leta 1958 doživelo sedem ponatisov, v istem letu pa tudi dopolnitev **H. Rotha**.

Znanstveni uspehi in odmevne objave so Preglu prinesli velik sloves. Med drugim je leta 1914 prejel Liebigovo nagrado na Akademiji znanosti na Dunaju in leto zatem postal njen član, 1920 je postal častni doktor znamenite univerze v Göttingenu, 1923 častni doktor Tehniške visoke šole v Münchnu, bil je dobitnik velikega avstrijskega častnega znaka za zasluge in 1929 je postal častni občan mesta Gradec.

Zenit Preglove znanstvene poti pa je gotovo Nobelova nagrada za kemijo 1923. V času ustanavljanja ljubljanske univerze je v svoj program tudi vseučiliška komisija zapisala, da bi med predavatelje povabila dr. Pregla.

Redki dosežki v znanosti so delo enega samega človeka, enega samega uma ali popolnoma izolirani od dela drugih strokovnjakov s podobnih področij. Tudi s Preglovim delom je bilo podobno. Njegov graški kolega **F. Emich** z Visoke tehniške šole se je ukvarjal s podobno problematiko. Leta 1907 je Pregl prvič predaval o svojih rezultatih, leta 1910 je govoril tudi z Emichom, ki pa je bil zadržan. Pregl je svoja temeljna spoznanja objavil v knjigi leta 1917, Emich pa 1924. Ko se je okoli leta 1920 začelo govoriti o Nobelovi nagradi, je Pregl komisiji za podelitev Nobelovih nagrad predlagal Emicha. Vsak izmed njiju je delal zase in se samostojno dokopal do podobnih spoznanj. Običajno je primat dodeljen tistemu, ki svoje delo prej objavi in ga tako ponudi v dobro vsemu človeštvu.

Znanost – Preglova življenjska sopotnica

Zasebno življenje tega svetovnega znanstvenika je bilo samosvoje. Ostal je samski in je le prijateljeval s svojo nekdanjo študentko. Bil je fanatično delaven, pogosto je spal kar v službi, hranil se je v menzi. Vedno ga je obkrožala skupina znanja željnih študentov in mladih raziskovalcev z vseh koncev sveta. Večji del Nobelove nagrade je Pregl podaril graški univerzi za gradnjo laboratorijev. Svoje premoženje je malo pred smrtjo zapustil Akademiji znanosti na Dunaju in še zdaj (ne več iz njegovega sklada) redno izplačujejo Preglove nagrade za mikrokemijo. Ko je bil v letih 1920/21 rektor graške univerze (1916/17 dekan medicinske fakultete), je v glavni stavbi dal narediti kuhinjo, kjer so revni študenti lahko jedli zastoj.

Okoli leta 1925 je po ustnem izročilu Univerzi v Ljubljani poklonil mikroanalitsko aparaturo, ki jo hrani

kemijska fakulteta (dokumenta o tem ne poznamo). Uspešni učenci in dijaki pri nas prejemaajo za odlične rezultate pri kemiji Preglova priznanja.

Ljubil je gore in morje, leto za letom je obiskoval jadransko obalo, predvsem Mali Lošinj, prehodil je številne slovenske gore ter plezal v avstrijskih in švicarskih Alpah. Rad je tudi kolesaril. Pregl je bil v Gradcu zelo priljubljen; znan je bil po svojem pikrem humorju in vedrem gledanju na življenje. Malo pred smrtjo si je kot eden redkih Gradčanov kupil avto. Z njim je 1930. doživel tudi nesrečo. Ali je bila ta odločilna za njegovo smrt kmalu zatem, še do danes ni čisto pojasnjeno. Znano pa je, da je v začetku zime 1930 zbolel za pljučnico in 13. decembra 1930 umrl, star 61 let. Pokopan je na graškem pokopališču Sv. Leonharda.

Nedavno ljubljansko srečanje ob 80-letnici podelitve Nobelove nagrade je oživilo Preglov lik in udeleženci so bili soglasni, da je dozorel čas za ponatis izvirne Preglove monografije. Sosednji državi Slovenija in Avstrija želita promovirati duhovno dediščino znamenitega nobelovca tudi v svetovnem merilu, predstaviti nadnacionalnega in univerzalnega znanstvenika in erudita, čigar slovenske korenine so našle ustvarjalne možnosti v bližnjem Gradcu. Skrajni čas je tudi, da vse bolj svetovljanska Ljubljana ustanovi Preglovo spominsko sobo v srcu Ljubljane na Vegovi 4, na Oddelku za kemijsko izobraževanje in informatiko, kjer je Preglova mikroanalitska aparaturna. Tudi najvišja slovenska kemijska ustanova Kemijski inštitut bi lahko s ponosom nosila ime kemika nobelovca slovenskega rodu.

Mikerinovi, Lavrinovi, Hrovatinovi

Epigrafsko najstarejši grobovni kompleks v Sloveniji

Alojzij Pavel Florjančič

Rodoslovcem so lahko pri njihovem delu pokopališča vir podatkov. Sprehod med spomeniki tudi sicer zelo dosti pove o kraju in njegovih prebivalcih. Vipavsko pokopališče pa ima še dve znamenitosti.

Poleg pokopališča je urejeno vojaško pokopališče iz prve svetovne vojne. Tu je 356 grobov padlih vojakov avstrooogrsko vojske, ki so umrli med leti 1914 in 1917 v vipavski vojni bolnišnici. V bližini sta še vojaški pokopališči v Podnanosu (Šembidu) in v Ajdovščini. Na preprostih kamnitih nagrobnikih so bile kovinske ploščice z imenom in priimkov pokopanega. Ker so bile ploščice iz cinka, so jih ljudje, posebno kleparji in krovci, uporabljali za gašenje žveplove kisline. Še dolgo po drugi svetovni vojni je bila večina ploščic ohranjena. Sedaj ni več nobene.

Sam sem nekoč razbiral posamezna imena nemških, madžarskih in čeških vojakov. Seznami pokopanih na posameznih pokopališčih so v Vojnem arhivu na Dunaju, kjer hranijo tudi načrte pokopališč. Morda v njih ni vseh pokopanih. Zadnji, ki so pokopani na vipavskem pokopališču, so morda zapisani le v beležnici feldkurata Berianeka, katerega knjižico sva dobila s Tomažem Budkovičen v Hribovi hiši. Mogoče je moral Berianek nenadoma oditi ali je morda bil celo ranjen ali ubit na položaju, ko je moral pobirati evidenčne tablice padlih. Od nekaterih pogosto ni ostalo skoraj nič, tako da je marsikateri napis kar na kenotafu, za katerega je zadostovala tablica ali v žargonu vojaška značka ali svetinjica. Berianekov kovček in dnevnik pa je ostal tam, kjer je bival, oziroma ordiniral. Morebitnim raziskovalcem so podatki na voljo pri amaterskem muzealcu in raziskovalcu prve svetovne vojne, mag. Tomažu Budkoviču.

Druga znamenitost vipavskega pokopališča sta dva egipčanska sarkofaga. Levi sarkofag je pripadal visokemu dostojanstveniku Raverju, desni pa predvidoma princu Junminu, prvemu sinu faraona Menkaure (Mikerinosu). Ta dragocena sarkofaga iz rožnatega asuanskega granita, pravzaprav sienita (ime sienit po grški obliki Siena za Assuan) so odkrili v grobnicah dvorjanov (V. dinastije, okoli 2450 pr. Kr., ali celo IV.) ob vznožju velikih piramid v Gizi. Spadata v skupino šestih do sedaj znanih podobno oblikovanih granitnih sarkofagov¹, ki imajo na zunanjščini upodobljeno stilizirano pročelje staroegipčanskih zgradb.² Sarkofaga sta bila pripeljana iz Egipta 1845, kjer je bil Lavrin, sin bogatega vipavskega posestnika in lastnika mlina, avstrijski generalni konzul.³ V desnega je dal Lavrin prekopati posmrtno ostanke očeta Jerneja in matere Jožefe, rojene Uršič, v levega pa sina Albeta Aleksandra, ki je umrl v Egiptu.

Hrovatinovi iz Vipave so dediči Lavrinove zapuščine v Vipavi. Lavrinova sestra Jožefa se je poročila z Antonom Hrovatinom. Tudi Hrovatinovi so bili premožni. Osnutek za svojo grobnico jim je naredi Plečnik.⁴ Prvotno so

nameravali postaviti zidano grobnico, pa je zmanjkalo denarja. Pred sarkofagom je pet grobov, za sarkofagoma pa na steni obzidja pet črnih kamnitih plošč. Zakaj pet zaenkrat nismo utegnili razvozlati. Niti to se ne ve, po kakšnem kriteriju so zapisovani Hrovatinovi pokojniki na posamezne plošče.

Leta 1999 so s pomočjo države, občine Vipava in Hrovatinovih restavrirali oba sarkofaga ter nadkrili Hrovatinovo grobnico in sarkofaga.

Hrovatinovi nimajo izdelanega rodovnika. Po raziskavah avstrijskega arheologa iz Celovca dr. Gottfrieda Hamernika, ki je iz Lavrina doktoriral, pa se odpirajo zanimive in razvejane sorodstvene vezi. Sledi vodijo v Aleksandrijo, v Milano in Nemčijo. Lavrinov potomec v petem kolenu Franz von Wesendonk iz Münchna ima dokumente iz katerih je razvidno, da naj bi Lavrin prvi odkril grobnici bikov Apisov in naj bi prinesel v Vipavo nove vrste trt. Za rodoslovce, zlasti slovenske, še ena niša. Če jih ne bodo prehiteli drugi, kakor je dr. Hamerling slovenske egiptologe v primeru Antona pl. Lavrina.

Vsekakor pa je grobovni kompleks Hrovatinove grobnice s staroegipčanskima sarkofagoma in Lavrinovih posmrtnih ostankov v njima, zanimiva kulturno umetnostna in zgodovinska znamenitost.

¹ Dva sta še v Kairu, po eden pa v Londonu in nemškem Hildesheimu).

² Tomislav Kajfež, Vitez Anton. pl. Lavrin (1789 - 1869) diplomat in zbiralec starin v Egiptu.

³ Anton Lavrin je bil pravnik, leta 1834 je postal avstrijski generalni tajnik v Egiptu s sedežem v Aleksandriji. Zastopal je avstrijske interese pri takratnji gradnji Sueškega prekopa. Za uspešno posredovanje v sporu med turško vlado in podkraljem v Egiptu je prejel številna odličja in avstrijski cesar ga je povzdignil v višji stan. V grbu ima Lavrin dve oljčni vejici, tri egipčanske sfinge in latinski napis *Non nisi moriens mutor* (Samo mrtev se spremenim). Leta 1849 so Lavrina premestili v Bukarešto, kjer

je ostal do začetka krimske vojne, nato se je vrnil na Dunaj in se upokojil. Umrl je v Milanu, kjer je tudi pokopan. Lavrin je bil član znanstvenoraziskovalnih društev v Atenah, Rimu in Ljubljani, na dunajski Akademiji znanosti so prebrali in objavili njegovi arheološki poročili. Njegove donacije Umetnostnozgodovinskega muzeju na Dunaju in ljubljanskemu Deželnemu muzeju, okoli 200 predmetov, so začetek egiptovskih zbirk v teh ustanovah. Edina antropomorfná krsta z mumijo v Narodnem muzeju v Ljubljani, svečenika Isachta s konca XXV. dinastije (okoli 650 pr. Kr.) je Lavrinov dar iz leta 1846. Tudi sfinga, ki varuje vstop v Maximilijanov grad Miramar pri Trstu in tamkajšnja egiptološka zbirka so iz Lavrinovega vira. Tudi obelisk, ki je sedaj v Washingtonu, je Lavrin prepeljal po Nilu do Aleksandrije. Namerjen je bil nadvojvodi Maximiljanu. Tam je stal dvajset let, nato so se zanj potrudili Američani.

⁴ Andej Hrovatin, Nikoli ju ne bi prodali, Primorske novice, 28. okt. 1994

Ob 100-letnici rojstva dr. Boža Škerlja

Dagmar Slekovec

Predniki

Rodbina Škerlj je bila doma v Vrhpolju pri Vipavi; tja so se menda preselil s Krasa, kot piše Božov oče Milan v spominih na svojega deda (bil je tršat, pravi Kraševce). Milanov oče Janez bi kot prvorojenec moral postati dedič posestva, vendar se je odločil za študij prava in se pri tem v glavnem sam preživljal. Med študijem se je zaročil z Ano, hčerjo ljubljanskega trgovca ali gostilničarja Jakoba Terdine. Ker pa Anin oče takrat ni več živel, se je morala mati Jožefa s pomočjo otrok sama prebijati skozi življenje. Ko je Janez končal študij in postal sodnik, sta se z

Ano poročila. Prvorojenec Milan je bil rojen v Ljubljani, potem pa se je družina večkrat selila in tako so bili ostali otroci rojeni v raznih krajih Slovenije. Končno so se ustalili v Novem mestu - Milan se je vedno počutil Novomeščana. V družini je bilo pet sinov in ena hči. Milan je bil prvorojenec in je študiral pravo, ker je to bilo najcenejše, saj mu ni bilo treba biti ves čas na Dunaju. Ko je doštudiral, je služil kot sodnik po raznih krajih Dolenjske. V tem času se je zaročil s Pijo Srebre iz Brežic, hčerjo zakoncev Gvida Srebre in Josipine Potočin. Gvido Srebre je bil v svojem času ugleden in bogat odvetnik, nekaj časa tudi župan. Josipina pa je bila hči gostilničarja iz Sv. Petra pri Zidanem mostu. V šolskem letu 1902/03 se je Milan pripravljajal za delo na ljubljanski univerzi, katere ustanovitev so takrat pripravljali. Po Milanovi vrnitvi iz Leipziga sta se 28. novembra 1903 Milan in Pija poročila. Najprej sta krajši čas živela v Gradcu, pozneje pa na Dunaju, kjer je Milan delal na pravosodnem ministrstvu. Tu se je 28. septembra 1904 rodil Božo, leta 1907 pa še hči Olga.

Otroška doba in mladost

Čeprav so živeli na Dunaju, sta otroka dobro govorila slovensko. Vedno so imeli služkinje iz Slovenije in oče je naročal slovenske knjige. Tako je imel Božo težave, ko je šel v šolo in se je moral navajati na nemščino. V šoli mu ni šlo najbolje, zlasti ne v nižji gimnaziji in je potreboval pomoč. Njegov oče je bil celo mnenja, da bo z malo pomoči absolviral srednjo šolo, na visoko šolo pa mu ni treba. Kot v večini takratnih "dobrih" družin se je moral mali Božek učiti violino, sestra Olgica pa klavir. Uspeh je bil tak, da zaradi slabšega posluha Olga ni posebno napredovala pri klavirju, Božek, ki je bil glasbeno nadarjen, pa se je igranja na klavir naučil sam, violine ni maral!

Po končani prvi svetovni vojni se je družina preselila v Ljubljano, kjer je oče najprej delal v poverjeništvu za pravosodje, leta 1919 je začel poleg tega predavati na pravni fakulteti, leta 1924 pa je postal redni profesor; otroka sta obiskovala Poljansko gimnazijo. Božo je začel hoditi v slovensko šolo v drugem polletju takratnega petega razreda gimnazije. Tudi tu je bil precej povprečen učenec, kar pa ni čudno, saj je imel veliko različnih interesov. Pisal je v "Preporod", bil član Sokola, obiskoval je plese, koncerte in gledališče, igral na klavir in violino, izdeloval modele hiš, cerkva in letal, pisal drame, novele, včasih tudi pesmi, rad kolesaril in hodil na izlete, zlasti je rad obiskoval neobvezno risanje in oblikovanje pri prof. Kambiču. To mu je izredno koristilo za vse življenje, do konca je bil uspešen slikar-amater. Leta 1922 je maturiral in se odločil za študij na filozofski fakulteti - biologija kot glavni in geografija kot stranski predmet.

Čas do druge svetovne vojne

Po poroki sta mlada zakonca nekaj časa živela v Brnu, kjer se je Božo izpopolnjeval pri prof. Suku, septembra 1928 pa sta se preselila v Ljubljano in nekaj let živela v velikem stanovanju pri starših na Miklošičevi 6 (zdaj 4), nekaj časa oba brez službe. K sreči so bili starši obeh dovolj premožni, da so preživljali mlado družino. Bili so časi začetka svetovne krize in je bilo na splošno težko dobiti službo. Ružena je od l. 1929. do 1932 poučevala na Poljanski gimnaziji, Božo pa je želel znanstveno delati in je končno s posredovanjem dr. Andrije Štamparja dobil zaposlitev kot antropolog na Šolski polikliniki v Ljubljani, kjer je ostal do l. 1946. V tem času se je l. 1929 rodila hči Dagmar, l. 1933 pa še Zdenka. V letu 1932 se je kot Rockefellerjev štipendist izpopolnjeval v Nemčiji in na Norveškem, kjer je bila z njim tudi njegova družinica. Ker se je v tem času poročila Božova sestra Olga, se je Božova družina preselila v novozgrajeni Dukičev blok, k staršem pa je prišla Olga z družino. Stanovanje v takrat najboljšem in najnovejšem bloku v Ljubljani je bilo zelo drago in družino so še vedno podpirali starši. Tako si je Božo lahko privoščil nakup potrebnih knjig in nekaj potovanj. L. 1934

je na Poljskem spoznal metode in delo še danes priznane antropološke šole Jana Čekanovskega, leta 1935 pa je kot štipendist Centralnega inštituta za telesno vzgojo tri mesece spoznaval problematiko te vrste. V tem času je bil tudi privatni docent na filozofski fakulteti, kar je pomenilo, da je brezplačno v svojem stanovanju predaval antropologijo študentom, ki so se za to zanimali. Napisal je prvo knjigo *Človek*.

V času do druge svetovne vojne je prebolel težko pljučnico in vnetje trebušne mreže zaradi razlitega slepiča.

Druga svetovna vojna in čas po njej

L. 1941 se je pri nas začela druga svetovna vojna. Božo je bil kot "neborac" mobiliziran kot pisar v vojno bolnico v Ljubljani in je kratko vojno končal v Novem mestu. Ko se je že po nekaj dneh vrnil, je kmalu izvedel za grožnjo svojega bratranca po materini strani, hitlerjanca Petra Sernetza, ki je izjavil, da bo dal zapreti njega in materinega bratranca strica Dušana Serneca kot komunista, takoj ko bodo prišli Nemci v Ljubljano. V tem času so bili okupatorji Ljubljane Italijani in Božo se je potrudil ter si poiskal delo na Istituto di scienze statistiche, demografiche ed atuariali v Rimu. Tja je v juliju 1941 odpotoval z vso družino, vendar so se žena in hčeri čez sedem tednov vrnile. Ko se je tudi sam vrnil v Ljubljano, je hodil v službo in se še isto jesen priključil Osvobodilni fronti. L. 1944 je deloval v Rupnikovem Slovenskem rdečem križu kot opazovalec OF; ker pa večina članov odbora RK ni hotela delovati povsem po volji takrat vladajočih, je bila večina članov odbora RK v septembru 1944 aretirana in odpeljana v Dachau. Božo je internacijo sicer srečno preživel, vendar so mu ostale zdravstvene posledice do konca življenja. Ko se je vrnil, je bil krajši čas še zaposlen na Šolski polikliniki, obenem pa se je začel pripravljati na profesuro na Filozofski fakulteti. Delo pri pripravljanju je bilo naporno in polno ovir, saj nekateri ugledni profesorji niso hoteli priznati pomena tega predmeta. Šele v tem času se je prvič pri nas uradno uveljavil razvojni nauk in s tem tudi nazor o nastanku in razvoju človeka, kar je bilo pred vojno pri nas pod vplivom Cerkve prepovedano. Prvi prostor za delo inštituta je bila učilnica gimnazije na Vegovi ulici. Tu je delal sam, laborant in po diplomi asistentka Zlata Dolinarjeva. V boljše prostore se je inštitut na žalost preselil šele tik pred Božovo smrtjo.

Obenem je obnovil stike s kolegi iz tujine in navezal nove. Ponovno se je potegoval tudi za Rockefellerjevo štipendijo, ki so mu jo odobrili in tako sta za vse leto 1952 in del 1953 z ženo odpotovala v ZDA, Anglijo, Francijo in Švico, leta 1955 pa je potoval po deželah Bližnjega vzhoda in Egipta.

Bil je pobudnik ustanovitve Antropološkega društva Jugoslavije in Etnološkega društva Jugoslavije ter član še drugih strokovnih društev. Prejel je več odlikovanj in

priznanj: l. 1952 je postal častni član antropološkega društva Velike Britanije in Irske, l. 1958 častni član Poljskega antropološkega društva; v domovini je prejel leta 1955 Levstikovo nagrado, leta 1961 pa odlikovanje red dela z zlatim vencem.

Škerlj je bil široko razgledan. Čeprav je kot biolog izhajal iz fizične antropologije, je to vedo razumel in obravnaval zelo široko kot splošno vedo o človeku, kar se kaže tudi v njegovih zelo različnih interesih: vse do smrti je obiskoval opero, koncerte, hodil na razstave itd. Redno je tudi igral klavir (sam ali štiriročno), komponiral, prepisoval orkestrske partiture za klavir itd. Veliko je tudi fotografiral, snemal filme in risal ter slikal. Poleg mnogih znanstvenih del in razprav je napisal deset poljudnih knjig in potopisov ter 3 leta (1935-1937) urejal prilogo Zdravniškega vestnika Evgenika. Živel je zelo intenzivno življenje, ki pa se je prehitro končalo; umrl je star komaj 57 let, verjetno tudi zaradi trpljenja v internaciji, ki mu je načelo zdravje.

Rodoslovje in grafologija Anton Laščak beg

Tino Mamić

Anton Laščak beg (rojen v Gorici 21.09.1856, umrl v Kairu 26.12.1946) je eden največjih arhitektov, kar se jih je rodilo na Slovenskem. Žal ga ne poznamo dovolj, če sploh. V slovenski strokovni literaturi praktično ni bil še nikjer omenjen, objavljenih je bilo samo nekaj poljudnih člankov, v katerih mrgoli napak. Prvič se je pojavil šele v dodatku v zadnjem zvezku Enciklopedije Slovenije pred dvema letoma.

Arhitekt Sredozemlja

Bolj ga poznajo v Italiji, kjer ga imajo za svojega arhitekta, in so po njem poimenovali tudi neko goriško ulico. Laščak je eden od utemeljiteljev egiptovskega novoislamizma (neoislamizma), umetnostnega sloga v arhitekturi, ki se je zgledoval po stari arabski umetnosti. Egiptovski podkralj Abas II. mu je 1907 podelil plemiški naziv beg in ga imenoval za glavnega dvornega arhitekta. Ustvarjal je v Rimu, Perugii, Aleksandriji, Kairu, Carigradu in v Gorici. Najpomembnejša dela je ustvaril v Aleksandriji 1882-1886 (galerija *Menasce*, vila *Mazloum paše*, vila *Laurens*, palača *Aghion*, glavna železniška postaja) in v Kairu 1897-1939 (palača *Suarez*, palača velikega vezirja, kraljevski klub *Club Lotus*, sedež narodne banke *Misr*, stavba tržaške *Assicurazioni Generali*, kraljeva rezidenca

Abdin, cerkev sv. Petra). V Gorici je na Trgu sv. Roka 1908 postavil obelisk s fontano, na Pristavi v Rožni dolini pa si je 1909 dal zgraditi novoislamsko vilo.

Gre za zanimivega človeka, katerega osebnost je zelo zapletena, da ne rečemo že popolna enigma. Rodil se je v furlanskem okolju, pisal in komuniciral predvsem v italijanščini in furlanščini, simpatiziral z iredentizmom. Razen njegovih stavb o njem ni ohranjenega veliko. Njegovi trije potomci z malce nenavadnimi imeni (Plautilla Angelina Francesca 1899, Fabbrizio Antonio Giuseppe 1879-1921 in Romeo Italico Alessandro 1884-1926) so se izgubili, njegovi sodobniki so pomrli. Ostanejo torej le še arhivi.

Laščakove korenine

V Ročinjskem župnijskem uradu so podatki o prednikih Laščakovega očeta, Petru Laščaku, v goriškem stolnem arhivu pa o njegovi materi Jožefi Trampuž. V goriškem župnijskem uradu sv. Roka hranijo podatke o Laščakovi družini. Priimek in kraj bivanja kaže na Antonovo povsem slovensko poreklo. Tudi njegova žena Marija Alojzija Plešničar je slovenskega porekla, hči goriškega trgovca. Vseeno pa o slovenskosti (t.j. o slovenski zavesti ali o znanju slovenščine) Antona Laščaka in njegove žene zaenkrat ni še nobenih dokazov. To je vse, kar je pokazala raziskava s pomočjo pomožne zgodovinske vede rodoslovja.

Nova odkritja pa je dala raziskava s pomočjo neke druge pomožne vede, vendar ne zgodovinske, pač pa s področja psihologije: grafologije. Grafologija je pomožna

veda izrazne psihologije, ki analizira osebnost na podlagi pisave. V Sloveniji je razmeroma poznana, saj je o njej pisal že pokojni akademik dr. Anton Trstenjak. Trenutno najbolj poznan slovenski grafolog je Borut Pogačnik, ki se z grafologijo ukvarja profesionalno.

Človeške pisave so podobne osebam – eni ljudje so kot odprte knjige, drugi pa zelo zagonetni. Tako kot je lahko katerakoli psihološka metoda v nekaterih primerih povsem napačna, je to lahko tudi v grafologiji. Rezultate torej ne moremo vzeti kot 100 % točne, zato ima grafološka analiza tudi na sodišču veljavo, podobno detektorju laži: ne služi kot dokaz, ampak kot orientacija. Vemo namreč, da je tudi detektor laži mogoče ukaniti (čeprav verjetno ne tako lahko kot v filmu Prvinski nagon...).

Sicer pa grafologija lahko odkrije ogromno lastnosti avtorja pisave. Pisava je neke vrste ogledalo človeka. V preteklosti, ko se je večino besedil pisalo najprej z roko in z nalivnim peresom, je grafologija bila še veliko bolj pomembna kot je danes. Za dobro analizo je namreč potrebno imeti vsaj celostranski rokopis. Že kopija rokopa izgubi nekaj podatkov – pomembno je namreč tudi, s

Podpis pod sliko

kakšnim pritiskom je avtor pisal besedilo. Danes daljših besedil običajno ne pišemo več s klasičnimi pisali, ampak z računalnikom. Grafologija ima tako vsak dan manj gradiva za raziskavo.

Teoretično se večšine – grafološkega analiziranja - lahko naučimo tudi sami. Še pred desetletjem smo v slovenščini imeli samo dve knjigi o osnovah grafologije, danes jih je več kot ducat. V bazi COBISS je pod grafologijo v slovenščini kar 68 zadetkov. Na koncu članka zato navajam nekaj knjig.

Za dobro analizo pa je seveda potrebno najeti strokovnjaka. V Sloveniji se s tem ukvarja par ljudi, po mojih podatkih pa je najbolj uveljavljen stalni sodni izvedenec Borut Pogačnik, ki velikokrat na znanstvenih simpozijih o pomembnih osebnostih sodeluje z grafološko analizo. Analize opravlja tudi po naročilu, cena pa se giblje okrog 20 tisočakov. Za analizo osebnosti bega Laščaka je analiza odkrila marsikaj zanimivega, saj Laščaka danes kot osebnost težko razumemo. Starši in žena Slovenci ali vsaj slovenskega porekla, on pa Furlan, italijanski iredentist in/ali svetovljan?

Zaradi prikaza grafološke analize kot metode rodoslovja objavljam analizo v celoti.

Grafološka analiza pisma Antona Laščaka

»Antona Laščaka bi lahko opredelil kot ekstrovertnega čustvenega tipa po Jungovi terminologiji. Bil je zelo živahen človek, poln energije in veselja do življenja, pa tudi agresivnosti do tistih, ki se z njim niso strinjali. Ta agresivnost je bila lahko samo verbalna, a nastala je kot protest proti prvi domači avtoriteti v otroških letih. Njegov sen je bila nekakšna popolnost sveta. Seveda v njegovem smislu in načinu videnja, tako sveta, kot vsega, kar je v njem.

Nasprotljivost je bila njegova pomembna značilnost, oznaka, skoraj maskota. Vse pa seveda zaradi izjemno močnega gona po uveljavitvi. Ta ga je imel v pesti ves čas. Volja do moči je bila močnejša od česarkoli. Težava je bila v tem, da je bil zelo trmast in je zelo težko spremenil kakšno svoje stališče.

Za pisca bi lahko rekli, da je bil nošen na valovih zanosa, ki ga ni skrival, ampak ga je strastno podžigal sam v sebi. Vsakršne vzhicenosti pa dosežejo svoj namen preko verbalnega, in prav lastnost močne sporočilnosti mu je onemogočala, da je vedno znova govoril in govoril. V diskusijah ni varčeval z besedami in včasih je deloval tudi precej napadalno. Nekakšna svojeglavost ga je prevevala, kot nedoraslega otroka, ki ne more nikoli izpolniti praznine neuspeha, ki ga je fiktivno čutil v odnosu enega ali obeh staršev do njega.

Vendar pa v odnosu do ljudi ni bil takoj in samo nasprotovalen. Prav nasprotno, ljudi je vedno sprva želel malce zapeljati s sladkimi besedami. Če pa mu to ni uspelo

(Borut Pogačnik, grafološka analiza fotokopije pisma Antona Laščaka z dne 10.12.1929, Ljubljana, 25. maj 2002, izvirnik hrani avtor članka)

Kaj je ostalo pri nas?

Na pobočju Kostanjevice pri Gorici se v eksotičnem parku skriva romanticistična novoislamska vila, ki jo je leta 1909 zgradil arhitekt Anton Laščak beg, takratni dvorni arhitekt na egiptovskem dvoru. Vila je eden od najlepših primerov novoislamizma v Evropi in je kljub svojemu »tujemu« izvoru skladno vključena v okolico. Vilo in park je novogoriški občinski svet leta 2003 razglasil za kulturni spomenik. Stavba se ponaša s stolpom v obliki minareta in številnimi detajli, vzetimi iz arabsko islamske arhitekturne tradicije. Na vhodu posestva, ki si ga je zase uredil plemeniti Laščak, je vratarnica (t.i. salamlik), ki obiskovalca že na glavni cesti opozarja na edinstveno arhitekturno dediščino. Na nekaj sto metrih razdalje naletimo tako na tri znamenitosti, ki so v Sloveniji edinstvene: edino ohranjeno židovsko pokopališče, edina kraljevska grobnica in edina novoislamska stavba v vsej državi.

Nekaj literature o grafologiji v slovenščini

- Trstenjak, Anton: Človek in njegova pisava, Centralni zavod za napredek gospodinjstva, Ljubljana 1986
- Regvar, Bojan: Spoznajmo grafologijo, samozaložba, Ljubljana 1988
- Barrett, David V.: Grafologija, Domus, Ljubljana 1997
- Metelko, Magdalena: Grafoanaliza in grafologija, Zavod za alternativno izobraževanje, Ljubljana 2002

Biti slovenske krvi, bodi Slovencu v ponos

Somrak Slovanov

Janez Suhadolc

“Veličanstvo, prvi Rim je padel, drugi Rim (Carigrad) je padel, tretji, Moskva, stoji in četrtega Rima ne bo!” Tako se je poklonil menih Filoteos svojemu carju, samodržcu vesoljne Rusije Vasiliju III. Hotel je povedati, da se je po turškem zavzetju Carigrada leta 1453 središče sveta preselilo v Moskvo. Menih podpre svojo izjavo z nadvse tvegano špekulacijo, da bo Moskva ostala središče sveta na vse veke veke – “*a četvortoga Rima ne budjet.*” Predhodnik Vasilija III., Ruski car Ivan III., se je poročil s sestrično zadnjega bizantinskega cesarja Konstantina Paleologa XI.,

s čimer je hotel na simboličen način pokazati, da je naslednik tradicije bizantinskega imperija.

V tem tekstu bom skušal opozoriti na pojem središča sveta. Zemlja je okrogla, teoretično je lahko vsaka točka na zemeljski obli središče sveta. Meni ne gre za geometrični vidik stvari, temveč za civilizacijsko središče sveta. Tako središče sveta je kompleksen pojem in obsega prevlado v kulturnem, političnem, gospodarskem, vojaškem in mogoče še kakšnem smislu. Biti mora še žarišče razmeroma velike skupine prebivalcev iste narodnosti ali vsaj državljanov velike države. Pri opisu se bom ozemeljsko omejil na pojem “zahodnega sveta”. Ne bi hotel podcenjevati drugih delov sveta, to sploh ne, na zahodni svet, to se pravi na Evropo z okolico, se bom omejil zato, ker mi je ta del sveta najbolj domač in je za mene najbolj usoden.

V skladu s tem, kar so me učili pri zgodovini, naj bi bilo eno prvih središč sveta v Mezopotamiji ob bregovih Evfrata in Tigrisa, tam, kjer je sedaj Sadamov Irak. Potem se središče sveta preseli v Egipt. Današnji Egipt zagotovo ni kakšno pomembnejše obračališče sveta. Iz Egipta se preseli v Grčijo. Tudi sodobna Grčija ni posebno impresivna država. Za Grki so na vrsti Rimljani in tisočletni rimski imperij. Imperij se razdeli na vzhodni in zahodni del. Zahodni del zastane, ko barbarski Alarih zasede in opleni Rim okrog leta 410. Vzhodni del s središčem v Carigradu in grškim uradnim jezikom vztraja do padca Carigrada leta 1453. Kot sem že napisal, se ga tega leta polaste Turki. Še pred tem blišč vzhodnega rimskega imperija precej potemni. Že prej se zdi, da se je središče sveta prestavilo v Benetke, mogoče tudi v Genovo. Renesansa in začetek novega veka preneseta središče sveta na osrednje dele Apeninskega polotoka. Firenze, Mantova, Pisa, Ferrara, Napoli, Pistoja, Sienna, Milano se med seboj bojujejo za primat in obenem formirajo novo središče sveta. Na koncu prevlada papeški Rim. Rim postane spet novo središče sveta. Med tem z Iberskega polotoka preženejo Arabce. Katoliška Španija preraste skupaj s Portugalsko v dva svetovna imperija. V sedemnajstem stoletju je bilo središče sveta na Iberskem polotoku. Potem doživi svoj zgodovinski vrh Francija. Pod vladavino sončnega kralja Ludvika XIV. sonce ni nikoli zašlo. Francija je bila središče sveta do Waterlooja, leta 1815, ko Angleži in Nemci dokončno premagajo Napoleona. Od takrat naprej, tako se zdi, se središče sveta premakne na Britansko otočje. *Rule Britania!* je bilo geslo devetnajstega stoletja. Z neverjetnim razmahom industrije se ob koncu devetnajstega stoletja začne središče sveta premikati v Nemčijo. Do poraza v drugi svetovni vojni je bila Nemčija vodilna svetovna sila in središče sveta. Tole, kar sem napisal, je precej shematičen opis premikanja središča sveta; marsikdo bi tako središče premikal iz obdobja v obdobje drugače, včasih bi se dalo ugotavljati več hkratnih središč, v kakšnem bolj kaotičnem obdobju ga morda sploh ni bilo itn. No, glede tega, kje se je ob koncu druge svetovne vojne

znašlo svetovno središče, pa ne more biti nobenega dvoma. Preselilo se je v Severno Ameriko. Središče tega središča je New York. Zadnjih petdeset let je središče sveta v Ameriki. Tudi začetek enaindvajsetega stoletja pripada še naprej trdno Ameriki. Take svetovne prevlade, kot jo prakticira Amerika v zadnjih desetletjih, zgodovina ne pozna. Tako popolne hegemonije svet še nikoli ni videl. Čas ne prizanaša nikomur in ničemur, mogoče sta porušeni stolpnici v New Yorku prva odpadla kamna iz trdne zgradbe svetovnega ameriškega monopola. Bo Bruselj kot središče združene Evrope prevzel vlogo prihodnjega središča sveta? Se bo potem središče sveta selilo na daljni vzhod, denimo Kitajsko? Taka predvidevanja so seveda čisto možna in verjetna, vendar za misel, ki jo hočem razpredati, niso bistvena. Naj spoštovane bralke in bralce spomnim na naslov tega teksta: Somrak Slovanov!

Po očetovi strani sem z Barja, Dobrove pri Ljubljani in Zelene jame, po materini iz Vipavske doline, odraščal sem za Bežigradom v Ljubljani. S temi kraji se čutim bolj povezan kot z ostalimi deli Slovenije. Vse skupaj nič posebnega, bolj nekakšen sentiment kot kaj drugega. Pa vendar, kadar sem na Vipavskem, se počutim nekam bolj domače, kakor takrat, ko sem v Prekmurju. Najbolj čustveno intenziven odnos imam z mojo družino, potem z brati in sestrami in drugim sorodstvom. Potem pridejo na vrsto prijatelji in znanci. Mnogi moji sorodniki so mi v bistvu tudi prijatelji, z nekaterimi imam bolj redke stike itn. Potem pridejo ljudje, s katerimi združujem delo, pa kolegi iz stroke. Kot arhitektu so mi na sploh blizu umetniško naravnane osebnosti. Potem mogoče Ljubljančani, kajjastvom, v to nisem prepričan, nasploh Ljubljančanov ne cenim preveč, mislim da so vis-a-vis ostale Slovenije precej sebični in centralistično usmerjeni. Preveč oblasti je skoncentrirano v Ljubljani. Ljubljana je, to kar tako mimogrede, preveč hegemonistično središče Slovenije. Veliko simpatij čutim do kmečkega stanu, pa do obrtnikov in do vseh, ki kaj konkretnega delajo. To najbrž zato, ker sem tudi sam deloma mizar. Čez vse čutim pripadnost Sloveniji in Slovencem v celoti. Na to dejstvo nisem ne vem kako ponosen, te okoliščine ne doživljam kot kakšno posebno milost. Kljub temu svojega slovenstva ne mislim menjati in ga nisem nikoli imel namena menjati. S svojim slovenstvom razmeroma zložno živim, Slovenija in Slovenci so z menoj, tako upam, za silo zadovoljni. Vojna dogajanja na Hrvaškem in potem v Bosni, bombardiranje Beograda in Novega Sada, dogodki na Kosovem itn. so me bolj prizadeli kot kakšna podobna sočasna dogajanja v Afganistanu, v afriški Somaliji ali Kuvajtu. S Hrvati, Srbi, Bošnjaki itn. smo bili več kot pol stoletja v skupni državi, poleg tega sestavljajo ti narodi skupnost južnoslovanskih narodov. Povezuje nas marsikatera skupna rodbinska in zgodovinska usoda. Mogoče se bo kdo namrgodil, toda ne morem si pomagati, v primerjavi z drugimi evropskimi narodi je moja čustvena naveza do Južnih Slovanov bistve-

no močnejša in intenzivnejša. Še zmeraj se počutim kot Južni Slovan, Balkanec če hočete. To razumevam kot objektivno dejstvo. Potem pridejo na vrsto ostali Slovani. Branje Tolstoja in Haška ima nekaj načelno drugačnih odtenkov od branja Balzaca in Hemingwaya. Med branje se pogosto vpleta zavedanje o slovanskosti prvih dveh avtorjev. Na nek poseben način so, na primer, Napoleona v ruskih prostranstvih premagali "naši". Nobelova nagradenca za književnost Sienkiewicz in Andrić sta mi bližja kot denimo: Senghor in Canetti. Itn. S tem, kar sem napisal nazadnje, sem se približal in vrnil na začetek tega spisa, kjer sem izpostavil Ruse kot najštevilčnejši in vodilni slovanski narod.

Menih Filoteos seveda ni imel prav. Iz Carigrada se je v Moskvo preselilo središče pravoslavja. Zaradi pravoslavja Moskva ni postala središče sveta. Slovanska Rusija pod Vasilijem III. in njegovimi nasledniki ni bila nikoli središče sveta, čeprav je večkrat odločujoče posegla v svetovno zgodovino. To se mi zdi kot Slovanu objektivno bridko dejstvo.

V novem veku je središče sveta pripadalo najprej romanskim državam in narodom, potem sledijo Germani in za njimi naj bi bili na vrsti Slovani. Prihodnja najbolj žarka luč naj bi prisijala iz Orienta, tako je bilo v devetnajstem stoletju prepričanje mnogih eminentnih evropskih duhov. Herder je bil v tem smislu najbolj eksponirana osebnost. To je obdobje panslavističnega gibanja, ki je hotelo v svojem najglobljem bistvu plasirati središče sveta v slovanske dežele. Tudi med Slovenci je bilo mnogo navdušenih panslavistov. Takrat smo, na primer, prevzeli od Rusov belo-modro-rdečo zastavo.

Panslavistična namera se ni nikoli uresničila. Mislim, da Slovani niso bili nikoli središče sveta. Če rečem Slovani, merim seveda še najbolj na Ruse. Kot populacijsko in teritorialno daleč največji slovanski narod so bili skoraj edini možni in poklicani za prevzem bremena središča sveta. Kot sem že napisal, se zadeva ni posrečila. Čisto brez poskusov in ambicij pa Rusi vendarle niso bili. Peter Veliki in Katarina Velika sta gotovo imela vizijo vsestransko razvite in močne Rusije. Največje možnosti za prevzem središča sveta so se nakazovale ob zmagi Oktobrske revolucije. Široke ljudske množice in najbolj pronicljivi duhovi vsega sveta so bili uprti v boljševistični eksperiment. Pričakanja so bila velika. Nekateri nastavki v slikarstvu, arhitekturi, književnosti, v gledališki umetnosti in še kje, so bili neverjetno visoko postavljeni. To bi bili lahko zametki novega središča sveta. Zelo hitro postane Rusija oziroma nova država sovjetov dežela strahu in terorja. Pomisel na to državo kot središče sveta postane absurdna. Strah je bilo eno temeljnih določil nove države. Sovjetska zveza postane strašna dežela. Sovjetska zveza postane svetovno središče strahu. Cel svet se je bal Sovjetske zveze posebno še po drugi svetovni vojni, ko v svoj strašni sistem podvrže še vse druge slovanske narode in

države. Močna armada, policija in administracija so glavni akterji režima strahu. Skoraj vse žitje in bitje je piramidalno usmerjeno v permanentno obnavljanje in vzdrževanje kraljestva strahu. Ko Sovjetska zveza osvoji izdelavo jedrskega orožja in medcelinskih raket, se občutek svetovnega strašnega centra še pomembno poveča. Cel svet se še bolj boji Sovjetske zveze. Najbolj strašna država se zdi tudi najbolj silovita država na svetu. Strah in nasilje niso kakšne vrline - prej narobe. Pa vendarle, v tem času so bili Slovani, vsaj kar zadeva moč in morebitno nasilje, enakovreden partner Ameriki. Tako svetovno pomembni in upoštevanja vredni niso bili Slovani nikoli poprej. Potem pride še dobesedno zvezdni trenutek slovanstva. "Rusi" spustijo v zrak in okoli Zemlje prvi umetni satelit. Mnogi se še spominjajo znamenitega Sputnika in psičke Lajke na njem. S Sputnikom se je svetovno razmerje moči zamajalo. Svetovno središče znanosti in tehnologije, predvsem tiste za oboroževanje in vojsko, naj bi se prevesilo v slovanske dežele. Vse oči sveta so bile uprte v Sovjetsko zvezo, ki je prva zakoračila v vesolje, pričakovanja so bila neizmerna, glavni ameriški konkurent se je zdel vsaj v enem od pomembnih segmentov civilizacije ponižan in poražen. Kasneje Amerika dohiti in prehiti Sovjetsko zvezo tudi v vesoljskih zadevah, vsekakor ostaja Sovjetska zveza še zmeraj pomembnen svetovni akter moči.

V dvajsetem stoletju se je večkrat zdelo, da je spopad med Sovjetsko zvezo in Ameriko neizbežen. Izid takega spopada se je zdel negotov za obe strani. Nekateri so bili mnenja, da v takem spopadu zmagovalca zaradi vsesplošnega uničenja sveta sploh ne bo. Spopada ni bilo, zmagovalca kljub temu imamo; to je Amerika. Sovjetskemu Samsonu odreže lase pravzaprav en sam človek. To je bil premeteni Amerikanec Geoffry Sachs. Sredi Moskve v centralnem komitetu VKPB pregovori utrujene Sovjete, da se odrečejo boljše vizma, sprejmejo turbokapitalizem in posledično spustijo v Sovjetsko zvezo Coca colo, Mac Donalda, Hollywood in še na tisoče firm, ki poosebljajo potrošništvo kot edini možen način življenja. Amerikanska zmaga je popolna, nasprotnik se je predal brez boja, premaganci izplačajo Sachs u za njegovo mešetarjenje še masten honorar! S tem je bila podpisana kapitulacija Sovjetske zveze in v nekem čudnem smislu tudi začetek somraka slovanstva. Nekdanja Sovjetska zveza se razdeli na celo vrsto držav, ena od njih se imenuje Rusija, ki pa se je nihče več ne boji. Na novo gospodarsko in politično ureditev Rusija ni bila pripravljena. Globalni in novonastali domači kapitalizem se po njej grabežljivo pase sem in tja, kakor hoče in kakor mu paše.

Bivša Sovjetska zveza je bila kraljestvo strahu. To ni bilo blesteče kraljestvo, bilo pa je kraljestvo. To, kar je sedaj Rusija, je bolj crkovina kot kaj drugega; pogosto imam občutek, da je z romansko-germansko-ameriškim zahodom v vazalnem odnosu. Usoda drugih slovanskih držav je več ali manj že strasirana. Večina se skuša preriniti

v Evropsko gospodarsko skupnost. Ve se, kdo je v tej hiši gospodar; slovanskim narodom se utegne v tej družbi nekoliko bolje goditi, kot so bili navajeni pod okriljem Sovjetske zveze. Kljub temu bodo v skupnosti postranski akterji. To so bolj ali manj perspektive tudi naše države. Bistvo življenja bo drugje, središče sveta bo drugje. Sanje o tretjem Rimu-Moskvi se zdijo bolj oddaljene kot kdajkoli poprej. Jaz doživljam vse opisano kot somrak slovanstva.

Rodoslovje in mejne »znanosti« in veščine

Marko Zupančič

Motivi, ki posamezne duše pripeljejo do iskanja (lastnih) korenin, se razlikujejo glede na dominantni motiv raziskovanja: gre za iskanje materialne in/ali duhovne zapuščine prednika in prednikov, zanimanje za narodno in družinsko tradicijo... ali pa zgolj za radovednost, »kdo vse je pletel rodovno mrežo« pred našim prihodom v življenje. Tudi poti raziskovanja so lahko različne: v ZDA so bile in so še danes popularne razne spiritistične seanse, kjer se ob vodstvu izkušenega spiritista v temni sobi ob goreči sveči kliče prednika, da se prikaže in nemara celo odgovori na kakšno pereče vprašanje iskalca. Obstojajo pa tudi zanimivi zapisi (npr. Carlos Castaneda, A. Huxley idr.) o magičnih potovanjih v druge svetove s pomočjo izkušenega učitelja in svetih rastlin - drog, kjer se prepletajo različni nivoji stvarnosti in v katerih nastopajo tudi naši predniki.

Bolj uveljavljena in priznana metoda iskanja lastnih korenin je **rodoslovna raziskava**, ki gradi na materialni zapuščini pisnih virov. Z uporabo svetovnega spletišča je rodoslovje dobilo nov zagon, saj so se možnosti za izmenjavo podatkov in virov nenadoma zelo poenostavile. Pomembno delo je v tem okviru pri nas opravilo in ga še opravlja Društvo rodoslovcev in predvsem tisti posamezniki, ki so sodobno - računalniško podprto - rodoslovje približali uporabnikom v Sloveniji .

Rodoslovje in astrologija J

Astrologija - kot poznavanje naravnih ciklov in zakonitosti osebnega in družbenega razvoja, kar se npr. v Indiji poučuje tudi na univerzah, in ne kot cenena horoskopska domislica - ima za naše prednike rezervirano posebno polje. Četrto polje zodiaka - Rak in četrta hiša v rojstni (natalni) karti osebe (»horoskopu«, lat. horo - čas, ura in scopus - meriti) in njen vrh sta področji, kjer se skrivajo naši predniki. Latinsko ime za to točko oz. polje je IC - **Imum Coelli** -izvor, dno ali temelj in se navezuje na

pojme kot so: družina, dom, patriotizem, spoznavanje vodijo občutja, manj razum, tu je nega, tradicija, narod... če omenimo najpomembnejše.

Osebe rojene v zvezdni konstelaciji Raka ali/in aktivnim 4. poljem horoskopa imajo običajno močan in izrazit čut za družino, otroke, za državne ceremonije, folkloro ipd. (preverite, če poznate koga, ki je rojen v ozvezdju Raka!), za masko samo-obvladovanja pa so občutljivi in skrbno varujejo razne skrivnosti. To je področje, ki pripoveduje zgodbo o materi in ženskem principu delovanja. Tako naj bi za »Rake« veljalo, da so čustveno re-aktivni in nekako vezani na svoje prednike, zato se pogosto izgubljajo v spominih. V primeru močnejših negativnih razporeditev, je možno prav nasprotno: beg od družine, strah pred materinstvom / očetovstvom, migracije v druge države ipd. V vsakem primeru pa imajo radi vodo in bližino vode (psihološko: čustva), kar jih pomirja in osredišči.

Četrta hiša je nasproti desete (od skupaj dvanajst astroloških polj in znamenj), ki je imenovana tudi MC ali Medium Coelli. Zaznamujejo jo: ozvezdje Kozoroga, vrh, status, družbeni položaj. To je polje prispevka, priznanj in nagrad skupnosti za delež posameznika v skupno dobro. Je princip očeta, aktivnih posegov. Zato je hiša izvira (4.) ali matere, oba principa se vedno ne ujemata po dejanskem spolu oseb, bolj skrivnostna in zapletena. V tem področju ali polju so namreč zgoščeni procesi dinamike preteklih rodov in, kot so raziskali nekateri astrologi, gre za prenos vzorcev, ki jim lahko sledimo več generacij v preteklost.

Položaj polja ali hiše glede na astrološka znamenja in prisotnost planetov v tem območju bolj podrobno osvetli astrološki profil posameznika, dodatna kakovost aspektov (medsebojnega vpliva planetov v poljih) pa izkušenemu rodovnemu astrologu že odstre glavne iztočnice rodovne / družinske dinamike. Tako npr. težaven astrološki aspekt ali kombinirani aspekti, kjer so planeti v četrti hiši (ali konstelaciji Raka) v opoziciji (»si nasprotujejo s svojimi vibracijami in se s tem na poseben način privlačijo«), lahko priča o težavah pri odraščanju v domačem okolju, konflikti s starši ipd. (odvisno, kateri planet je vpisan v opozicijo in kakšni so sekundarni aspekti). To še posebej velja za t.i. osebne planete (od Merkurja do Saturna). Kadar se v tem polju rojstne karte nahajajo bolj oddaljeni planeti (Neptun, Uran in Pluton), gre pogosto za karmične implikacije, za vpliv dogodkov iz rodovne preteklosti, ki so posamezniku nedoumljivi, pa vendar preko rodovnih vzorcev delujejo tudi v sedanjem življenju osebe.

Rodoslovje v prizmi astrologije – na tem mestu smo zgolj malce odstrli vrata v to »zvezdno umetnost«, ki, enim v zabavo, drugim v iskanju navdiha, kaže tudi na rodovni portal posameznika – sem v glavnem zasledil v posameznih tujih knjigah, tudi iz naših knjigarn, kot podpoglavja v širših obravnavah astroloških tem, pa tudi na e-spletišču se najde precej zanimivega. Ko sem kot rodoslovec začetnik prispel do iskanih listin z datumi in kraji prednikov,

sem se veselo potopil v »zvezdo dediščino« in si – v pomanjkanju dejstev in podatkov o družinski dinamiki – s pomočjo zarisanih astro usod malo bolj osvetlil in povezal te oddaljene in zastrte predele rodovnih vijug, zmag in odklonov. Ali pa sem si vse skupaj zgolj domišljal. Kdo ve, saj se na tem skrivnostnem področju prepletajo slike, sanje, znanje in izkušnje ter zgodnji spomini, ki so oblikujejo mrežo zaznavanja za življenje. In preko njega. Kot šepetajo zvezde v gluho noč.

Vzroki smrti

Peter Hawlina

Rodoslovci se pri delu z matičnimi knjigami srečujemo z marsikaterimi težavami. Morda je najtežje prebirati toliko različnih, včasih zelo težko berljivih pisav. Drug problem je jezik. Poleg slovenskega se je dolgo uporabljaj nemški, pred tem pa latinski. Razmeroma hitro se privadimo branju imen, priimkov, krajev in poklicov, precej težje je z drugimi pripisi. Med te lahko prištevamo tudi bolezni oziroma vzroke smrti v knjigi umrlih.

Temeljitega dela, ki bi obravnaval to področje še nima, mo ali pa ne vemo zanj. Pri naših zahodnih kolekih se na njihovih spletnih straneh že najdejo tovrstni spiski in slovarji. S tem navodilom mrtvooglednikom, ki ga je prepisal kolega Leon Drame, poskušamo zapolniti vrzel na tem področju in vabimo kolege, da začeto nadaljujejo.

Kratko navodilo mrtvooglednikom, da lažje spoznavajo in pravilno zapisujejo smrtne vzroke.

Mrtvoogledci ogledujejo mrliča zategadel, da se 1. živi ne pokopavajo, 2. da se poizve vzrok smrti ali smrtna bolezen. Poglavitna znamenja smrti so: mrtvaške lise, sivkaste pa tudi slaborudečkaste barve v progah ali lisah manj ali bolj razširjene na nižjih delih trupla, mrtvaški duh in po vsem životu segajoča gnjiloba. Vzrok smrti ali smrtna bolezen pa se ne spozna vsigdar na mrliču, in sicer le pri nekaterih. n. pr. pri smrtnih ranah, kozah, kostni gnjilobi, raku in drugih gobah na površju života, vodenici i. t. d., pri drugih primanjkuje vnanjih znamenj in je treba mrtvoogledcu o njih poizvedovati. Zategadel sestavil se je imenik bolezni, pri važnih tudi opisala njih znamenja, da se omogoči njih spoznanje.

1. Mrtvoroden, moškega ali ženskega spola.
2. Prirojena slabost - ta izraz rabiti se sme samo pri slabih otrocih do konca 2. meseca starosti. Pri starejših otrocih, ki so dlje časa hirali, ne da bi bila jetika., želodečno ali črevesno vnetje, ali ktera druga bolezen, piše se: sušica (Atrophia).

3. Starost, pri starih ljudeh, ako ni bila navzoča, ktera druga bolezen.
 4. Prislilne smrti in sicer:
 - a) samomor, pristavi se vsakokrat način samomora, n.p.r. obešenje, ustreljenje, utopljenje, zadušenje i.t. d.
 - b) umor in uboj, pristavi se enako način, kakor pod a).
 - c) ponesrečenje po naključbi, kakor pod a) in b).
- Smrtne bolezni.**
5. Možganska kap, bilo je eden ali več napadov nezave-
sti, život mrtvouden, smrt nastane nagloma ali čez
dlje časa.
 6. Vnetje možganskih mren.
 7. Vnetje možgan, te dve bolezni javite se s hudim gla-
vobolom, brulnanjem, krcem po životu, bolnik meša-
no govori, koncem postane mrtvouden, bolezen traja
3-10 dni.
 8. Prirojena vodenica v glavi.
 9. Akutna vodenica v glavi - glava čez mero povešana,
mehka, celo nizko, drugače enako G. in 7., pa večino
ma pri otrocih.
 10. Zdrevenenje vsega života (Starrkrampf) in zaprtje
ust pri novorojencih vzrok je poškodovanje na pop-
ku, rokah i. t. d., znamenja: krč v obrazu, čeljustih,
zatilniku, hrbtu, v rokah in nogah, končno v vsem ži-
votu. Krč ne odneha, ampak traja dlje časa, ni moč
dihati, primanjka sape, slednjič nastopi smrt. Bole-
zen je otrovna in traja k večjemu 1 teden.
 11. Padeča bolezen (sv. Vida).
 12. Umobol - a) otožnost, b) norost, c) bebost, d) umobol
s padečo boleznijo, e) umobol z mrtvoudom.
 13. Božjast - (pa ne "hrast", kakor pišejo Bistriški!) je
otročja bolezen, ktera velikokrat nastopi v začetku
kôz, davice, škrlatice, rabadov i. t. d., pa tudi na kon-
cu več družih bolezni, n. pr. driske in možganskih
bolezni. Božjast piše se tedaj, kedar so izključene
druge bolezni.
 14. Naduha - pomeni raztezane pljuče pri starejih lju-
deh, ki imajo težko sapo. mnogo časa kašljajo, pa. se
le malo ali nič ne shujšajo: nastopi tudi vodenica.
 15. Pljučnica - mraz trese, nastne huda vročina do 40°,
bodec na prsih, močan kašelj, krvavkasti ali žafrano-
rumeni pljunci, težka hitra sapa, nobeden tek, močna
žeja, traja 3-9 dni.
 16. Pljučni prisad - po pljučnici, ali če v pljuča zaide
kakšna, reč: smradljivi zrak izpuhti se iz človeka,
pljunci so smradljivi in črnkasti.
 17. Vnetje prsne in pljučne mre - vsled koje nastopi
prsna vodenica, začetkoma hudi bodec na eni strani
prs, nemogoče na isti strani ležati. malo ali nič kaš-
lja, težka, sapa, majhna vročina, ne ravno huda žeja.
Povzroči redkoma smrt.
 18. Pljučna krvavitev - bruhanje svitlorudeče krvi s kaš-
ljem.
 19. Pljučni odem.
 20. Bronchitida - vnetje brouchialnih cevi v pljučah, tudi
"razgretje" imenovano, umori otroke do 4. leta, po
rabadu ali hrihi oslabiljene otroke in starčke; močan
kašelj, gnojasto bljuvanje.
 21. Vnetje srčne mre - bolečine in bodec pri srcu, srč-
na vodenica redko, pri revmatizmu.
 22. Srčna napaka - pogosto, neznošno kljukanje srca, težka
sapa, žile bijejo na nenavadnih krajih, nezmožnost
delati, včasih nastane srčna kap, včasih vodenica.
 23. Srčna kap - (nagla smrt pri 22).
 24. Srčno vnetje.
 25. Razgnojenje v vratu.
 25. Skrčenje požiralnika vsled raka ali druge bolezni -
jed in pijača ne ide v želodec, in bruhne zopet nazaj,
dolgotrajna bolezen, bolniki jako shujšajo.
 27. Akutno želodečno vnetje - pri mladih otrocih, ki čez
dajejo, najraje v zvezi z 31.
 28. Rak v želodcu - dolgotrajna bolezen, močne bolečine
v želodcu, goba se ondi čuti, jed se navadno čez 1 ali
2 uri čez daje, bolnik močno shujša in umre vsled
slabosti.
 29. Predrtje želodeca - pri mladih, bledih ženskah, ki imajo
rane v želodcu, in nagloma nastanejo najhujše bolečine
v trebuhu, čez davanje, smrt nastopi v kratkih dneh.
 30. Želodečno krvavenje - bruhanje črne, zasedene, z je-
dilmi pomešane krvi, črno blato.
 31. Črevesno vnetje - nevarno majhnim otrokom, poseb-
no če postane bolezen dolgotrajna (kronična) ter se
sušijo - znamenje laksiranje ali driska, to je mnogo-
kratne, različne otrebe, Bolezen v zvezi z 27, nastopi
akutno v polletnem času glej 59.
 32. Zaprtje črev (zavozljanje v notranjem trebuhu, kila-
vost ali počen zunaj trebuhu) - blato in sapa ne ideta
naprej, obraz propade, žeja pritiska, trebuh se napne,
jedila se izbruhajo, blato sili na usta.
 33. Vnetje trebušne mre - d, hude bolečine v želodcu,
trebuh se močno napne, vročina., žeja.
 34. Vnetje jeter - razgnojenje jeter.
 35. Rak na jetrah - zlatenica, trebušna vodenica.
 36. Spridenje jeter - krivo je pijančevanje, jetra se suši-
jo, nastane trebušna vodenica, velik trebuh, drugače
pa močno shujšanje.
 37. Gliste - ta-le bolezen se ne sme tolikrat pisati, kakor
je navada, ker bolezen ni samostojna, in se nahaja
čestokrat pri družih boleznih, kakor je bilo že pri
božjasti (št. 13) povedano. Za glistami skrivajo se
rade druge bolezni, posebno kužne, zatorej je rabiti
ta beseda le, ako se dajo izključiti druge bolezni in
so od bolnika odšlé gliste.
 38. Obistno vnetje - malo vode, ona je začetkoma krvav-
kasta, motna, život hitro zateče, pridejo tudi božjast-
ni. napadi. Bolezen je samostojna, pa tudi mnogo-
krat pride po škrlatici.

38. Kronično obistno vnetje - je dolgotrajna bolezen odraslih ljudi, katere včasih glava močno boli, so bleדי, zabuhnjene, in od kojih gre velika množina bele vode, včasih nastane proti koncu vodenica ali nagla smrt.
40. Kamenje v obistih ali mehuru.
41. Vnetje mehurja - pri starih ljudeh, če se zapira voda in je gnojna.
42. Rak v mehuru - krvava voda, bolečine v mehuru, dolgotrajna bolezen pri starejih ljudeh.
43. Porodniška božjast - pri nosečih ženskah koncem nosečnosti, če se vnamejo obisti, napadi brezzavestnosti, voda ne ide od bolnice, božjast.
44. Rak v maternici - blede, bolj priletne, kumerne ženske, razširjajo hud smrad, dolga bolezen.
45. Kostna gnjiloba - rane se delajo na členkih, nad kostmi, ter se neprenehoma gnojijo, redkokedaj celijo, včasih pridejo tudi male koščice na dan, bolnik opeša, in po dolgi bolezni umrē.
46. Tvuri majhne vrste ponavljajo se pri otrokih, dokler nastane smrt.
47. Prisdadni tvur - velike vrste, večji od človeške pesti posebno na zatilniku pri velikih ljudeh.
48. Zlatenica - rumena koža, umori novorojence, pa je tudi znamenje raka na jetrah in jeternih boleznih (glej št. 35).
49. Razgnojenje krvi (Pyaemia) - ako nima gnoj pri ranah, posebno skritih, pri kostni gnjilobi, škrofelnih i. t. d. odtok, ter se posrka, nastane razgnojenje v notranjih delih telesa in se javi z neredno mrzlico, vročico, bolnik kmalu opeša in umre.
50. Spridenje krvi (Septikaemia) - enako 49.
51. Členski revmatizem - členki zaporedoma zatečejo, bolečine močne, gibati ni mogoče, potenje. Smrt redkokedaj nastopi, ali pripetijo se druge posledice tej bolezni, posebno 21 in 22.
52. Protin.
53. Angleška kostna bolezen - pri otrocih od 10 mesecev in naprej obolijo kosti, ter se ne utrdijo, tako da se noge, skrivljajo, prsi pohabijo, otroci so slabotni, bleדי, imajo velik trebuh, rada se jih prime driska in bronhitida.
54. Pijančevanje (Alcoholismus).
55. Jetika - na pljučah, možganih, črevih in trebušni mreni, na. kosteh (kostna gnjiloba, glej 45).
56. Rak in druge gobe.
- Nalezljive ali kužne bolezni.**
- Nalezljive bolezni so takšne, ki se prijemaajo od človeka do človeka, ali neposredno, ako pride človek v dotiko s takšnini bolniki, ali posredno, ako pride človek v dotiko z bolnikovim perilom, ali odpadkom, ali raznašajo bolnikovi obiskovalci tvarino domov ali drugod na zdrave; pa nekatere n. p. nalezejo se tudi po okuženi vodi, jedi in pijači, po prebivanju v nezdravih krajih i. t. d. Znamenja teh bolezni treba dobro spoznati, da se izvršujejo proti njim od oblastev dane uredbe.
57. Azijaska kolera - doma v Aziji, se privaža, v naše kraje po popotnikih, ali perilu, po ladijah itd. Bolezen je ena najnevarnejših, in v takih časih; ki se še posebno dajejo na znanje, je treba vso pozornost na njo imeti, in tudi vsaki sum oblastvom naznaniti. Obolijo sprva najpogosteje ptujci ali domačini, ki pridejo iz tako okuženih krajev, ali ki od ondi dobivajo perilo, jedi itd. Bolezen javi se v prvi stopnji kot navadna driska, v drugi stopnji žene blato gor in dol, mišice se krčijo, posebno nastane krč v bednih, koža se suši in grbanči, glas je zamolkel, žeja mučna, bolnikov loti se boječnost ali popolnoma brezsočutnost, in smrt nastopi v pol do treh dneh; blato izgleda kakor močnata juha, ali rižova voda. V mrtvih telesih migajo mišice in večkrat raztegnejo se čudno udje. V tretji stopinji konča smrt tako hitro, da se še otrebe ne kažejo.
58. Kolerina ali domača kolera odraslih - enaka 57. ali bolezen ni uvožena, temveč nastane posebno v poletnih časih doma, redkokedaj umori, izvzemši starce in oslabele ljudi. Pri azijaski koleri umre 50 in več odstokov.
59. Kolerina otrok (glej 31) - je akutno želodečevo in črevesno vnetje., ista bolezen kakor 58.; bruhanje in driska.
60. Griža - je kužno vnetje debelega črevesa (pa kakor je pod 31., 59. in 60. povedano, ne sme se imenovati vsaka driska grižo, ampak to je samostojna in nalezljiva bolezen!); mraz trese, otrebe so mnogobrojne, vsaka posamezna otreba obstoji iz malo blata, ki izgleda žabjemu žlejmanju enako, je s krvavimi progami prepreženo. včasih tudi čisto krvavo (krvava griža), trebuh je opadel, vročina večinoma majhna, pa včasih tudi velika, bolečine nahajajo se na levi strani trebuha, in v zadnici.
61. Legar (vročinska bolezen, mačuh, Typhus) - v naših krajih razširjena bolezen; mraz trese, glava prvih 8 dni močno boli, driska ali otrebe 2-8 krat na član, blato izgleda kakor fižolnata župa - včasih se zapré, včasih nastopi v 3. tednu hudo krvavenje - vročina je močna 38-41°, teka ni nobenega, tudi spanja ne, nekateri bolniki se mešajo, križem govorijo, konec družega tedna manj slišijo, močno skumrajo, bolezen traja 3-8 tednov, žeja je huda, pritakne se mnogo družih bolezni, kakor: pljučnica, bronhitida, vnetje bezgalk i. t. d.
62. Rudečelisni legar - pri nas ni poznan.
63. Mrzlica - mraz trese, potem nastane vročina, na to sledi hudo potenje in napad je končan. Bolnik ima mir pol do dva dni, potem se povrne napad. Bolezen sedaj ne umori človeka, ali mogoče je, da nastanejo druge posledice tej bolezni.

64. Otrovno vnetje možganskih in hrbtenih openk - pri me otroke in odrasle ljudi, najpogosteje 15-25 let stare, nastane huda vročica, glavobol, omotica, bolnik bléde, zatilnik postane precej drugi dan trd, upogne se tako, da glavo nazad tišči, da je moč roko spod podložiti, po životu nastanejo krči, trebuh je skrčen in proti koncu nastane mrtvoudnost.
65. Steklina - od steklega psa vgriznjen človek, okoli 25.-60. dneva, boli vgrizena, če tudi zacelena rana, boječnost pri srcu, krč v požiralniku in duhalniku, če hoče vodo piti in svetle reči gleda, krči postanejo splošni in mučni, bolniki bledejo in celo razsajajo, dokler smrt ne nastopi v 4-7 dneh.
66. Kozé - mraz trese, križ boli, bolnik počuti se slabe-ga. To traja blizo tri dni, potem se pod močno vročino, glavobolom, izpahnejo na čelu, obrazu in po drugem životu prišči, enaki rabadu, čez daljne tri dni premenijo se prišči v mehurčke s čisto vsebino, čez zopet daljne tri dni razgnojijo se mehurčki, koža posebno na obrazu močno zateče in okoli 13. dné neha vročina, mehurji se začnô sušiti in postanejo grinte, ki le čez dlje časa odpadejo in znane znake zapušča-jo. Kozé so jako nevarna in zelo nalezljiva bolezen, v nevarnosti oboleti so posebno isti, ki niso dobro cepljeni, in se pri njih pokažejo črne kozé, to je, krv se spridi, kakor je bilo povedano pod šte. 50, ter se razlije v kozo, oziroma v prišče. Kozé umorijo človeka v vsaki popisani stopinji; poznajo se na mrliču.
97. Divje ali ovčje kozé je prav lahko oboljenje otrok, skoraj brez vročine. Prišči izpahnejo neredno, ker eni so že posušeni, ko se drugi še le izpahnejo. Prišči se hitro spremenijo v mehurčke in kmalo posušijo, pa tudi vsak prišček se ne spremeni v mehurček. Prav redko nastane smrt.
68. Škrlatinka — je resnobna bolezen, ki ne popada samo otroke, ampak tudi odrasle in dostikrat prouzroči smrt, ne. sama na sebi, temveč v posledicah in sicer v vnetju obisti in vodenici, Sprva mraz trese, ali nastane božjast, in se pokažejo gliste, vrat boli in glava; otroci bruhaajo iz sebe in so vroči. Drugi ali tretji dan prikažejo se na koži in sicer najprej na vratu, potem na drugem životu, najmanj pa na obrazu, temnorudeči prišči, komaj za proso veliki, in tako gosto, da izgleda koža kakor škrlatasta barva. Vročina je precej velika, vrat boli, požiranje je težko in prisadi se večkrat tudi davica (škrlat:nka z davico). Čez 3-8 dni skrijejo se prišči in pred ali pozneje začne se koža močno lupiti, ali bolezen ni še končana, temveč sledi obistno vnetje (glej 38), vodenica, ki marsikate-rega umori, (vodenica po škrlatici), razgnojenje podušesnih bezgalk, gnojni tok iz ušes i. t. d.. (Na mrliču se škrlatinka ne pozna in ne smé se bolezen zamenjati z mrtvaškimi blekami!).
69. Rabad se začne kakor 68, pa razloči se po kašlju in vnetju očesnih veznic. Prišči izpahnejo se najprej na obrazu in potem po drugem životu in obstojijo izbledorudečih, za lečo velikih blekov, ki se včasih na obrazu zedinijo in naredijo velike bleke. Nasledki te bolezni so pljučnica in bronchitida.
70. Ruse pike - rabadom enake pike, lahka otročja bolezen, ločijo se od rabadov, da ni kašlja, pač pa vrat boli, od škrlatinke, da so pike večje.
71. Epidemična milanska rora ali prosenica - (v l. 1873 v Slavini, Košani, Stranah) - naglo popade vročina, bolnik se močno poti in čez dva do štiri dni izrinejo se beli vodeni hrišči, kojih nekateri imajo rudeči dvor. Bolezen zagrabi odrasle ljudi in njih več umre, pri prebolelih se koža lupi.
72. Šajn - okužijo se vidne pa tudi nevidne rane n: pr. v nosu. Bolnika trese mraz, glava boli; koža okoli ran ali na obrazu srbi, zateka, postaja rudeča, in to gre polagoma napréd čez celo glavo i. t. d.; na koži delajo se včasih mehurji, vročina je huda 39-40°, bolnik včasih križem govori.
73. Kuga - azijatska bolezen.
74. Smrkavost - če ima človek rane in pride s smrkavim konjem v dotiko, ter se okuži. Nastane ondi bunka, ki razpade in noče celiti - smrt hitro nastopi.
75. Sajevec - (enako kakor 74.) okužen od živali na sajevku bolnih.
76. Davica. (difterija) - ima svoj sedež v vratu. Naredijo se sivobelkaste mréne, ki se razširjajo v nosnice in golt. Bolezen popade večinoma otroke od 2-10 let, oboljenje je nagloma, bolnika glava boli, težko požira, sline se cedijo iz ust, hud smrad iz ust puhti, vrat zunaj manj in bolj zateka, vročina je večkrat huda, sapa s časoma postane težka, ali se zapira, in bolnik umre v 3-8 dnevih.
77. Gute (krup) - ista bolezen v jabelki, hripavost, hripav kašelj, ki prouzroči ponoči nevarnost zadušjenja. Včasih izkašljajo se mrenice, ki so izliv jabelka. Bolezen je otročja in večinoma umori.
78. Vnetje podušesnih bezgalk je lahka otročja bolezen, pri kateri zatekajo podušesne bezgalke, bolezen je strogo ločiti od davice. Prav redko kedo umre.
79. Oslovski kašelj - je otročja bolezen, ki traja kakih osem tednov, značilna je druga stopinja, v kateri dobijo bolniki 2—20 napadov, da jih kašelj zarene, da kar tulijo, otrok postane v obrazu višnjast in tudi iz sebe bruha. Prva in tretja stopinja enaki ste navadnemu kašlju.
80. Poposteljska vročica - oboljenje žensk v otročji postelji.

Pri nalezljivih boleznih morajo mrtvoogledniki sledeče izvršiti :

O vsakem slučaju na znanje dati dotičnemu županstvu, da ono sporoči na c. kr. okrajno glavarstvo. V to svrho

izdelati sta dva mrliška ogledovalna lista, kojih eden se odda, župnijskemu uradu, drugi občinskemu. Kdor opusti naznaniti, kaznuje se po ministerskem ukazu z dne 30. sept. 1857.

6) Pri azijski koleri, legarju, otrovnem vnetju možganskih mren, kôzah, škrlatinki, rabadu, davici, gutih, zaukazati je mrliča takoj brez spremstva prenesti v mrtvašničo, ali mrtvoogledlec paziti mora, da se ukaz tudi izvrši, neubogljivost je pa naznaniti na glavarstvo. - Pri teh, oziroma na povelje glavarstva, tudi pri drugih boleznih, zaviti se mora mrlič v plahto, namočeno v 5% karbolne kisline in položiti v krsto. 5% karbolna kislina naredi se, da se daje na 5 litrov vode 17 žlic čiste karbolne kisle. Ono oddaja županstvo.

c) Pri vseh nalezljivih boleznih ukazati. je razkuženje: reči brez vrednosti sežgati, perilo in obleko močiti, ali v 5% karbolni kislini, ali izkuhati dlje časa v močnem lugu, posteljo in tla z lugom izribati, stene obeleti, hišo prezračiti, stvari, ki se ne dajo izkuhati, treba je dlje časa prezračiti.

d) S tem navodilom ni razveljavljen poduk o mrtvoogledništvu, ampak ima isti vso veljavo.

*Založil dr. Jul.. Kotzmuth. C. Kr.okr. zdravnik .
- Tiskal R. Šeber v Postojni.*

Suhi dol in Suhadovci

Peter Hawlina

Junija 2004 je izšla knjiga dr. Toneta Koširja z zgornjim naslovom. Ker sva se z avtorjem seznanila že med nastajanjem te krajevne kronike, me je povabil, da o knjigi napišem nekaj svojih misli.

Po mami sem Suhadolc. Njen oče Matija je bil rojen v Dobrovi pri Ljubljani. Tam so bili rojeni tudi njegovi predniki Matija, Luka, še en Luka, Gašper in Andrej. Slednji je bil rojen okrog leta 1790. Ta je bil tisti, ki je, kot kaže, v Dobrovo prišel od nekod drugod. Že dolgo verjamem, da ni mogel priti od nikoder drugod, kot prav s Suhega dola in to s kmetije z domačin imenom pri Suhadovc. Tega prepričanja ne morem dokazati in ga verjetno tudi ne bo mogoče. Arhivskih virov za to obdobje ni več veliko in nadaljevanje raziskovanja zna biti zamudno, verjetnost uspeha pa majhna. Dodatno težavo predstavlja dejstvo, da so začeli matične knjige v glavnem voditi v sedemnajstem stoletju, priimki so nastajali v šestnajstem. Takratni zapisi rojstev, porok in smrti pa niso bili tako natančni kot so bili kasneje. Namesto priimka je bilo včasih zapisano domače

ime. Vse to in še marsikaj drugega naredi rodoslovne raziskave za vsako naslednjo generacijo vse težje.

Za Lučine ne ve vsak Slovenec, tudi vsak Ločan ne. Za Suhi dol, Dolge njive, Planino, Prilesje in Butajново še manj. Koliko je bolj znanih in večjih krajev. Pa vendar marsikateri večji in bolj poznan kraj nima tako natančne, vsestranske in obsežne predstavitve kot s to knjigo Lučine z okolico.

Ko sem bral to knjigo, sem večkrat pomislil, kako zanimivo bi bilo, če bi kaj podobnega naredil še kdo pred kakimi sto leti in pred njim še kdo pred dvesto.... Ta 'če' lahko nadaljujemo praktično v neskončnost in sanjamo, kaj vse bi lahko prebrali iz podobnih opisov, če bi se že kdaj prej našel podoben vestni zapisovalec. Bi v takih starih kronikah, če bi bile, našel potrditev svoje hipoteze, da je eden od mojih prednikov živel prav v teh krajih in sem torej z večino današnjih prebivalcev tega področja v daljnem sorodu? Morda sem prav zaradi domneve o svojem suhadovskem poreklu nagnjen tudi k ugotavljanju fizične podobnosti domačinov z mojimi ožjimi sorodniki.

Kronika zame ni zanimiva samo kot vir dodatnih informacij o domnevem kraju svojih prednikov. Zanimiva je tudi kot pričanje o življenju v času, ki se je v drugi polovici 20. stoletja temeljito spremenilo, sam pa sem ga vsaj delno tudi osebno doživljal, ko sem bil kot doraščajoč fant v zgodnjih petdesetih letih nekaj tednov v času šolskih počitnic za hlapca v Žažarju. Nekaterih opisov morda niti ne bodo verjeli tisti, ki teh časov niso sami doživeli.

Naj končam z rodoslovjem. Najbrž me je avtor ravno zaradi teh poglavij povabil, da izrečem še svoje vtise o kroniki. V Slovenskem rodoslovnem društvu sem aktiven vse od ustanovitve in imam dokaj dober pregled nad objavljenimi rodoslovnimi raziskavami. Največja zanimivost teh ljubiteljskih del je ravno v veliki različnosti po vsebini, slogu, obsegu in še čem. V tej kroniki je rodoslovju posvečen izdaten del. Nekaj deset družin je rodoslovno obdelanih do skrajnih dosegljivih prednikov. Ne gre torej za rodovniški prikaz ene družine, tudi ne za prikaz družin nekega kraja, temveč skorajda za rodoslovni prikaz razmerno obsežnega ozemlja. Najbrž ni domačina, ki bi se v knjigi ne našel. Če že ne bo našel samega sebe, pa se bo težko izognil neposrednemu srečanju s svojimi predniki. Mnogi domačini dobijo s to kroniko poleg zgodovinskega in sodobnega opisa svojega kraja za povrh še svoj rodovnik. Prav ta del bo za marsikoga še posebej dragocen, saj samo tisti, ki so se že kdaj lotili rodoslovnih raziskav, vejo, koliko dela jim je avtor s tem prihranil in koliko njihove osebne zgodovine jim je odkril.

Naj ob tem ponovim: kako dragocena bi bila podobna pričevanja za še starejša obdobja. Zdaj, ko je ta kronika nastala, lahko z večjo verjetnostjo upamo, da jo bo generacija ali dve za nami nadaljeval nekdo drug. Naj bo ta knjiga zgled mnogim kasnejšim piscem in naj se posnema še v mnogih drugih krajih!

Krajevno rodoslovje

Peter Hawlina

Povzetek predavanja, ki sem ga na povabilo KS Godešič, imel marca 2004.

Z rodoslovjem se navadno začne ukvarjati posameznik, ki ga spoznavanje porekla in sorodstva zanima dovolj, da se ga odloči dokumentirati. Z delom lahko zaključi, ko je v evidenco vnesel vse kar sam o sorodstvu ve. Delo lahko nadaljuje s tem, da manjkajoče podatke pridobi od sorodnikov. Če mu to ni dovolj, bo najbrž moral nadaljevati z različnimi arhiviranimi podatki, zlasti matičnimi knjigami.

Kadar se posameznik pri raziskovanju spusti tudi v dokumentiranje bolj oddaljenih sorodnikov, po pravilu ugotovi, da se mora istega arhivskega gradiva lotevati ponovno, ker je med novo odkritimi predniki našel nove priimke in bi želel dokumentirati tudi vse potomce tega novo odkritega prednika. Prej ali slej ugotovi, da bi bilo najbolje, če bi sistematično obdelal vse rodoslovne dogodke raziskovanega kraja ali župnije. Če se tega zares loti, lahko rečemo, da je rodoslovno raziskovanje posameznika od družine in rodbine prešlo na cel kraj in rezultat takega dela so (računalniške) rodoslovne evidence, ki za določeno obdobje pokrivajo vse družine nekega kraja. V Slovenskem rodoslovnem društvu je že približno ducat posameznikov ali skupin začelo in delno tudi končalo tak podvig.

Ena od takih župnij je Reteče pri Škofji Loki. Za povzetek bom uporabil kar tisto, kar sem pripravil za pogovor na to temo v Godešiču, ki je del te župnije.

Najbrž nihče več ne ve, kdo se je med Godešani prvi začel ukvarjati z rodovnikom. Morda jih v zgodovini ni bilo veliko. Presenetljivo številan pa je bil obisk na pogovoru o rodoslovju, na katerega so me konec marca 2004 povabili pripravljavci prireditev ob 1000-letnici prve omembe Godešiča. Število udeležencev pogovora dokazuje, da mora rodoslovje v kraju imeti lepo tradicijo.

Organizatorji so pogovor naslovili Nismo od včeraj. Bo že držalo. Za Godešič je dokumentiran 1000-letni obstoj, da je bil kraj naseljen že dolgo pred tem pa dokazujejo vsaj še neolitske gomile v bližnjih Dobravah.

V še nekoliko starejši listini, mislim na podelilno listino iz leta 973, so tudi omenjeni kraji na Sorškem polju, omenjena je Kranjska pot (najstarejša ohranjena omemba Kranjske) in kot svojevrstna posebnost Stresov brod. Brodar je torej bil neki Stres in omemba imena nekega preprostega prebivalca teh krajev je zagotovo še posebna redkost. V podobnih listinah so bili po pravilu omenjeni le imenitniki.

Priimki naj bi se razširili šele v 16. stoletju, pred tem naj bi jih ne bilo. Je bil Stres torej osebno ime ali morda

domače ime prebivalca ob brodu? Težko bo danes kdo podal zanesljiv odgovor na to vprašanje. Vendar ime imamo in tega Stresa izpred več kot tisoč let imamo lahko za našega prvega z imenom ohranjenega prednika. Znale so namreč teorije, da naj bi po matematičnih in demografskih zakonitostih bili praktično vsi danes živeči ljudje potomci vseh tistih, ki so živeli pred tisoč in več leti. Gre za nekoliko izpopolnjeno varianto izračuna števila prednikov, po kateri se število prednikov v vsaki generaciji podvoji. V deseti generaciji bi vsakdo moral imeti že prek 1000 prednikov, v dvajseti pa že milijon. V tisoč letih se je zvrstilo kakih 40 generacij, podvajanje števila prednikov pa bi nas zaneslo v milijarde, če se ne bi zavedali, da na našem planetu nikoli ni živelo toliko ljudi naenkrat. Poznamo sicer podatke o rasti prebivalstva za približno zadnjih dvesto let. Pred tem so znani samo delni popisi. Za obdobja pred 1.000, 10.000 in več let nazaj pa lahko tudi znanost samo ugiba. Sam sem prepričan, da je lahko v določenih obdobjih v (pra)zgodovini živelo precej več ljudi, kot nas prepričujejo različni strokovnjaki. Pa to ni predmet našega pogovora. Znano je tudi, da prej ali slej prihaja do redukcije prednikov zaradi porok med sorodniki. Poroka med bratrancem in sestrično je redkost in je treba zanjo pridobiti dovoljenje ali spregled zadržka, za poroko med drugim bratrancem in drugo sestrično pa ni več nobenega zadržka. Take poroke sicer niso pogoste, se pa dogajajo, toliko več pa je porok med še bolj oddaljenimi sorodniki in vse to zmanjšuje število prednikov. Vemo tudi, da se ne poročajo samo prebivalci istega kraja ali župnije, pogosto pride ženin ali nevesta prek devetih gora. Če vemo, da so bili Godešani blizu ali celo na sami svetovni magistrali in da so bili za povrh v srednjem veku znani kot prevozniki v Loškem gospostvu, da so torej bili svetovljani, potem je bilo toliko več priložnosti za spoznavanje 'svežih' ženinov in nevest.

Vrnimo se k dokumentiranim prednikom. Po urbarju iz leta 1560, so bili v Godešiču naslednji 'davčni zavezanci': 1. Boštijan, sin Kocijana Kašmana, 2. Mišel Hainricher, 3. Blaž, sin Lukanov, 4. Andrej Nembsagkh, 5. Neža, hči Petra Nembsaghka, 6. Ahac, sin Matije Gosarja, 7. Primož, sin Matevža Jamnika, 8. Boštijan, sin Križajev, 9. Jernej, sin Martina Nambshagkha, 10. Ambrož Kašman, 11. Gregor, sin Gregorja Rjavca, 12. Katra Pečnik, 13. Matija Drčar, 14. Mišel, sin Rotije Jugove, 15. Jurij Rader, 16. Tone Niklavec, 17. Mišel Jamnik, brat Gregorjev, 18. Matija Maček, 19. Andrej Križaj, 20. Štefan Goliraj in 21. Matija, sin Lorenca Gosarja. Vseh posestnikov je bilo torej takrat 21. Družin je bilo najbrž več.

Kmalu zatem so se začele redno voditi matične knjige, torej evidenca krstov, porok in smrti. Ohranjene so knjige krstov (za župnijo Stara Loka, kamor je takrat spadal tudi Godešič) od leta 1612, porok od leta 1652 in smrti od leta 1677 naprej. Hrani jih Nadškofijski arhiv v Ljubljani. To tudi pomeni, da lahko rodoslovci svoje prednike v Staro-

loški župniji sledijo vse do začetka sedemnajstega stoletja in če upoštevamo, da sta bila v zapisu krsta vpisana tudi starša, sta bila vsaj za zapise krstov otrok, rojenih v prvih letih sedemnajstega stoletja starša rojena še v šestnajstem stoletju. Tu se rodoslovje praktično tudi konča. Svoje skrajne prednike lahko Godešani (in večina tistih iz drugih župnij) poskušajo iskati tja do preloma med šestnajstim in sedemnajstim stoletjem. Če bi kdo od raziskovalcev pri svojem delu prišel npr. do Matije Gosarja, ki je živel v Godešiču v drugi polovici 16. stoletja, bi lahko z veliko verjetnostjo sklepal, da je to bil isti Matija, sin Lorenca, ki je bil omenjen tudi v urbarju.

Od leta 1849 naprej so se matične knjige vodile v novoustanovljeni župniji Reteče. Tudi te knjige hrani Nadškofijski arhiv v Ljubljani. V devetnajstem stoletju je večina župnikov vodila še spisek župljanov po družinah. Za te evidence se največkrat uporablja latinski izraz status animarum. Te popise hrani župnija. Za rodoslovne raziskave so ti popisi še posebej uporabni, saj so na isti strani razvidni podatki o celi družini in podatkov o rojstvu, poroki in smrti ni treba iskati v primarnih virih, kar je bistveno zahtevnejše in zamudnejše delo.

Za župnijo Reteče, in ne samo za to župnijo, pa so podatki iz statusov animarum za devetnajsto stoletje prepisani v računalniško datoteko. V Slovenskem rodoslovnem društvu so se posamezni člani lotili sistematičnega prepisovanja arhivskega gradiva in s tem bistveno olajšali raziskovalno delo. Rezultate svojega dela po pravilu dajejo na razpolago drugim članom in vsem drugim zainteresiranim posameznikom ali skupinam. Največkrat so to župnijske pisarne, arhivi, knjižnice in podobno. Godešič je torej eden od krajev, ki ima krajevni rodovnik narejen za devetnajsto stoletje, za številne družine pa je rodovnik podaljšan še v osemnajsto in sedemnajsto stoletje, vse več pa je takih družin, ki so ga dopolnili do današnjih dni. To torej ni več rodovnik neke osebe, tudi ne rodovnik neke družine ali rodovine. To je krajevni rodovnik, nanj pa se lahko navežejo vsi tisti, ki imajo v tem kraju prednike iz devetnajstega stoletja. Marsikateremu raziskovalcu, ki šele začenja z dokumentiranjem svojih prednikov torej ni treba drugega kot nastaviti svoj začetni rodovnik za dve ali tri generacije prednikov in se bo z dedi in babicami povezal z že vpisanimi predniki v starejših generacijah. Ne nazadnje se s tem tudi zmanjša potreba po uporabi matičnih knjig in s tem njihovi obrabi.

Zanimanje za rodoslovje

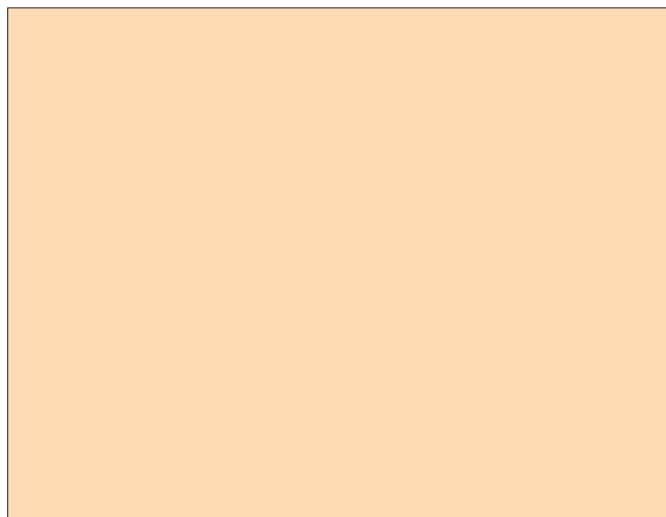
Franci Rihtaršič

Sprva se mi je dozdevalo, da je zbiranje podatkov o svojcih predvsem delo ljudi v jeseni življenja. Desetletno izhajanje naše revije *Dreves* pa me sili, da s številke v številko menjam svoje mnenje. Samo vsebina zadnje številke, ki odpira novo poglavje raziskovanja, to je genetskega rodoslovja, kaže drugačno luč te dejavnosti. Zanimivo je tudi to, da se za raziskovanje rodbin vedno bolj zanimajo in navdušujejo mladi ljudje. Naslednji primer me utrjuje v tem prepričanju.

Za nas tam daleč v Tucsonu, mestu v državi Arizona, na jugozahodnem delu ZDA, nedaleč od Mehike in kalifornijskega zaliva, je praznoval William Janez Zupan, 23. februarja 2003, svoj 11. rojstni dan.

Mesto Tucson s približno 500.000 prebivalci leži na nadmorski višini okoli 700 m sredi puščave, posejane s tisočerimi saguaro kaktusi pod pogorjem Catalina, v katerem se dviga s smrekami obdana skoraj tri tisoč metrov visoka gora Lemmon; vse to pa običajno pod neskončnim jasnim, modrim nebom. In tako, kot si malokdo od nas bežno predstavlja, kje leži to daljno mesto na zemeljski obli, verjetno tudi prebivalci Tucsona ne vedo kaj dosti o Sloveniji. A želja po znanju o svojem rodu, poznavanju krajev in običajev ljudi iz stare domovine je v mladih velika in toliko večja, kolikor daljša je razdalja od prvih znanih začetkov rodu.

William, učenec petega razreda privatne osnovne šole Sv. Mihaela, si je za praznovanje svojega rojstnega dne zamislil svojevrsten program v soglasju z običajem njegovega razreda, da vsak učenec lahko praznuje svoj rojstni dan z lastno izbranim dnevnikom šolskim programom. S pomočjo staršev in v dopolnitev razredne naloge, zbiranja družinskih podatkov, se je njegov program razvil v pravo doživetje za njega, njegovo učiteljico Ann Hand in za 17 sošolcev, skupino otrok različnih narodnosti.

V ponedeljek, 24. februarja 2003, so začeli pouk z obiskom pisateljice, Anne Broyle, katero je Williamova mama povabila iz Los Angelesa, Kalifornije. Ta je prebrala svojo najnovejšo otroško zgodnico o ruski emigrantski družini, jim razložila kako vsakdo lahko postane pisatelj ter kaj je potrebno za izdajo knjige. Sledila je še ura španščine. Po opoldanskem odmoru je William ponosno predstavil svoje prednike, babico Maro in dedka Janeza, ko sta stopila v razred oblečena v gorenjski narodni noši. Babica in dedek sta namreč za to priložnost z veseljem priletela iz Columbusa, države Ohio. William ju je že pred tedni poprosil naj prideta in povesta kaj o Sloveniji, tej mali a lepi deželi njegovih prednikov. Tako sta govorila o Sloveniji, slovenskih običajih in o njunem prihodu v Ameriko ter načinu prilagajanja ameriškemu življenju. Pripravila sta dve strani gradiva, ki sta jih razdelila učencem, da so se поблиže seznanili z lego Slovenije med evropskimi državami, z nekaj statističnimi podatki in značilnimi slikami Blejskega jezera, Triglava, Postojnske jame, glavnega mesta Ljubljane, slovenske zastave, gorenjske narodne noše ter s prevodom slovenske himne, Prešernove Zdravljice.

Osemnajst učencev je uživalo ob pisanih oblačilih in zanimivi predstavitvi. Iz vprašanj, ki so sledila, je bilo čutiti zanimanje za podano vsebino in veselje, da so se naučili nekaj novega. Dve šolski uri sta minili, a da sami niso vedeli kdaj. Tej popoldanski predstavitvi v razredu so se pridružili tudi Williamovi starši ter Williamov stric Andrej, teta Lori in njuni trije otroci, ki so prileteli iz St. Louisa, države Missouri, da bi družinsko proslavili Williamov rojstni dan.

Williamove sošolce je čakalo še eno presenečenje. Babica in dedek sta poskrbela za pristno slovensko zakusko: postreženi so bili z rezinami kranjskih klobas in orehove potice. Vse so radi pokušali, še prav posebno so jim tekle klobase.

Kaj lahko rečemo za povzetek. Predvidevamo lahko, da je bil William vesel in srečen ter ponosen na svojo babico in dedka. Da so sošolci uživali ob pisanih barvah narodne noše ter upamo lahko, da bodo imeli dobro spodbudo za spoznavanja lepote sveta, načinov življenja in kultur različnih narodov, a ob razumevanju zdravljice, kako razmišlja majhen narod, o potrebi sožitja in življenja vseh ljudi na svetu. Oblika in izvedba popoldanske učne ure bosta ostala neizbrisno zapisana v mladih glavah. Vedno bodo vedeli, kdaj ima Willi rojstni dan. Tudi Slovenija za njih ne bo prazen list papirja. Snovalcem te učne ure, ko jim uspeva združiti prijetno s koristnim, gre iskreno priznanje. Vredno jih je posnemati.

Recenzija

Danes grofje celjski – in nikdar več!?

Marija Stanonik

Zvonka Zupanič Slavec, Družinska povezanost grofov Celjskih (Identifikacija in epigenetska raziskava njihovih lobanj), Ljubljana 2002.

Ne glede na to, da nisem strokovnjak za nobeno od področij, ki je metodološko vključeno v navedeno raziskavo, mislim, da nujno mora vedeti zanjo tudi slovenska revija za rodoslovje, torej Drevesa. Zgodovinskim metodam v rodoslovju se pridružujejo tudi antropologija, zgodovina medicine, sodna medicina in nove, dotlej še nepreizkušene metodologije.

Po osnovnem študiju zdravnica, doc. dr. Zvonka Zupanič Slavec je v interdisciplinarni naravoslovni in humanistično-družboslovni raziskavi s specialnimi antropološkimi in medicinskimi metodami preiskala osemnajst lobanj iz rodbine grofov Celjskih in jih s skrajno zahtevno analizo kronološko razvrstila in pripisala posameznim osebam v njihovem družinskem deblu ali, če hočete: "drevesu". Nad tem so seveda najbolj navdušeni predvsem prebivalci knežjega mesta, saj je prišla do "osupljivih odkritij": "S povsem novo znanstveno metodo ji je uspelo lobanje identificirati po spolu, starosti, jih družinsko povezati ter dokazati, da dejansko pripadajo tej znameniti družini." Tako so lobanje, ki so bile najprej shranjene za oltarjem cerkve minoritske cerkve, danes cerkve Marijinega vnebovzvetja v Celju, zdaj pa so jih sprejeli v Celjski zgodovinski muzej, "dobile svojo identiteto, svoja imena".

Po besedah mentorja njene doktorske disertacije prof. dr. Antona Dolenc z Inštituta za sodno medicino, bo z njeno metodo odslej mogoče dokazati ali ovreči tudi danes tako vročo temo o venetski predzgodovini Slovencev. Še večjo težo pa ima njegova misel v zvezi z našo, moralno še nepredelano preteklostjo: "Tisoči anonimnih, neidentificiranih žrtev v zamolčanih grobovih kar kličejo po genetskih identifikacijah." Metoda Zvonke Zupanič Slavec teoretično zdaj to omogoča. Predstavljajmo si srečo otroka (za žene in še bolj za matere je že tako in tako prepozno!), ki bi mogel poljubiti vsaj lobanjo očeta, za čigar ljubezen je bil prikrajšan v svojem otroštvu in še danes ne ve, kje spi svoje nevzdravno spanje. "Čeprav izkopavanje nima nobenega smisla", kot trdi politika – postavljata v nasprotju s tem znanost in etika: če je človek – subjekt mrtev, še ni rečeno, da je vrednotenje njegovega življenja in dela ter pripadnosti enkrat za vselej končano" (str. 14).

Slovenci imamo knjigo Rodoslovje

Peter Hawlina

Večkrat sem že izrekel svoje prepričanje, da rodoslovje ni znanost in se gre vsakdo lahko rodoslovca, če se le za to odloči. To se je že nešteto dokazalo tudi v praksi. Večina tistih, ki je sestavila večje ali manjše rodovnike, niso nikoli prebrali nobenega rodoslovnega priročnika.

Rodoslovju sicer lahko rečemo tudi genealogija, še zlasti, kadar bi hoteli temu početju dodati nekaj znanstvenega pridiha. Genealogija kot početje v resnici ni nič drugega kot rodoslovje in genealogija kot končni izdelek ni nič drugega kot rodovnik. Ljubiteljskemu raziskovanju prednikov in sorodnikov bi še bolje od rodoslovja ustrezal izraz rodovnikarstvo.

Pa s tem ne želim podcenjevati vloge in pomena tega početja. Še manj pa mu privoščim atribut znanstvenosti, ker ga nima. Pri vsem skupaj gre predvsem za potrpežljivost, sistematičnost, urejenost, predanost, vztrajnost, če naštejemo nekaj skorajda nepogrešljivih lastnosti, kakršne naj bi imeli rodovnikarji ali rodoslovci. Lahko bi morda dodal še žilico po odkrivanju neznanega, veselje do reševanja problemskih situacij, predvsem pa je potreben spoštljiv odnos do svojih prednikov in sorodnikov. Pri obsežnejšem raziskovanju se pojem sorodstva tako zelo razširi, da izgubi svoj vsakodnevni pomen in se razširi na prebivalce krajev in dežel, od tod pa ni več daleč do spoznanja, da je proučevana populacija vsakega rodoslovca vse človeštvo. Ne le vsi danes živeči, temveč vsi ljudje, od nastanka pa do danes.

Zakaj bi rodoslovec potreboval navodila za delo in drugo rodoslovno literaturo, če je res, kar sem ravnokar izrekel? Res je! Ravno tako pa je res, da se pri vsakem delu razvijejo nekateri prijemi, navade, pripomočki. Še zlasti pri obsežnejšem ukvarjanju z rodoslovjem se je priporočljivo prilagoditi večini, saj sicer ostaneš osamljen, če ne celo izločen od dragocenih pridobitev, ki jih ponuja bližnja okolica in široki svet. Nisem še srečal rodoslovca, ki ne bi obžaloval, da ni dovolj izkoristil znanja sorodnikov, ko so ti še živeli. Takoj za tem pa vsakdo obžaluje, da ni že od začetka svojega početja upošteval izkušenj, ki so jih predhodniki prelili v bolj ali manj obsežna priporočila za delo.

Umrlih sorodnikov in njihovega znanja ne more nihče oživiti. Lahko pa vsakega začetnika obvarujemo pred tolikimi zablodami, ki jih s seboj prinaša prezir do preizkušenih vzorcev mnogih, ki so rodoslovnemu početju utrli mnogo bolj zanesljivo in gladko pot, če ne strašimo še pred nepotrebnimi stroški, kar je morda večini še najbolj učinkovit vzgojni moment. Najdejo se tudi taki zakrknjenci, ki so v zmotnem početju šli tako daleč, da ne vidijo več poti nazaj in raje svojo zablodo razglašajo za zveličavno pot v rodoslovna nebesa.

Slovenski rodoslovci delujemo nekaj več kot deset let, kot društvo bomo letos praznovali okroglo desetletnico. Od vsega začetka smo prav pomoči začetnikom posvečali veliko pozornost in tako rekoč od samega začetka pričenjali oblikovati priporočila za delo in rodoslovne standarde. Ta priporočila in standardi ne rabijo neke uradne potrditve, saj take ustanove niti ni, ne v domovini, ne v svetu. Priporočila in standardi so najboljše razvidni v združenem delu številnih posameznikov, ki so spoznali, da njihovo početje dobiva vrednost šele takrat, ko je zanimivo še komu drugemu, ne le njemu samemu. Taki želijo rezultate svojega dela posredovati čim širšemu krogu opazovalcev. Na različne načine jih razstavljajo in pri tem so brž spoznali, da so svojevoljno skvačkani izdelki sicer lahko simpatični, niso pa praktični in jih nekoliko bolj izkušeni rodoslovci raje prezrejo. Če znamo ljudje biti popustljivi, pa ne znajo biti računalniki. In ti neizprosno usmerjajo tudi delo rodoslovcev.

Omenil sem večino, ki s svojimi rezultati določa pravila vedenja ostalim. Svetovna večina je Amerika. Sledijo evropske države. Absolutnih svetovno veljavnih pravil, ki bi segla v podrobnosti, ni. Evropa se razlikuje od Amerike, med seboj pa se razlikujejo tudi Evropejci. Nam, Slovencem, poleg ameriških najbolj ustrezajo nemški vzorci. Med slovenskimi rodoslovci pa standarde določajo objavljeni rodovniki članov. Ti se že nekaj let združujejo in si jih medsebojno izmenjujejo kot referenčno zbirno datoteko, ki se jo prijemlje ime Zadruga. Ta zdaj šteje okrog 430.000 oseb. Kdor bo pobliže pregledal to datoteko, bo videl, da je po obliki in vsebini zelo pisana, vseeno pa je vsaj dve tretjini vpisov takih, da jih lahko spoznamo kot standardne.

Začetnik torej rabi priporočila, navodila, vzorce, standarde, pripomočke. V Slovenskem rodoslovnem društvu so vidni dokazi te dejavnosti časopis **Drevesa**, ki je letos stopil v enajsto leto izhajanja prav s posebno številko z naslovom **Rodoslovni priročnik**. Namenoma je kratek in se ne spušča na področja, ki so pokrita drugje, pa naj bodo to objave v časopisu **Drevesa**, ki je najobsežnejši vir rodoslovnega berila ali pa listič **Kako začeti z rodoslovjem** na dveh A4 straneh besedila in dveh straneh priloge z osnovnima obrazcema, ki lahko rodoslovca začetnika povedejo na varnejšo in zanesljivejšo pot. Med tema skrajnostima je zajetno delo **Moj rodovnik**, ki ga je kolega Vasja Butina izdal leta 1998 in je že nekaj let razprodan in pravkar izšlo še zajetnejše delo Janeza Topliška **Rodoslovje**. Ob tem je treba omeniti tudi priročnik **Researching Your Slovenian Ancestors**, ki ga je leta 1996 izdala v Torontu živeča Slovenka dr. Branka Lapajne.

Razen Butinove knjige **Moj rodovnik**, so še vse druge knjige, priročniki in časopis na voljo interesentom. Obrnejo naj se na Slovensko rodoslovno društvo srd@guest.arnes.si. Marsikaj pa bodo našli na društvenih

spletnih straneh <http://www2.arnes.si/~rzjtopl/rod/rod.htm> in <http://genealogy.iip.si>

Slovinci imamo s tem rodoslovno literaturo, ki je več kot primerljiva s katerikoli narodom ali celo jezikovno skupino. Dvomilijonski narod ima s tem veliko več kot mnogi bližnji in daljnji sosede. Ta primerjava je sicer mišljena predvsem v smislu relativne primerljivosti, vendar pa tudi v absolutnih primerjavah težko kak narod, razen največjih, ponudi več.

Topliško rodoslovje je ambiciozno zastavljeno delo, ki pokriva temeljne sestavine in prvič prinaša poglavja, ki jih rodoslovna literatura ne pozna. Delno so to samostojna poglavja, še bolj pa odstavki in dodatki. Odlikuje ga razumljiva in neutrujajoča pripoved tudi v zahtevnejših sestavinah. Kljub 360 stranem knjiga ni balastna. Ilustracije, primeri in vzorci so lepo odmerjeni in izbrani. Členjenje je pregledno, kar pri tej tematiki ni lahko. Oblika je čista, lična, profesionalna.

Janez Toplišek je dokazal, da uvodna trditev ne drži povsem.

Nadaljevanje prizadevanj za ohranjanje arhivskega gradiva

Peter Hawlina

Prizadevanja članov SRD za ohranjanje arhivskega gradiva so postala že tradicionalna. V zadnjih letih smo skušali vsako leto zbrati sredstva za kritje stroškov ene mikrofilmske role, kar znaša skoraj 100.000 sit. Navadno so se z enako gesto pridružili naši ameriški kolegi. Letos te akcije (še) nismo izpeljali. Vse kaže, da bo zaključena v letu 2005.

Poleg omenjenih akcij, o katerih smo sproti poročali v Drevesih (glej zlasti št. 2, letnik 9/2002 in št. 1, letnik 10/

podpis

2003), se je s samostojnim prispevkom za restavriranje pridružil g. Jože Anderlič, ki je ob svojih raziskavah naletel na tako poškodovano knjigo, da je bila izvzeta iz uporabe. Odločil se je, da je na svoje stroške naročil restavriranje, ne le mikrofilmanje, te knjige. Ko si je ogledal osupljivi rezultat dela restavratork Arhiva Republike Slovenije, se je odločil za kritje stroškov restavriranja še ene, še bolj poškodovane knjige. Tudi rezultat tega dela mu je bil v decembru 2004 predstavljen. V tretje gre rado, je na kratko zaključil predstavitev. Izberite naslednjo in mi izstavite račun. Restavratork so se znašle pred naslednjo težko nalogo. Rodoslovci, Nadškofijski arhiv in Slovenija pa bomo obogateni z dobrino, ki je ni mogoče ovrednotiti. Ko bi le še kdo hotel in mogel omogočiti kaj podobnega!

O tehničnih in drugih vidikih restavratskega dela bomo še posebej poročali.

Rodoslovni program z edinstveno zasnovano GenoPro

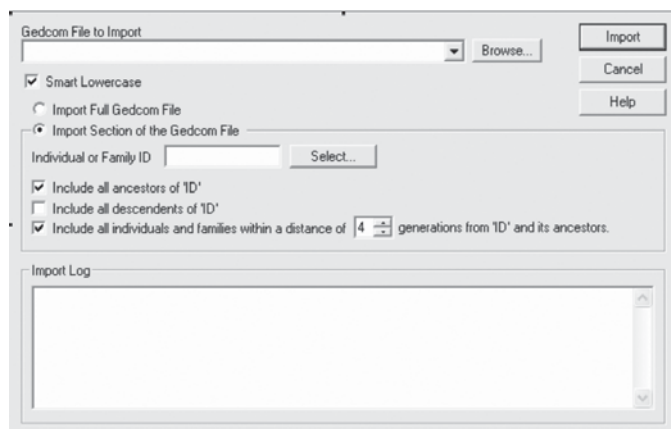
GenoPro je rodoslovni program čisto posebne vrste. Rodoslovne podatke urejamo tako, da jih rišemo. Če dodamo novo osebo moškega spola nam nariše kvadrat, za žensko pa krog. Če dodamo zakonca nam v isti ravnini nariše ustrezen simbol in ju poveže. Če dodamo sina nam iz zakonske vezi nariše navpično črto in jo zaključi z kvadratom. Pri dodajanju staršev nam nad izbrano osebo nariše zakonski par. Podatke o osebi zapišemo tako, da dvokliknemo na simbol osebe in odpre se okno za vnos podatkov. Program ima tudi čarovnika za vnos družine (Family Wizard) in avtomatiko za preurejanje slike po programskem algoritmu (AutoArrange). Seveda lahko sliko preurejamo tudi sami in program ima več orodij za izbiro oseb, ki jih želimo na sliki premakniti.

Kmalu se izkaže, da program za velike zbirke podatkov ni uporaben, saj postane prikaz nepregleden in moramo celoten rodovnik razbiti na več delov. Pa tudi nabor podatkov, ki jih lahko zapišemo o eni osebi je zelo omejen in ne ustreza zahtevam večine rodoslovcev. Avtor (Daniel Morin) pripravlja novo verzijo, ki bi naj nekatere pomanjkljivosti odpravila, vendar je zaenkrat izšla šele testna beta verzija. Vse o programu si lahko preberete na internetu na naslovu: www.genopro.com

Vsekakor ni moj namen, da bi rodoslovce navduševal, da naj ta program uporabljajo kot osnovni program za vnos podatkov. Nasprotno! Odsvetujem ga.

Prednost programa vidim čisto drugje.

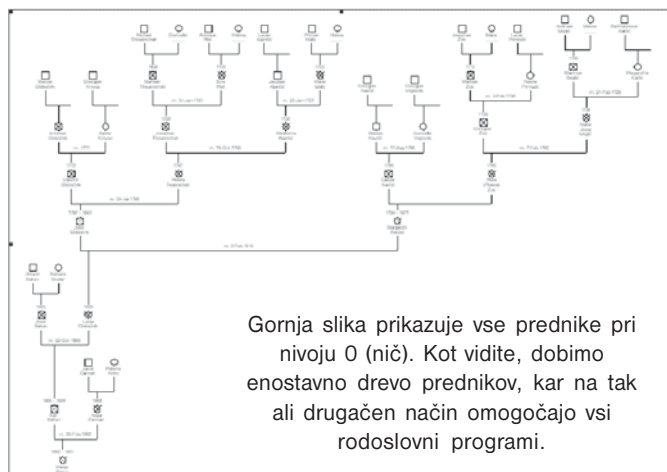
Vsak rodoslovec si želi svoje delo tudi predstaviti. Najlepše je to s sliko, ozirom diagramom. Tu pa nastopi problem. Večina programov omogoča prikaz prednikov ali pa prikaz potomcev neke osebe. Nekateri programi prikazujejo tudi prednike in potomce neke osebe. Do sedaj sem odkril tudi dva programa, ki znata narisati vse sorodstvo, rezultat pa je plakatne velikosti in ga lahko nalepimo le na precej veliko steno.

GenoPro pa omogoča, da okrog izbrane osebe prikažemo njeno sorodstvo v obsegu, ki ga sami izberemo.

Na sliki vidimo pogovorno okno za import podatkov iz gedcom datoteke.

Vpišemo lokacijo in ime datoteke, ali pa jo poiščemo z ukazom browse. Za import dela datoteke označimo Import Section of the Gedcom File, V naslednje okence vpišemo številko osebe za katero hočemo prikazati sorodstvo. Če številke ne vemo kliknemo na Select in pokaže se nam tabela vseh oseb v datoteki. Tabelo lahko poljubno sortiramo, tako da kliknemo na naslov stolpca. Ko osebo najdemo, kliknemo nanjo in kliknemo Select. Program se vrne v prejšnje pogovorno okno in ID iskane osebe se pojavi v okencu.

Gornja slika prikazuje vse prednike pri nivoju 0 (nič). Kot vidite, dobimo enostavno drevo prednikov, kar na tak ali drugačen način omogočajo vsi rodoslovni programi.

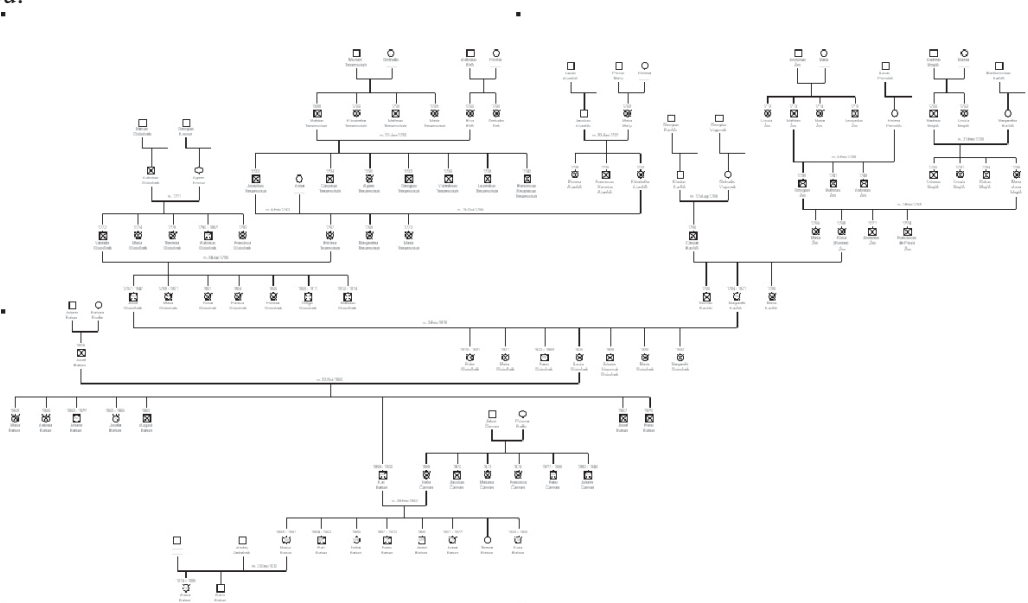
Nazadnje določimo obseg importa podatkov. Lahko izberemo vse prednike, vse potomce, ali pa določimo nivo vključitve sorodnikov. Lahko pa določimo tudi kombinacijo možnosti. Osebo največkrat uporabim kombinacijo vseh prednikov s številko nivoja, kar je prikazano tudi na gornji sliki.

Naslednja slika prikazuje vnos pri nivoju 1. Prikazani so tudi vsi sorojenci prednikov, pa tudi zakonec in otroci izbrane osebe.

Priznati moram, da sem spodnjo sliko nekoliko popravil, saj avtomatičen prikaz ni tako lep in urejen.

Pri naslednjem nivoju bi dobili na sliko tudi zakonce sorojencev in njihove otroke, pa tudi vnuke izbrane osebe. In tako naprej...

Pomembno je, da imamo popolno kontrolo nad izdelkom, ki nam ga pripravi program. Poleg spreminjanja oblike lahko kaj tudi odvezamo pa tudi dodamo. Oznake pomembnih oseb lahko tudi povečamo. Skratka možnosti je veliko. Pri spreminjanju se nam bo dostikrat kaj pokvarilo. Nič strahu! S klikom na Undo se lahko po korakih vračamo do poljubnega prejšnjega stanja.

Moja srečanja z Marijo Zakošek

Zvone Bah

Spomini na Pilštanj

Pilštanj mi je ostal v spominu kot kraj, kjer se je vedno dogajalo kaj zanimivega. Tam je bila trgovina, v kateri smo otroci lahko kupili »cukrčke«, starši pa razno poljedelsko orodje, kuhinjski pribor in tudi preprostejše blago za hlače ali predpasnik. Otroci smo zelo radi s starši zahajali na tamkajšnje živinske sejme. Čuvali smo živino, se igrali z drugimi otroki in vedno z velikim pričakovanjem opazovali, kdaj bo prišel kupec in odštel denarce, da bi mi otroci dobili težko pričakovano žepnino.

Osnovna šola, ki je imela svoj čas tudi malo gimnazijo in internat za bolj oddaljene učence, farna cerkev (prafara), mesečni živinski sejmi, razne kulturne prireditve in še mnogo dejavnosti, ki sodijo v takšen trg, so dajale ritem življenju v njem.

Bolj kot zgodovino Pilštanja pa bi rad poudaril in opisal Marijo kot osebo, ki je bila s svojo dejavnostjo vedno v središču dogajanja v trgu na Pilštanju.

Marija je bila rojena leta 1920 v fari Pilštanj, v naselju Gubno – po domače pri zgornjih Volavcih 17. Bila je prvi od osmih otrok zakoncev Neže Bah in Matije Tacerja. Že v rani mladosti je družina ostala brez gospodarja, očeta so namreč ustrelili Nemci med drugo svetovno vojno.

Na isti domačiji danes živi že osmi rod Tacerjevih; gospodar domačije je sedaj Andrej Tacer z ženo Alojzijo, rojeno Potočnik, ki imata v zakonu šest otrok, tri sinove in tri hčerke. Na vzorno urejeni kmetiji se ukvarjajo s poljedelstvom, živinorejo in vinogradništvom.

Marija se je poročila leta 1938 v farni cerkvi na Pilštanju z Antonom Zakoškom, doma iz iste fare. Od Marijinih starih staršev sta podedovala hišo na Pilštanju. Hiša stoji ob robu strnjenegega naselja in v njej je bilo do nedavnega tudi prijetno gostišče, ki pa je zaradi družbenoekonomskih sprememb prenehala delovati približno v sedemdesetih letih minulega stoletja. Zakonca sta imela majhno kmetijo, vendar premajhno, da bi lahko preživljala sebe in otroke. Trg na Pilštanju je postajal vedno bolj osamljen, ljudje so se odseljevali in puščali za seboj prazne hiše. Družina Zakošek pa je vztrajala in danes je gospodar te domačije mlajši sin Tone. Domačija je vse do danes ostala tako rekoč nespremenjena.

Pred kratkim, oktobra 2004, smo se zbrali na čast vzorno izdelanega rodovnika njihove družine, katerega avtorica je Marija Tacer, poročena Zakošek. Srečanja se je udeležila vsa družina Tacer, od najstarejših do najmlajših, ter Marijine bratje in sestre. Ob domači hrani in dobri pijači je sledil prisrčen pogovor, potem pa smo skupaj zapeli nekaj izbranih domačih pesmi. Razpoloženje je

bilo enkratno, sledila je zdravica in popoldneva je bilo veliko prehitro konec. Poslovlili smo se veseli in srečni, da smo doživeli tako lep in prisrčen večer.

Nastajanje rodovnika Tacer, Gubno 17/5

Obsežen rodovnik zajema 10 kolen in okrog 420 oseb, zato je Mariji priskočila na pomoč tudi vnukinja Urška Zakošek, ki je učiteljica v Celju.

Na koncu sem jaz podatke računalniško obdelal. Na srečanju je vsa družina izrazila veliko zahvalo vsem, ki so kakor koli pomagali pri zbiranju rodoslovnih podatkov. Rodovnik v dveh oblikah je shranjen v rojstni hiši Tacerjevih, Gubno 5. Ob tej priložnosti sem se vsem lepo zahvalil za povabilo na srečanje in prijazen sprejem ter poudaril velik pomen izdelanega rodovnika, ki je po obsegu verjetno edinstven v tem kraju in vsi skupaj smo lahko zelo ponosni na ta izdelek, za katerega je Marija porabila ogromno časa in truda, zato veljajo čestitke predvsem njej.

Marija je imela že od rane mladosti občutek za ohranjanje različnih sporočil o dogodkih

njenih staršev ter starejših prednikov in sorodstva. Znala je biti radovedna, spraševala je in se pri svojih šestdesetih letih lotila pisanja spominov. Z njenim sinom sva nekaj časa skupaj stanovala v Ljubljani in oba sva jo nekajkrat mahnila k njim domov na Pilštanj. Ob takih priložnostih sem opazil in doživel pri njih marsikaj zanimivega ter sem rad prihajal na obisk tudi pozneje, ko sem bil že poročen. Zvedel sem, da sva v sorodstvu, saj sta bila najina stara očeta brata in midva z Marijo sva druga ali mrzla bratranca ter naju po starosti ločuje kar dvajset let. In začela sva iskati tudi skupne korenine Bahovega rodu z Gubna 19.

Iskanje skupnih korenin

Na pogrebu ob smrti enega od sorodnikov na Pilštanju me je Marija spodbudila, da bi pripravil srečanje sorodstva Bahovih. To je bilo leta 1996. Takrat mi je povedala, da ima že precej zbranega gradiva (rodoslovnih podatkov). Zbirala je podatke za sorodstvo po svojem očetu in materi ter nato še za sorodnike njenega moža. To so priimki Tacer, Bah in Zakošek. Imela je vse polno zapiskov, ki so se pogosto ponavljali. Največ podatkov je dobila neposredno od sorodnikov in znancev. Imela pa je tudi možnost pogledati v matične knjige v župnišču, do katerega je le približno sto metrov. Pri branju teh knjig sta ji pomagala vnukinja Urška Zakošek in tudi župnik, kolikor mu je

Marija Zakošek - Micka

dopuščal čas. Njen rodovnik Tacerjevega sorodstva obsega 420 oseb in 10 generacij, rodovnik Zakoškoviha pa okrog 60 oseb. Imela je zbranih tudi nekaj oseb Bahovega sorodstva, za skupino oziroma rod iz kraja Gubno, katere potomec sem tudi jaz. S pomočjo teh podatkov sem začel oziroma nadaljeval sestavljanje rodovnika Bahovega sorodstva.

Ker Marija ni imela računalnika in ga niti ni znala uporabljati, sem ji ponudil pomoč. To mi je pomagalo, da sem na novo spoznal veliko novih oseb in tudi posamezne zaselke. Neko nedeljo popoldne sva se z Marijo skupaj zapeljala na Gubno, kjer je še vedno stala prvotna stara hiša, h kateri se je okrog leta 1830 poročil Anton Bah, rojen leta 1805, ki je najin skupni prednik. Ob tej priložnosti mi je Marija pokazala kraj v zaselku Vrhe, kjer je stala hiša njenega starega očeta. Spomnila se je nekaterih dreves in mi pripovedovala o izredno slabih življenjskih razmerah. Povedala mi je, da ima tudi zapise o takratnem življenju starih staršev, ko je bilo v družini osem otrok, pet bratov in tri sestre. Njen stari oče je bil tretji od osmih otrok iz družine Antona in Uršule Bah ter je bil zadnji lastnik domačije Gubno 19. Potem jo je prodal in kupil domačijo na Pilštanju, ki jo je pozneje podedovala Marija.

Marija se je dobro razumela s farnim župnikom, gospodom Jožetom Hribernikom, in me na mojo željo tudi seznanila z njim. Po obojestranskem zaupanju je tudi meni dovolil vpogled v matične knjige.

Povedal sem, da sem član Slovenskega rodoslovnega društva in da se tudi nekateri člani društva zelo zanimajo za rodoslovne podatke Pilštanjske župnije. Nato smo nekateri člani društva, in sicer Anton Kos, Leon Drame, Janez Žitko in jaz, skupaj obiskali najprej župnika in nato še Marijo. Sprejem pri župniku je bil izredno prijazen in zanimiv. Najprej nam je razkazal lepo vzdrževano in dobro ohranjeno farno cerkev ter opisal njeno zgodovino. Tudi okolica je vzorno urejena in opaziti je bilo, da je vse to pokazal z velikim ponosom.

Tudi pri Mariji smo bili izredno lepo sprejeti; po kratkem, prijaznem in zanimivem klepetu z Marijo in drugimi člani družine smo se poslovili z najlepšimi vtisi in obljubili, da jo bomo še obiskali. S kratkim klepetom o minulem in sedanjem življenju v tem nadvse zanimivem in zgodovinskem kraju smo ji polepšali dan, ki se ga rada spominja.

Naj povem, da je Marijo obiskal tudi predsednik društva rodoslovcev Slovenije, gospod Peter Hawlina. Kratek in zanimiv obisk je tudi njemu ostal v lepem spominu in me je potem dolgo časa priganjal, naj vendar že napišem kratek prispevek o Mariji kot izredno zanimivi osebi tako iz rodoslovnega vidika kot tudi vidnejši osebi družbenega dogajanja na Pilštanju. Kar nekaj rodoslovnih podatkov pa je ob drugi priložnosti dobil tudi gospod Janez Toplišček, saj je njegov priimek na Kozjanskem dokaj pogost.

Marija je bila navzoča na obeh srečanjih »Bahijade« v letih 1997 in 2003. Na prvem je bila najstarejša Angela

Teržan, rojena Bah leta 1905. Na drugem srečanju je bila najstarejša oseba Marija, ki šteje sedaj 84 let. Gospa Angela je med tem časom že toliko oslabela, da se srečanja ni več mogla udeležiti. Obiskal sem jo zadnji dan letošnjega oktobra na njeni domačiji; tam danes skupaj živijo štirje rodovi, in dejali so mi, da verjetno ne bo dočakala okroglih deset križev – morda pa!

Prispevek sem napisal z željo, da bi Marija še naprej nadaljevala svoje delo in da bi k takemu raziskovanju spodbudila tudi druge. Upam, da sem s tem prispevkom vsaj delno razkril njena plemenita dušo in srce.

Kaj delamo

Ksenija Batič

Pregledovala sem stare izvode časopisa Drevesa, da bi se kaj novega naučila, pridobila nova znanja za moje diplomsko delo ter osebne raziskovalne projekte. Presenečeno sem obstala, ko sem brala enega izmed člankov. Avtorica je namreč razlagala zakaj 'sovraži rodoslovje'. Nikakor se nisem mogla identificirati z njenim stališčem, čeprav ga po drugi strani popolnoma razumem. Dela je ogromno, stiki z ljudmi (znanimi in neznanimi) so obvezni, ure prebite pri posameznikih ter v raznovrstnih arhivih so neštete. Raziskovalec resnično potrebuje ljubezen do raziskovalne tematike in raziskovalnega dela, če hoče priti do rezultatov. Ljubezen, stalna želja po rasti in nadgradnji znanja ter zvrhana mera potrpežljivosti so ključne sestavine brez katerih ne gre. Seveda ne le pri rodoslovju.

Mene že od malih nog spremlja navdušenje nad vsem kar je bilo staro, preživeto, tudi odpisano. Pri enajstih letih sem, v veliko veselje moje mame, navdušenje nad kostmi in predvsem lobanjami najrazličnejših živali, zamenjala z raziskovanjem družinskih korenin (in potencialnih družinskih okostnjakov). Danes se vam tu predstavljam kot absolventka Etnologije in kulturne antropologije ter ena izmed novejših članic SRD. Rodoslovje in družinska zgodovina sta še vedno moje veliko veselje in hkrati upam da tudi moja bodoča poklicna usmeritev.

Prva družinska zgodba, ki sem jo slišala in me je prevzela, je bila o mojem (večkrat) pradedu Franciscusu Kette. Skupaj z bratom naj bi prišel v Dolgo poljano kot Napoleonov vojak, sicer doma iz Bavarske. Morda je to le še ena zgodba o Napoleonovem vojaku (v naši družini imamo kar dve - druga je o Napoleonovem vojaku Petruši, ki naj bi prišel nekje iz Rusije, morda Češke), vendar prav

s tem se je začelo moje nadobudno brskanje po dokumentih, zbiranje že izdelanih rodovnikov in 'lovljenje' starih staršev ter pradedu Silvestra za vsako informacijo. Predvsem so me zanimala imena in številke saj se takrat še nisem zavedela neprecenljivega pomena vseh spominov, ki so jih imeli na zalogi stari starši in jim zato tudi nisem posvečala prevelikega pomena. Šele med študijem etnologije sem spoznala pomembnost terenskega dela in nujnost diktafona. Kmalu sem moj začetni 'Za to pa že ne bom zapravljala denarja!' prostovoljno zamenjala za moj prvi tehnični pripomoček - diktafon.

Prve obiske pri lokalnem župniku sem opravila že v času osnovnošolskega šolanja, a so se ti končali precej neslavno. Tedanji župnik mi ni zaupal knjig. Raje je sam izbrskal nekaj imen mojih (potencialnih) prednikov in me odslovil z 'dovolj imaš'. Tudi leta pozneje, ko sem trkala na župnijska vrata z izgovorom, da potrebujem rodovnik za šolo, sem odhajala bolj ali manj praznih rok. Šele na fakulteti sem prvič prijela v roke župnijske knjige, pa še za to gredo zasluge novemu župniku, ki je nadomestil pokojnega.

Moje 'prvo' rodoslovno raziskovalno delo je bila seminarska naloga. Popisala sem vse hiše v zaselku Kovači, spremembe na hišah in v družinah, sestavila sem rodovnike vseh družin, poleg tega pa sem dodala še zgodbe, ki so mi jih pripovedovali Kovačani - zgodbe o življenju, o ljudeh, dedovanju, vojni...

Ob samem začetku mojega raziskovanja sem menila, da se razmeroma dobro spoznam na rodoslovje. V 3. letniku sem v okviru študija dobila možnost obiskovati 'Proseminar novejšje zgodovine', ki ga na Oddelku za zgodovino (FF) predava prof. dr. Bojan Balkovec. Izkoristila sem jo in tako dobila dodatne raziskovalne napotke. Navdušenje za raziskovanje je naraščalo, vendar pa sem bila pri svojem delu precej neorganizirana, nesistematična ter nekritična, tako do dobljenih informacij kot do mojega celotnega dela. Da se izpopolnim tudi na teh področjih sem lani začela z triletnim internetnim študijem iz 'Splošne Metodologije' na Univerzi v Torontu. Kljub temu, da sem šele v prvem letniku, sem pri sebi opazila velik napredek v mojem načinu dela ter predvsem v kritičnosti mojega pristopa.

Sedaj pa mi prav kritičnost do dobljenih podatkov predstavlja največji problem pri raziskovanju. Velika večina župnikov, ki hranijo cerkvene matične knjige, mojega raziskovanja ne vzamejo resno. Predvsem zaradi njihovega pomanjkanja časa, v nekaterih primerih pa tudi zaradi nezainteresiranosti. Zaradi moje starosti doumevajo in pričakujejo, da bom zadovoljna s čisto vsem ter me prepričujejo, da je čisto vseeno ali prepisem podatke iz Statusa Animaruma (kar je nedvomno najhitrejši način) ali pa iz krstnih, poročnih in mrliških knjig. Da potrebosti preverjanja podatkov niti ne omenjam. Moje utemeljitve z primarnimi in sekundarnimi viri padejo na neplodna tla, za nameček pa me marsikdo razsvetli z pripombo, da

se moji pokojni predniki gotovo ne bodo pritoževali ali je datum pravilen ali nepravilen.

Izučilo me je, da je stvari potrebno delati v redu (torej natančno in dosledno) in sicer že od samega začetka. Vsak podatek, ki ga dobim mora zato imeti navedbo vira, vsaka informacija mora biti preverjena (če je le mogoče) v primarnem viru. Če nismo dosledni pri svojem delu, kakšno vrednost ima? A ni potem enako, kot če si podatek izmislim in upam, da mi bodo vsi slepo verjeli?

Ljubezen do rodoslovja sem vključila tudi v moje diplomsko delo. Raziskujem namreč odnos med etnologijo, družinsko zgodovino in rodoslovjem, vlogo ter uporabo omenjenih disciplin v etnoloških delih.

Poleg diplome in družinskega rodovnika (predvsem me zanimajo priimki Batič, Božič, Bajc, Petruša ter tudi Slokar, Kette, Štrancar, Gleščič, Kovač in Krelis) delam tudi družinsko zgodovino družine Batič. O obsežnosti moje baze imen ne morem govoriti, saj 'moje' številke niso astronomske. Raziskujem sicer tako v globino kot v širino, vendar pa veliko pozornost posvečam predvsem ustni družinski zgodovini - družinskim zgodbam in anekdotam. V mojem raziskovanju poskušam namreč uporabljati tako zgodovinski pristop kot tudi etnološki in sociološki.

Za zaključek bi opisala še izkušnjo, ki se mi je zgodila pred dnevi. Vsi raziskovalci se srečujemo z ljudmi, ki so bolj ali manj naklonjeni svojemu delu. Ovir je veliko. Samo nekoliko navdušenja je potrebno, da postanejo te ovire izzivi, ki nas največ naučijo. Pred dnevi sem telefonirala na lokalno upravno enoto. Spraševala sem o določenem registru oseb, pri tem pa sem povedala, da potrebujem podatke za rodovnik. Po dolgem (sicer prijaznem in vljudnem) poduku o varstvu osebnih podatkov nisem več vedela ali je le-ta dobronameren ali ne. Uslužbenka me je namreč prepričevala, da zakon o varstvu podatkov velja za vse ljudi - tudi tiste, ki že več kot 200 let počivajo pod zemljo. Sicer sem slišala, da je naš zakon o varstvu osebnih podatkov strog, pa vendar sem nekje prebrala, da postanejo osebni podatki dostopni 100 let po posameznikovi smrti.

'Naj bo,' sem si mislila. Vendar takoj, ko sem prekinila telefonsko zvezo, sem se odpravila na ekspedicijo v internetni pragozd. Da pregledam zakone. Dobrih nekaj minut sem porabila, da sem prišla do zaključka, da imam -kot raziskovalka- pravico vpogleda v podatke vsake(!) osebe, ki je že 20 let mrtva (če ni oseba za časa svojega življenja tega izrecno prepovedala). Da ne govorimo o lastnih prednikih. In ne le to! Če mi oskrbnik zbirke osebnih podatkov ne dovoli vpogled in prepisa teh podatkov, ga bremeni precejšnja denarna kazen. Morda pa bo ta informacija koristila tudi komu izmed vas...

Robert Fonda

Kdaj in zakaj ...

Če se poskušam spomniti, kdaj pravzaprav sem se začel ukvarjati z rodoslovjem, lahko v glavnem ugotovim to, da se je zanimanje zanj prikradalo v daljšem časovnem obdobju, zelo počasi in tiho, tako, da ga časovno težko opredelim. Najzgodnejši zapis o moji rodoslovni zbirki, ki sem ga našel v svojem računalniku, sega v leto 1997. Prvi poskus izdelave družinskega drevesa kaže, da sem uspel sestaviti drevo očetovih prednikov do njegovih prastrašev (po liniji njegove matere še eno generacijo nižje), pri drevesu maminih prednikov pa sem uspel priti do njenih starih staršev. Skupaj je moje drevo prednikov štelo takrat 30 oseb. Vsekakor je bilo velikega pomena, da sem se začel ukvarjati z rodoslovjem dejstvo, da imam na Krasu svojo nono, ki me je prva navdušila s svojim izjemnim spominom in védenjem. Že kot mlado dekle je tudi sama veliko spraševala svoje stare starše, in druge starejše sorodnike, o izvoru družine, življenjskih izkušnjah in navadah, vendar si ni ničesar zapisovala. Si je pa ogromno podatkov zapomnila. Posebno navdušujoče je njeno védenje o družinskih sorodstvenih povezavah in pomembnih datumih posameznih dogodkov (rojstni dnevi, datumi smrti, pomembni dogodki, ...). Ko sem kasneje njene podatke primerjal s podatki v matičnih knjigah so se vsi po vrsti ujemali. Tako rekoč na pamet mi je sestavila drevo potomcev njenega pradedca Antona CERKVENIKA (rojzenega leta 1820), vključno z vsaj letnico rojstva posameznega člana družine. Z izjemo zadnjih dveh, najmlajših, generacij posameznih stranskih družin, in seveda zgodaj umrlih otrok.

Ni pa mi vedela povedati skoraj nič o prednikih ene njene none (tako imenujejo staro mamo na Krasu), saj ji, kot je omenila sama, tudi ona ni vedela o svoji družini povedati ničesar. Ker mi je to omenila večkrat, sem imel občutek, da ji je bilo tega žal. In morda je bil ravno to razlog, da sem se začel postopoma pripravljati na obisk župnišča. Takrat se mi še sanjalo ni, kako se zadeve lotiti, saj nisem imel nikakršnih izkušenj, pa tudi poznal nisem nikogar, ki bi se s tem ukvarjal. Vedel sem le, da se moram pripraviti, in da bo župnika, ko mu bom telefoniral, verjetno zanimalo kaj pravzaprav želim. Slišal sem, da tam obstajajo neke stare knjige, ki se jim reče matične, v katerih so zabeleženi podatki o rojstvih, porokah in smrti oseb, ki so živele v nekem obdobju na območju te župnije, nisem pa vedel, kako so knjige organizirane in kako se zadeve sploh lotiti. Verjetno je preteklo kar nekaj vode, ko sem nekje zasledil, da obstaja vodnik po matičnih knjigah, in ga je mogoče dobiti celo v knjižnici. Čas je postal zrel,

pregledal sem do takrat zbrane podatke, prelistal vodnik, si napravil nekaj fotokopij in poklical v župnišče. Ker sem se uspel brez težav dogovoriti za prvi zmenek, sem očitno ubral pravo pot. Od takrat občasno, kot mi čas dopušča, vsake toliko obiščem kakšno od župnišč ali arhivov, kjer vzeseno in s seveda potrebnim spoštovanjem raziskujem nekaj 100 let stare zapise o mojih prednikih. Prve izkušnje, so me vzpodbudile, da sem poizvedovanje po rodoslovnih temah razširil tudi na internet, kjer sem dobil veliko dodatnih napotkov za rodoslovce, našel pa sem tudi predstavitevno stran Slovenskega rodoslovnega društva, v katerega sem se kasneje tudi včlanil. Tudi skrito željo svoje none sem seveda izpolnil, tako, da sedaj tudi sama nekaj ve o prednikih tiste njene none, ki ji v mladosti ni mogla potešiti njene zvedavosti.

Pravzaprav kaj ...

Moje osnovno rodoslovno raziskovanje po očetovi strani obsega območje Krasa, predvsem gre tu za vas Lokev in njeno bližnjo okolico, ki obsega poleg Lokavske lokalne župnije, tudi župniji v Povirju in Rodiku. Večino njegovih (in mojih) prednikov sem našel ravno v teh treh župnijah. O njem imam zbranih največ podatkov in si prav dosti novih ne obetam več. Priimki, ki so bili tu zame najbolj zanimivi so: FONDA, CERKVENIK, BOŽEGLAV, MLJAČ, Posebej sem raziskal priimek FONDA o katerem sem zbral vse podatke, ki so bili na voljo v župnišču v Lokvi. Že v času, ko so v vasi začeli voditi krstne knjige (leta 1664), je tam živel kar nekaj oseb s tem priimkom. V urbarju Bratovščine sv. Rešnjega telesa iz leta 1652 sem v prvih 15 letih vodenja urbarja našel zabeleženih 6 oseb FONDA, članov te bratovščine: Joseph, Janes in Bastian (1652), Mihael (1653), Peter (1661) in Thomas (1667), ki so bili po moji oceni vrstniki (sorodstvenih odnosov med njimi ni bilo moč najti). Takoj sem tudi opazil, da so bila imena v glavnem pisana slovensko. Medtem, ko podatkov o otrokih Josepha, Bastiana in Petra ni niti v prvi krstni knjigi župnije Lokev, in je Mihael tu krstil le svojih 9 otrok (katerih morebitnih potomcev tudi ni bilo več najti v Lokavskih krstnih knjigah), sta dva od preostalih, Janes in Thomas živela v Lokvi tudi kasneje in njuni veji potomcev, ki sta se obdržali do danes sem izdelal kolikor se je le dalo v celoti. Sam sem potomec družin obeh, po moški liniji, ki poteka od Janeza pa so predniki naslednji: Janez (ok.1630-?) > Janez (1667-?) > Gašper (1706-1787) > Frančišek Ksaver (1737-1765) > Frančišek (1765-1808) > Mihael (1796-1854) > Andrej (1839-1915) > Jožef (1875-1950) > Ivan (1911-1968) > Janko (1937) > Robert.

Seveda me je zanimal tudi izvor priimka. Ugotovil sem, da priimek izvira iz plebejske rodovne skupnosti FUNDANIJEV, ki se je že v stoletjih pnš. izoblikovala na območju današnje province Lazio, južno od Rima v Italiji. Naselitev družine mojih prednikov iz tega območja na SV

Italije, verjetno sovпада s časom romanizacije Padske nižine (boji s Kelti) in ustanovitve Ogleja (181 pnš.). V tistem času, tj. v letu 169 pnš., je namreč zabeleženo množično priseljevanje (kolonizacija), med drugimi tudi okoli 1500-tih latinskih družin, ki se pomešajo med obstoječe prebivalstvo (Veneti, Histri, Kelti, Japodi, ...). Natančnih zgodovinskih virov sicer ni, kaže pa, da je družina mojih prednikov morala leta 452 bežati. Takrat so namreč Huni zasedli Oglej in begunci iz mesta in okolice so bili prisiljeni oditi. Ker Huni niso bili večši pomorstva, so begunci z ladjami (tako pravi zgodovina) vzdolž Tržaškega zaliva pribežali na zahodno Istrsko obalo. V tem času so (kot begunska zatočišča) nastala obalna italijanska mesta v Istri, med drugimi tudi Piran. Vsi statistični viri o priimku, ki so mi bili na voljo, kažejo na to, da je le-ta svojo dokončno obliko zelo verjetno dobil ravno v Piranu. Tu je tudi prvi zabeležen zapis priimka (Dominik FONDA iz leta 1230) v eni od mestnih listin. In kako je nastala slovenska veja priimka na Krasu, kateri pripadam sam? Tu mi je v oči padlo leto 1511. Takrat je bilo namreč celotno današnje ozemlje Doline (razen Mačkovelj, ki so pripadale miljski občini, torej do leta 1797 Beneški republiki), priključeno deželi Kranjski (potrjeno z ediktom v Wormsu leta 1522). In ena od beneških družin FONDA, ki je v tistem času po naključju živela v zaledju Trsta na območju Doline, ki je do takrat pripadalo Beneški republiki, je dobila svojo novo domovino. Verjetno se je v 2-3 generacijah, tako kot se to dogaja tudi danes, asimilirala ter privzela jezik in kulturo novega okolja. Kaže, da s tem obdobjem lahko tudi prvič govorimo o slovenskem (kranjskem) priimku FONDA. Četudi vse to le ni bilo povsem tako, kot sem opisal tu, kljub skopim virom mislim, da daleč od resnice vendarle nisem. Kakorkoli, prvi pisni vir o pojavi družine FONDA v Lokvi sem zasledil v Urbarju gospostva Schwarzenegg iz leta 1574 v katerem sta omenjena Urban in Gregor FONDA, kot lastnika vsak po enega vinograda v Lokvi »Na Gmajni«. Verjetno pa je, da sta stanovala v Bazovici, saj po tem urbarju v Lokvi takrat nista imela drugih nepremičnin.. Če pa koga zanima zgodovina nastanka priimka FONDA podrobneje, ali bi si rad le ogledal predstavitev mojega rodovnika, ga vabim, da si ogleda mojo internetno stran.

V zvezi s priimkom FONDA pa imam še eno nerešeno vprašanje. V Sloveniji obstaja še en ozek (in frekventno zelo gost) lokalni vir priimka v okolici Latkove vasi pri Celju. Zelo bi me zanimalo v kakšni zvezi je ta veja priimka FONDA z mojo, na Krasu. Žal tega še nisem uspel raziskati, vesel pa bi bil, če bi našel koga, ki raziskuje ta priimek na celjskem koncu, saj utegne biti zgodovina priimka FONDA na tem koncu tudi zelo dolga.

Moje rodoslovno raziskovanje po materini strani obsega območje župnije Nova Oselica na Gorenjskem, kjer je rojena njena mati. Njen oče (moj ded) je rojen v Bosni (Gustovara, župnija Mrkonjić Grad) in je v Slovenijo

prišel star 28 let. Kot pripadnik žandarmerije je bil iz Makedonije (Skopje in Veles), kamor je bil poslan na šolanje, leta 1935 premeščen na Žandarmerijsko postajo v Sovodnju. Dedovo vejo imam raziskano najmanj, uspel pa sem navezati stik z enim od mojih »mrzlih« bratrancev v Mrkonjić Gradu, kateremu sem za njegov trud izredno hvaležen, saj mi je na mojo željo sestavil in posredoval celotno drevo potomcev očeta mojega deda. Žal, kot vse kaže dlje nazaj tu ne bom prišel, saj so bili ob minuli vojni v Jugoslaviji leta 1997 uničeni (požgani) vsi cerkveni arhivi tega kraja. Tu se zanimam za priimka MILANOVIĆ in KUDRA. Mamina mama je rojena v Sovodnju (župnija Nova Oselica). Z njene strani raziskujem predvsem priimke BEVK, KACIN, ZAJC in ŠTREMFLJ. Raziskovanje po tej strani je v teku, gre pa počasneje, saj je bila naseljenost prebivalstva na tem območju precej razpršena in so se ljudje poročali na večjih razdaljah in po več župnijah, kot je bilo to v primeru pri očetu. Gre predvsem za župnije Nova Oselica, Stara Oselica, Leskoviča, Cerkljevo, ..., med katerimi se slednje sploh še nisem lotil. Kljub temu mi je uspelo sestaviti kar obširno zbirko potomcev po priimku KACIN.

Pri iskanju sorodstva v ZDA sem si veliko pomagal z internetom, s pomočjo katerega mi je uspelo navezati stike s precej sorodniki. Kljub temu, da nimamo v družini nikakršnih siceršnjih stikov s sorodniki v ZDA, vsaj zadnjih 30 ali več let ne, mi je uspelo najti skoraj vse (okoli 10) družine sorodnikov izseljencev na Ellis Island v prvih letih 20. stoletja. Za večino sem uspel sestaviti tudi dokaj popolno drevo potomcev. Veliko sem si pomagal tudi z javnimi podatkovnimi bazami na internetu, kot so npr.: indeksi umrlih (SSDI), »Yahoo People Search«, telefonski imeniki, osmrtnice (Obituaries in Necrology files), razni rodovniki na »Ancestry.Com«, »Family Tree Search« in »Rootsweb«, pa seveda z neposrednimi stiki preko E-pošte s posamezniki. Vse to sem primerjal s skopimi družinskimi arhivi iz lastne zbirke. Z večino sem imel zelo pozitivno izkušnjo, od nekaterih sem dobil kar cel rodovnik, od drugih sem rodovnik našel kar na internetu, tretji so mi poslali zgolj posamezne podatke ali prijazno besedo. Da pa ne bo izpadlo vse tako idealno, naj omenim, da sem imel tudi slabo izkušnjo, in sicer z družino (sorodniki) v Italiji. Ker sam italijansko ne znam, sem »žrtvoval« (seveda ne s slabimi nameni) najprej prijatelja in nato še sestrično, ki sta vljudno poklicala družino kar po telefonu, dobila pa oba zelo neprijazen odziv, čeprav sta poskušala razložiti namen njunega klica. Ker prijatelj je ni ravno dosti, s sorodniki se pa tudi ne dela grdo, sem seveda odnehal. Pravzaprav sem odnehal šele, ko sem iz svojega arhiva poskeniral nekaj fotografij iz mladosti teh sorodnikov (na eni skupinski sem tudi sam, takrat star 4 leta), priložil nekaj fotokopij starih pisem (ki jih je pisala ta družina svojčas mojemu očetu) in pripravil obrazec nepopolnega rodovnika te veje z možnostjo popolnitve osnovnih podat-

kov, zanimivih za rodoslovce. Vse to sem, skupaj z opravičilom in obrazložitvijo, poslal na njihov naslov. Odziva ni bilo. Tudi prav. Pred kakšnim letom sem uspel, prav tako s pomočjo interneta, najti tudi družino (sorodnike) na Madžarskem, kamor so se v začetku 20. stoletja (pred 1.sv.) izselile 3 sestre. Tudi z njimi nismo imeli nikakršnih stikov. Trenutno sem na zvezi s pra-vnukinjo ene od sester. Tudi tu je odziv zelo prijazen in verjamem, da bom lahko v kratkem dopolnil tudi to družinsko vejo.

Koliko do sedaj ...

Dosedanji rezultati mojega dela so zbrani v nekaj naslednjih vrsticah. V svoji zbirki imam do 31.12.2004 zbranih 8138 oseb (2922 družin). Od tega je najdaljši, in z največ zabeleženimi potomci, rodovnik Janeza FONDA (r. ok.1630), pri katerem imam v 13 generacijah zbranih skupaj 1099 potomcev. Rodovnik pa ni simetričen, saj ga sestavljajo v glavnem potomci po moški liniji, razen nekaterih zadnjih generacij. Najpopolnejši (simetričen) rodovnik ima Jurij KACIN (1819-1908), kjer imam v 8 generacijah zbranih skupaj 611 potomcev. Evidentiranih imam skupaj 433 svojih neposrednih prednikov (največ v zbirki jih ima moja hči Maja FONDA, skupaj 662). Več kot 95 let je živelo 19 oseb (od tega 13 žensk, najstarejša je dočakala 103 leta).

In kako kaže meni? Spodaj je priložen grafikon, ki prikazuje življenjsko dobo mojih prednikov po moški liniji.

Pravzaprav - zakaj res ...

Za zaključek pa bi, predvsem mlajši generaciji rodoslovcev, dal tale nasvet. Če imate še vedno žive stare starše ali celo prastarše, ne zamudite priložnosti. V njih se verjetno skriva izjemno védenje o dogodkih, ki jih je doživljala njihova družina, pa družina njihovih staršev in starih staršev, zgodovina, ki pripada samo vam, ki morda ni zabeležena nikjer in se utegne izgubiti za vedno, tako kot se je izgubila že marsikatera. V njih se skriva tudi veliko védenja lokalne zgodovine okolja, kjer je družina živela. Vprašajte jih, pogovarjajte se z njimi, verjetno so bili dogodki o katerih bodo govorili raje, in dogodki o katerih bodo govorili z zadržki ali sploh ne. Ob teh bodite uvidevni in razumevajoči. Tudi oni imajo pravico, da kakšno življenjsko izkušnjo ohranijo le zase, in spoštujte to njihovo željo. Sam imam to srečo, da se še vedno lahko pogovarjam z obema svojima starima mamama, da sta obe, kljub svojim skoraj 85 oziroma 86 letom, izredno bistrih misli, in upam, da bo tako ostalo še dolgo.

Tiny Tafel

N Robert Fonda

A Partizanska 7

A 1000 LJUBLJANA

Internet: http://fonda.amadej.si/Moj_Rodovnik/

E-pošta: robert.fonda@excite.com

D /IBM/

F Brother's Keeper Windows 6.1

Z 122 Brother's Keeper MP

A163 1711:1711 ALBREHT\Žiri

A342 1777:1777 ADLEŠIČ____/____

A350 1755:1755 ADAM____/____

A516 1761:1838 AMBROŽIČ____/Laniše 23

A560 1737:1925 ANŽUR\Gaberje 10,Janče/LJ-Rudnik

B120 1724:1984 BEVK____/Sovodenj

B120 1782:1782 BABIČ____/____

B200 1668:1723 BEZEK____/Povir

B224 1635:1892 BOŽEGLAV____/Lokev

B230 1785:1826 BOGATAJ____/Godešič 22,Škofja Loka

B253 1725:1725 BIZANT____/____

B340 1785:1785 BUTALA____/____

B400 1724:1760 BOLE____/Štorje pri Sežani

B520 1789:1836 BANOVEC\Tušev dol 17/Jelševnik 13

B525 1734:1734 BENČINA\Gorenje pri Divači

B632 1663:1745 BRADAČ\Kačiče/Kačiče

B635 1722:1722 BRATUN____/____

B652 1660:1781 BERNETIČ\Rodik/Rodik

B652 1754:1780 BRUNSKOLE\Jelševnik 13/____

B652 1810:1860 BRUNČIČ(BRUNŠEK)____/Poljane 12,
Ljubljana

C355 1800:1851 COTMAN\Orle/Orle

C621 1748:1960 CERKVENIK\Dane/Lokev

C625 1795:1820 CERKVENIK\Rodik(?)/Lokev

Č200 1713:1858 ČOK\Lokev/Lokev

Č200 1725:1725 ČEMAŽAR____

Č652 1784:1920 ČERNAGOJ\Pijava Gorica,IG/Ljubljana-Rudnik

E615 1695:1832 ERBEŽNIK____/Podsmreka 12

E625 1780:1860 ERŽEN\Stara Oselica/Stara Oselica

F425 1773:1810 FELICIJAN\Dane pri Divači/Dane pri Divači

F465 ok:1700 FLORJANČIČ____

F530 1630:2003 FONDA\Lokev/Ljubljana

F535 1774:1774 FANTON\Sovodenj 1

F550 1650:1752 FENON\Lokev/Lokev

F635 1749:1749 FORTUN____/____

F652 1655:1803 FRANKOVIČ\Lokev/Lokev

G216 ____:____ GAŠPARIČ____/____

G235 1640:1736 GUSTINČIČ\Lokev/Lokev

G235 1702:1736 GUŠTIN\Lokev/Lokev

G320 1785:1785 GODEC\Vnajnarje 26/Vnajnarje 26

Mariborski rodoslovni krožek

Martin Prašnički¹

V *Drevesih* št. 1 - 2003 smo poročali, da smo se ljubiteljski rodoslovci iz Mariborske škofije od aprila 2003 tudi pričeli redno sestajati. Namen naših srečanj je, da se bolje spoznamo in povežemo in da si nudimo medsebojno pomoč pri raziskovanjih. Naziv ljubiteljski rodoslovci pa pove, da v našem primeru ne gre za ljudi, ki bi jim bilo proučevanje preteklosti (zgodovina) življenjski poklic, niti da bi iz rezultatov raziskav in odkritij rodbinskih zvez kovali koristi. Na to sem kot pobudnik in sklicatelj med drugim opozoril udeležence že na prvem srečanju z naslednjimi besedami:

To, kar počnemo ljubiteljski rodoslovci, **ni demografija**, čeprav analitiki gibanja prebivalstva naše rezultate raziskovanja lahko uporabijo, **ni sociologija**, čeprav z odkrivanjem zvezi med ljudmi in skupinami prispevamo mnoga koristnih dejstev za ostrenje družbene slike in tudi **ni kriminalistika**, čeprav se pogosto poslužujemo njenih metod, da bi prišli do uporabnih rezultatov. Še najbližje smo nemara zgodovini, če jo smatramo kot zbiranje podatkov in dejstev preteklosti ter njihovo povezovanje, da bi razumeli vzroke in posledice dogodkov. Toda tudi zgodovinarji nas najbrž ne bodo priznali za svoje, saj so naše metode raziskovanja in urejanja gradiva preproste, znansveno nepotrjene in izhajajo bolj iz naše intuicije kot iz poznavanja ustrezne sistematike. Za veliko zgodovino je to premalo, zato ni prav veliko možnosti, da bi se ta zanimala za naše dosežke, čeprav pa tudi brez vsakršne možnosti nismo. Našo javnost predstavljajo posamezne družine ali sorodstva današnjih dni, če jih vsaj malo zanimajo njihovi predniki. Priznati moramo, da tudi družinsko zanimanje ni tolikšno, kot si ga želimo in kot bi ga glede na vložene napore zaslužili. Zakaj bi nas potemtakem priznavali zgodovinarji za svoje, ko pa so njihova stremjenja obrnjena proti usodam narodov in sveta, mi pa se ubadamo s podrobnostmi anonimnih človeških skupnosti?

Mi za naše delo tudi ne bomo uspeli pridobiti javnih sredstev, ampak se bomo morali obešati na lastne družinske proračune. Ljubiteljski rodoslovci in družinski zgod(b)ovinarji moramo našo zaenkrat še razmeroma skromno javnost, to je sorodstvo in potomstvo proučevanih prednikov, za njihovo pozornost podkupovati. Vabimo jih na kavo ali jim prinašamo skromna darila z namenom, da bodo voljni prisluhniti naši radovednosti in poizvedovanjem. Ko bomo želeli rezultate naših raziskovanj obelodaniti, nas bodo le redki materialno podprli.

Takšno je trenutno stanje na področju rodoslovnih raziskav in odločitev, da prispevamo k njegovemu izboljšanju, je umestna, čeprav ne moremo računati na skorajšen uspeh in na zvoneča priznanja za naše delo. Kadar ne bomo naleteli

na pohvale, smemo preprosto biti žalostni, ko nas bo kdo grajal, bomo skrivaj prizadeti. A nihče nas ne bo silil, da naj v našem početju vztrajamo. Končno bomo sami ugotovili, da iz senc krošenj družinskih dreves, ki smo jih bili sami zasadili, ne moremo več ubežati in da nam že raziskovanje samo prinaša blagodejno uteho.

Pod temi okoliščinami smo se v Mariboru tudi organizirali: nikakršnih formalnih institucij, nobenih funkcij, nobenih obvez. Kdor bo voljan, bo lahko prispeval svoje znanje in izkušnje, če ne bo mogel prispevati sam, pa bo skušal pridobiti koga od zunaj, ki bi nam lahko pomagal. S prostorom za sestajanja ni bilo ravno lahko, a smo končno uspeli dobiti termin pod streho Društva za šport in rekreacijo Železničar na Cesti zmage 90 v Mariboru. Sklenili smo, da se bomo sestajali dvakrat na mesec, enkrat na predavanjih in predstavitev in enkrat za individualno pomoč.

Po dobrem letu lahko ugotovimo, da naša prizadevanja niso šla v prazno. Organizirali smo enajst predavanj in predstavitev rezultatov raziskovanj ter dva obiska strokovnih ustanov. Iz lastnih vrst je v procesu posredovanja znanja in izkušenj sodelovalo pet članov, povabljeni predavatelji pa so bili štirje. Pri tem moram omeniti, da nikomur nismo mogli nuditi plačila, kar smo dali vedeti vnaprej. Vsi so to razumeli, pri čemer je eden opravil predavanje v okviru lastnega interesa za projekt, ki je že financiran, trije pa so svoj prispevek poklonili naši ideji in jih zato posebej omenjam: Mag. Vlasta Stavbarjeva, vodja Domoznanskega oddelka v UK Maribor, Marija Hernja Masten iz Zgodovinskega arhiva Ptuj in Igor Filipič, arhivist in vodja v Škofijskem arhivu Maribor.

Na kratko navedimo avtorje in naslove predstavitev tem na naših strokovnih srečanjih:

Mag. Martin Prašnički: Sodne in druge listine kot pomoč v rodoslovnih raziskavah

Avtor predstavi listine, ki so rodoslovnemu raziskovalcu in piscu družinske zgodovine v veliko pomoč, ko se ustavi napredovanje po matičnih knjigah. Tudi sicer lahko iz dopolnilnih virov pridobimo koristne informacije, ki omogočajo razumevanje socialnega stanja in življenjskih navad naših prednikov. Avtor pokaže nekaj listin, do katerih se je dokopal med raziskovanjem lastne in poveznih rodovin v domačem kraju in s primeri usmerja na najpogostejše tovrstne vire, kot so: stara zemljiška knjiga, kataster, kupoprodajne pogodbe, ženitna pisma, testamenti, zapisniki o zapuščinskih razpravah. V arhivih na Štajerskem je mogoče priti do teh listin za 200 do 250 let nazaj. Avtor poslušalcem in udeležencem razdeli 7 strani dolg tekst, ki ga je pripravil za predstavitev.

Igor Filipič: Zapisniki duš ali Statusi animarum

Avtor predstavi in opiše ta vir podatkov za rodoslovce kot enega najbolj sistematičnih, saj v njem najdemo popise, ki so jih nastavljali in vodili nekateri dušni pastirji

že od 17. stoletja naprej, čeprav ne enotno, ne povsod in čeprav vsi zapisniki, ki so bili kdaj sestavljeni, niso ohranjeni. Po predstavitvi je izšel tudi avtorjev prispevek v reviji ARHIVI 26 (2003) št. 2, str. 303-310) pod naslovom: Zapisnik duš v Škofijskem arhivu Maribor..

Janez Krašovec: Izkušnje z napakami v rodoslovnih virih

Nastopajoči se je zadržal pri analizi imen in priimkov in načinu, kako prebijati blokade zaradi napak, ki so nastajale ob vnašanju imen in priimkov v matične knjige in iz katerih so se razvile različice priimkov, ne da bi se danes zavedali, da gre za skupno poreklo. Posebej obravnava primer priimka Kocman, Kozman, Kuzma itd. s področja Laškega in sosednjih prostorov. Razlaga tudi njegovo spoznanje, da se populacije v razmeroma zaprtih krajih poročajo »z lastno krvjo« v ciklusih po sto let.

Danilo Ritlop in Jožef Perc:

Predstavita rodovnika njunih ožjih in širših družin (rodovin). Ritlop poroča o tem, kako je organiziral srečanje sorodnikov v rodnih Črenšovcih v Prekmurju, od koder so se bili sorodniki razšli po Evropi in po drugih kontinentih sveta.

Mag. Vlasta Stavbar: Domoznanski oddelki kot viri podatkov za rodoslovce

Poslanstvo domoznanskih oddelkov je, da sproti zbirajo in urejajo podatke o ljudeh, institucijah in krajih ter posredujejo vire in gradiva raziskovalcem preteklosti. Tako tam tudi rodoslovci lahko pridejo do pomembnih informacij, v kolikor so se odločili, da svoje delo razširijo na družinsko zgodovino ali na zgodovino določenega kraja. V domoznanskem oddelku v UKM so dostopne biografije, bibliografije, leksikoni, leksikografije, repertoriji (podatki o krajih in prebivalstvu), kazalci na časopisna poročila in drugo.

Rodoslovci smo si lahko tudi v živo ogledali domoznanski oddelek v UK Maribor, kjer so nam bile predstavljene konkretne podatkovne zbirke in primeri iskanja informacij. Ogledamo si tudi bogato knjižnico Rudolfa Maistra, ki so jo njegovi potomci poklonili UK Maribor (Morda ni dovolj znano, da je bil Maister med drugim tudi vnet in uspešen zbiralec knjig - bibliofil).

Mag. Martin Prašnički: Kaj naj bi vedel rodoslovec in družinski zgodovinar o 1. svetovni vojni.

Predstavljene so izkušnje, ki si jih je avtor pridobil, ko je sledil nepojasneni usodi dveh stricev v prvi svetovni vojni. Ker je čas te vojne in naših vojakov v njej z vidika zgodovine še dokaj neobdelan, so rodoslovcem koristna vsakršna izkustvena napotila za iskanje in proučevanje ustreznih gradiv. Pomanjkljivi ali neurejeni so viri o slovenskih vojakih v avstro ogrski vojski, nič bolje pa se ne

Del velikega rodovnika rodovine Herbersteinov, ki ga hrani ZA Ptuj. Fotografija Janko Levanič

godi podatkom o slovenskih polkih, kjer neslavno vodi celjski 87. pehotni polk. Ker je med vojno padlo ali brez sledi izginilo veliko slovenskih mož in fantov, je za rodoslovce vsakršen napotek na podatke dobrodošel. Avtor je za predstavitev pripravil in udeležencem razdelil pisno gradivo, ki vsebuje več usmerjevalnih namigov na vire in njegove metode iskanja.

Miran Fišer: Od rodovnika do tiskane publikacije in srečanja sorodnikov

Miran je eden najbolj prizadevnih ljubiteljskih rodoslovcov, ki je v razmeroma kratkem obdobju raziskal rodovino Fišerjev iz Žetal in okolice (Haloze, Rogatec, Maribor), potem pa še zbral podatke živečih potomcev in jih objavil v kratki brošuri. Na podlagi tako pridobljenih podatkov so se Fišerji zbrali na »plemenskem« zborovanju, kjer so zadovoljni razpravljali o svojem poreklu, pobudnika pa nagrajevali s pohvalami

Ryan Swapp: DNK v rodoslovnih raziskovanjih:

Gostujoči ameriški raziskovalec v Sloveniji Ryan Swapp predstavi metodo DNK in njeno uporabnost v rodoslovju. Po predstavitvi prikaže jemanje vzorcev DNK z ustno slino; vzorce da tudi večina udeležencev predavanja. Raziskavo finančno podpira Sorensonova neprofitna ustanova v ZDA, cilj raziskovanj pa je ugotoviti smeri migracij prebivalstva v velikih regijah. Kdor je oddal svoj vzorec DNK, ostaja anonimen, rezultati pa bodo morda objavljeni za ljudske skupine, nikakor pa za posameznike.

»Končni izlet« v Zgodovinski arhiv in v Pokrajinski muzej na Ptuju

Bogate zbirke v Zgodovinskem arhivu Ptuj nam je predstavila tamkajšnja arhivistka in svetovalka Marija Hernja Masten. Udeležencem je pokazala stare zemljiške knjige in sodne listine ter prikazala njihovo uporabnost za rodoslovje. Posebno koristna so se zdela njena navodila za pravilno postavljanje iskalnih zahtev v arhivih. Pokazala je nekaj rodovnikov zgodovinskih rodovin, med katerimi je daleč najboljše in najstarejši Herbersteinov.

V drugem delu tega dne smo si ogledali zgodovinske zbirke v Pokrajinskem muzeju na ptujskem gradu, ki so marsikomu popestrile siceršnje suhoparno raziskovanje po zaprašenih arhivskih virih.

Tako je naš mariborski rodoslovni krožek sklenil prvo leto skupnega dela in druženja v prijetnem zgodovinskem okolju na Ptuju, kar je bilo snovalcem družinske zgodovine v veliko čast in veselje.

Niso pa bila predavanja in predstavitve rezultatov dela vse, kar smo si na ustanovnem srečanju mariborski ljubi-

V ZA na Ptuju: stisnjeni med arhivske police spoznavamo delo arhivistov in arhivarjev... Fotografija Janko Levanič

teljski rodoslovci zadali za cilj. Že tedaj so nekateri člani tarnali, da je delovni čas Škofijskega arhiva v Mariboru za zaposlene ljubiteljske raziskovalce neprimeren, saj je samo dvakrat tedensko odprt do tretje ure, sicer pa se vrata zapirajo že prej. Vendar naša prošnja na arhiv, da bi uradne ure premaknili na poznejši čas, ni rodila sadov. Tudi se nismo mogli razveseliti sklepa slovenske škofovske konference, ki je zaostriła zaporo podatkov v matičnih knjigah na striktnih sto let nazaj. Zdaj se dogaja, da tudi tiste knjige, ki imajo starejše vpise od sto let, raziskovalcem niso dostopne, ker so v njih vpisi po letu 1904. Zgovoren je naslednji primer: original matične knjige rojstev do leta 1887 za neko župnijo je hranjen in dostopen v Škofijskem arhivu Maribor. Naslednja knjiga - original - za čas po letu 1887 je na matičnem uradu v kraju samem, dvojniki

po letu 1887 pa so na sedežu župnije. Tako v škofijskem arhivu ni podatkov za celih 17 let, ki bi pa bili v skladu z veljavnim zakonom javnosti dostopni. Ta primer ni osamljen, zato bi se v prihodnje uporabniki zelo razveselili, če bi si arhivi zagotovili dvojnike ali trojnike, morda tudi kopije matičnih knjig za tista leta, ki po zakonu niso več pod zaporo. S tem bi odpadlo križarjenje raziskovalcev po oddaljenih farah in matičnih uradih, kar sedaj ni brez stroškov, še manj pa je lahko, ker vsi župniki in matičarji ravno ne razumejo najbolj, koliko je ljubiteljskim raziskovalcem vredna njihova dobra volja in naklonjenost.

Sicer pa člani našega rodoslovnega kroga ocenjujemo, da je sodelovanje z arhivskimi sodelavci v Škofijskem arhivu Maribor korektno. Razmere za raziskovanje so se v zadnjih letih bistveno izboljšale potem, ko je bila odprta nova čitalnica, na razpolago pa je sedaj tudi nizkoturažni računalnik za pregledovanje skeniranih matičnih knjig. Takih je žal še vedno premalo, kar je razumljivo, saj človeške kapacitete arhiva za snemanje niso ravno izdatne. Predvsem pa bi bilo treba prednostno posneti knjige, ki so pod zaporo zaradi poškodovanosti. Rodoslovci smo arhivu ponudili pomoč pri tem delu in jo v manjšem obsegu tudi uresničujemo, vendar pa do naše pomoči čutimo zadržanost, ki ima vzroke najbrž v bojazni, da si bomo kopirali posnete knjige in podatke ter jih uporabljali v komercialne svrhe. Če bi imel kdo res ta namen, je seveda bojazen upravičena, toda ob določenem redu bi se dalo tudi takšno početje preprečevati. Tako pa lahko bojazen zavrne ponujeno volontersko pomoč, medtem ko se bo digitalizacija arhivskih medijev odmikala v prihodnost.

Uporaba računalniških programov je med rodoslovci mariborskega kroga zmerno razširjena. Večina uporablja BK, ker je preveden v slovenščino in je dostopen brez pogojev, nekateri pa uporabljamo tudi zelo dober Family Tree Maker, ki ima pač to slabost, da se do njega ne pride

Člani mariborskega kroga rodoslovcev maja 2004 na obisku v Pokrajinskem muzeju na ptujskem gradu. Fotografiral Janko Levanič.

brezplačno in da nima slovenskega prevoda. Najbrž so v uporabi še kakšni drugi računalniški programi, vendar nam podrobnosti opremljenosti rodoslovcev izven našega kroga niso znane.

Za zaključek naj rečem, da se je pobuda za sodelovanje na področju rodoslovja in družinske zgodovine v mariborskem okolišju splačala, saj je združila nekaj ljudi, ki so se samotni in pogosto nemočni pehali skozi množico problemov, ki jih poznamo samo tisti, ki se s tem že nekaj let ukvarjamo. Na vse probleme tudi skupina in krožki ne morejo najti odgovora takoj, a se mu lažje približajo in ga pogosto strejo s skupnimi močmi, ko se to zdi najmanj verjetno. Že različni pogledi na iste težave lahko prinesejo mimogrede kakšno rešitev, ki pa v krogu ljubiteljskih raziskovalcev prav malo stane, a zato veliko več velja. Jeseni 2004 z našimi aktivnostmi nadaljujemo na enak način, kot je bil opisan, a z novimi temami. Kogar bi druženje z nami zanimalo, se nam naj pridruži, informacije pa lahko dobi pri avtorju tega sestavka.

¹ *Avtorjev naslov: Mag. Martin Prašnički, Ogljenšak 45, 2314 Zg. Polskava*

Rekorderji

Peter Hawlina

V tej rubriki objavljamo prispevke, ki se nanašajo na neobičajne in zanimive dogodke, na kakršne naletimo rodoslovci pri svojem delu.

Med take bi lahko uvrstili tudi poroke dveh bratov z dvema sestrama. Verjetno so že bili tudi primeri treh sorojencev s tremi sorojenci iz druge družine. Morda tudi več? Taki primeri so nemara inspirirali filmsko opereto Sedem nevest za sedem bratov.

Nemalokrat se tudi primeri, da se na isti dan poročita dve (ali več) oseb iz iste družine. Ko sta dva moja otroka napovedovala poroko, sem namignil, da bi bilo 'praktično', če bi se istočasno poročila še dva druga, ki tudi že živita družinsko življenje. Če bi bil moj namig uslišan, bi se na isti dan namesto dveh poročili štirje sorojenci. Ker imam poleg teh še štiri neporočene otroke, sem v šali pripomnil, da se bosta ta dva poročila skupaj z ostalimi in bo takrat šest porok v isti družini na isti dan.

Poseben primer dvojne poroke v družini je naslednji: 14. 2. 1870 se je na Črnem vrhu poročil 43-letni vdovec Ignac Sova. Na isti dan se je poročila tudi njegova 22-letna prvorojenka iz prvega zakona.

Gotovo ste tudi drugi pri svojih rodoslovnih raziskavah naleteli na nenavadne situacije. Zakaj bi jih ne objavili?

RAST - Raziskovalski STiki

Franc Pavli je bil rojen 17. 6. 1900 v Zgornjih Domžalah 50. Njegova mati je bila Rozalija Pavli iz Stoba 40, oče pa Franc Narobe, Pipanov iz Štude. Franc in Rozalija se nista nikoli poročila. Rozalija se je s sinom in hčerko odselila v ZDA. Franc Pavli se je tam preimenoval v Polich. Njegov sin Stan Polich nam je poslal fotografijo svojega deda Franca Narobeta. Ki je bila posneta v fotografskem ateljeju Ivana Lebna v Ihanu. Če bi kdo kaj vedel o sorodnikih te družine, naj sporoči uredništvu.

Družinska srečanja

Peter Hawlina

Ena od pomembnih sestavin rodoslovnega dela so družinska srečanja. Do njih prihaja skoraj izključno prav zaradi rodoslovne dejavnosti. Gonilna sila je navadno tisti posameznik, ki se je lotil širšega raziskovanja in dokumentiranja sorodstva.

Sezona za te dogodke je čas od zgodnje pomladi do pozne jeseni.

O tovrstnih dogodkih smo v našem časopisu že večkrat poročali. Zdi se nam primerno, da vsaj naštejemo tista, za katera vemo. Zato vas vabim, da o podobnih dogodkih poročate. Obsežnejša poročila o družinskih srečanjih za večino niso zanimiva, zato bomo objavljali samo krajše povzetke in zanimive posebnosti.

25. 6. 2004 se je v Bodovljah zbralo Rugarjevo sorodstvo. Pripravila ga je Olga Oman.

Sorodniki družine Košir in prebivalci Suhega dola in okolice so se 22. 8. 2004 zbrali pri Suhadovc na Suhem dolu, kjer je dr. Tone Košir predstavil krajevno kroniko.

Srečanje Cankarjev

Franc Cankar

Na dan slovenske državnosti, 25. junija 2004, smo imeli Cankarji prvo srečanje, ki je potekalo na Planini nad Horjulom, pri domačiji Marinč. Srečanje je bilo namenjeno druženju vseh Cankarjev in tudi tistih, ki so z njimi kakorkoli povezani. Poudarek srečanja pa je bil na rodu samotorških Cankarjev. Iz tega rodu sta tudi pobudnika srečanja, Janez Cankar-Marinč s Planine in Franc Cankar iz Polhovega Gradca (Setnica).

To srečanje je bilo namenjeno tudi počastitvi spomina 128 letnice rojstva največjega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja, rojenega 10. maja 1876 na Vrhniki. Na razstavi je bil tudi njegov rodovnik. Njegov rod izvira iz Velike Ligojne. Okoli leta 1820 so njegovi predniki odšli na Vrhniko.

Srečanje na Planini pri Marinču ima poseben pomen za ta rod. Pred 290 leti se je iz rodu samotorških Cankarjev priženil k Marinču Matija Cankar - Cankarjev s Samotorice (leta 1714). Od takrat je ta rod ostal na Planini. Iz te hiše pa je večina prednikov tega rodu odšla v druge kraje.

Janez Cankar-Marinč je s pomočjo domačih organiziral srečanje. Prireditelj je potekala na njegovem domu, pri Marinču. Celotna organizacija srečanja pa je bila v rokah nečakinje Janeza Cankarja, Angelce - Cankar Hrovat. To je zahtevalo veliko časa in truda.

Franc Cankar pa je izdelal rodovnike. Na njih je prikazal povezavo vseh Cankarjev iz teh krajev, to je jugozahodnega dela Polhograjskega hribovja. Predniki teh Cankarjev so na rodovnikih prikazani za 400 let nazaj, to je do leta 1600. Prvi znani prednik samotorških Cankarjev je Andrej Cankar, rojen okoli leta 1600 na Samotorici.

Obiskovalce je od daleč pozdravljalo potrkavanje planinskih zvonov. Pred vasjo so postavili slavolok z mlaji in napisom: SREČANJE CANKARJEV. Največji mlaj, ki je stal nad vasjo je bil viden daleč naokoli. Na slavnostno okrašenih hišah je vihrala slovenska in evropska zastava.

Srečanje se je začelo z mašo v cerkvi Sv. Andreja na Planini. Mašo je vodil šentjoški župnik gospod Jože Mate. Zelo lepo in spodbudno pridigo je posvetil Cankarjem. Somaševala sta gospod Bergant Valent, župnik z Lučen in dekan iz Žirov. Pel je tudi cerkveni pevski zbor s Šentjošta, ki je nastopil tudi v kulturnem programu. Po maši je Jožica Kavčič iz Polhovega Gradca zelo nazorno razložila zgodovino cerkve na Planini.

Po maši se je nadaljevalo srečanje pri domu gostitelja. Vsem je zaželel dobrodošlico in veselo srečanje. Med programom nas je zabaval ansambel Jemec.

Srečanje je zelo dobro vodil in povezoval med nastopi Janez Cankar iz Smrečja, tudi korenina samotorških Cankarjev (znan kot Jože iz televizijske nadaljevanke TV Dober dan). Natančno je predstavil rod samotorških

Cankarjev in ga podkrepil z letnicami. Ta rodovnik je razdeljen na šest vej in to po krajih kamor so predniki odšli s Samotorice. To so kraji: Samotorica (Ig), Planina, Smrečje, Brebovnica (Gorenja vas, Cerčno, Lučine), Žiri, (Selo) in Polhov Gradec (Setnica, Podreber).

Z obiskom nas je počastil škof gospod Lojze Uran. Z nastopom in blagoslovom udeležencev je zelo navdušil vse prisotne. Pohvalil je organizatorje srečanja in poudaril, da je vse premalo takih druženj ljudi v današnji potrošniški družbi. Velik aplavz je gospod škof Lojze Uran poželel, ko je s podporo pevskega zbora, zapel evropsko himno v slovenskem jeziku.

Srečanje je obiskal tudi predsednik Rodoslovnega društva Slovenije, gospod Peter Hawlina. Pozdravil je udeležence in imel krajši nagovor. Spregovoril je o delu in pomenu društva. Tudi on se je glede možnosti, ki jih pričakujemo od genetskega rodoslovja navezal na izjavo, ki jo je v tej zvezi podal že škof Uran. Omenil je, da tudi njegove korenine segajo v te kraje in opozoril na pravkar natisnjeno krajevno kroniko dr. Toneta Koširja z naslovom Suhi dol in Suhodovci.

Janez Cankar - Marinč je pripravil manjšo geološko razstavo. Predmete iz kamenin, glin in keramike je našel na Maričevem griču nad Planino. Predmeti so iz železne, bronaste in bakrene dobe. Najstarejši so stari 3000 do 4000 let. Najdišča še niso raziskana.

Kljub slabemu vremenu je srečanje obiskalo čez 400 udeležencev, kar je veliko število. Pogrešali pa smo predvsem mlade Cankarje. Vsak bi se moral zavedati svojih korenin. Drži pregovor, ki pravi: »Kdor ne pozna svojih prednikov, je kot drevo brez korenin.«

Nekaterim taka srečanja veliko pomenijo. Ivan Cankar iz žirovske veje Cankarjev, je prav za to priložnost prišel iz Finske. On se je tudi zelo trudil pri pripravi srečanja. Glede na število udeležencev je bilo srečanje eno od večjih od kar obstoja Slovensko rodoslovno društvo. V zadovoljstvo vseh obiskovalcev je srečanje dobro potekalo in se uspešno končalo.

Želimo si, da to srečanje ne bi bilo zadnje. Na mladih svet stoji, zato pričakujemo ponovno srečanje v nekaj letih, ki bi zajelo vse rodove Cankarjev v Sloveniji.

Organizatorji srečanja se zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli podprli in pomagali pri prvem srečanju Cankarjev na Planini.

Prva dramejada

Leon Drame

Srečanje se je pričelo ob 14. uri z mašo zadušnico za vse umrle Drameje v podružnični cerkvi Sv. Marije na Tinskem. Sledilo je družabno srečanje na turistični kmetiji Bizjak na Orehovcu s pogostitvijo in kulturnim progra-

mom. Udeleženci so dobili razmnožen prikaz sorodstva. Sorodniki iz Avstrije so pripravili manjšo razstavo rodovnikov in slik prednikov. Srečanja se je udeležilo 99 oseb. Zastavili smo diskusijsko listo tistih, ki imamo elektronsko pošto, da dopolnimo rodovnike in se dogovorimo za bodoče aktivnosti. Sorodstvo Drame je razdeljeno na tri večje skupine: Rbecek po priimku Arbajter, Jaboček po vulgo Zabočnik in Žalski po zaselku Žale.

Priimek Drame je verjetno nastal iz priimka Strame s katerim se lepo prepletata v starejših krstnih maticah župnije Zibika in Sv. Križ na Slatini in verjetno pomeni prebivalec Stranj. Sklep je mogoč na podlagi razlage prvih priimkov zibške fare, kjer je vsaj dve tretjini priimkov nastalo po imenih zaselkov, na katere sedaj opozarjajo le hišna imena.

Morebitni izvor priimka Drame iz romanskih dežel ni verjeten, vendar nekaj Dramejev živi v Franciji, Maroku in ZDA. Morebitno povezavo z njimi bomo še poskusili raziskati.

Novi člani

- 284 Obrulj Vojko, 1000 Ljubljana, Brilejeva ulica 22
- 285 Paradiž Bojan, 2390 Ravne na Koroškem, Brdinje 2
- 286 Zgaga Cvetko, 5000 Nova Gorica, Prvomajska 22
- 287 Bohnec Maja, 1231 Ljubljana, Nadgoriška 10
- 288 Dolenc Stražar Zvezdana, 1000 Ljubljana, Na Peči 4
- 289 Rožman Stane, 8270 Krško, Naselje NE 5

Želimo jim dobrodošlico in uspešno sodelovanje!

Občni zbor Slovenskega rodoslovnega društva

Zapisnik občnega zbor, ki je bil dne 9.11.2004 ob 18. uri v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa, Cankarjeva 1

Občni zbor je odprl predsednik SRD Peter Hawlina in ugotovil, da še ni prisotnih več kot polovica članov društva. Zato je objavil, da bomo s pričetkom zбора nadaljevali čez pol ure, tako kot predvidevajo društvena pravila.

Prisotni so nadaljevali z delom rednega društvenega srečanja.

Ob 18.30 je predsednik društva nadaljeval z delom občnega zbor. Na njegov predlog so prisotni izvolili v delovno predsedstvo: Nenada Novakovića, Martina Malija in Angelco Fajfar.

Za zapisnikarja je bil izvoljen Janez Toplišek.

Za overovatelja zapisnika sta bila izvoljena Marija in Cveto Lukežič.

Na predlog predsedujočega je zbor nadaljeval s tem dnevnim redom:

1. Poročilo predsednika SRD
2. Poročilo blagajnika in nadzornega odbora
3. Razrešitev dosedanjih organov
4. Volitve novih organov
5. Program dela SRD v letu 2004-2006

Ad 1 Poročilo predsednika SRD

Predsednik je uvodoma opozoril, da občni zbor vsako leto sklicujemo bolj zaradi določil statuta kot zaradi resničnih potreb. Še za noben občni zbor ni nihče predlagal točke dnevnega reda in na poročila in načrte dela praktično ni bilo pripomb. Vsaki dve leti tudi izvolimo organe društva, ki pa s tem ne prevzemajo natančno določenih obveznosti. Zato noben član in noben funkcionar nima natančno določenih delovnih zadolžitev. Izjema je finančno poslovanje. Člani upravnega odbora dokaj pasivno delujejo in se npr. niso udeležili niti pripravljalnega sestanka za občni zbor, da bi pripravili predlog za volitve društvenih organov.

Naj se to ne razume kot kritika, saj lahko ugotovimo, da društvo na tak, spontan, ohlapno organiziran način, deluje in beleži rezultate. Ti rezultati so skoraj brez izjeme plod dela posameznikov, ki delujejo po lastnem vzgibu in rezultate nesebično posredujejo drugim.

O posameznih akcijah so bili člani sproti seznanjeni preko glasila Drevesa.

Ad 2 Poročilo blagajnika in nadzornega odbora

Dosedanja blagajničarka Lea Benedejčič se je opravičila. Nova blagajničarka tudi ni prisotna.

Predsednik nadzornega odbora Aleksander Sila pove, da je prisostvoval predaji blagajniških poslov in ugotavlja, da finančno poslovanje poteka v redu ter v zvezi s tem nima pripomb. Meni, da je blagajniško delo do zamenjave blagajnika potekalo v redu.

P. Hawlina: Glavni strošek SRD je glasilo Drevesa, ostali stroški so zanemarljivi. Članarina mora pokrivati stroške osnovne dejavnosti (predvsem Drevesa), sponzorirana sredstva pa naj podpirajo morebitne projekte. Po zaslugi društva (promocija in zbiranje sredstev) je bilo restavriranega kar nekaj gradiva v Nadškofijskem arhivu Ljubljana.

V zvezi s to točko dnevnega reda prisotni niso imeli pripomb.

Sklep: *Blagajničarka naj na enem od rednih srečanj poroča o finančnem poslovanju. Povzetek se objavi v Drevesih.*

Ad 3 Razrešitev dosedanjih organov SRD

Občni zbor je razrešil dosedanje organe društva.

Ad 4 Izvolitev novih organov SRD

Občni zbor je izvolil nove organe Slovenskega rodoslovnega društva:

4.1 Upravni odbor: Zvone Bah, Zvezdana Dolenc, Peter Hawlina, Martin Mali, Tino Mamić, Nenad Novaković, Jasmina Stanojević.

4.2 Nadzorni odbor: Angelca Fajfar, Aleksander Sila, Jože Perc.

4.3 Častno razsodišče: Tone Kos, Slavko Pukšič, Srečko Žagar.

Ad 5 Program dela Slovenskega rodoslovnega društva

Peter Hawlina: ogrodje našega delovanja naj bi ostalo redno srečevanje (dvakrat mesečno) in izdajanje glasila Drevesa (idealno bi bilo, če bi uspeli izdati štiri številke letno). Še naprej bomo izvajali posamično svetovanje, zlasti za nove in neizkušene člane (najaviti se je treba predsedniku SRD).

Vedno znova se postavlja dilema ali naj društvo izdaja izkaznice. Še vedno ni jasno, če bi imele izkaznice ustrezen smisel (korist) za člane, Vsekakor pa bi bilo s tem nekaj dela.

Člani SRD naj v večjem številu sodelujejo na Slovenskem rodoslovnem forumu, ki je tehnično že vzpostavljen.

Občni zbor je bil uradno zaključen ob 19.30. uri.

Zapisnikar: mag. Janez Toplišek

Overovateljica zapisnika: Marija Lukežič in Cveto Lukežič

Koledar prireditev SRD za leto 2005

11. 1. 05	Redno društveno srečanje
25.1. 05	Barbara Rogelj-Škafar: Slovenski etografski muzej*
8. 2. 05	Redno društveno srečanje
22. 2. 05	Irena Rožman: Demografske posebnosti
8. 3. 05	Redno društveno srečanje
22. 3. 05	Računalniške in spletne možnosti
12. 4. 05	Redno društveno srečanje
19. 4. 05	Dr. Stane Granda: Slovenska kmečka elita
10. 5. 05	Redno društveno srečanje
24.5. 05	Ni razporejeno
14. 6. 05	Redno društveno srečanje
28. 6. 05	Ni razporejeno
12. 7. 05	Redno društveno srečanje
26. 7. 05	Ni razporejeno

9. 8. 05 Dopustniško srečanje

13. 9. 05 Redno društveno srečanje

27. 9. 05 Ni razporejeno

11. 10. 05 Redno društveno srečanje

25. 10. 05 Ni razporejeno

8. 11. 05 Redno društveno srečanje

22. 11. 05 Ni razporejeno

13. 12. 05 Redno društveno srečanje

20. 12. 05 Ni razporejeno

Vsi dogodki so (če ni drugače sporočeno) ob 18. uri v sejni sobi SSK.

Predstavitel Slovenskega etnografskega muzeja bo v kašči na Spodnjem trgu v Škofji Loki. Ob 17. uri bo možen ogled zbirk v depoju.

Zanimanje za grboslovje

Z dvema prispevkoma o grboslovju v tej številki Dreves in s tistimi, ki smo jih objavljali v dosedanjih številkah (npr. <http://www.hawlina.com/grb>) želimo ustreči tistim, ki občasno kažejo zanimanje za to področje. Iz koledarja prireditev je razvidno, da bo v mesecu marcu dr. Tomaž Pisanski pripravil predavanje o rodoslovju, ki ga bo spremljala razstava grbov. Poskusili bomo predstaviti tudi grbe slovenskih občin. Če je med vami kdo, ki čuti zanimanje za to tematiko in je pripravljen sodelovati v ožji delovni skupini, naj se pridruži dr. Pisanskemu (tomaz.pisanski@fmf.uni-lj.si).

Dobrodošli bodo tudi ugovori na objavljene poglede. Če ugovorov ne bo, bomo to razumeli kot soglašanje in bodo objavljeni pogledi dobili društveno podporo in veljavo.

Peter Hawlina

Bilten rodoslovnega društva

Drevesa
Bilten slovenskih rodoslovcov
Letnik 7, številka 1, januar 1999

Drevesa
Bilten slovenskih rodoslovcov
Letnik 7, številka 2, februar 1999

Drevesa
Bilten slovenskih rodoslovcov
Letnik 7, številka 3, marec 1999

Drevesa
Bilten slovenskih rodoslovcov
Letnik 7, številka 4, april 1999

Drevesa
Bilten slovenskih rodoslovcov
Letnik 7, številka 5, maj 1999

Rodovnik Terezije Auersperg

Lipa v Lipici pri Škofjo Loki

Drevored 'kofjelo'kega gradu

Bukev nad Bukovico

Kostanj v Zejčev'u nad Škofjo Loko

BILTEN RODOSLOVNEGA KROŽKA
Letnik 1, številka 4
December 1994

Drevesa
Bilten slovenskih rodoslovcov
Letnik 7, številka 1, januar 1999

Drevesa
Bilten slovenskih rodoslovcov
Letnik 7, številka 2, februar 1999

Drevesa
Bilten slovenskih rodoslovcov
Letnik 7, številka 3, marec 1999

Drevesa
Bilten slovenskih rodoslovcov
Letnik 7, številka 4, april 1999

Drevesa
Bilten slovenskih rodoslovcov
Letnik 7, številka 5, maj 1999

Drevesa
Bilten slovenskih rodoslovcov
Letnik 7, številka 6, junij 1999

Hrast v Hrašnici pri Škofjo Loki

Drevored ob križevem potu na Hribcu

Javor v Javorjih

Breze v Breznici

Br'ljan v Br'ljnu

Jelka ob jelki na Jelovem brdu

DREVEŠA
Letnik 3, številka 1, maj 1994

DREVEŠA
Letnik 3, številka 2, junij 1994

DREVEŠA
Letnik 3, številka 3 in 4, november 1994

DREVEŠA
Letnik 3, številka 3 in 4, november 1994

DREVEŠA
Letnik 3, številka 2 in 3

DREVEŠA
Letnik 4, številka 4

Prapot v Proprinem

Gaber v Gabrku pri Škofjo Loki

Smreka v Smrečju nad Škofjo Loko

Hosta nad Hosto pri Škofjo Loki

Trnje v Trnju pri Škofjo Loki

Štor v Štorju pod Sv. Lenartom nad Šk. Loko

Bilten slovenskega rodoslovnega društva
Letnik 5, številka 1-2, maj 1998

Bilten slovenskega rodoslovnega društva
Letnik 5, številka 3, julij 1998, priloga k razstavi

Bilten slovenskega rodoslovnega društva
Letnik 5, številka 4, december 1998

Bilten slovenskega rodoslovnega društva
Letnik 6, številka 1-4, december 1999

Bilten slovenskega rodoslovnega društva
Letnik 7, številka 1-2, julij 2000

Bilten slovenskega rodoslovnega društva
Letnik 7, številka 3-4, december 2000

Bilten slovenskega rodoslovnega društva
Letnik 8, številka 1-2, junij 2001

DREVEŠA
Letnik 8, številka 2, november 2001

1025 let Kranjske

Priloga k razstavi

Adamov rodovnik

Pajek

Gold Rush 1997

Irena Marjeta G.

Anin ponos

Gradimo mostove – zbornik konference

Bilten slovenskega rodoslovnega društva
Letnik 8, številka 1-2, junij 2001

DREVEŠA
Letnik 9, številka 1, junij 2002

DREVEŠA
Letnik 9, številka 2, oktober 2002

DREVEŠA
Letnik 9, številka 3-4, december 2002

DREVEŠA
Letnik 10, številka 1, maj 2003

DREVEŠA
Letnik 10, številka 2-4, december 2003

DREVEŠA
Letnik 11, številka 1, maj 2004

Klara Ljudmila H.

Družinska kronika

Re'evanje arhivskega gradiva

Janez H.

Pigmalion

Flora

Peter

NA ZALOGI IMAMO ŠE IZVODE PRETEKLIH ŠTEVILOK ČASOPISA. ZANTERESIRANI JIH DOBITE NA DRUŠTVENIH SREČANJIH ALI NA UREDNIŠTVU.